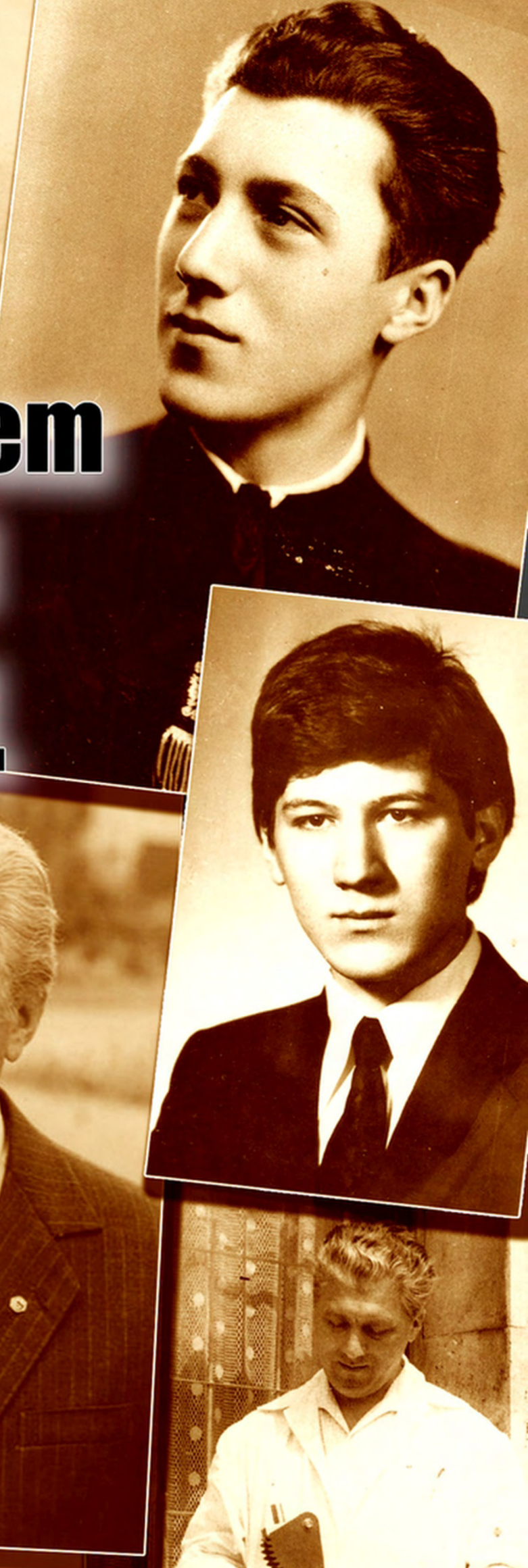
Képzelt beszélgetésem professzorommal LÉVAI IMRÉVEL

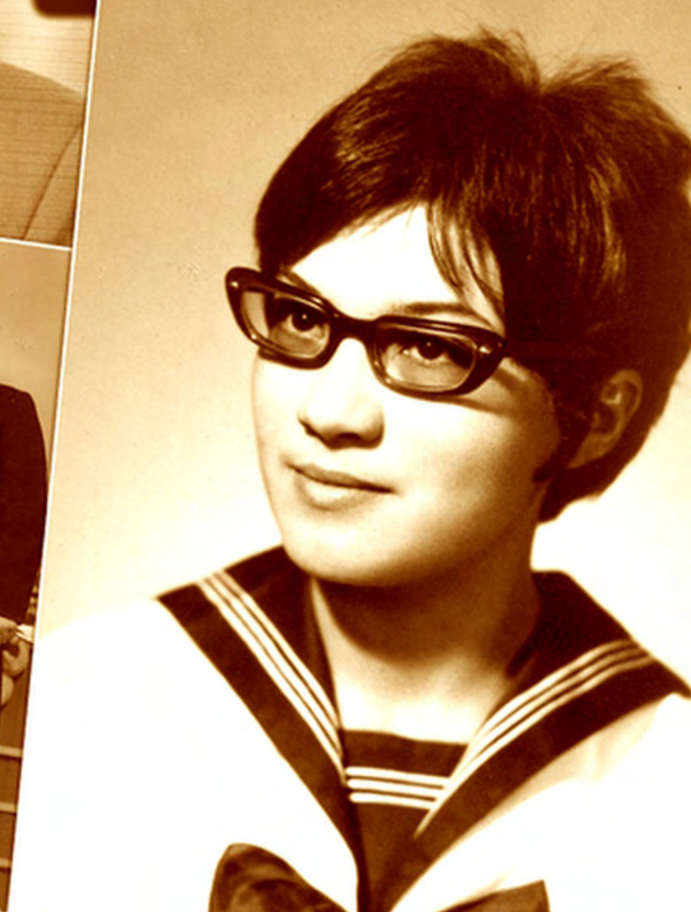

Szerző: TÓTH LÁSZLÓ

TÓTH LÁSZLÓ

Képzelt beszélgetésem professzorommal Lévai Imrével

2019

Prof. Dr. TÓTH LÁSZLÓ
a műszaki tudomány doktora

kérdésére

„képzelt válasz”

néhai
Prof. Em. Dr. h. c. dr. LÉVAI IMRE
a műszaki tudomány doktora

mintegy kilenc évtizedről

A könyv szerkesztésében közreműködött:
özv. DR. LÉVAI IMRÉNÉ
LÉVAI ÁGNES
LÉVAI MIKLÓS
BERKI GÁBOR

Kiadó:
BGPress Kft

Nyomás:
BGPress Kft. Miskolc

Miskolc, 2019

PROLÓGUS

Az élet érdekes és időnként nehezen megoldható, feldolgozható pillanatokat, eseményeket produkálhat mindnyájunk számára. Aki rápillantott e könyv címlapjára, azonnal a sorozat (immár több mint egy tucattal találkozva) többi tagjára is gondolhat ilyen vagy olyan módon.

Ha egy kicsit elmélázunk a címlap fényképeit nézegetve, akkor vesszük észre, hogy két alapvető különbség van a sorozatban lévő könyvek között. Eddig az *„Ifjan – Éretten - ……”* cím szerepelt, most a *„Képzelt beszélgetésem professzorommal, Lévai Imrével”* olvasható. Továbbá a *„Beszélgető”* társat felváltja a „Szerző”.

Aki ismerte Lévai Imre professzort, Imre bácsit - és nagyon sokan voltunk így - szomorúan, belenyugvással veszi tudomásul a megváltozhatatlan tényt, hogy ő már csupán lélekben van közöttünk. Mi személyes emlékeinkre támaszkodva, azokat idézve tudjuk magunkat láttatni társaságában, életünk egy-egy pillanatában. Gondolataink ilyenkor nagyon is személyesek és csupán a pillanatokat idézik anélkül, hogy látnánk és ismernénk Őt a maga valóságában, a maga teljességében.

Ez utóbbi kifejezés mindenképpen túlzás, mert még önmagunkat sem ismerjük tökéletesen, de – és ebben bizakodom jómagam is – talán erre törekszünk mindannyian.

Be kell vallanom, hogy volt egy álmom. A Miskolci Egyetem alapító és az Intézmény elismertségét megalapozó professzorainak bemutatása, hogy életvitelük, egyéniségük a további generációk számára forrásértékű lehessen.

Ezért kezdődött a könyvsorozat egy legendás professzorunk, Terplán Zénó életének rövid áttekintésével, amely 2001-ben jelent meg pontosan 80. születésnapján (május 25.-én)[1]. Ezt követte egy második, bővített kiadás 2014-ben, amely már tartalmazta a generációk szeretve tisztelt oktatójának és nevelőjének halálát (2002. január 16.) követő eseményeket is.

A két kiadás között folyamatosan fel-felbukkant a Lévai Imre professzorunk életét, tevékenységét összefoglaló könyv megjelentetése, amelyet a környezet egyre inkább – szinte – követelt. Imre bácsi pedig hol gyengébben, hol erőteljesebben protestált ennek megjelentetése ellen. Aki Őt egy kicsit is mélyebben ismerte az tudatában volt annak, hogy mindez csupán szerénységének egyik megnyilvánulása volt. Sajnos Ő sem kerülhette el mindazt, ami kortársaival történt és miránk is vár. Így 2012. szeptember 10.-én a végtelen mezőkre távozott, egy eseményekben, szakmai kérdésekben gazdag, eredményekben sikeres élet örökségét hagyva az Őt követő generációk számára.

Családjának, elsősorban feleségének (Szigetvári Margit), Lányának (Lévai Ágnes) és Fiának (Lévai Miklós) köszönhetően nagyon sok olyan dokumentum, anyag került összegyűjtésre, amely jóval meghaladja a WIKIPÉDIA szokásos terjedelmét[2].

---

[1] Terplán Zénó: Ifjan – Éretten – Öregen. Beszélgetőtárs: Tóth László

[2] https://hu.wikipedia.org/wiki/Lévai_Imre

Ezeket tanulmányozva és részleteiben áttekintve egyre inkább gyötört a lelkiismeret-furdalás a privilegizált ismereteim magamba zárása miatt. Ezt csak fokozta a család (elsősorban felesége és fia) óhaja, a szélesebb nyilvánossággal való tájékoztatás igénye.

Férfiasan bevallom, számomra kemény diónak tűnt – és tűnik még most is – egy olyan könyv összeállítása, amely Lévai Imre életét mutatja be vázlatosan. Az ok egyszerű és kézenfekvő. Az eddigiekben személyem csupán a *„Beszélgetőtárs”* szerepére szorítkozott. A könyvek a Szerzők gondolatait, életük egy-egy mozzanatát tükrözték úgy, ahogyan ezt ők át- és megélték. A jelenlegi helyzetben ezt a „szerepet” nem követhetem még akkor sem, ha a Miskolci Egyetem Sályi István Gépészeti Tudományok Doktori Iskola honlapjának Lévai Imrét bemutató oldalán[3] található útmutatást is követem:

Elérhetőség:	
intézmény:	Miskolci Egyetem, H-3515 Miskolc-Egyetemváros, Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék
szoba:	A/5 I. 114
tel:	17-79
e-mail:	altlevai@gold.uni-miskolc.hu

Ezen az úton már nem találkozhatok Lévai Imre professzorommal.

Így sajnos nem tudok közvetlenül megbizonyosodni abban, hogy mindaz, amit a lelkiismeretesen összeállított anyagok alapján leírok, valóban Imre Bácsi gondolatait, érzésvilágát tükrözi, mert nincs direkt visszacsatolásom. E dilemmát részben oldja az, hogy a könyv végső változatába a család tagjai által jóváhagyott, koncesszusos szöveg kerül. A sorozathoz való hűséget pedig nem csupán a könyv címlapja tükrözi, hanem a struktúrája is, azaz feltételezett „kérdések és válaszok” sorozata az élet, a tevékenység bemutatása, amelyet számos fényképfelvétel is illusztrál.

Köszönettel tartozom a családnak, elsősorban özv. Lévai Imrénének az időnkénti meg-megismétlődő biztatásért, a hihetetlen mennyiségű dokumentum, fénykép, emlékezés összeállításáért. Ezek között található az *„Emlékeim, Régmúlttól - Máig” (2010)”,* amely önmagában is kiváló munka. Mottója *„Ajánlom gyermekeimnek, Ágnesnek és Miklósnak, akik mindig visszatérnek hozzánk”* pedig életünk értelmét világosan és tömören összefoglaló gondolat. Számos helyen hivatkozni fogok e munkára, hiszen tényeken alapszik és személyes érzéseket tükröz, olyanokat, amelyeknek közvetlen részese volt Lévai Imre is. Ez a könyv Margó asszony nélkül nem készülhetett volna el, mert Ő az, aki életét 61 éven át vele töltötte. Köszönet az aprólékos, mindenre kiterjedő, folyamatos odafigyelésért, amelyet tanúsított. Mindez sokszor kérdésessé tette bennem a címben olvasható „Képzelt” kifejezés jogosságát,

[3] http://www.siphd.uni-miskolc.hu/iskola/eletrajz.php3?12

mert Lévai Imréné és munkája adja hitelességét mindannak, amit Önök, Tisztelt Érdeklődők e könyvben olvasnak.

Ugyancsak köszönet illeti Lévai Miklóst, aki időt, fáradtságot nem kímélve gyűjtötte és rendszerezte mind az Atyai, mind pedig a tanszéki környezet anyagait, dokumentumait.

Nincs az a szempont, amely kihagyhatóvá tenné Lévai Ágnesnek mondandó hálám kifejezését, mert észrevételeivel, javaslataival csak jobbá és jobbá tette e könyvet.

Jómagam pedig reménykedem abban, hogy mindazt, amit a Tisztelt Olvasó a könyv lapozgatásával kaphat, örömmel fogadja és a jövőben nem csupán egy-egy személyes tapasztalatra alapozva idézheti fel tisztelt és szeretett professzorunkat, Lévai Imrét.

Miskolc, 2018. Ősz.

Tóth László

A könyv címe kapcsán engedd meg, hogy hivatkozzam a Miskolci Egyetem „alapítóinak” névsorára. Ez így nem teljesen helytálló, de voltak olyanok, akik már az első tanévben itt dolgoztak. Te, aki 1950-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen végeztél és már az 1950-51- es tanévben a Nehézipari Műszaki Egyetem (Miskolc) tanársegédje voltál, testközelben élted át és meg az alapítók szerepét egyetemünk formálódásában és megerősödésében. Kiket emelnél ebbe a szerepbe?

„Beszélgetésünk” már az indulásnál is nagyon nehéz számomra, és meglehetősen kényes területekhez és személyekhez kötődik. Ez egyrészt objektív körülményekből is adódik, hiszen sok-sok év telt el, és az emlékek halványulnak, másrészt fiatalként nem igazán vettem részt az akkor még Nehézipari Műszaki Egyetem korai életének közvetlen formálásában. E kérdésben bizonyosan megalapozottabb választ kaphattál volna Terplán Zénótól, aki a „krónikás alaposságával” jegyezte le a mindennapok történéseit. No, de én sem kerülöm meg kérdésedet és én is támaszkodom Terplán Zénó 1970-ben *„A Nehézipari Műszaki Egyetem Husz Esztendeje”*[1] címmel megjelent kéziratára. Mielőtt a konkrét tényekre kitérnék, gondoljunk csak bele az egyetemünk Miskolcon 1949-ben került megalapításra úgy, hogy csupán egyetlen új kar, a Gépészmérnöki Kar kiegészült a Sopronból áttelepített Bányamérnöki és Kohómérnöki Karokkal. Talán érdekes is lehet az, hogy 1934 -1949 között a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemhez tartozott „Soproni Kar” – ként emlegetve. Ebből egyértelműen következik az, hogy a bányászati és kohómérnöki karok meghatározó szakemeberei már adottak voltak, csupán az átköltözés problémáit kellett kezelni. Ezt az akkori diktatórikus politikai éra a maga eszközrendszerével megoldotta. Az új kar, a Gépészmérnöki Kar vezető oktatóinak megfelelő kiválasztása volt csupán a feladat. Az előbbi mondat „csupán” szava azonban sok-sok nehézséget is takar. Lépjünk vissza a „történelemben”, a „történetben”. Egyetemünk létrehozásáról az 1949. augusztus 19.-én megjelent 1949. évi XXIII törvény rendelkezett. Az első oktatási nap 1949. szeptember 18.-án volt, és Fizika tantárggyal kezdődött. Meggyőződéssel hiszem, hogy minden lehetséges további mondatomat felülírja azok neveinek felsorolása, akik kezdettől fogva az NME-n dolgoztak.

Fodor Gyuláné (Erdélyi Erzsébet), Horváth János, Kalbert Lajos, Dr. Káldor Mihály, Dr. Kende Istvánné, Koleszár József, Kóródy László, Kovács Gábor, Miklós Lászlóné, Molnár Béla („Béla docens”), Rácz Sándorné, Sándor István, Szőnyi Józsefné (Bordásné), Téglássy Ferenc, Dr. Terplán Zénó, Dr. Tevan György, Urbán Sarolta és Dr. Zsadányi Guidóné.

Ők voltak azok, akiket „honfoglalóknak” tekinthetünk, akik nevét Terplán Zénó hivatkozott összeállítása alapján joggal idézhetünk. Én a következő tanévben csatlakozhattam a „csapathoz” életem végéig tartó periódusra.

---

[1] A Nehézipari Műszaki Egyetem husz esztendeje. (kézirat) Miskolc, 1970. Gé-71-77 NME

Az előzőekben ismertetett „honfoglalók” nevei közül én már csak néhánnyal találkoztam közvetlenül. Igaz voltak közülük olyanok, akikkel azonos tanszéken dolgozhattam és olyanok is, akik életem alakulását döntően befolyásolták. Elmondanád, hogy milyen téren tevékenykedtek a „honfoglalók” és milyen „személyzettel” indult meg az oktatás egyetemünkön 1949. szeptember 18.-án.

Természetesen, hiszen Ők valamilyen szempontból a Nehézipari Műszaki Egyetem „alapköveinek” is tekinthetők még akkor is, ha nem ők hordták a vállukon az egyetem alapításának terheit. Igen, az első oktatási nap valóban 1949. szeptember 18.-án volt és Fizika előadással kezdődött. Az 500 fő hallgatóval (60 fő bányász. 45 fő kohász és 395 fő gépész) induló képzést Dr. Szádeczky Kardoss Elemér üdvözölte, bemutatván a tanári kart. Az első évben egyetemi tanárnak kinevezettek névsora:

Dr. Borbély Samu.
Dr. Sályi István,
Dr. Szarvas Pál,

Név	Szervezeti egység
Oktatók	
Dr. Sályi István	Mechanika Tanszék
Dr. Terplán Zénó	Gépelemek Tanszéke
Dr. Káldor Mihály	Metallográfia Tanszék
Dr. Dénes Miklós	Mechanikai Technológia Tanszék
Dr. Tevan György	Elektrotechnikai Tanszék
Téglássy Ferenc	Ábrázoló Geometria Tanszék
Kóródy László	Gépelemek Tanszék
Adminisztratív dologozók	
Dr. Kende Istvánné (előadó)	Mechanika Tanszék
Dr. Zsadányi Guidóné (előadó)	Rektori Hivatal
Fodor Gyuláné (Erdélyi Erzsébet)	Bérügy (főelőadó)
Horváth János	Személyzeti Osztály (osztályvezető)
Miklós Lászlóné	Mechanika Tanszék (adminisztrátor)
Sándor István	Általános Kémia Tanszék (laboráns)
Rácz Sándorné	Sokszorosító Üzem II. (gépkezelő)
Koleszár József	Központi raktár (vezető raktáros)
Kalbert Lajos	Gépkocsi Szolgálat (gkv.)
Szőnyi Józsefné (Bordásné)	Fizika Tanszék (gyors-, gépíró)
Urbán Sarolta	Ásványtan Tanszék (adminisztrátor)
Molnár Béla (hivatlasegéd, "Béla docens")	Ábrázoló Geometria Tanszék
Az első félév tanári kara	
Dr. Borbély Samu	Matematika
Doktorits István	Fizika
Dr. Petrich Géza	Ábrázoló geometria
Dr. Sályi István	Mechanika
Dr. Szarvas Pál	Kémia
Dr. Terplán Zénó	Általános géptan, Géprajz

Az új egyetem oktatási struktúrájának kialakításában meghagyta a Bánya és Kohómérnöki karok tantárgyait. Az új Kar, a Gépészmérnöki Kar pedig a Budapesti Műszaki Egyetem képviselőivel történt egyeztetést követően a következő tantárgyak oktatását tervezte időben felfutó rendszerben:

- *Matematika II (Matematika I. a Bányamérnöki Kar keretében)*
- *Mechanika II. (Mechanika I. a Kohómérnöki Kar keretében)*
- *Fizika II (Fizika I. a Kohómérnöki Kar keretében)*
- *Mechanikai Technológi I.és Mechanikai Technológi II*
- *Gépelemek*
- *Vízgépek*
- *Emelőgépek*
- *Villamosgépek*
- *Kalorikusgépek*
- *Tüzeléstan II. (Tüzeléstan I. a Kohómérnöki kar keretében)*
- *Kémiai Technológia*
- *Építéstan*

Így indult a képzés azon az egyetemen, ahova én a második tanévben kerültem.

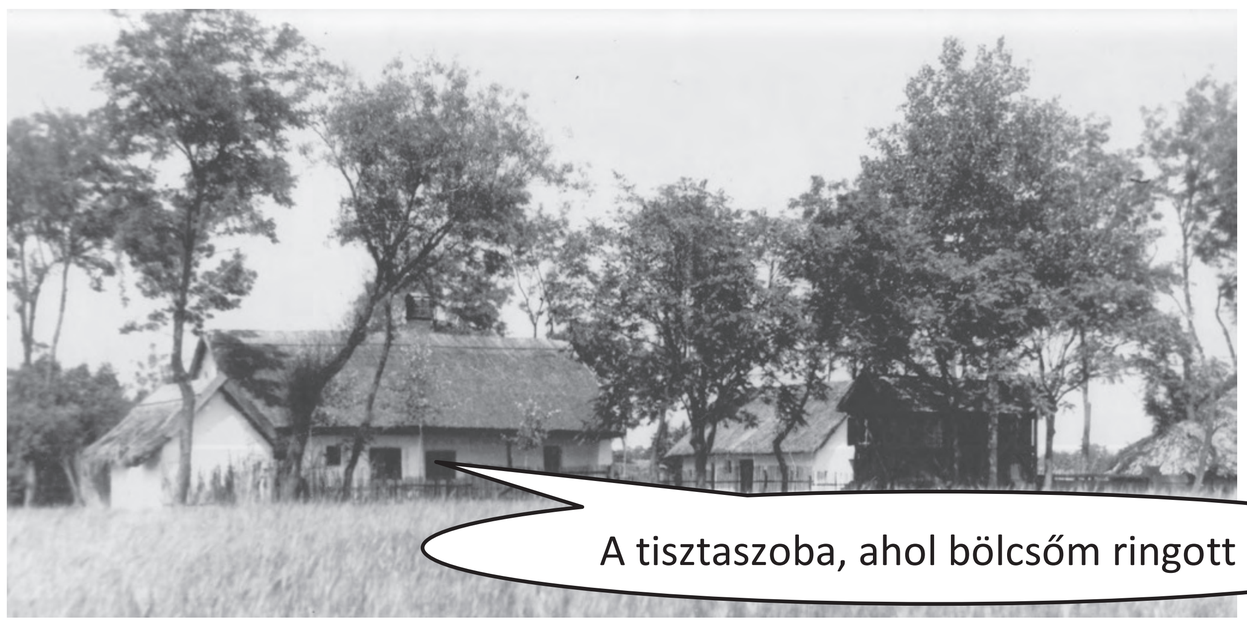
Mindnyájan jövünk valahonnan és hozzuk magunkkal őseink számos tulajdonságait. Te honnan indultál és mi volt életed tarisznyájában?

A tiszántúl tanyavilágában születtem, Hajdúböszörményben, a korszak takarékos fölműveseinek alapvető mentalitásával „hátizsákomban”. Hogy mi is az alapvető mentalitás? Nehéz mindezt ízekre bontani, de mindenképpen benne foglaltatik a takarékosság, a munka és az élőlények szeretete, az őszinteség és nyíltság, a mások iránti bizalom, a *mások* elfogadása, a megfontoltság, … és még sorolhatnám hosszan abban a biztos tudatban, hogy nem lenne teljes, kihagytam még valami sajátosságot. Maradjunk a tényeknél. Hajdúböszörményben születtem 1924. augusztus 2.-án a Báthory Gábor körút 38. sz. házban. Sajnos - anyám balesete miatt - életem első küzdelme megszületésemmel kezdődött. Kissé korábban érkeztem, mint ahogyan annak bekövetkezte várható volt. Szüleim (Lévai Imre és Kovács Eszter) ugyanis 1924 januárjában kötöttek házasságot.

Szüleim házassága *(Hajdúböszörmény. 1924. január 17.)*

A helyzet annyira komoly volt, hogy környezetem még az életbenmaradásomban is csak reménykedtek. Igaz ennek érdekében mindent meg is tettek. Édesanyám gondossága, apai nagymamám (Lévai Sándorné) füveinek hideg-meleg teavált-ozatai nem csupán életben tartottak, hanem elindítottak a felépűlés útján is. Igaz, küzdeniakarásom már ekkor segített ezen a rögös úton. Nagymamám – férje halála után pár évvel – Kálmán Józsefnére váltott és férjét követve törpebirtokáról, Hajdú-vidről a városba, Böszörménybe költözött. A bírtok művelése, a tanya rendje, az épületek karbantartása az értékes tenyészállatok, megannyi jószág gondozása a fiára hárult, aki ekkor 26 éves volt. Ezért a fiatal pár Vid-pusztán alakította ki otthonát, amely Böszörménytől 8 km-re volt földúton. Viszonylagos felépülésem után bölcső-ben, szekéren utazva követtem én is szüleimet.

Kisgyemekkorom vidám és szabad grundja Vid-pusztán, és apai nagymamám, aki-nek gondosságára máig is hálával- és szeretettel emlékezem.

A fényképeket nézegetve láttam olyanokat is, amelyek igazi tanya hangulatát idézik. Igavonó háziállatok, tejet adó tehenek, néhány más épülettel, az „alföldi síkság közepén” körülötte pedig kukoricaföld. Öregedésünk egyik első jele: jobban emlékszünk gyerekkorunkra, mint ami tegnap történt. Így vagy ezzel Te is?

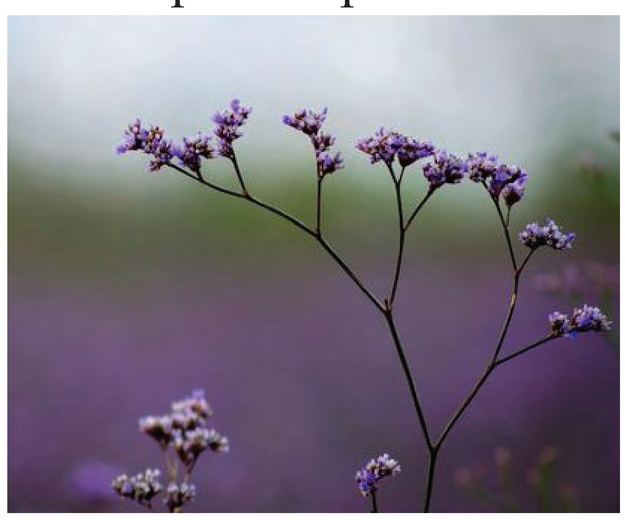
Hát persze, én is „emberből vagyok”! A képeken látható építmények (lakóház, istálló benne a jászollal, szekérszin, ólak a háziállatoknak, kemence az otthoni - főleg kenyérsütésnek, a kukoricagóré az állatok téli eleségére, a terménytároló (lásd a 8. oldalon) mind –mind nélkülözhetetlen kelléke a tanyai világnak, a biztos megélhetés feltételeinek. Az Alföld szélsőséges időjárását (nyáron a hőség és vihar, télen a hóvihar) a kerítésen kívül ültetett, igen magasra nőtt jegenye- és akácfák lobjai csillapították. Szomjazókat a tanya velejárója, a gémeskút itatta, amelynek kihúzott vize az állatok vályújába is jutott.

A tanyánk Hajdúviden (1950-es évek)

A háztól jó kőhajításra a náddal körbenőtt tavacskánk, onnan messzebb a pusztát átszelő Vidi-ér adta a természet ajándékát, halat, vadlibát, vadkacsát, fácánt és a vízpart szép lila színű szikvirágát.

A lila szikvirág, gyermekkorom egyik maradó emléke

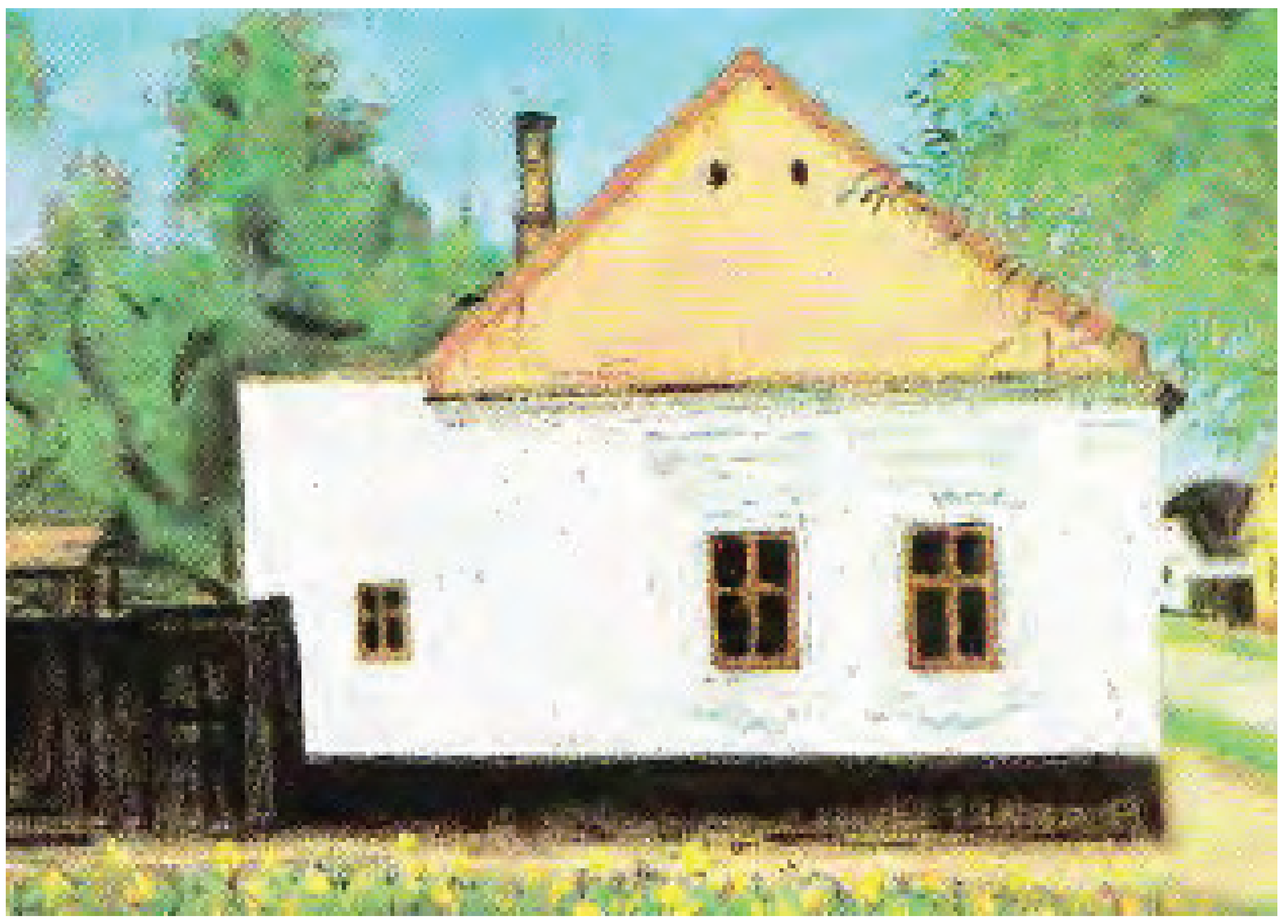
A fekete szántóföld ezüstösen csillogot a hajnal permetében. Nyaranta gazdagon ontotta a terményt, kukorica, répa, dinnye, stb. termést és a gyümölcsöt. A legelő terülj-terülj asztalka volt a háziállatok (ló, tehén, disznó, pulyka és mindeféle aprójószág) számára. Itt, ebben az – a mai kifejezéssel élve – álomvilágban, a nyugalom szigetén éltem 1930-ig, miközben átéltem az iskolába kerülés kisgyermekkorának minden mozzanatát, minden fokozatát. Kezdődött a tipegéssel, majd a bukdácsolással, a járással és a mozgás leginkább koordinált formájával, a futással. A tágas tér erre is adott volt. Szüleim, Nagymamám, környezetem örömmel látta fejlődésemet és születési problémáim javulását. Ha röviden és tömörem szeretném összefoglalni mindazt, amit ott és ebben az időben éreztem: „gyermekkori idillben” éltem. Egyre távolabb merészkedtem a szülői portától, játszottam a réten, futkároztam a madarakkal, versenyeztem Hundi kutyával, láncot, koszorút fontam tarka virágokból, kosarakat a vesszőkből. Erősödvén felmásztam a szénakazal tetejére, majd a hosszú csúzdán le a földre. A kazlakba készített járatok pedig búvóhelyeim voltak. A gyümölcsfák lombjai nem csupán eleséget adtak, de remek kilátóknak is bizonyultak, ahonnan még messzebbre lehetett látni és kémlelni a „távolságot”, a pusztát. Mindez 1930-ig, az általános iskola megkezdéséig tartott. De ez már egy másik történet, a kis kamasz kor kezdete.

A felhőtlen gyermekévek is véget érnek egyszer és kezdődik a kötelességekkel, feladatokkal tűzdelt iskolai korszak. Ez egyrészt mindenképpen átalakít bennünket, másrészt mindennapjainkba olyan ritmust hoz, amelyet megőrizünk életünk végéig. Neked hogyan kezdődött mindez?

1930. január az utolsó tél, amit Vid-pusztán töltöttem. Szép, tiszta idő. A szemhatárig fehér minden. Ropog csizmám alatt a hó. Nyugalom. Csend. Harangzúgás nem jelzi a reggel áhítatát. Vid-tanyaközpontjában nincs kápolna, imaház, harangláb. Emlékezem két testvérem játékos kedvére, a nagy hócsatákra – amelynek időnként jó apánk is résztvevője volt -, a búbos kemence melegére, a friss kenyér illatára. Éreztem, hogy a felhőtlen, boldog gyermekkort már itt kell hagynom. De reménykedtem is. Vártam az őszt, a szeptembert. Maradtam volna is, meg nem is. A hónapok gyorsan peregtek. Gondolataimban nap - mint - nap a városi élet, a változás, az iskola ismeretlen világa járt. Anyám vesszőből font nagy kosárba gyűjtötte, gondosan becsomagolta iskolai életemhez szükséges kelengyémet. Két tarisznya is került ide. Ezek vászonból készültek. Nézegettem … a „palatábla” elférhet-e benne? (Máig a szekrényemben őrzöm!). *„Aztán cseréld a tarisznyát, ha besározódna!”* –mondta anyám, amikor búcsúzkodásra került a sor.

Apám szeptember első napján reggel a szekérrel előállt és a következő nyári viszontlátás reményében már vágtatott is velünk a két fényesre kefélt ló a földúton a közeli város felé.

Második otthonomba érkezvén nagyszüleim szeretete vett körül. A konyhából érződött a kalács ínycsiklandozó illata. Ettől a naptól kezdődően 13 iskolai éven át gondoztak, betegségemben ápoltak, szerettek, és nagy szerettel törődtek velem. Máig hálával emlékszem Rájuk.

Öreg hajdúböszörményi ház, ahogyan Maghy Zoltán festőművész megörökítette. Én is így láttam nagyszüleimnél.

Új helyzetemhez igyekeztem alkalmazkodni. Eleinte sokat töprengtem azon, hogy oda a nagy szabadság! Korlátok között élek! A látóhatár szűkült! Ez azonban nem volt beszédtéma. Később már észre sem vettem mindezt. Viselkedésemmel soha nem okoztam gyötrelmet, bánatot nagyszüleimnek, szüleimnek. Iskolai feladatom volt az első, utána kértem a munkát. Ezzel próbáltam viszonozni jóságukat.

Nagyapám – aki a református egyháznál presbiter volt, kézen fogva vitt első napon a Hajdúböszörményi Református Elemi Népiskolába.

Rendszerbe foglalt életed a Hajdúböszörményi Református Elemi Népiskolában[1] *kezdődött. Miképpen és hogyan folytatódott?*

Azt mondanom sem kell, hogy első alkalommal belépve az iskola épületébe, a „szentélybe” félénk, izgatott, kíváncsi és nagyon boldog voltam. Ezen a napon Lévay Márton (nem a rokonságba tartozott) igazgató-tanító úr mondandóját Pál apostol intő szavaival kezdte: *„Ti Isten temploma vagytok és az Isten lelke lakozik bennetek!”* Így folytatta: *„Kedves Gyermekeim! A mindenható Isten Pál apostol által a korintusziakhoz írott első levél 3. részének 16-17. verseiben szólt így híveihez”*. Aztán kifejtette részletesen, hogy ezek a szavak mit jelentenek, mire köteleznek.
Tanítóim intelmeire mindig figyeltem, aszerint cselekedtem. Igyekeztem mindent megszívlelni. Azt mondhatom, hogy az első naptól szerettem iskolába járni. Társaimat – mivel az új ismereteket könnyen felfogtam – már a kezdettől, de a későbbi időkben is segítettem a feladatok megoldásában. Első év végi Értesítőm 1931. június 15.-én kitűnő” volt. Az utolsó, az V. osztályos előmenetelemet tartalmazó oldalra is büszkén emlékezem vissza. Ezt 1935. június 20.-án állították ki.

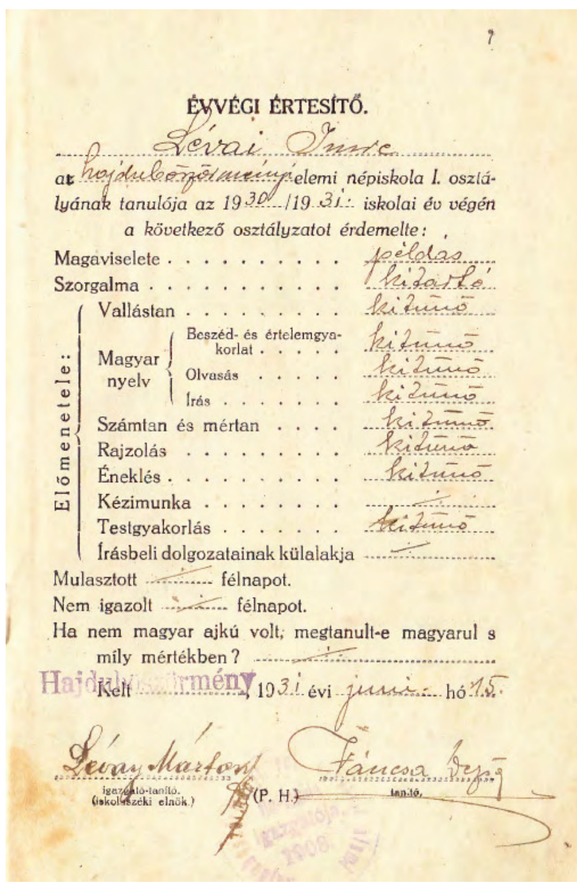

A magyarországi református egyház egyetemes konventje
által elfogadott egységes népiskolai kiadvány

REFORMÁTUS ELEMI NÉPISKOLAI
ÉRTESÍTŐ
KÖNYVECSKE

Lévai Imre
tanuló részére.

BOLTI ÁRA 66 FILLÉR.

Kapható a kiadótulajdonos: Debrecenen szab. kir. város és a tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalatánál, továbbá a főbiztományosoknál: „Méliusz” könyvkereskedés Debrecenen, Bethlen-könyvkereskedés Budapest, Kálvin-tér 8. sz., Ref. főiskolai könyvkereskedés Sárospatak, Kiss Tivadar könyvkereskedése Pápa.

ÉVVÉGI ÉRTESÍTŐ.

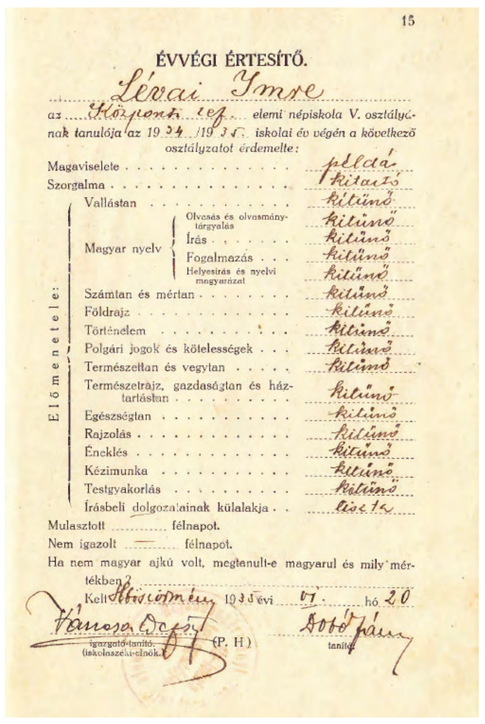
Lévai Imre
az hajdúböszörményi elemi népiskola I. osztályának tanulója az 1930/31. iskolai év végén a következő osztályzatot érdemelte:

Magaviselete . . . . . jeles
Szorgalma . . . . . kitartó
Előmenetele:
Vallástan . . . . . kitűnő
Magyar nyelv: Beszéd- és értelemgyakorlat . . . . . kitűnő
Magyar nyelv: Olvasás . . . . . kitűnő
Magyar nyelv: Írás . . . . . kitűnő
Számtan és mértan . . . . . kitűnő
Rajzolás . . . . . kitűnő
Éneklés . . . . . kitűnő
Kézimunka . . . . . —
Testgyakorlás . . . . . kitűnő
Írásbeli dolgozatainak külalakja . . . . . —
Mulasztott — félnapot.
Nem igazolt — félnapot.
Ha nem magyar ajkú volt, megtanult-e magyarul s mily mértékben? —
Kelt Hajdúböszörmény, 1931. évi június hó 15.

Lévay Márton igazgató-tanító. (Iskolaszéki elnök.) (P. H.) Fáncsa Dezső tanító.

Az éves eredményeimet az „Értesítő Könyvecskében” mindig apám írta alá. Bármennyi munkája volt a tanyán, ezen ünnepélyes alkalomra időt szentelt és bejött a városba. Ez volt számomra az elismerés Tőle.

Tanulmányi eredményeim a Hajdúböszörményi Református Elemi Népiskolában 1931 – 1935 között.

15

ÉVVÉGI ÉRTESÍTŐ.

Lévai Imre
az Központi reg. elemi népiskola V. osztályának tanulója az 1934/35. iskolai év végén a következő osztályzatot érdemelte:

Magaviselete . . . . . példás
Szorgalma . . . . . kitartó
Előmenetele:
Vallástan . . . . . kitűnő
Magyar nyelv: Olvasás és olvasmánytárgyalás . . . . . kitűnő
Magyar nyelv: Írás . . . . . kitűnő
Magyar nyelv: Fogalmazás . . . . . kitűnő
Magyar nyelv: Helyesírás és nyelvi magyarázat . . . . . kitűnő
Számtan és mértan . . . . . kitűnő
Földrajz . . . . . kitűnő
Történelem . . . . . kitűnő
Polgári jogok és kötelességek . . . . . kitűnő
Természettan és vegytan . . . . . kitűnő
Természetrajz, gazdaságtan és háztartástan . . . . . kitűnő
Egészségtan . . . . . kitűnő
Rajzolás . . . . . kitűnő
Éneklés . . . . . kitűnő
Kézimunka . . . . . kitűnő
Testgyakorlás . . . . . kitűnő
Írásbeli dolgozatainak külalakja . . . . . kitűnő
Mulasztott — félnapot.
Nem igazolt — félnapot.
Ha nem magyar ajkú volt, megtanult-e magyarul és mily mértékben? —
Kelt Hajdúböszörmény, 1935. évi jún. hó 20.

Fáncsa Dezső igazgató-tanító, tiskolaszéki elnök. (P. H.) Antó János tanító.

Az 1934. évi beiratkozásom alkalmával (az V. elemi osztály) nagy bánatot okozott, hogy nem a gimnáziumban folytathattam tanulmányaimat. Apám döntését tudomásul vettem. Az indokot elfogadtam. Tudtam, hogy az év minden szakaszában - nemcsak nyáron – szükség lett volna segítségemre, mert a földműves ember életének nagy küzdelme folyamatos egész évben, ha eredményt vár. Sokat betegeskedtem. Őszintén szólva a folyamatos tanyai nehéz munkát nem bírta a szervezetem. *Nem baj. Jól van ez így – mondta nagyapám. Erősödj még egy évet. A gimnázium is jó állóképességet kíván. Majd próbálkozunk jövőre!* Az V. elemi „kitűnő” eredménye és tanítóim arra ösztönöztek, hogy nem szabad abbahagynom a továbbtanulást.

---

[1] Az iskola iratanyaga http://hbml.archivportal.hu/id-724-viii_208_hajduboszormenyi_ref_elemi.html címen található

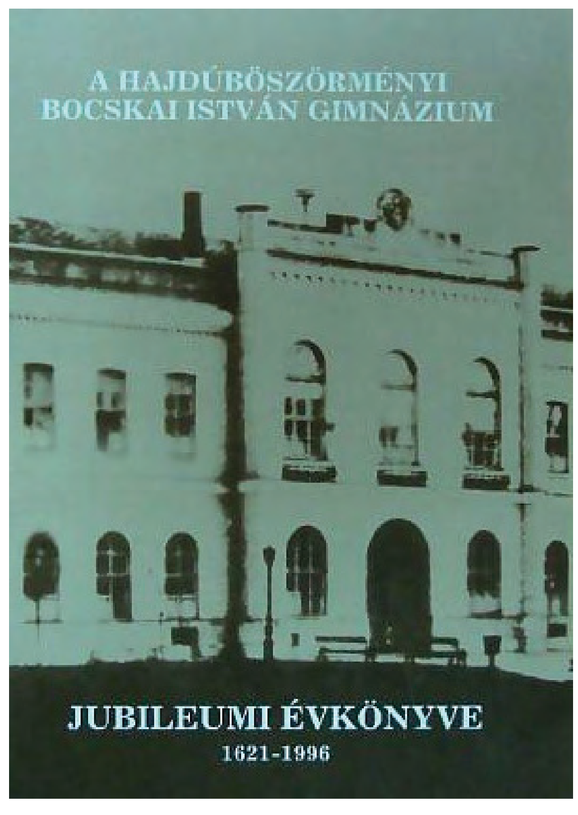
Egy megtörni látszó élet igazán remek fordulatot vett és végül kiteljesedett, hiszen egyetemünkön olyan Professzor lettél, akit szakmájában ismer a világ és hallgatóid szeretete, elismerése vett körül. Miképpen jött e fordulat?

Az igazi érdem Kálmán József nagyapámé. Természetemet ismerte, tanulmányi eredményeimet pedig értékelte. 1935-ben, egy szeptemberi ködös reggelen kijött a városból a tanyára, kézen fogott és visszagyalogolt a Bocskai Gimnázimba.

Bocskai István Gimnázium épülete Hajdúböszörmény főterén

Az iskola a közeli nagyvároshoz, Debrecenhez történelmileg kötődik, hiszen a Debreceni Református Kollégium közvetlen függőségében működött. Hogy mikortól? Azt homály fedi[1]. Én mindenesetre a „Főgimnázium” tanulója lehettem úgy, hogy a református egyháznál prezsbiteri szolgálatot teljesítő nagyapám bemutatott az igazgató úrnak. Átadta bizonyítványomat azzal a kéréssel, hogy az 1935/36-os tanévben az iskola diákja lehessek ennek a történelmi intézménynek. Ha már történelemről beszélek, akkor nem hagyható el az sem, hogy Csiha László és Gyulai Edit szerkesztésében egy olyan kíváló munka jelent meg 1996-ban *„A hajdúböszörményi Bocskai István Gimnázium jubileumi évkönyve 1621-1996”* címmel, magánkiadásban, amely a 375 év történéseit foglalja csokorba.

[1] https://hu.wikipedia.org/wiki/Bocskai_István_Gimnázium_(Hajdúböszörmény)

A gyermekkorodat megörökítő fényképalbumodat nézegetve egy csoportkép került a kezembe, amelyen téged nem találtalak hosszabb keresgélést követően sem. Erre egy kopasz fejű fiúra mutattál, mondván ez én vagyok! A történet?

Ez volt az a bizonyos fénykép, amely – emlékeim szerint – 1939-ben készült az évnyitót, azaz a nyarat követően, amikor V. osztályba léptem. Ne feledjük a helyet, életkörülményeimet, és nem utolsó sorban a mentalitásomat, belső lényemet. Én nyaranként mindig is segítettem a tanyán az éppen aktuális munkában. Az itteni körülmények nehezen viselték a pedáns tisztaságot. A „legsebezhetőbb hely” ilyen szempontból a haj (a fej) volt. A megoldás: „kopasz fej”, ami az ilyen korú fiúknál amúgy sem renitens gondolat! A fénykép hátuljára írt nevek az 1938-39. tanév évkönyvéből a következők. Osztálytársaim között látható Nikodémusz Etelka, akivel egy életre szóló barátság alakult ki. Ekkor volt VIII. osztályos tanuló Nikodémusz József, akinek édesapja Nikodémusz Antal, igazgatóhelyettes, későbbi osztályfőnököm volt. A fenti fényképen láthatók közül a Debrecenben 2003. július 6.-án tartott 60 éves érettségi találkozónkon 17-en vettünk részt.

Balla Sándor r. kat. — —
Deák Imre — — — —
Dobos Sándor int. — —
Dóry Zoltán r. kat. — —
5 Fekete László — — —
Fodor László — — —
Futó Zoltán int. — — —
Gencsi László Imre ½ —
Gerő Ernő int. ½ — —
10 Gerő József Sándor int. —
Gurbán László Zoltán g. kat.
Gyenge János — — —
Háda Sándor ½ — — —
Hajdu Jenő András — —
15 Katonka Mihály — — —
Klein Miklós izr. — —
Kovács Antal — — —
Kovács Endre Sándor ½ —
Kovács Imre — — —
20 Kövér Miklós — — —
Lévai Imre ½ — — —
Lőrincz András int. — —
Lőrincz Lajos int. — —
Malmos István Lajos g. kat.
25 Molnár Zoltán József —
Molnár Zoltán — — —
P. Nagy György int. — —
Nagy István — — —
Nemes Sándor — — —
30 Orosz István g. kat. — —
Pintye Zoltán g. kat. —
Rózsa Ferenc ½ — —
Sarkadi Attila Lajos — —
Sulyok Imre József r. kat.
35 Szabó László — — —
Szűcs János g. kat. ½ —
Uzonyi Imre — — —
Uzonyi László Pál — —
Várady Károly int. — —
40 Veress Károly int. — —
Zergi István int. ½ — —

Leánytanulók:

Almássy Irma Gabriella ½
Katona Gabriella — —
Kösztenbaum Klára izr. —
45 **Nikodemusz Etelka** ½ —
Ornstein Judith izr. — —
Rothmann Klára izr. — —
Sulán Juliánna r. kat. —
Váczy Kitty Erzsébet —

A fényképen jobbról balra: Harsányi László, Sulyok Imre, Balla Sándor, Zergi István, Lőrincz Lajos, Nikodémusz Etelka, Lévai Imre, Kovács Endre, Gerő Ernő, Hajdú Jenő, Taar Ferenc, Molnár Zoltán, Szabó Attila, Papp Ágoston. A fényképen nem látható, de a találkozónkon rész vett még Kovács István is. A két fényképet és a névsort összevetve látható, hogy már a IV. osztályos korunkra kialakult az érettségizőink csapata.

Új környezet, új élmények. Ezek mindegyike újabb és életre szóló emlékek forrása, amelyekre visszagondolván kellemes vagy kellemetlen borzongás foghat el bennünket. Nálad melyik jelentkezik?

Szerencsés vagyok. Ahogyan mondani szokták „puritán környezetből” indultam, így nekem az új helyzet mindig megsokszorozta energiámat. A külső hatás számomra a „megfelelni” akarat megnyilvánulását ösztönözte még akkor is, ha ez nem céltudatos, átélésként, napi feladatként valósult meg. Hajtott a belső ösztön ugyanúgy, mint a születésem körüli bonyodalmak leküzdésénél.
Visszatérve az igazgató úrral folytatott beszélgetésre, annak egyik – számomra - fontos momentuma a tandíj összegének kérdése volt. Nagyapára való tekintettel - némi alkudozás után - felére csökkentett térítéssel be is íratkozhattam. Miután végiglapozta a bizonyítványomat, a teljes tandíjmentességet is megkaptam. És ez így volt gimnáziumi tanulmányaim során végig, mint ahogyan például a VII. osztályos koromban kapott értesítés is tanúsítja. Igaz ekkor még „Bocskay”-ként írták gimnáziumunk nevét és időnként „Lévay”-nak az enyémet.

LEVELEZŐLAP.

Nagytiszteletű
Tekintetes

Lévai Imre ..... úrnak

Major Gy. Hajdúböszörmény.

Helyben.
Bátori Gy.-38

A hajdúböszörményi ref. Bocskay-gimnázium igazgatóságától.

792 /1937 szám.

Értesítem, hogy gimnáziumunk igazgatótanácsa gyermekét ..... Lévai Imre ..... gimn. VII oszt. tanulót P. 50 tandíjkedvezményben részesítette nem részesítette.

Hajdúböszörmény, 1937. postabélyeg kelte.

IGAZGATÓSÁG.

A tandíjmentességről kapott tájékoztatás VII osztályos koromban

A tandíjmentességnek természetesen már a kezdetben nagyon megörültem. Azonnal megértettem, hogy ugyanolyan szorgalommal kell tanulnom, mint ahogyan ezt az elemi iskolában tettem. Ennek egyik eredménye az 1943 decemberében kapott oklevél országos „táj- és népkutató” pályázatról. 20 év után – amikor már egyetemi oktató voltam – egy öreg gimnáziumi tanárom nagy borítékot juttatott el hozzám postai úton. Ebben volt az itt látható oklevél. Tanárom sorai azt is tudomásomra hozták, hogy az oklevélhez tartozó 50 pengő jutalmat iskolai célra ő még akkor felhasználta.
A hetedik osztály nyári szünetében cséplőgépnél dolgoztam, hogy az érettségi bocskai ruhám árával ne terheljem a szülői kasszát. Számomra ez teljesen természetes volt.

Az országos középiskolai táj-és
népkutató pályázaton
LÉVAI IMRE
a hajdúböszörményi Ref. Gimnázium VIII. o. tan.
pályamüvével jutalmatérdemelt

Pályamüvének címe:
Hajdúböszörményi népi babonák.

Budapesten, 1943. dec. 31.

igazgató.

Te még a 8-osztályos középiskolába, gimnáziumba jártál. Ennek első fele még amolyan „kamasz-kornak” számít, de a második része már az alkotó, a jövőjét kereső, megalapozó „nagyfiú” periódusa. Mit emelnél ki ezekből a korszakokból?

Nehéz lenne összefoglalni néhány oldalnyi terjedelemben. Így csupán három epizódra szorítkozom. Az egyik a „cserkész” lényemre utal, a másik a zenéhez, a zenekarhoz kötődik, a harmadik pedig a fiúk fizikumának fejlődését közvetlenül meghatározó sporthoz.

A fiatalság céltudatos nevelésének – és döntően az elemi, majd a 8 osztályos középiskola első felében – remek keretét biztosította a „cserkészmozgalomban” való részvétel. Ez 1907-ben indult útjára[1]. A cserkészmozgalom gyermekkoromban nagyon népszerű volt és a fiatal korosztály szinte teljes egészében tagja szeretett volna lenni. A 4. Cserkész Világdzsemborit[2] Gödöllőn rendezték[3] 1933-ban, 51 (mások szerint 54) nemzet[4], mintegy 26.000 cserkészének részvételével. A tábor parancsnoka – a főcserkész – Teleki Pál[5] volt. A jubileumi évkönyv 43. oldalán Dr. Sóvágó Mihály írásában a 3. bekezdés 4. sorában tesznek említést, mint aki országos hírnévre emelkedett az önképzőköri középiskolai munka kapcsán. A gimnázium első évében ala-

kult osztályomból - a fényképen - sokan lettünk későbbiekben a *951. számú Bocskai cserkészcsapat* tagjai.

A kezdő osztály, osztályfőnömmel az 1935/36-os tanévben

A jellegzetes „fényképarcot” hordozó vonásaim már tizenéves korom elejére kialakultak, mint ahogy ezt a korabeli fénykép is mutatja, bár még mindig küzdöttem az oszteopororózissal. Egész életemben nagy volt a mozgásigényem, egyrészt születési adottságom, másrészt gyenge fizikumom miatt. Gimnáziumban a szertornát választottam. Ezt rendszeresen gyakoroltam. Olyannyira, hogy gimnáziumunk 1942-43 Évkönyvében a 29. oldalon ez olvasható: *„1942. december 6.-án a Tisza István-házban a Kormányzó Úr névünnepe alkalmából tartott ünnepélyen szerepelt a tornacsapat,....”*. Itt szerzett *„bronz jelvényt: Gurbán László, Lévay Imre,...”* Hiába, nem csupán gimnáziumunk nevét írták anno „Bocskay”-nak, a „Lévai Imrét” is Lévay Imrének! Az évkönyvekben ez többször is előfordul.

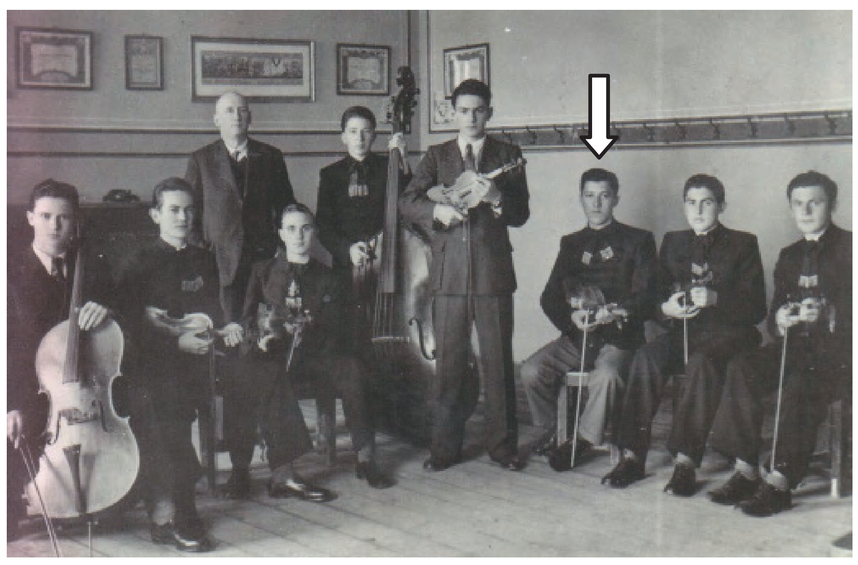

---

[1] https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar_Cserkészszövetség
[2] https://hu.wikipedia.org/wiki/Dzsembori
[3] https://hu.wikipedia.org/wiki/4._Cserkész_Világdzsembori
[4] http://lazarus.elte.hu/hun/digkonyv/szakdolg/2013-bsc/gertheis_anna.pdf
[5] https://hu.wikipedia.org/wiki/Teleki_P%C3%A11_(politikus)

Elmaradt a zene, a zenekar, mint az ifjú kor, az önmagunk megismerésének egyik sajátos eszköze. Anno sokszor ez úgy jelent meg életünkben, mint a „kultúra eszköze”. Engedd, hogy bepillantsunk ebbe is egy kicsit. Az itteni történetek?

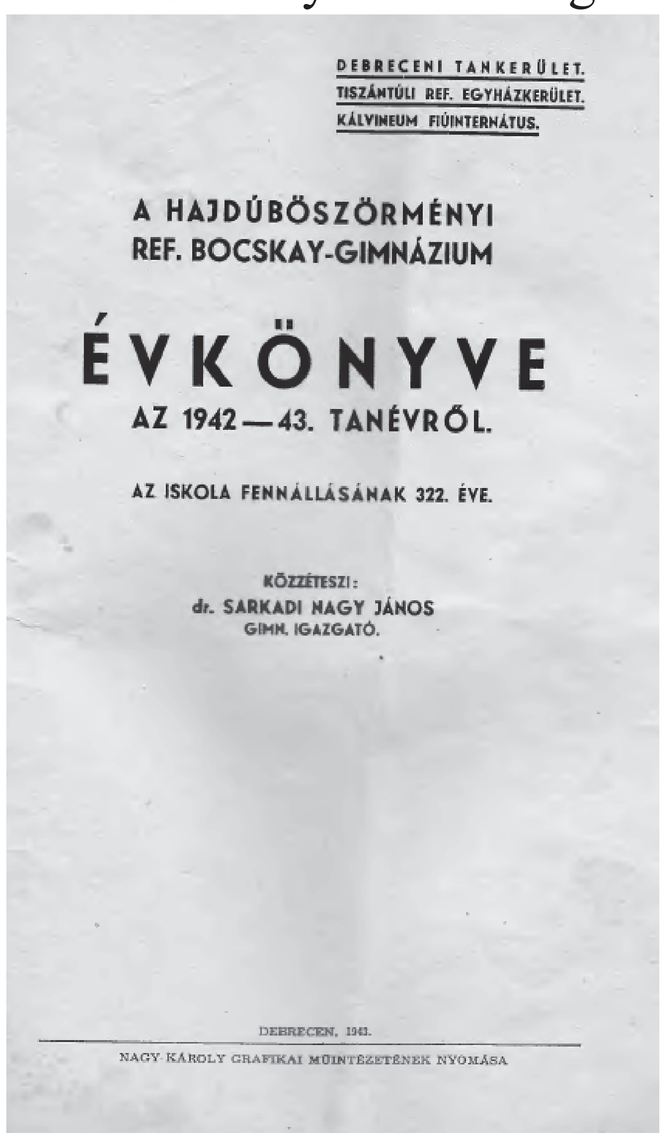
Igen, a zenére, a zenekarra már utaltam. Őrzök is néhány fényképet a „csapatunkról”. Ezek egyike a „komoly zenészeket” mutatja. A másik pedig – ahol a zenekar vezetője már nem látható - az ifjú korra nagyon is jellemző „bohém zenészeknek” állít példát. És ez így is van rendjén!

A Bocskai Gimnázium zenekara az 1942-43-as tanévben

Sok-sok emlék fut át hírtelen gondolataimban, de inkább forduljunk a biztos forráshoz, az iskolám kissé „viseletes” évkönyvéhez! A tanévek eseményeit összefoglaló kiadványokban pedáns rendben összefoglalásra kerültek az iskolai élet legfontosabb történései 50-70 oldalnyi terjedelemben. Az I. fejezet mindig az adott tanév legfontosabb eseményét örökítette meg az utókor számára. Végzésem évében, 1942-43-ban korábbi igazgatónk, Rácz Jenő (1883-1942) nekrológja olvasható. Ezt követte mindenkor az ifjúság belső életének, iskolánk múltjának, az adott tanév részleteinek összefoglalása. Ez utóbbi kitért a tanári karra, annak munkájára, a nevelésre, az iskolához kötődő alapítványokra, ösztöndíjakra, jutalmazásokra, szakkörök bemutatására és nem utolsó sorban a tanulók névjegyzékére és eredményeik részletes dokumentálására.

DEBRECENI TANKERÜLET.
TISZÁNTÚLI REF. EGYHÁZKERÜLET.
KÁLVINEUM FIÚINTERNÁTUS.

A HAJDÚBÖSZÖRMÉNYI
REF. BOCSKAY-GIMNÁZIUM

ÉVKÖNYVE
AZ 1942—43. TANÉVRŐL.

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK 322. ÉVE.

KÖZZÉTESZI:
dr. SARKADI NAGY JÁNOS
GIMN. IGAZGATÓ.

DEBRECEN, 1943.
NAGY KÁROLY GRAFIKAI MŰINTÉZETÉNEK NYOMÁSA

A „Bocskay” Gimnázium Évkönyve az 1942-43-as tanévről

Az Évkönyv 29-30. oldalán zenekarunkkal kapcsolatban a következők kerültek megörökítésre: *„Az IFJUSÁGI ZENEKAR .... Szeptemben 11.-én alakult meg 12 taggal... Vezetője: Nagy Antal.”* Osztálytársaim közül többen is tagjai voltak ebben a tanévben a zenekarnak. Többek között a szintén kitűnő tanulmányi eredményt felmutató, ugyancsak tandíjmentes Háda Sándor, aki egyben a zenekar elnöke volt. Az iskolai műsorokhoz betanultuk a Szózat, a Himnusz zenekari kíséretét ugyanúgy, mint a „Palotás”-t, a „Kesergő’-t és számos más darabot is.

Vidék, nagy szabad területek, energiától duzzadó fiatal fiúk, gyermekek,- félnapos ülés az iskolában. Ha kicsengettek az óráról, akkor a csengőhang befejeződéséhez hozzátartozott az első „csikók” megjelenése, majd a többiek dübörgő kirohanása. Innen már csak egy lépés a kerek labda, a foci, amely e korosztály legnépszerűbb ön- és közösségképző eszköze. Affinitásod milyen volt a „labdához”?

Óraközi szünet az iskolában! Neked mi jut eszedbe? Futkározás, „cicázás”, „ostor-csapó”, rongylabda rugdosása és a lánycsoportok sétálgató beszélgetése, vagy az árnyékot adó terebélyes fák alatti álldogálás. Ez feltehetően így volt minden iskolában. Nálunk is. Ami a focit illeti! Mutass nekem egy olyan vidéki, a természetben élő, és önmaga fizikumával örökösen elégedetlen, ház körül tevékenykedő fiút, aki nem próbálta ki képességeit a foci területén! Természetesen engem sem került el a foci varázsa, az a csoda, ahogyan a rohangálók egyik felének minden tagja közösen arra koncentrál, hogy gólt rúgjon a futkározók másik felének. Igaz először a kitömött harisnyából készült rongylabdát rugdostuk, amikor ezt tehettük. Csupán jóval később juthattam az „igazi bőrlabda”, a foci közelébe. A kerek labda vonzása, azonban nem csupán annak rugdosása, hanem „ütögetése” kapcsán is elvarázsolt engem. Ennek több fejezete is volt. Időben előreugorva az egyik Budapesthez, a másik Miskolchoz kötődik.

Amikor még a MÁVAG röplabda csapatának (NB I szintű) játékosa voltam az egyik eredményünkről ez olvasható a Népsport 1950. április 17.-i számában:

1950 április 17, hétfő

NÉPsport

VI. évfolyam 77. szám

Ára: 1 forint

Ganz—MAVAG 3:0 (15:7, 15:7, 15:6). V: Aradi. GTE: Miskey, Haulik, Róka, Széki, Smiedl, Gögh. MAVAG: Trompler, Lévai, Holló, Schilling, Rákosi, Korolevitz. Biztosan győzött a többet tudó és jobb játékosokkal rendelkező Ganz. A MÁVAG részéről csak a lelkesedés dicsérhető. Jó: Gögh, Széki, Róka, illetve Lévai és Rákosi.

A szokásos hétfői tudósításból látható, hogy mindhárom játszmát biztosan elveszítettük a kiváló GANZ csapattal szemben, de a MÁVAG részéről a lelkesedésünkön kívül a „Lévai” név is kiemelésre került. (A „Rákosi” név pedig nem volt „vezérünkre”, Mátyásra utal!).

A kerek labda kergetésében a másik terület a foci! Ebben sem voltam antitalentum! E fénykép már egyetemi oktatói koromban készült, a mai Kemény Dénes uszoda helyén levő salakos pályán. Itt és a pálya végén levő pályán, az egyetemi sportnapokon számos kemény csatát vívtunk még a különböző *„hallgatói csapatokkal”* is.

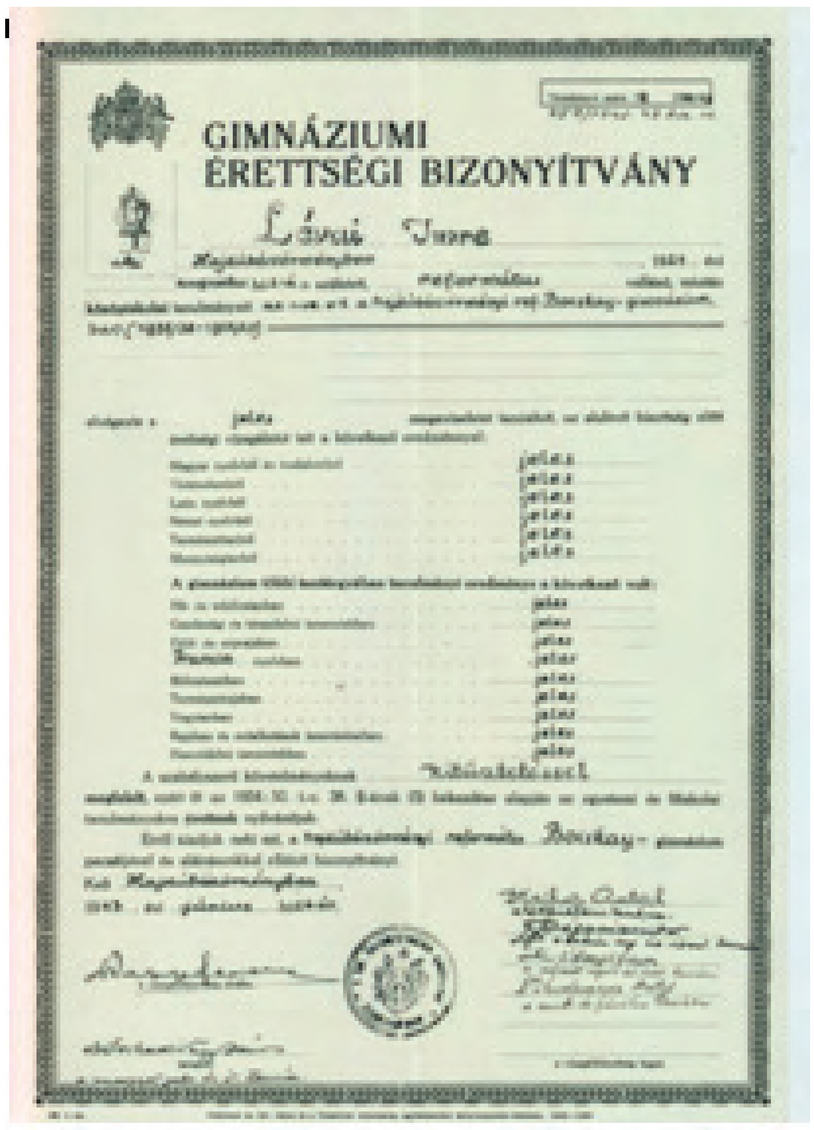
Végül is a rendszeres sportolás – beleértve a még nem említett rendszeres úszást is - születésem rendellenességei okozta problémáimon még időben sikerült túljutnom.

Előre ugrottunk, az 1950-es évek elejére. Kimaradt azonban két nagyon is meghatározó periódus. Az egyik a gimnázium befejezése, a másik pedig a II. Világháború időszaka.

Kezdjük a kellemesebbel, az örömteli napokkal. Mint mondottam volt, gimnáziumi tanulmányaim során végig tandíjmentes voltam. Ez a már említett Évkönyvekben mindig úgy jelent meg, hogy nevem mellett 1/1 jelzés szerepelt, mint ahogyan ez pl. a Rácz Jenő tanár úr, igazgatónk által összeállított 1940-41 évi évkönyvben is megörökítésre került, VI. osztályos koromban:

Kovács István int. r. k.	—	—	2	3	1	3	2	2	3	–	3	3	2	3	3	3	els
Lévai Imre 1/1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	–	1	1	1	1	1	1	kit
Lőrincz András int.	—	—	2	3	2	2	3	2	3	3	3	–	3	3	2	2	els

Osztályfőnökünk ekkor Kovács Antal tanár úr volt. Osztályunkban csupán 2-3 tanuló volt mindig ilyen minősítésű. Az osztályzataim oszlopában látható vízszintes jel azt mutatja, hogy a felvehető négy idegen nyelvből (latin, görög, német és francia) én a görög nyelvet mellőztem. Így talán nem meglepő, hogy Érettségi Bizonyítványomban csupán jeles osztályzatok láthatók. A már többször hivatkozott 1932-43. évi évkönyv *„X. Érettségi vizsgálat”* fejezetében ez olvasható: *„Kitüntetéssel érett: Gencsi László, Háda Sándor, Lévai Imre és Nikodémusz Etelka”.*

GIMNÁZIUMI
ÉRETTSÉGI BIZONYÍTVÁNY
Lévai Imre

Érdemes megemlíteni, hogy a „Nikodémusz” név a Miskolci Egyetemen ismerősként hangzik, hiszen Nikodémusz Antal az egyetem matematikai tanszékén adott elő. Fia, Nikodémus Antal névvel jelenleg is a közigazgatásban dolgozik minisztériumi szinten. Az egyik családtörténethez kötődő könyvben[1] Almási Lajosné Nikodémusz Ilona (Debrecen) a család e vonaláról így ír: Nikodémusz *„Antal tanár. Hajdúböszörményben, a gimnáziumban tevékenykedett. Lányából tanár, Antal fiából egyetemi tanár, József nevű gyermekéből orvos lett, aki sokáig volt a budapesti MÁV Kórház főorvosa”.* A VIII. osztályban, Böszörményben tevékenykedő Nikodémusz Antal volt az osztályfőnököm, a család egyik tagja osztálytársam, és fia kollégám a Miskolci Egyetemen. Erre szokták volt mondani „kicsi a világ”!

Érettségi tablóm fényképe

[1] Draviczky Imre: Családnevek, családok Hajdúnánáson a XVII századtól a XX. század végéig.

A középiskola az, - a középiskolai évek azok-, amely a legmélyebb nyomokat hagyja életünkben, amelyekre a legtovább emlékezünk. Hogy melyek ezek, az többnyire nagyon is sajátos, nagyon is egyéni. Mivel egészítenéd ki mindazt, amiről eddig beszélgettünk?

De sokat tudnék még mondani! Mégis, maradok inkább két-három iskolai ténynél. Néhány oldallal korábban mutattam a kezdő, az első éves gimnazistákat. Ez pedig a végzősök tablóképe.

Az Évkönyvünkben közös iskolánktól a következő eredménnyel búcsúztunk.

Szóbeli vizsgálatra állott 36 növendék. Kitüntetéssel érett: Gencsi László, Háda Sándor, Lévai Imre és Nikodemusz Etelka. Jelesen érett: Kösztenbaum Klára és Taar Ferenc. Jól érett: Bara József, Bertalan Gizella, Dobos Sándor, P. Nagy György, Papp Ágoston, Rubányi Károly, Tóth Lajos és Vincze Elek. Érettek: Deák Imre, Gájásy Géza, Gerő Ernő, Hajdu Jenő, Karácsony Géza, Katonka Mihály, Klein Miklós, Lőrincz Lajos, Malmos György, Szabó Attila, L. Szabó Antal, Veress Károly. Nem felelt meg a magyar nyelvből: 1, a latin nyelvből: 2, a német nyelvből: 1, a mennyiségtanból: 2. A teljes vizsgálat megismétlésére utasíttatott 3 növendék. Mint ismétlő több tárgyból elégtelen 1 növendék. Javító érettségi vizsgálatot tett a magyar nyelv és irodalomból 1 növendék. Eszerint kitüntetéssel érett 4, jelesen 2, jól 8, egyszerüen 12, nem felelt meg 1 tárgyból 6, több tárgyból 4 növendék.

Ami pedig a „nagybetűs életbe” tett első lépésünket illette, erről az Évkönyvünkbe tett bejegyzés így árulkodik.

Az 1942. év júniusában sikeres érettségi vizsgálatot tett növendék pályaválasztása a következő: Orvosi 3, jogi 4, tanári 1, polg. isk. tanári 1, tanítói 1, mérnöki 3, állatorvosi 2, gazdasági 3, kereskedelmi 3, katonai 5, repülőtiszti 1, otthon maradt 3, ismeretlen 3.

A 3 mérnöki pályára lépők egyike én voltam.

A jubileumi, a Bocskay Gimnázium alapításának 375. évfordulójára készített évkönyvet lapozgatva egy érdekes interjúba akadtam Bujdosó Edit tollából[1]. Az interjú alanya Szűrös Mátyás a Magyar Köztársaság ideiglenes köztársasági elnöke. Ő született 1933-ban, te pedig 1924.-ben. A születési helyetek sem azonos, és mégis hogyan kerültetek be a Bocskay Gimnázium Jubileumi évkönyvébe mindketten?

Én biztosan nem tudom ezt neked hitelt érdemlően és részleteiben is elmondani. Tény, hogy engem is meglepett, de mit tagadjam, egy köztársasági elnök, Hajdúböszörmény, iskolám jubileumi évkönyve, méghozzá az alapításától eltelt 375 évet átfogó időszakra, nem is hangzik rosszul. A kapcsolat engem is érdekelt, mert szerettem volna többet is megtudni, így kutatgatni kezdtem. Az 1942/43-as tanévben szeretetteljes búcsút intettem „Alma Mater"-emnek. Mire is jutottam?

Az nyilvánvaló, hogy a felekezeti típusú iskolának gyökeres változásokkal kellett szembenéznie a II. Világháborút követően. Erről a 375 év történéseit összefoglaló Évkönyv így emlékezik meg (16.old.). *„A II. Világháborúban 1944-ben német katonákat szállásoltak el az iskola épületében, s emiatt szünetelt a tanítás. Miután az orosz csapatok elfoglalták a várost (október 22.) azok a tanárok, akik nem voltak katonák és nem menekültek el, hozzáláttak a tanév megszervezéséhez. 1944. december 4.-én újból megkezdődött az oktatás"*. A korszak aktuális politikai törekvései Hajdúböszörmény oktatási struktúrájában is megjelentek. Egyik oldalról a kisgazdapárt irányítása alatt szervezett Sillye Gábor[2] Parasztkollégium (1946-49), amely a gimnázium Kálvineum épületében kapott helyet. A Magyar Kommunista Párt (MKP) helyi szervezete pedig a NÉKOSZ[3] adta kereteket használta ki az új értelmiségi réteg megszervezésére a Népi Kollégiumok keretében. Az 1945 után létrehozott több mint 200 Népi Kollégium döntő hányada (több mint 150) a vidéki közép- és általános iskolák bázisán jött létre. Hajdúböszörményben az MKP létrehozta a Petőfi Sándor Népi Kollégiumot (1946-47). majd a Boda Katalin[4] Népi Kollégiumot (1948-49). Boda Katalin legendája, hajdúböszörményi kötődése vissza-visszatérő térő témája Debrecen környezetének[5].

Az interjú bevezetésében ez olvasható *„Mind a ketten a hajdúböszörményi Bocskai István gimnáziumban tanultunk"*. Az interjú szerint Szűrös Mátyás 16 - 18 életéve közötti periódust töltötte Hajdúböszörményben, azaz feltehetően 1947/48 tanévtől az az 1948/49 –es, vagy az 1949/50-es tanévvel befejezve. Ezt támasztja alá egyrészt az interjú *„Tizenhat évesen Hajdúböszörményben találta magát a Petőfi Sándor Népi Kollégiumában"* mondata, másrészt Szűrös Mátyás 1996. május 6.-i életrajza[6] is, aki többször meglátogatta az Alma Matert.

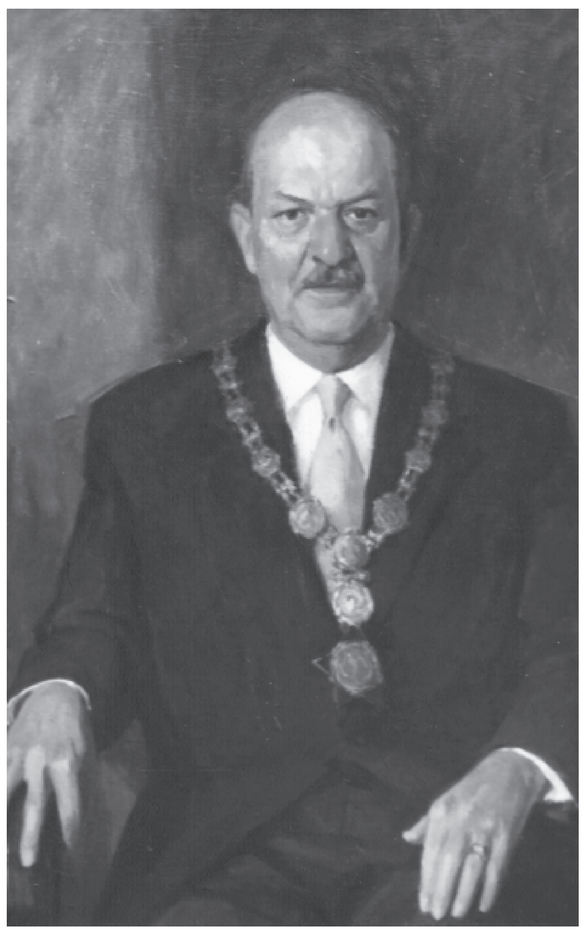
A Bocskay Gimnáziumot, mint egyházi iskolát 1948. július 7.-én államosították. Ezt a bejelentést Dr. Sarkadi Nagy János az akkor nyugdíjba vonuló igazgató tette. A Petőfi Sándor Népi Kollégium pedig a NÉKOSZ feloszlatásával 1949. július 10.-én megszűnt, ill. beolvasztották az állami diákotthoni rendszerbe.

---

[1] *A hajdúböszörményi Bocskai István Gimnázium jubileumi évkönyve 1621-1996. p.113-115.*
[2] https://hu.wikipedia.org/wiki/Sillye_Gábor
[3] https://hu.wikipedia.org/wiki/Népi_Kollégiumok_Országos_Szövetsége
[4] https://hajdusagimuzeum.hu/honap-mutargya/honap-mutargya-majus/
[5] http://www.haon.hu/maig-kisert-a-zelemeri-urholgy-a-debreceni-legendak-nyomaban/3619226
[6] https:// http://www.parlament.hu/kepviselo/elet/s015.htm

A gimnáziumot sikeresen befejezve, fizikailag megerősödve indulhattál a nagybetűs életbe. Abba, amelyben már tombolt a II. Világháború és a magyar hadsereg sorozatban küldte a behívókat, majd a „SAS behívókat”. Hogyan vészelted át e periódusokat?

A gimnáziumi évek során latin, német és francia nyelvtudást szereztem, mint ahogyan ezt érettségi bizonyítványom is mutatja. Nyolcadikos koromban hozzákezdtem az angol nyelvhez is, mert igazgatónk felhívta figyelmemet egy pályázatra, ami szakmát és bőkezű anyagi lehetőséget ígért a továbbiakban. Kell-e ennél többet kívánni egy pályakezdő, szerény vidéki létből érkező fiatalnak? Áttanulmányoztam. Megpályáztam. E lehetőség hat év tanulmányi ösztöndíjat biztosított. Öt év a műszaki egyetemen, plusz egy év tanulmányút Angliában. Ezt követően munkaviszonyt textilmérnökként. Az iskolám támogatásával, tanulmányi eredményeimmel, felvételi beszélgetéssel sikerült elnyernem ezt az életem indulásához igazán ragyogó lehetőséget. A mecénásom Debrecenben egy gazdag kereskedő volt. A háború szele már

igencsak csapkodott, de én magabiztosan néztem a jövőbe és csak saját teendőimre figyeltem. 1943 augusztusában megkaptam az első havi járandóságot, ami mindig pontosan érkezett 1944 év végéig. Anyám kísért fel Budapestre, ahol albérletet kerestünk. Beiratkoztam a műszaki egyetemre. Az itteni tanári kar tagjai voltak többek között Pattantyús Á. Géza, Muttnyánszky Ádám, Vörös Imre, Bay Zoltán, Pogány Béla nyilvános rendes tanárok, de itt volt található későbbi rektorom, Sályi István neve is. A textilmérnöki jövő szempontjából pedig meghatározó professzornak számított Misángyi Vilmos nyilvános rendes tanár rektor helyettes, majd 1944/45-ben rektor. Szálasi utasítása, az egyetem németországi áttelepítése a tanárok ellenállásán megbukott. De az egyetem felsőbb éves hallgatóinak kitelepítését nem tudják megakadályozni. Misángyi – mint rektor – előbb Sopronba a műegyetem ottani karára megy, majd Németországba távozik és Teisbach-ban hunyt el, 1948. ápr. 19.-én[1]. A Műegyetemi hallgatók viszontagságos útját és a drezdai borzalmakat több könyv is feldolgozta[2],[3] és dokumentumfilm is készült[4].

Visszatérvén az én sajátos helyzetemre az előadásokat, gyakorlatokat, vizsgákat komolyan vettem. A jövőm szempontjából lényeges területet, az angol nyelvet pedig nagyon szorgalmasan autodidakta módon tanultam. 1944 őszétől azonban egymás után jöttek a bonyodalmak, küzdelmek. Az egyetemi élet rendszertelenné vált. Katonai behívókat[5] kaptam, de mint alsóbb éves hallgatót és nem álladó lakhellyel Budapesten tartózkodót engem elkerültek az un. SAS (Sürgős! Azonnal! Siess!) behívók.

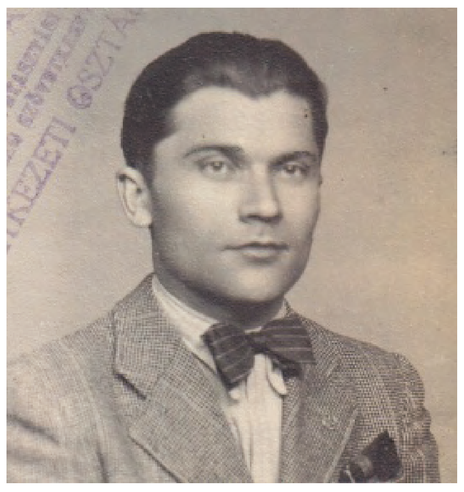
---

[1] Új magyar életrajzi lexikon. IV. köt.
[2] Palasik M.: A műegyetemisták Odüsszeiája. 1944-1946. Műegyetemi Kiadó, 2006.
[3] Kurt W.: Az ötös számú vágóhíd. Kosuth Kiadó, Budapest 2011.
[4] Papp Gábor Zsigmond filmjei: A menekülő egyetem : https://www.youtube.com/watch?v=AS-Y73YKT3c
[5] https://hu.wikipedia.org/wiki/Behióvparancs

Miskolc neve most, 1945-ben, 20 éves korodban merült fel először életedben. Mit adj Isten, életed hátralevő részének döntő hányada e helyhez kötődött! A megkezdett történet hogyan folytatódott?

A rövidített félévek bevezetése, a nyári munkaszolgálat hadi üzemekben történő letöltésének előnye, engem is arra késztetett, hogy ilyen helyen keressek munkát. Az oktatási intézmények bezárása (1944. október 29-től), a műegyetemisták kitelepítése két szerelvénnyel (1944. december 8 és 10)[1], az albérletemet ért bombatalálat, mindenem elvesztése, a front közeledte, mind-mind arra ösztönzött, hogy elhagyjam Budapestet. A frontot nyári gyakorlatom szinhelyén Diósgyőrben (egy bányában) vészeltem át. Emlékeim szerint Lyukóbányán. Ott még német katonák voltak, Miskolc nagy részén már oroszok.

Mentem volna a szülői otthonomba, de az eddigi munkám eredményeit, a vizsgákat, a termelési gyakorlati munkámat nem akartam viszont elveszíteni. Miskolci tartózkodásom alatt ebben az időben megjelent nálam nagybátyám, Kovács Imre.

Kovács Imre *(1914. Hajdúböszörmény – Tbiliszi, 1944.09.15. –katonaként, tifuszban hunyt el)*

Nagybátyám, aki Rimaszombatban volt jegyző és katonaként a visszafoglalt ukrajnai területeken szolgált, nem akart tovább harcolni. Civil ruhára váltott. Pár nap elteltével mégis úgy döntött visszamegy veszélyes alakulatához. Kérte vezessem el a sajószentpéteri országútra. Képtelenségnek tünt. Fegyverropogásoktól kísérve mégis sikerült a jelölt helyen megtalálni egy magyar katonai járművet. Felugrott rá. Többé sohasem láttam őt. A további adatait a halotti anyakönyvéből tudtam meg.

Szállásomra már nem lehetett visszamenni. Táskámmal a kezemben, havas esőben, géppuskázást is túlélve, Miskolc felé indultam. Igen körülményesen, de épp bőrrel érkeztem a Tiszai pályaudvarra. Sötét este volt. A katonák sürgés-forgásában húztam meg magamat éjszakára. Hajnalban irány gyalog a szülői ház. Tiszaszederkényig eljutva, ismerős családnál megpihentem. Tisztát váltottam. Dolgaimat újságpapirban gyömöszöltem táskámba. Másnap indultam a Tiszához. Sikeresen eljutottam a gátörházig. Itt az oroszok bezártak, majd visszaszállítottak Miskolcra, a szovjet katonai parancsnokságra, a Toronyalja utcába, a Jézus-kúttal[2] szemben lévő házba. Bedobtak egy mély, büdös, vizes pincébe. Naponta más-más tolmács közbenjárásával kihallgattak, faggattak, éheztettek.

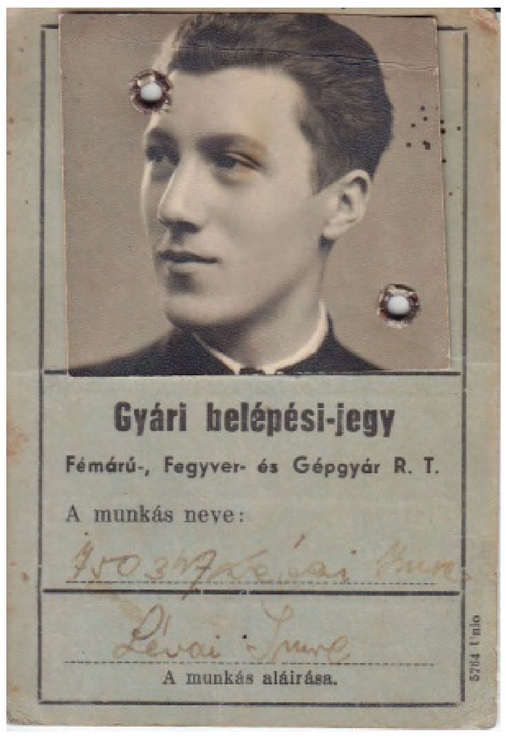

A Jézus-kút Miskolcon, a Toronyalja utcában

[1] Palasik M.: A műegyetemisták Odüsszeiája. 1944-1946. Műegyetemi Kiadó, 2006. p.35.
[2] http://miskolciszemelvenyek.blog.hu/2017/06/29/jezus_kutja

A „Világ Háború” véget ért, az újjáépítés gőzerővel megindult, a tanulás újból rendszeressé vált, folytattad tanulmányaidat célod elérésére. Hogyan ment ez?

Ebben nagyon igazad van. Szerencsés vagyok. A kihallgatásom során bizonyítani akarták, hogy kém vagyok. Ehhez volt is némi „látszat-bizonyítékuk”. Egyrészt a nagybátyámmal kapcsolatos események, a táskámban talált újságpapíron látható karikatúra és a diósgyőri fegyvergyári belépőm, amelyen az érettségi tablóm fényképe volt. Ez utóbbi teljesen kézzelfogható utat nyitott számukra, amelyen szisztematikusan elindulhattak. Két hét elteltével, az utolsó faggatásomon, egy nagyon magabiztos, erőteljes összekötő (tolmács) jelent meg orosz egyenruhában egy tolmácsnővel. A férfi ismerősnek tűnt. Szigorúan rám nézett, aztán a parancsnok felé mondta a mondókáját. Eredmény: egy nap múlva elengedtek. Később derült ki, hogy a tolmács szlovák illetőségű, a fegyvergyárhoz tartozó volt ugyanúgy, mint a tolmácsnő, és ismertek engem a nyári gyakorlatos egyetemi hallgatót. Sajnos nem találkoztam velük többé.

A sok éhezés miatt nagyon legyengülve hezitáltam. Mit is tegyek? Az utcák telve katonákkal. A lakosságot összegyűjtik, teherautón viszik, ki tudja hová. A Jézus-kút melletti házban megengedték, hogy rendbe szedjem magamat, enni is adtak. Nagy szó volt ez a segítség, mert mindenki félt mindenkitől. Megkíséreltem újból hazaindulni a szülői házhoz, gyalog, szekéren, földutakon. Viszontagságaim elviselhetőbbé váltak, bár alig álltam a lábamon, de a tudat, hogy mindig közelebb vagyok az otthonhoz, erőt adott. Amikor eljutottam Kovács Antal nagybátyám tanyájáig, végre megnyugodtam. Rendbe szedtek. Innen már – óvatosan ugyan – gyalog mentem haza. Ott sem volt izgalommentes a helyzet. Apám, anyám meglepődtek amikor megláttak, azt hitték nyugatra mentem, hiszen hallottak Szálasi döntéséről. Hosszabb időt töltöttem otthon, hogy erőt gyűjtsek. Mindenképpen tanulni akartam tovább. Szegénységi bizonyítványt szereztem, mert az anyagi erőforrásom megszűnt, a támogatóm eltűnt. Szüleim anyagi segítségével visszamentem Budapestre. Amikor megláttam a várost romokban, sírva fakadtam. Átjárható híd nem volt. Zajlott a Duna. Az élet már működött. Egy lélekvesztő csónakon, a jégtáblákat kerülgetve juttattak át Budára. Az egyetem épületének főbejárata nyitva volt. Két felvidéki évfolyamtársammal találkoztam. Hogyan tovább, mit tegyek, mit tudok tenni – motoszkált állandóan a fejemben. Évfolyamtársaim már otthonosan mozogtak ebben a „dzsungelben”. Elkísértek egy számukra kijelölt kollégiumi épülethez. Az igazgató eredményeim és szegénységi bizonyítványom alapján térítésmentes szállást engedélyezett. Étkezésemet később a Csepeli Tornász Club oldotta meg, mert – hála a Bocskai Gimnáziumnak - kiváló tornász voltam. Az egyetemi befizetések alól mentesítettek. Az egészségbiztosítást fizetni kellett volna, de nem volt miből. A diplomám megszerzése emiatt csúszott egy évet. Némi pénzt étkezésem pótlására úgy szerzetem, hogy a Nyugati pályaudvarra jártam szenet lapátolni, néhány évfolyamtársammal. Ez egyébként teljesen általános pénzszerzési forrás volt abban az időben, a magunkfajta szegény, de „életerős” fiataloknál.

Az ország helyzete még nem konszolidálódott, de neked - természetedből adódóan – folytatni kellett tovább a küzdelmet, most már a diplomáért, a jövőbeli szakmai életed alapjaiért és egészségedért. Mindkettőben te lettél a győztes! Hogyan?

A háború zűrzavara, a pusztulás és pusztítás, a tanulmányi lehetőségek újraéledése, az infrastruktúra megteremtése, a foghíjas évfolyamok összerendeződése, mind-mind olyan momentum, amelyek önmagukban és egyenként is „döcögős” előrehaladást eredményeznének még a legsímább úton is. A „sima utat” számomra célom jelölte ki: diplomát szerezni a legrövidebb idő alatt! Visszatekintve a „tanévekre”, 1943/44 még „békebelinek” tekinthető a problémáival együtt is. Az 1944/45 és 1945/46 tanév inkább zűrzavaros jelzővel illethető. 1946/47 és 1947/48 periódushoz a lassan szerveződő, formálódó, normalizálódó jelzők valamelyike köthető. E változó környezetben sikerült egytemi tanulmányaimat befejezni az abszolutorium megszerzésével 1948-ban. Maradt számomra a diplomaterv elkészítés és a záróvizsgák letétele. A sors most sem volt kegyes hozzám. Beteg lettem. Kórházba kerültem. Diagnózis: hörgőgyulladás, izületi gyulladás, bénulás. Mandula műtét. Küzdelem a gyógyulás érdekében. Évfolyamtársaim ez idő alatt nyerték el diplomájukat. Én lemaradtam. Kollégiumunk koedukált volt. Orvostanhallgató társaim segítettek átvészelni a nehézségeket mindennapjaimban, és a kórházban. Gyógyulásom után azonnal munkalehetőséget kerestem, hogy a nem kevés kórházi költségemet téríthessem, havonkénti részletekben. Teljesítettem. Budapesten a Radiátorgyárban dolgoztam egy évig. Kegyetlen munka volt. Gyenge egészségi állapottal kinlódva, párhuzamosan diplomatervemet is készítettem és készültem a végszigorlatokra, a védésre. Mindkettő sikerült! Dr. Vörös Imre a Budapesti Műszaki Egyetem (ekkor már nem a M.Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem nevet viselő intézmény volt) Gépészmérnöki Karának dékánja 1950. március 27.-én kézfogás kíséretében „okleveles gépészmérnök”-ké fogadott. Az esemény a Gépelemek Tanszék könytár szobájában este 9 és 10 óra között zajlott le.

A Budapesti Műszaki Egyetemen Dr. Muttnyászky Ádám professzor oktatói lehetőséget ígért. Az adott kor munkábaállásának sémája szerinti „központi elosztás” értelmében a minisztérium azonban nem tudott státuszt biztosítani a tanszékének. Ugyanakkor a Mérnök (akkor még Mérnöki) Továbbképző Intézetben (1948. június 30.-ától) főtitkári beosztású Terplán Zénó állást ajánlott a Miskolcon alakuló, szervezendő Nehézipari Műszaki Egyetem Gépelemek Tanszékére, tanársegédi munkakörbe, havi 1300 forint illetménnyel. Elfogadtam. Így életem végérvényesen Miskolchoz kötődött. Az 1940 -es és az 50-es évek első felének a mérnökképzéshez kötődő eseményeinek korrajzát plasztikusan foglalja össze Németh József és Terplán Zénó: *„A Mérnöktovábbképző Intézet 50 éve (1939-1989)”* c. munkája (Kézirat).

1753 SZÁM.

MI,
A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM
REKTORA
A GÉPÉSZMÉRNÖKI KAR TANÁRTESTÜLETE
NEVÉBEN ANNAK
DÉKÁNJA

Lévai Imrét

AKI Hajdúböszörményben AZ 1924 ÉVBEN Augusztus HÓ 2-Á-N SZÜLETETT ÉS TANULMÁNYAIT A GÉPÉSZMÉRNÖKI KARON AZ 1947/48 TANÉVBEN VÉGEZTE S ENNEK AZ OKLEVÉLNEK MEGSZERZÉSÉRE A

MATEMATIKÁBÓL,	SZERKEZETI ANYAGOK
FIZIKÁBÓL,	MEGMUNKÁLÁSÁBÓL,
MECHANIKÁBÓL,	HŐERŐMŰVEKBŐL,
VÍZERŐMŰVEKBŐL,	ELEKTROTECHNIKÁBÓL,

MEGÁLLAPÍTOTT SZIGORLATOKNAK MEGFELELT ÉS EZZEL A GÉPÉSZMÉRNÖKI TUDOMÁNYOKBAN SZERZETT Jó Képzettséget — . — A SZABÁLYSZERŰEN ALAKÍTOTT SZIGORLATI BIZOTTSÁGOK ELŐTT BEBIZONYÍTOTTA, A REÁNK RUHÁZOTT HATALOMNÁL FOGVA EZENNEL „OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKNEK” ELISMERJÜK ÉS VALLJUK. — ENNEK HITELÉÜL RÉSZÉRE EZT A

GÉPÉSZMÉRNÖKI OKLEVELET

KISZOLGÁLTATTUK ÉS EGYETEMÜNK PECSÉTJÉVEL, VALAMINT SAJÁTKEZŰ ALÁÍRÁSUNKKAL MEGERŐSÍTETTÜK.

KELT BUDAPESTEN, 1950. ÉVI Március HÓ 27-É-N.

Dr. Mikulics Gyula
A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM REKTORA

Dr. Vörös Imre
A GÉPÉSZMÉRNÖKI KAR DÉKÁNJA

„Miskolc-Miskolc sáros Miskolc, te vagy az oka mindennek….” mondja némi beletörődéssel és megnyugvással az itteni diáknóta. Mi mindent kínált, hozott és adott ez számodra?

Ha patetikus szeretnék lenni (távol áll tőlem!), azt mondhatnám, hogy egy munkával, küzdelemmel, örömökkel teli, de teljes emberi életet. Máshogyan fogalmazva egy – szerintem – olyan életet, amelyben az élvezettel végzett munka mellett megjelent a boldog, kiegyensúlyozott párkapcsolat, a család szeretete, az élet értelmét nyújtó gyermekek. Ezek együttese jelentette nekem a „Miskolc” érzést, amelyhez hozzátartozott a szülőhely ilyen – vagy – olyan módon való állandó jelenléte.
A fenti néhány, összefoglaló sor azonban sok évet, napot takar, de azt fejezi ki, hogy mi is élt következtetésként bennem a hétköznapok történéseinek összefoglalásaként. A hétköznapok azonban valóban hétköznapok, a maga történéseivel, eseményeivel és azoknak életemre gyakorolt hatásaival, befolyásaival. Azt ne várd el tőlem, hogy mindezeket elmondjam. Nem is tudnám, hiszen sok-sok apró részlet a „felejtés feneketlen gödrébe” hullott. Igaz e gödör felett van egy háló, ami fel-felfogott történéseket, amelyekből lehet válogatni.
A Terplán Zénóval és a miskolci jövőmmel kapcsolatos beszélgetésre 1950. április 1.-én szombaton (nem áprilisi tréfa!) került sor. Ez folytatódott egy héten belül (április 6.-án, csütörtökön) azzal, hogy Miskolcra utaztam és Dr. Sályi István professzorral valamint Horváth János személyzeti vezetővel megállapodásra jutottunk a tanársegédi kinevezésem felterjesztéséről. Ők mindketten a Nehézipari Műszaki Egyetem "honfoglalói, alapítói" voltak.
A „rendes állás, munkahely” megléte tudatában büszkén utaztam Hajdúböszörménybe, ahol az árpilis 10 - 11.-re eső húsvéti ünnepeket szüleimnél töltöttem. Innen vissza Budapestre, ahol április 16.-án vasárnap a MÁVAG NB I. röplabdacsapatának tagjaként Silling János barátommal együtt búcsúmérkőzést játszottunk. A nem éppen szívmelegtető eredményről és a híradásról már tettem említést.
1950. április 20.-án, csütörtökön megérkeztem Miskolcra. E naptól tekintem magam miskolci polgárnak. A Nehézipari Műszaki Egyetem[1] Gépelemek Tanszékére fél 10-kor érkeztem. *„De jó, hogy itt vagy!”* fogadott tanszékvezetőm, Terplán Zénó, akivel életre szóló barátság alakult ki. Igaz ez azzal kezdődött, hogy megérkezésemet követően egy fél órával később, 10 órától már gyakorlati órát tartottam „Műszaki mérések” c. tárgyból. Téma: planimetrálás.
Az első néhány hét benyomása nem volt túlságosan kellemes. A Gépelemek Tanszék egy volt középiskolás tanteremben, rabic-falakkal elválasztott három zsúfolt helyiségben működött. Csak a nagy rendetlenséget, a beszéd nélküli szorgos munkát, az örökös sietést láttam. Megtudtam, hogy a tanszék tagjai asztalokon, GAMMA rajztáblákon terveket és műhelyrajzokat készítenek a DIMÁVAG Gépgyárnak egy talajgyalu sorozatgyártásához. A tanszékvezető egyidejűleg *Műszaki Mérések Alapjai* c. jegyzetét írja és annak sokszorosításában tevékenykedett, minthogy az ábrákat is maga rajzolta alumínium lemezre. Létemet tudomásul vették, de velem nem igazán foglakoztak.

---

[1] Az egyetem a „Rákosi Mátyás” előnevet 1952. március 8.-tól 1956. október 18.-ig hordozta.

Új intézmény. Új közösség. Fiatal, életerős gárda. Össze-vissza elhelyezés. Gőzerővel épül ujjá az ország. Mit tapasztaltál?

Azzal fejeztem be az előző gondolatokat, hogy *„Létemet tudomásul vették, de velem nem igazán foglakoztak”*. Közben körülnéztem az egyetem más tanszékein is. Ugyanezt a hajtást, lelkesedést tapasztaltam mindenütt. Ez, idővel engem is hatása alá vont, lendületet adott és csakhamar sikerült tökéletesen beilleszkednem. Voltak feladataim, pl. hiányzó gyári mérnökök óráit vettem át, vagy megbízást kaptam a készülő jegyzet sajtóhiba jegyzékének összeállítására.

1950. május 2-án az Egyetem rektora Szádeczky-Kardos Elemér (aki, az új tanév megnyitását követően leköszönt) eskütételre hivatott és átadta a vallás és közoktatásügyi miniszternek (Darvas József) az Egyetem Tanácsához küldött értesítését, melyben 1950. május 1-től 1950. augusztus 1.-ig a 659 kulcsszámú tanársegédi munkakör 2. fizetési fokozatába 1100 Ft illetménnyel besorolt.

Egyik májusi délelőtt Terplán Zénó megkérdezte, nincs-e kedvem egy kis sétára? Kiautóztunk a város belsejétől kb. 4-km-nyire levő, Miskolc-Tapolca irányába húzódó völgybe. A völgy legmélyebb helyén kiszálltunk. Ekkor tudtam meg, hogy az a völgy lesz az Egyetemváros. Kissé meglepődtem, egyrészt mert a talaj vizenyős volt, másrészt pedig semmi jelét nem láttam az építkezés közeli kezdetének. Amíg kételkedő gondolatokkal foglalkoztam, az Egyetem tervezésébe beavatott Terplán Zénó lelkesen rajzolta le az útra az Egyetem vázlatát, hogy közben rá-rábökött a levegőre, ide egy négyemeletes, amoda egy nyolcemeletes épületszárny kerül, erre sorakoznak majd a diákotthonok, s ott fogunk sportolni néhány év múlva. *„Tudod, körülbelül olyon sporttelepre gondolok, mint Budapesten a Margit-szigeten van, mindjárt a bejárattól balra”*. Hazafelé gyalog mentünk át az Avason, beszélgetve az Egyetem, a város jövőjéről. 1950. június 6. Tanévzáró tanszéki értekezlet. A tanszék egyik szobája zsúfolásig megtelt. Jelen voltak a tanszék tagjai, a gyári óraadó mérnökök, akik a gyakorlatok egy részét vezették. Megjelent az egyetem gazdasági vezetője, személyzeti vezetője és párttitkára. Az összejövetel célja: beszámoló az éves tanszéki munkáról. Ezt a tanszék legidősebb tagja, az akkor 30 éves Kozaróczy Miklós tartotta. A jól összeállított és előadott beszámoló után élénk vita alakult ki. Elhangzott néhány konkrét segítőszándékú ígéret is. Hozzászólások után a tanszék vendégei és személyzete közös vacsorán vetünk részt a Kossuth étteremben.

1950. június 10. szombat. Az egyetem oktatói, dolgozói és minden hallgatója – a félévi előadások befejezését követően – egy teljes napon át fizikai munkát végeztek az egyetemi építkezés színhelyén. A hallgatók tanulócsoportonként szerveződtek, mi is ezekhez csatlakoztunk. E csoport tereprendezésben vett részt. Talpfákat hordtunk a mai menza előtti térségből valahová, a (kis)vasút nyomvonala mellé. Borbély professzor úrra emlékezem, ui. lelkes hallgatóink egy csillében kocsiztatták. A nap este 7-kor a tapolcai fürdőben fejeződött be. A társaság miskolci szállásunktól reggel kifelé az Avason keresztül, hazafelé a normál közlekedési útvonalon gyalog vonult végig.

Közmunka a „Dudujka lábánál” *(a volt focipályánál).*

Kitört a nyár, majd kezdődött az új tanév. 1950/51-es tanév egyetemünk számára a második volt, számodra viszont az első. A Nehézipari Műszaki Egyetem formálódott, a tanári kar bővült a sok – alakulással együtt járó – bizonytalanság mellett. Mit hozott mindez számodra, az ifjú pályakezdőnek?

Június-július vizsgaidőszak. A tanszéki vizsgák nagy részét végighallgattam. Eközben az őszi tanévkezdéshez kötődően „gőzerővel" folytatódtak a tárgyalások az „A" épületszárny (régi főépület) készültségéről[1]. Amikor ennek fűtése is szóba jött, megoldjuk „lokomobillal" – volt a tervezők, építők lakónikus válasza!
Az 1950/51-es tanév megnyitásához kötődő eseményeket Terplán Zénó így jegyzetelte le (33. oldal)

> *<u>1950. szept. 15.</u> A 2. tanév megnyitása, és még aznap tanári ülés. Jelenlévők: Dr. Aczél János, Dr. Bognár János, Dr. Borbély Samu, Dr Diószeghy Dániel, Dr. Kónya Albert, Dr. Petrich Géza, Dr. Sályi istván, Dr. Szádeczky-Kardoss Elemér, Dr. Szarvas Pál, Dr. Terplán Zénó és Dr. Zorkóczy Béla tanszékvezetők továbbá Dr. Mátrainé Zemplén Jolán és Lőke Endre a VKM[2]-ből, ill. Csömöi Béla párttitkár. …"*

Ami pedig engem illet. Így utólag visszagondolva, egyetemi hallgató koromban nem mentem keresztül olyan hajtáson, mint ebben a félévben. Röviden talán csak annyit jegyzek meg, hogy a tanszemélyzet heti oktatási órája átlagosan 20 körül volt, hogy Terplán Zénó tanszékvezető ebben a félévben 5+1 jegyzetet írt, s hozzá mi készítettük az ábrákat, pauszra. A történelmi hűség kedvéért e jegyzetek a következők voltak:

- *Műszaki mérések alapjai. Egyetemi jegyzet Pattantyús Á. Géza előszavával. NME Miskolc – BME Budapest. 1950. 1/115. (ez volt a már említett jegyzet, amely megjelent a BME-n is).*
- *Általános Géptan. Egyetemi jegyzet. NME Miskolc. 1950. 1/125.*
- *Az „Általános géptan" c. tantárgy példatára. Egyetemi oktatási segédlet. NME Miskolc. 1950. 1/20.*
- *Géprajz bánya- és kohómérnök hallgatóknak. Egyetemi jegyzet. NME Miskolc. 1950. 1/55+1/27 mell.*
- *Géprajz gépészmérnök hallgatóknak. Egyetemi jegyzet. NME Miskolc. 1950. 1/96+1/27 mell.*
- *Gépelemek II. Egyetemi jegyzet. NME Miskolc. 1950. 1/158.*

A tanszék ugyanakkor új rajztermi gyakorlatvezetési módszerrel is kísérletezett, amelynek előkészítői munkáiból is kivettem a részemet.
A Gépelemek c. tantárgy gyakorlatai (heti 8 gyakorlati óra 12 tankörnél) vízvezeték tervezési feladattal kezdődtek. (E feladat egy háború dúlta, újjáépülő országban nagyon is életszerű.) Mindegyik tanulókör kapott egy-egy összetett vízvezetékrendszert, amelyet „szerkesztési iroda"– szerűen kellett feldolgozni. A módszernek a hallgatóság körében sikere volt, ugyanakkor pedagógilag is hasznosnak bizonyult, a csoport tagjai egymást is segítették.
A félév elején új munkatársak jelentek meg a tanszéken: Lendvay Pál, Tar Sándor, Bezák Gáspár és Debreceni Gábor.

---

[1] Terplán Z.: A Nehézipari Műszaki Egyetem húsz esztendeje. (Kézirat), Miskolc, 1970. p. 23-33.
[2] VKM – Vallás és Közoktatási Minisztérium

Az egyetemi életben szerzett első benyomásaid úgy tűnik nagyon mély nyomokat hagyott benned. Ezt én is természetesnek tartom. Így vagyunk ezzel mindnyájan, hiszen az ELSŐ (mindenben!), elkísér minket életünk végéig. Ragadj ki ezen „elsők" közül néhányat!

Életemet az oktatás töltötte ki. Így legyen ez az első! Mivel az egyetem épületei a tanév kezdésére sem készültek el, így városszerte szétszórva tanulókörökhöz kötve tartottuk óráinkat. Ebben a félévben kedvenc tankörömvolt a G 201-es. A gyakorlati órákat a „zsidókórházban"[1] tartottuk. A G 201 ablakai éppen az Avasra néztek, ami akkor még a háborítatlan természet része volt és többnyire szőlőskertek borították. Amikor gyakorlatvezetés közben kinéztem – és délutáni időszak lévén, ellenfényben láttam az Avas lejtőit – eszembe jutott a Gellért-hegy Budapesten. Be kell vallanom, a Gellért-hegy azért jobban tetszett. Már az első időben is nagy örömmel foglalkoztam a hallgatósággal a tankörökben. Élményt jelentett látni a fejlődésüket. A tanulási, a tudás-szerzési hajlamot tekintve ne feledjük, mindössze 5 évvel vagyunk túl a világégésen! Elemi erővel tört fel a tudás megszerzésének igénye, óhaja! Több olyan hallgató volt a G 201-ben, akiket háromnegyed éve figyeltem. Csak elismeréssel állhattam megfeszített munkájuk előtt reggel 7-től este 10-ig, amelynek eredményét magam is tapasztaltam. A G 201-ből szeretném kiemelni Barta Etelka hajdúböszörményi leány munkáját (lokálpatriotizmus az csak lokálpatriotizmus!), majd Könczey Gábor és Szabó Miklós kiemelkedő teljesítményét. Ez utóbbi kettő egy év múlva a Tanszékünkre került demonstrátornak. A második éven maradva, a 4. szemeszterben a G 208-as tankört patronáltam, ott vezettem Gépelemek gyakorlatot. Azt hiszem, ez az évfolyam legjobb tanulócsoportja volt. Fancsali József kitűnő szerkesztő és rajzoló (Triumph tengelykapcsoló feladatát kiállítani lehetett volna), Mesztényi Károly az évfolyam egyik legjobb tanulója, akit diplomavédése előtt politikai okokból eltávolítattak az egyetemről, kidolgozta a Periflex tengelykapcsoló – addig ismeretlen – mechanikai számítási modelljét. Említhetném még a 208-ból Czukrász Sándor, Lebovics Imre és Miskolci Sándor hallgatókat. Lebovics nem tudott (vagy nem szeretett) rajzolni, de nyüzsgő-mozgó alak volt és ezzel a tanulókört élénkítette. Visszatérve még a harmadik – nehéz félév – végére, Tanszékünk Terplán Zénóval együtt, nagyon elfáradt. Mégis örömmel zártuk az 1950-es esztendőt. Egyrészt a befejezett munka elégedettségével, másrészt mert tanszékvezetőnk elsőként kapott kitüntetést Egyetemünkön. Kapta azért a munkásságáért, amelyet köztünk végzett, és amelyben mi is segítettünk. Így valamennyiőnk megbecsülését éreztük. Elég fiatalok voltunk még ahhoz, hogy egy nagy hajtás és az eredmények elismerése után egy kicsit lazítsunk. Hivatalosan *„az új rajztermi gyakorlati módszert értékeltük fehér asztal mellett"*. Az elején Tar Sanyi vidám felköszöntőt tartott, minden tanszéki tagot valamilyen kerti növényhez (virághoz) hasonlított.

Az Egyetemünk életében november 23.-án változás következett be, Sályi István lett a rektor és az egyetem építkezése is új lendület kapott.

---

[1] A kórház a mai Művésztelep helyén, a Semmelweis (Erzsébet) - kórházzal szemben magánszanatóriumként üzemelt, amelyet a „Bikur Cholin jótékonysági Egylet" emeltetett 1902-ben, majd az Egri-féle Vízgyógyintézet Szanatórium Rt. vette át.
https://hu.wikipedia.org/wiki/Miskolc_egészségügyének_története

Van munkahelyed, amelybe belekóstoltál. Sok - sok nehézségen átjutottál. 26 éves vagy. Ilyenkor már a megnyugvásra vagy az új kihívásokra, a társra vágyunk! Nemde?!

Igazad van, és kissé szabadkozom is, hogy miért nem kezdtem ezzel, miközben e „történet” 1950-ben, annak december hónapjában, mindjárt az első napján kezdődött. Történt ugyanis, hogy reggel 8-kor – a vizsgáztatásra készülődvén – tanszékünkre belépett egy 20 éves csinos lány, aki munkára jelentkezett Terplán Professzor úrnál. Gondolom nem csupán én figyeltem fel, de az események folytatódtak azzal, hogy – Szigetvári Margit – átadta előző munkahelyéről kapott működési bizonyítványát és elmondta, hogy a Megyei Tanácstól jött el, mert a termelőszövetkezetek alakulása éjszakákba nyúló adminisztrációs munkát kíván, ezért váltott. Szakmája: gyorsíró (akkor ezt a „beszédíró” kifejezéssel illették), gépíró, könyvelő és mindenféle adminisztrációs munkában járatos, mert titkárnői feladatokat látott el a mezőgazdasági osztályvezető mellett. Főnökünk a megszokott mosolyával rámutatott egy üres íróasztalra és „munkára fel” – mondat kíséretében illesztette be őt csapatunkba. Azt mondanom sem kell, hogy mindnyájunknak csak az ő segítségére volt szükségünk, hiszen a tanszék legöregebb tagjai is csak a 30-as éveinek elejét taposták! Dicsekvésnek tűnhet, de a tanszék „igazi közösséggé” szerveződött. Ez megmutatkozott a közös színház, mozi, hangverseny látogatásokban, bükki kirándulásokban, de még délutáni sörözgetésekben is, Verebélyi bácsi hangulatos Avasi-pincéjében vagy a Székely-kertben, olykor cigányzene mellett a „Dankó tanszék”-en (Dankó Pista utcai kiskocsmában). Szerencsés „kiválasztottként” egyre többet sétálgattunk Margittal kettesben is, többnyire Tapolcára. Kedvenc útvonalaink a „Dudujka-völgyön” keresztül vezettek. Az Erzsébet kórháztól indulva – Művésztelep - Avas hegygerincen át – Szepesi mezsgye – a vonatvágányig. Innen a vágány mellett a Dobogó alagútig (most is megvan), vagy az erőmű melletti meredek lejtőn és máris a Dudujka völgyben folyó építkezést láthattuk, majd a Hejő partját követve jutottunk Tapolcára.

Az egyik – ha talán nem az első – közös sétánk (1951. március 4) a Dudujka közelében

E fényképet nézegetve sok-sok kellemes emlékkép jelenik meg gondolataimban. Így a január végi szalonnasütés Lillafüreden hatalmas hóban, a „Szalajka-völgyi” kiruccanás kora tavasszal, barlangtúra a Szeletához, sziklamászás a Bükk hegység Gulicska szirtjénél Fehérkőlápán, bicikli-túra Hollóstetőre, stb. Valamikor nyáron (a május 1.-i felvonulással kezdődően) indult el véglegesen bennem, hogy „minket egymás mellé rendelt a Sors”. Augusztus 2.-án mindezt eljegyzésünk tudatta a jó döntést nyugtázó baráti körünkkel, környezetünkkel.

1951 nyarán eljegyzésetek megvolt. A következő idő a „tervezgetés”-hez, november elejéhez köthető, vagy a karácsonyi ünnepekhez. Melyiket választottátok? Én anno a november mellett tettem le a voksot!

A kérdés nagyon is jó egy oktatónál, mivel az oktatás malomkerekéből nehéz kilépni akár 1-2 napra is. Ha ugyanis csupán 2 napot számolok, és a heti 20 óra, tantermi direkt elfoglaltságot, akkor legalább egy hétre felborul minden rend, nem beszélve arról a meghitt ünneplésről, amely egy életre szóló szűk közösség létrejöttét pecsételi meg. Az öröm ilyen körülmények között csak felszínes lehet, legfeljebb mindennapjainkban magunkban hordozhatjuk, pillanatokra szabdalva. Éppen ezért választottuk házasságkötésünk napjául december 22.-ét, ami – természetesen – szombatra, a hét utolsó munkanapjára esett. Így maradt időnk a meghitt pillanatok hosszabb átélésére is. Házasságot Magyar János és Tar Sándor (munkatársunk) tanúk jelenlétében kötöttünk.

Esküvői fényképünk, 1951. december 22.[1]

Nagy József, az Avasi református templom tiszteletese szívhez szóló, rövid beszédben biztatott életünk végéig tartó egymás iránti szeretetre és tiszteletre, szép családi életre. Megjegyezte, hogy *„ne gondoljunk a pillanatnyi összevisszaságra, majd eljövend a jobb kor”.*

E jobb kor lebegett szemünk előtt új, közös életünk indulásának pillanatában. Szerencsénkre rá is találtunk arra az útra, amelyik életünk során ezen vezett bennünket.

Feleségem emlékkönyvéből a

„Tervezgetés”

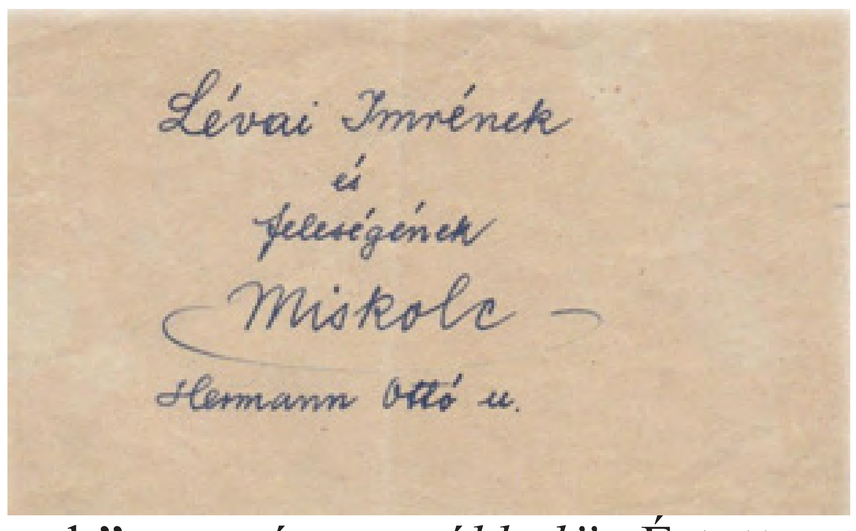
(Bodnár Mária, 1942. január 30.)

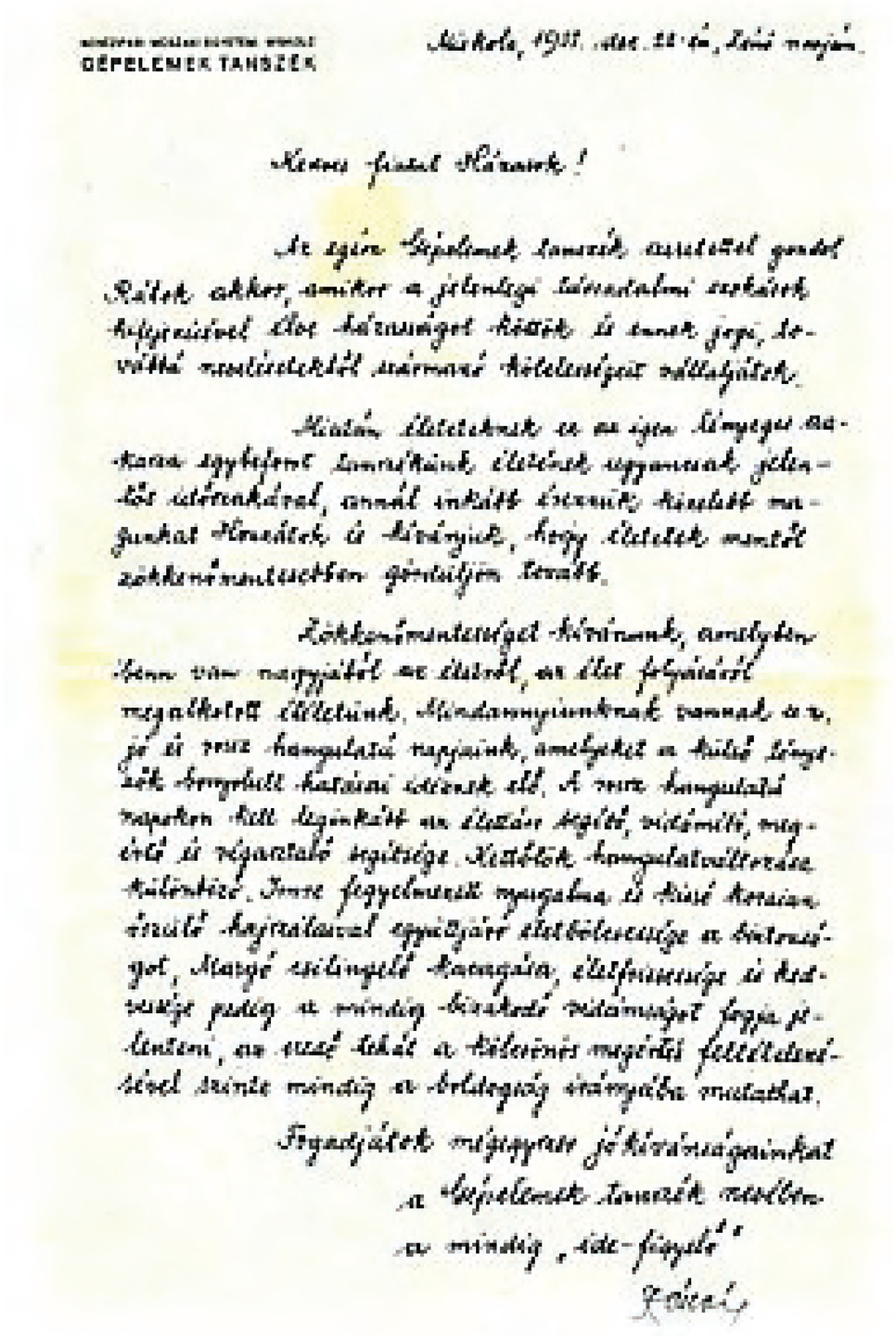
[1] Kérdezhetnéd miért ezt a fényképet választottam! Válaszom: több fénykép készült az esküvőnk során. Ezek egyformán kedvesek számomra! A történeti hűséghez tartozik, hogy a fenti fénykép is akkor készült, amikor már mind a polgári, mind pedig az egyházi esküvőnk megvolt. A két esküvőre – az egyházira és a polgárira - szombat délelőtt került sor, lényegesen szolidabb öltözékben.

1951 vége, nem éppen rózsás gazdasági és politikai helyzet, de a mindig optimista ifjú kor valahogyan kompenzálták egymást (talán). Te hogyan élted meg mindezt?

A kérdés nem kérdés! Ifjú házas ember lettem! Igaz alacsony fizetés, áruhiány, drágaság volt. Nászajándékainkat köszöntük.

Lévai Imrének
és
feleségének
Miskolc –
Hermann Ottó u.

Kedves volt Tar Sándor és Lendvay Pál közös ajándéka, a menyasszonynak egy pár *„matyó papucs”* gratuláló kártyával, rajta a jövendő gazdagság szimbólumával,”*egy pénzeszsákkal”*. Értette a menyasszony a célzást, s mindketten a jó szerencsét.

NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM
GÉPELEMEK TANSZÉK

Miskolc, 1951. dec. 22-én, Szent napján.

Kedves fiatal Kollégáink!

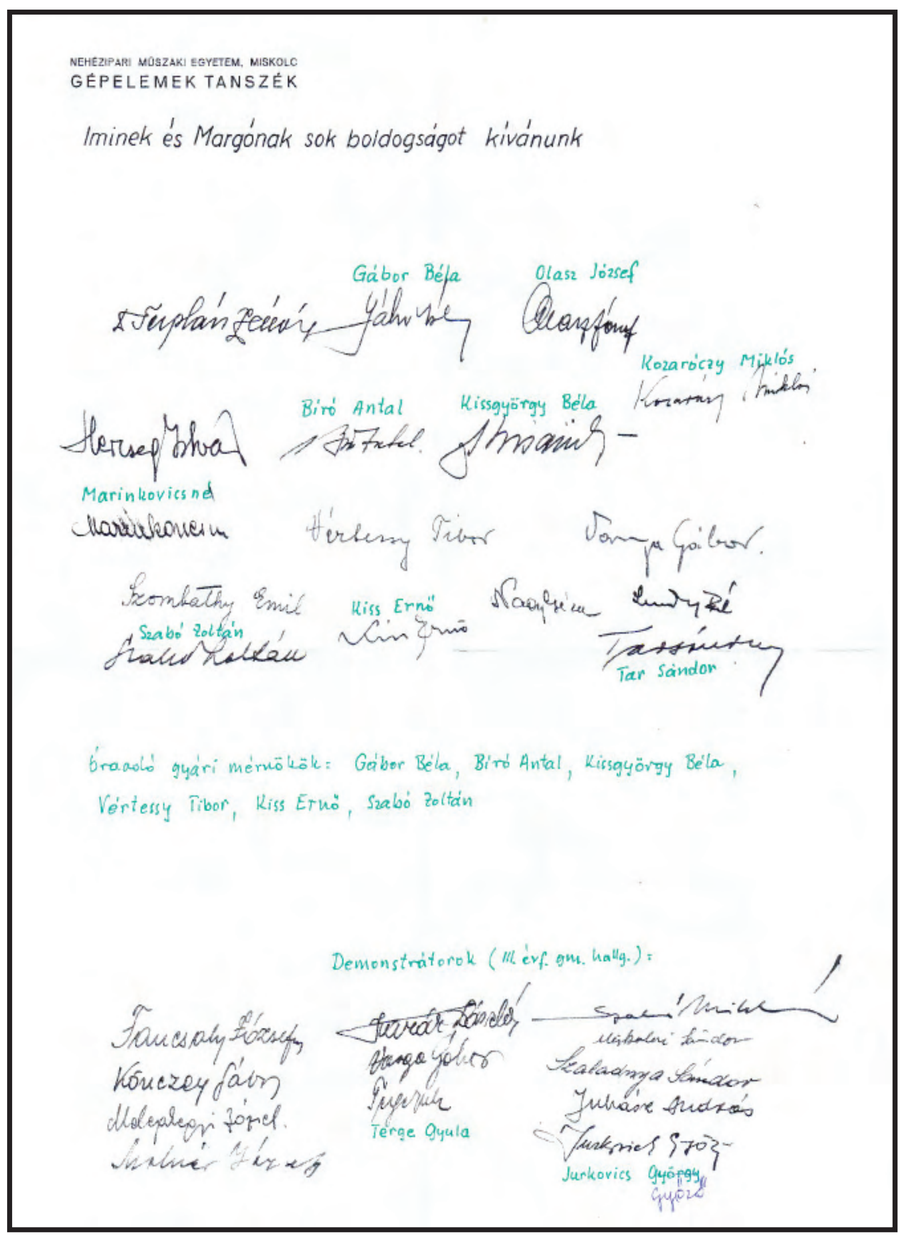
Az egész Gépelemek Tanszék nevében szeretettel gondolok Rátok akkor, amikor a jelenlegi társadalmi rendünk kifejlesztésével élet hivatásunkat végezzük és annak jegyében tevékenységünk sikeréért mindannyian felelősséget vállalunk.

Miután életünknek ez az igen lényeges oldala szorosan összefonódik Tanszékünk életének egyéneinek jellemző sajátosságaival, annál inkább érezzük kötelességünknek Nektek megírni, hogy életünk mintegy zökkenőmentességét kívánjuk, amelyben nincs nappaltól az éjszakát, az élet fényárától megvilágított életünk. Mindannyiunknak vannak azon jó és rossz hangulatú napjaink, amelyeket a külső körülmények bonyolult hatásai idéznek elő. A rossz hangulatú napokon kell legjobban az életünket segítő, vidámító, megértő és vigasztaló segítsége. Kezdődő hangulatváltozásra különösképpen figyelmesnek magunkra és másra kissé kritikus hajlandósággal egyéniségünk életbevágóságát, hivatásunkat, szeretett Karunkat, előrehaladásunkat és hozzánk közel álló emberek iránti kötelességünket szem előtt tartani, az ezek iránti kötelességünk megértő feltételezésével szinte mindig az örömteli irányba vezetnek.

Fogadjátok mindnyájatok jókívánságainkat
a Gépelemek Tanszék nevében
az mindig „ide-figyelő”
Gépei

Hermann Ottó u.

Mind között, legkedvesebb a tanszék fikuszpálmájában talált levél, Dr. Terplán Zénó tanszékvezető professzor hozzánk intézett szép gondolatai voltak. Meghatódtunk a levél mellékletén is: *„Iminek és Margónak sok boldogságot”* kívánt sajátkezű aláírással minden tanszéki tag, a gyári oktatók csoportja és tizenkét demonstrátor. Hogy kik voltak ők? A sajátkezű aláírásról nem mindenki neve válik egyértelművé, így zöld színnel a teljes név is megismerhető. Számomra egy közösen eltöltött élet kezdetét örökítik meg ők. Maradjon meg így mindannyiunk számára életünk e kedves és elfelejthetetlen pillanata! A kapott nászajándékok mindegyike értékes, hasznos volt számunkra.

NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM, MISKOLC
GÉPELEMEK TANSZÉK

Iminek és Margónak sok boldogságot kívánunk

Terplán Zénó — Gábor Béla — Olasz József
Kozaróczy Miklós
Bíró Antal — Kissgyörgy Béla
Marinkovicsné
Vértessy Tibor — Somja Gábor
Szombathy Emil — Kiss Ernő
Szabó Zoltán
Tar Sándor

Írásos gyári mérnökök: Gábor Béla, Bíró Antal, Kissgyörgy Béla, Vértessy Tibor, Kiss Ernő, Szabó Zoltán

Demonstrátorok (III. évf. gm. hallg.):
Tarcsay Károly
Kozaróczy Sándor
Molnár József
Szalai Béla
Tarcsay László
Varga Sándor
Fügedi
Terge Gyula
Szabó Miklós
Szalánczy Sándor
Juhász András
Jurkovics Győző
Jurkovics Gyöngy Győző

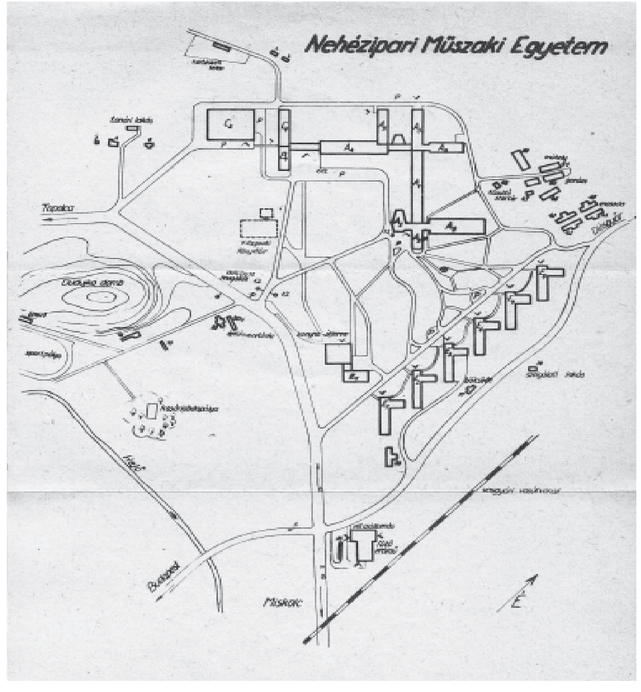
A Miskolci Egyetemen töltöttem el életem döntő részét (54 évet) diákként és oktatóként. A fotóalbumaidat nézegetve megakadt a szemem egy fényképen, amelyet már többször és több helyen látni véltem. E fénykép kapcsán jegyezte meg egyszer Terplán Zénó professzor, hogy ezt „Imre csinálta anno”. Mikor volt ez?

Való igaz, hogy én fotóztam még esküvőnk előtt 1951-ben. Arról a képről van szó, amit láthattál Terplán Zénó otthonában. Emlékeim szerint a dolgozó szobájában volt bekeretezve.

Az épülő Nehézipari Műszaki Egyetem 1951

1951 tavaszán sétálgattunk jövendőbeli feleségemmel. Egy nap elmentünk Tapolca felé a két lehetséges útvonalunk valamelyikén, majd visszatértünkben a hegyen keresztül – a mögöttünk lévő nap teljes megvilágításában – elénk tárultak a terjeszkedő egyetemi városrész hatalmas vasbeton és téglaépületei. A hosszú tanulmányi részleg tulsó végéhez merőlegesen már alacsonyabb csarnok is csatlakozott. *„Ez bizonyára a kémiai laboratórium”* magyaráztam. Kissé közelebb érve, a nyugatfelőli domboldalon kerestem egy jó kilátóhelyet és felvételeket készítettem az építkezésről. A képeket megmutattam Terplán Zénó tanszékvezetőmnek és az ő útján a tervezőhöz is eljutott. A felvétel valószínűleg jól sikerült, mert a tervezői csoport vezetője – Janáky István - a filmet elkérte tőlem.

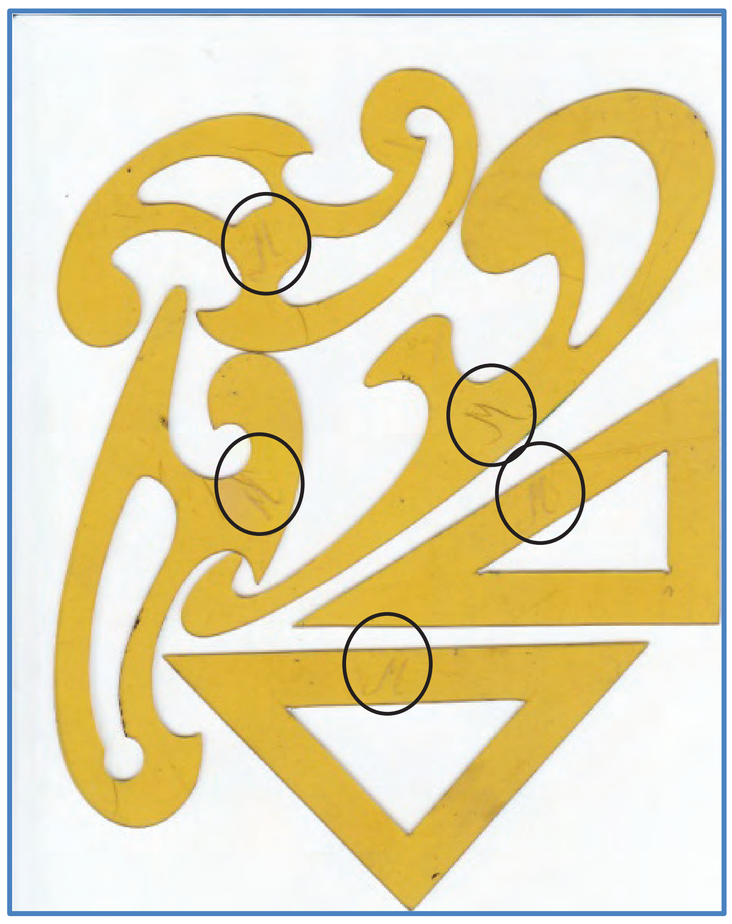

Feleségeddel elindultatok a közös, szép, de egyben küzdelmes útra. Maradt-e abban az „útravaló tarisznyában” olyan, amit máig is őrzöl?

Sok minden ott van még a „közös élet tarisznyájában”! Ezek mindegyike értékes számomra, mert egész életemben megőrzött pillanatokat idéz fel bennem, amikor rágondolok, vagy kezembe veszem e tárgyakat. Sorolhatnám őket, de csupán két ilyet idézek fel. Az időrendiséget megtartva, az egyik egy *„üveglap”*, a másik egy *„vonalzókészlet”*.

Az *„üveglap”* – történet házasságkötésünk előtti hónapban indult. 1951. november 1.-től ugyanis adjunktusi kinevezést kaptam, ami több illetménnyel járt. Leendő feleségemmel, Margóval eldöntöttük ugyanis, hogy közös albérlet helyett szüleinél fogunk lakni az egyik szobában. Ennek bútordarabjai: rádió, könyvszekrény és íróasztal volt. Ez utóbbira pedig – a kor szokásának megfelelően – dukált az üveglap. Csináltattunk egy 2x1 m-es nagyságú 5 mm vastag, körbe csiszolt üveglapot a Búza téri üvegesnél. Elkészült. De hogyan hozzuk haza a 4-5 km távolságban levő Hermann Ottó utcába? Rendeltünk egy konflist! Beültünk a fiákerbe, magunk elé tettük, úgy baktatott a főutcán végig a batár, hazáig. Egy önfeledt beszélgetés során ráültem az íróasztalomra, az üveglapra, ami természetesen elpattant. Kettévágva, csiszolva ismét használhattam. További töréseket elviselve egy A2-es méretű darab máig is szolgálatomban áll.

A *„vonalzókészlet”* – történet a nászajándékok sorát bővítette. Herczeg István (1921-2014) „Apóka” keze munkáját dicséri. A 3db. „görbevonalzó” és a 2 db. „háromszög-vonalzót” egy kb. 1 mm vastagságú műanyaglapból kivágva, csokorral átkötve nászajándékként kaptuk „APÓ”-tól. E vonalzók az eredetieknek arányosan kicsinyített változatai. A bekarcolt **„M”** betűk pedig nyilvánvalóan feleségemnek, Margónak monogramjai.

Tanszéki összejövetel Hollóstetőn

(Herczeg István, Szaladnya Sándor, Drobni József, Lévai Imre)

Kérdések sorozata kavarog bennem! Egyik fele Hozzád, a személyedhez, családodhoz, a másik fele is Hozzád, de az egyetemünk történetéhez kötődik. Melyik felével kezdjük?

Ez nem lehet kérdés! Tény és való, hogy a család az, ami a legmélyebb kapcsot jelenti életünkben, még akkor is, ha ébrenlétünk időhorizontja hosszabb a munkahelyünkön, mint a családban átélt órák száma. Mégis vannak olyan élmények, események, amelyek időnkét összemossák a család és a munkahely egy-egy szegmensét. Indulásként ezekből idéznék fel egy-egy történetet. Mint említettem házasságkötésünk pillanatától Margit szüleinél laktunk (Hermann Ottó u. 22.) 1954. december 31-ig. Az itt rendelkezésünkre bocsátott szobába kerültek a közös szerzeményeink (rádió, íróasztal, üveglap, stb.) és ide jöttünk haza esküvőnkről is, ahol az egyik tanú Tar Sándor volt.

Miskolc, Hermann Ottó u. 22. Feleségem szüleinek háza

Szobánk

Tar Sándor volt évfolyamtársammal, jó barátommal a Nehézipari Műszaki Egyetem Gépelemek Tanszékén 1951-ben ismét összetalálkoztam. Közös munkahelyünkön mindketten zökkenőmentesen vettük az akadályokat. Magánéleti kapcsolatunk is ott folytatódott, ahol Budapesten abbahagytuk. Egyidősek voltunk. Ő akkor már házas. Az én ebbéli elképzelésemet és a párválasztásom tervét helyeslően támogatta. Esküvőm szervezője és tanúja volt. Sanyi barátom jóvoltából muzsikaszó mellett vigadtunk. A talpalávalót egy egész cigányzenekar húzta, igen szépen. *„Én pedig a csillagokat láttam!”* – No, nem a december végi csillagos égbolton! Történt ugyanis, hogy az 1950-es évek elejének gazdasági viszonyai között próbáltam magamnak egy pár fekete félcipőt keríteni esküvőmre. Az elnyűtt, kopott barna félcipőmben mégsem állhatok az oltár elé! Az utolsó előtti napon a Szolnoki Cipőgyárból egy doboz érkezett gyorspostával albérletembe. Zalavári Zoli, volt évfolyamtársam munkahelyéről küldött egy szép fekete, 41-es méretű félcipőt a 43-as lábamra! Így aztán érthető, hogy mennyire vártam a cigányzenés lakodalmi mulatozás befejezését! Erre december 23.-án hajnali 5 óra tájban került sor. A „Szarkák” (merthogy a zenekar prímása ilyen névre hallgatott) is elrepültek. Tar Sanyi barátom maradt, látva türelmetlenségemet. Mindenképpen tudni akarta az okot. Komótosan beült nászszobánkba. Kijelentette, ő már csak világos nappal hajlandó hazamenni, feleségét és kisbabájukat édes álmukból nem akarja most felzavarni. Miután tudomására suttogtam iszonyú kínlódásaimat, megértően elment. Kirohantam a teraszra, ledobtam a cipőmet és a „világ legboldogabb házasembere” felkiáltással megöleltem az „új asszonyt”, aki el sem tudta képzelni hirtelentámadt lelkesedésem okát! Ekkor kezdődött igazán életem új fordulója, szakasza. Hálával tartozom a sorsnak, a tanszéknek, hogy Őt megismerhettem, a tanszék valamennyi tagjának, hogy életre szóló kapcsolatunkat igaz barátsággal kísérték. Jókívánságaik megnyilvánulásait számos levélben megírták.

Esküvő – nászút! E két fogalom szinte elválaszthatatlan. Igaz, be kell vallanom, hogy nálam ez elmaradt, mert a november 6.-i esküvőt követően november 8.-án már újból munkanap következett. Nálatok hogyan alakult?

Nálunk az esküvőt követően a Karácsony következett. Anyagi helyzetünk az ilyen alkalmakkor szokásos nagy kiruccanást – a nászutat – nem engedélyezte. A Karácsony időjárása ez évben (1951.) esős, sáros, komor volt. Szerencsére a barátságos meleg otthon feledtette a napsütéses, havas táj hiányát. Szerényen berendezett szobánk és a család kedvessége megnyugvással töltött el. Az önálló otthon, a lakás foglalkoztatott bennünket. Így a nászút elmaradása nem okozott számunkra – szinte – semmilyen gondot. A téli ünnepek múltával nyugodtan terveztem az 1952. évi vizsgaidőszak, a második félév oktatási teendőit és tudományos dolgozatom előkészítését. Januárban beköszöntött a havas tél. Hétvégeken, vasárnaponként gyalogoltunk sokat. Tapolca és Lillafüred lett kiránduló terepünk. Február végén, március elején már a Bükki Nemzeti Park Kapujától (Papírgyár) tovább merészkedtünk a hegy gerincén, Királykútról fel a Szeleta barlang turista útján, vagy a Szinva forrástól Féhérkőlápa fennsíkjáig. Amikor igazán beköszöntött a tavasz rendszeresen a kerékpártúra volt igen kedves szórakozásunk, Hollóstető végcéllal. Több nyarat eltöltöttünk ezen bükki településen a későbbi években. Sok-sok málnát gyűjtöttünk élvezettel. Az erdei bokrok bőségesen ontották az érett, zamatos gyümölcsöt.

Indulás Hollóstetőre 1952 júliusában

Az évutón már a babavárás, a kis jövevény érkezése került terveink közül az első helyre. Ágnes gyermekünk az anyai nagyszülők házában született. Mindig köszönve az Ő jóságos segítségüket, nem titkoltuk az önállóságra való törekvésünket. Igényelt szolgálati lakásunkat a Csabai kapu bérháztömbjében (Petneházi u.) 1955. január 1.-én foglalhattuk el, amit munkahelyünknek köszönhettünk. Életem nyugodt mederben haladt, mert kialakultak körülményeim ahhoz, hogy szakmai tevékenységem – ami egyéni passzióm is – eredményesen végezhessem. Máig is meghatottsággal idézem fel közös életünk kezdeteit, azon szép napokat, amelyeket feleségem szüleinél éltünk meg.

A Hermann Ottó u.22. kertjében, 1951. augusztus 26.

Szerencsésen indult családi életed. Nem voltak olyan gondok, amelyek alapvetően befolyásolhatták szakmai előrehaladásodat, miközben az egyetem életében változások is bekövetkeztek. Hogyan indult szakmai életed és hogyan alakult az egyetemi környezete?

Talán érthető, hogy a családi körülményeimmel foglalkoztam eddig! Ez volt a fontosabb számomra. Ugorjunk vissza időben egy évet! 1951. szeptember 8.-án indult a tanév. Az ünnepélyes megnyitót Darvas József közoktatási miniszter tartja. Gyönyörű szeptemberi nap volt. Az egyetem épületszárnyai feldíszítve. Az 500-as (1. sz. előadó) mögött volt a díszemelvény, ahol a miniszter beszéde elhangzott. Mindannyian örültünk, hogy elkezdődik valami új. Eddig úgy tűnt, hogy az egy évvel korábbi félév volt a legnehezebb. Nos, ez az új félév is meghozta a maga nehézségét. A korábbi terhelés maradt (sőt az estivel növekedett), az oktatás azonban két helyen folyt: a városban és a Dudujkán azaz az Egyetemvárosban. A Gépelemek Tanszéke is megoszlott. Én az egyetemvárosban kaptam beosztást, méghozzá egyedül. Sok problémám volt. Egyrészt a hideg miatt, másrészt még nem volt íróasztalom, harmadszor pedig hiányzott a tanszék állandóan lüktető élete, hangulata. Hiányoztak a szakmai-, az irodalmi- és sportviták. Sőt még a Sztopkó vezette orosz nyelvi órák is. Ennek is megvolt a maga hangulata, ahogy egymás készületlenségével humorizáltunk. Mint már említettem, nagy öröm ért, amikor 1951. november 1.-i hatállyal adjunktusi kinevezést kaptam. Teljesen véletlen egybeesés volt, hogy ugyanezen a napon tanszéki kirándulást szerveztünk a Bükkben. Ezen részt vett a Tanszék valamennyi tagja, közöttük a demonstrátorok is. Volt minden szükséges eszközünk,

ami egy ilyen kiránduláshoz kell: harmonika, futball, ennivaló. A kirándulás helye a Csanyikban Királykút, majd Kaszásrét volt. A tanszék tagjai többször eltervezték az ismétlést, ami sikeresen megvalósult az összekovácsolódott közösségben.

Királykút, 1951.

Az 1951/52-es tanév második fele új kihívásokat tartogatott számomra azzal, hogy az esti tagozaton Általános géptan, Géprajz és Gépelemek tárgyak előadásaival bíztak meg. Az oktatás este 22 óráig is eltartott az Egyetemtől messze Diósgyőrben, rossz közlekedési viszonyok mellett. Mindenért kárpótoltak a májusi konzultációk Bükkszentkereszten.

Konzultációk résztvevői 1952-1953 májusában

Az 1951/52 tanév második felében a Nehézipari Műszaki Egyetem kifejezés bővült „nagy vezérünk”, Rákosi Mátyás nevével. Az épületek fokozatos elkészültével megindultak a költözködések Sopronból Miskolcra. Mit érzékeltél mindebből?

Kezdjük a névváltozással. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1952. március 8.-i határozatával az egyetem neve *Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem* lett, egészen 1956. október 18.-ig.[1] Az építkezések gőzerővel folytak, így reális lehetőségként kínálkozott a soproni kohászati szaktanszékek Miskolcra költöztetése. Az egyetem névváltoztatásával egy időben behívót kaptam a katonasághoz. Katonakönyvemben a „hadmérnök” bejegyzést „kiképzetlen”-re cserélték. A tanszékről még 2-3 kollégám is hasonló behívót kapott. Az újonnan induló egyetemi képzés „létszámcsökkentése” nem volt kedvező Intézményünknek. Én végülis betegeskedésem okán felmentésben részesültem, mert a feszített élettempó, a nagy változások, az újabb és újabb feladatok, határidők fiatal szervezetemet próbára tették. Április elején éreztem először, hogy baj van. A szívem nem fért el a helyén, légzésem nehéz lett. Megijedtem. A Győri kapuban Papp Zoltán jó nevű belgyógyász orvost – aki nem messze lakott – azonnal megkerestem. Vizsgálatot követően elgondolkozott, majd azt mondta: *„Kedves fiatal barátom! Azonnal hagyja abba a cigarettázást és kávézást, mert ha nem teszi, maga rövidesen meghal!”*. A gyógyszerek hatása, az intelmek megfogadása gyógyulást eredményett. Hasonló érzések azonban rendszeresen visszatértek akkor, ha huzamosabb ideig újból elhúzódó stresszes életet folytattam. Így a „kávé-cigaretta” ügy bevonult a családi életünkbe. Feleségem féltett. Ezután már csak időnként hódoltam szokásomnak.

Az első rosszullétem után megnyugvást húsvéti programunk, szüleim meglátogatása hozott. Ne legyen egyhangú az utazás. Repültünk Debrecenig (akkor még repülőjáratok voltak a nagyobb városok között). Utastér – rögzített szobaszékek. Utazás – zötyögés. Az Alföld viszont ebből a madártávlatból gyönyörű! Debrecenből koszos, döcögő vonattal érkeztünk Hajdúböszörménybe. Otthon öröm, jó hangulat, ünnepi kalács és locsolás várt bennünket. Locsolás a gémeskút fa vödréből, meg szagos vízzel is. Feleségemmel végigjártuk mindazon helyeket, amelyek nekem gyermekkoromat jelentették, így részese lehetett életem eddig nem ismert szakaszának. Ő ezt örömmel fogadta, ami számomra a további jó hangulatot megalapozta. A húsvéti látogatásaink tradicionálissá váltak. Visszatérve Miskolcra újult erővel indult az esti tagozatos konzultáció és vizsgaidőszak Bükkszentkereszten. Bizakodva vártuk az 1952/53-as tanévet, amely már Egyetemünkön végzett mérnököket bocsátott ki.

Hajdúböszörmény, 1966
(balról jobbra: Lévai Antalné Forgács Mária, Lévai Antal, Lévai Imréné (Édesanyám), és mi, ketten a feleségemmel).

[1] Terplán Zénó: A Nehézipari Műszaki Egyetem húsz esztendeje. Miskolc, 1970. 48. old.

Érzem és tudom, hogy a lányodról, Ágiról, beszéltél volna inkább, mint a munkádról. Tedd ezt most annak figyelembevételével, hogy a könyv további részében nem túlságosan sok alkalom fog adódni életének bemutatására. Ezen oldal azonban csak az övé!

Miért gondolod, hogy inkább a lányomról beszéltem volna? De jól van, szívesen beszélek a gyermekeimről. Két gyermek született nálunk. Ágnes, a sötét ötvenes években, házasságkötésünk után egy évvel. A kor nehéz légkörét enyhítette feleségem szüleinek gondossága és biztonsága. Három évig laktunk Miskolc, Győri kapu kertvárosi részében fekvő családi házukban. Szívesen emlékszem ezekre az évekre – a kisbaba fejlődésére, mozogni- és beszélni tanulására, bontakozó értelmére. Korán közösségbe adtuk, zeneiskolába, mert jó zenei érzéket fedeztünk fel nála. Öt éves volt.

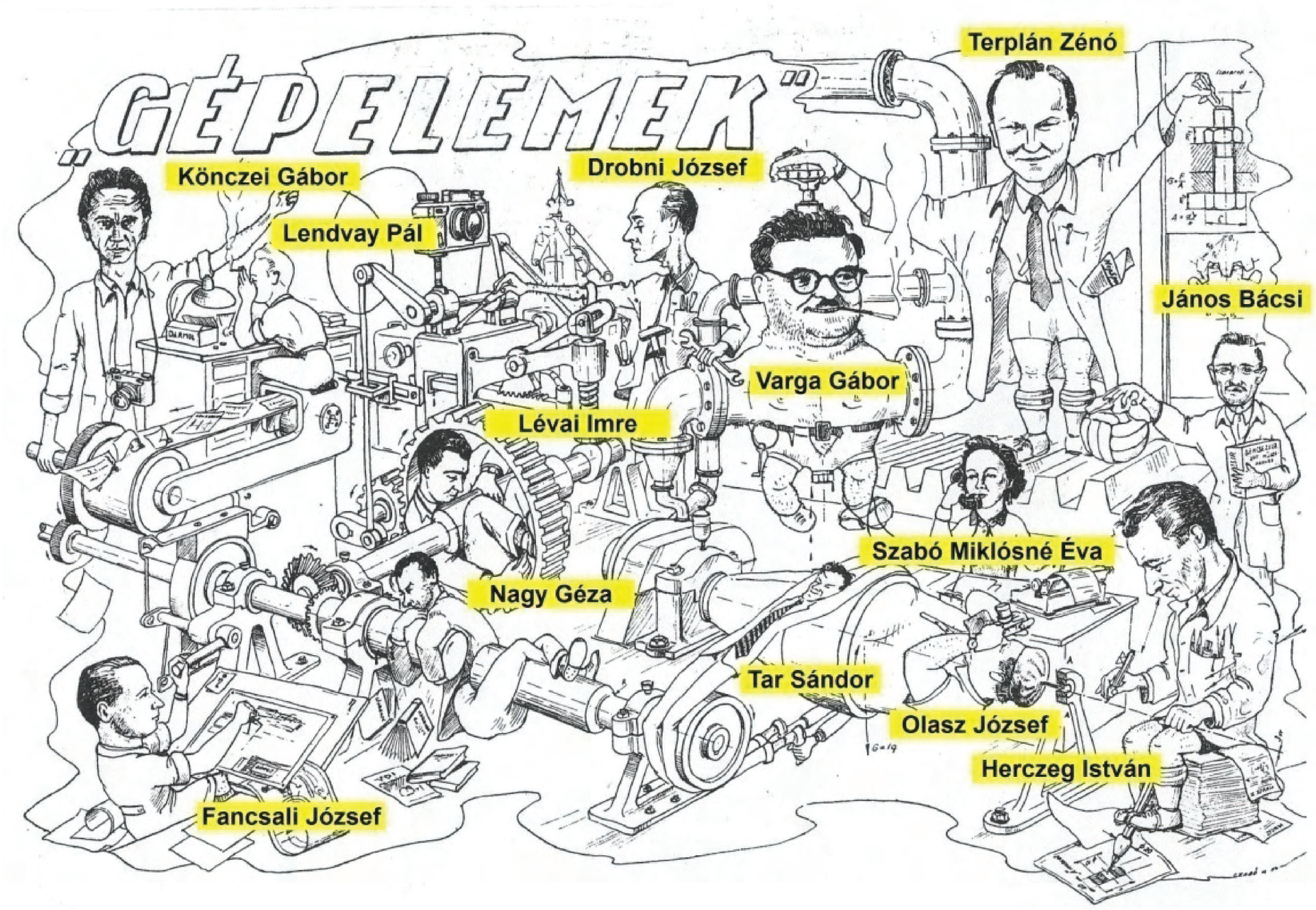

Lányom, Ági

Fölvették Miskolc zenei tagozata Általános Iskolájába, ahol minden nap tartottak énekórát, ének és zenekari foglalkozásokat. Zongorát és fuvolát tanult. Ének és zenekaruk már akkor is kiváló volt. Megtanultak a nyilvánosság előtt fellépni. Sikereket, érmeket, díjakat hoztak mindenhonnan. Ma a miskolci Fazekas úti Általános Iskola ad otthont az ötven évvel későbbi zenei tagozatnak. Kiváló zenetanáraik, sikersorozataik töretlenül tartják nemzetközi elismertségüket. Az általános iskolát befejezve - zenei tanulmányait nem abbahagyva - a miskolci Földes Ferenc Gimnázium angol tagozatán folytatta tanulmányait, kitűnő eredménnyel. Érettségije előtt kedvenc tanára azt a tanácsot adta neki, hogy az én nyomdokaimon haladjon tovább. A szerkezetekhez, konstrukciós munkákhoz nem érzett sem vonzódást, sem adottságot, azonban szót fogadott. Bizonyos távolságra az én pályaterületemtől a kémiai technológiák egyikeként számot tartható metallurgiai ágazatra felvételizett 1971-ben és kapott diplomát 1976-ban. Jó tanuló volt. Minden félévben kapott jó és jeles eredményekért járó tanulmányi emlékérmet. Két díjat nyert tudományos diákköri pályázatra kiírt területen. 1974-ben orosz nyelvvizsgát tett. Tanulmányai mellett tovább zenélt, sportolt és angol nyelvből is igyekezett diplomát szerezni. Már dolgozott, amikor sikeres nyelvvizsgát tett 1982-ben és ezután ebből élt. Sietett felvételizni az angol nyelven folyó felsőoktatásba. Itt tanári diplomát is szerzett. Pályája hosszabb részét töltötte angol nyelven folyó feladatok végzésével, mint nem. Nem könnyű – ahogyan tartva bizonyos távolságot, - észleltem. Kérdezheted „miért tartom a távolságot?” Azért, mert helyében nem így építettem volna fel a pályámat! 1976-ban lehetősége volt gyakornokként a Miskolci Egyetemen maradni. Úgy gondolom ez jobban jövedelmezhetett volna. Amit választott túl sokba került. - Néha azonban én is élveztem előnyét.

A Gépelemek Tanszék munkatársairól már többször szóltál. Jómagam is diákja voltam egyetemünknek 1964-69 között. Vizsgáztam nálatok nem is egyszer. Beszélgetéseink során mégsem tudok az elhangzott nevek mindegyikéhez arcot társítani. Segítenél felidézni az arcokat is?

Vehetnék elő fényképeket és azokat mutathatnám. Van azonban ennél hatásosabb is. A mi diákújságunk, a HÚZÓTÜSKE (vagy ahogyan mi emlegettük mindig, a HUTU) első száma 1954. júniusában jelent meg. Ennek 41. oldalán látható a Gépelemek Tanszék kezdő csapata. Hogy a nevek és személyek összekapcsolhatók legyenek, utólag feliratoztam a Könczei Gábor ötlete akapján, Szabó Miklós demonstrátor által készített igazán kiváló karikatúrát. A „rajzoló mester” neve egyébként a „Tartalomjegyzék” alapján rekonstruálható. A képen nem látható feleségem, akiről eddig munkatársként beszéltem! Az ok egyszerű! Abban az időben férj és feleség nem dolgozhatott ugyanazon szervezeti egységben! Ez volt az akkori REND!

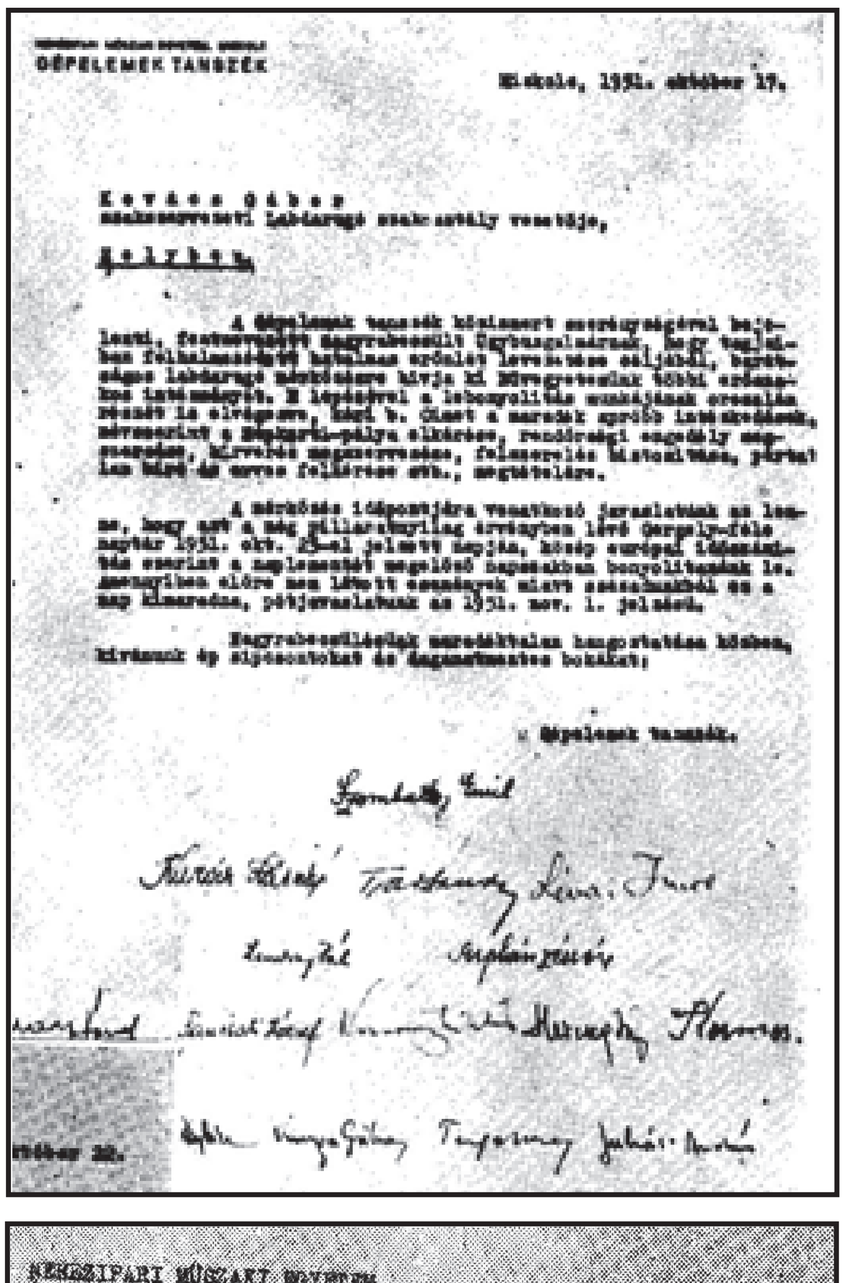

A Gépelemek Tanszék munkatársai 1954-ben

A ragyogó szellemben készített karikatúra híven tükrözi a „kétkezes” munkát folytató csapatkapitányt, Terplán Zénót, a kézzel-lábbal rajzoló Apókát (Herczeg Istvánt), a kiváló konstruktőröket Drobni Józsefet és Fancsali Józsefet. De nem maradhattak ki a dohányzás megszállottjai, Lendvai Pál és Varga Gábor, a „fiatal erő”, Nagy Géza, Könczei Gábor. Én is látszom, meghúzódtam a fogaskerekek belsejében. A házassági tanúm, Tar Sándor a szíjhajtás szimbólumaként lett megörökítve. Szerettem ezt a vicclapot, de valahogyan úgy hozta a sors, hogy direkt módon nem kapcsolódtam be szerkesztésébe. Most utólag átnézve az 1991.-ig megjelent 15 számot, mindössze 31-szer találtam meg bennük a nevemet.

Az 1950-es évek első felében vagyunk. Ennek igazán két sajátossága maradt meg az emberekben. A „csengőfrász” és az „aranycsapat”. Az első a diktatúrát, a második a sírunk és nevetünk, periódusokat jellemzi. Te hogyan és mit láttál, tapasztaltál?

Kezdjük a „csengőfrásszal”. Igazi sötét korszaka volt ez hazánknak. Hajnalban csengettek és a családfőt ismeretlen helyre vitték. Sokszor évekig semmi hír. Ez (is) döntő mértékben hozzájárult az 1956-os forradalomhoz. - De maradjunk a másik témánál, a focinál, hiszen ehhez „mindenki ért”! Az 1950-es évek elején az „aranycsapat” eredményeit zengte az ország. Gondoljunk arra, hogy az 1923. április 28.-án átadott létesítményben, a Wembley Stadionban, éppen a nyitás 30. évfordulóján (1953) 6:3-ra győzte le az „Aranycsapat” a házigazdát Puskás vezetésével (1937-ben változott a családnév Purczeld-ről Puskásra). A visszavágón, Budapesten 7:1 volt az eredmény! Az ország futball lázban égett. Az új miskolci egyetemnek munkatársai fiatalok voltak. A Gépelemek Tanszék vezetője, Terplán Zénó, a „csapatkapitány” is jellegzetes „szerelésben” látható az előző oldalon, aki korábban a „Hegyeshalom VSE” kapusa, a Győri Bencés Gimnázium, valamint a BME „Pattantyús-tanszék” játékosa is volt.[1]. Természetesen Egyetemünk is „foci-lázban égett”. Hogy mennyire? A már említett HÜTÜ[2]-ben a következő, 1951. október 17.-én kelt tanszéki levél is bizonyítja. Az aláírások az akkori csapatunk tagjait mutatják be. De nem csupán mi voltunk lelkesek, hanem például a Petrich Géza vezette Ábrázoló Geometriai Tanszék is. A kor hangulatát tükröző levélrészlet ezt érzékelteti. Jómagam pedig szorgalmasan készültem e csatákra.

GÉPELEMEK TANSZÉK

Miskolc, 1951. október 17.

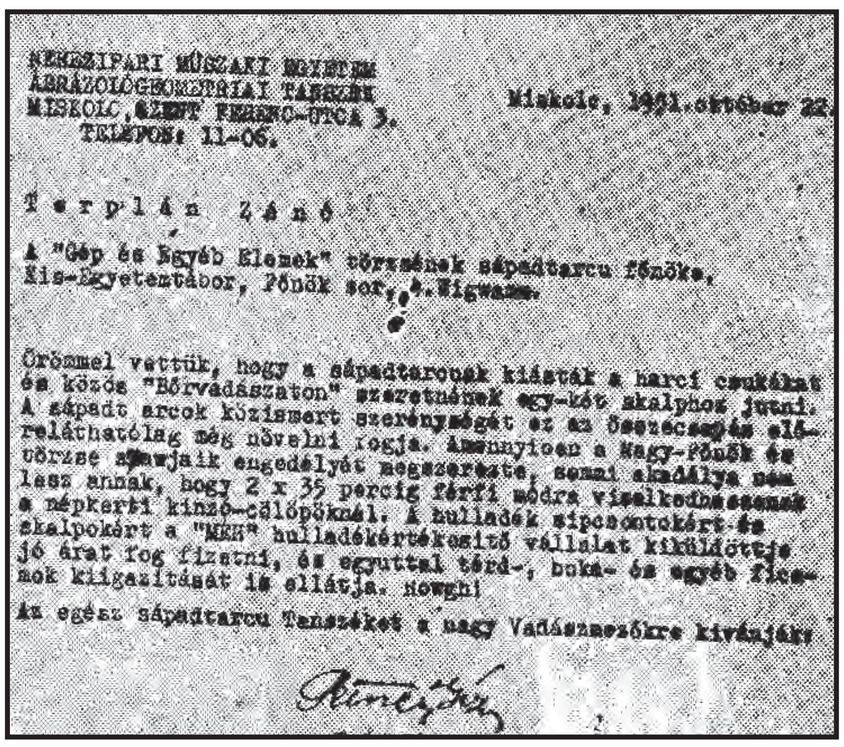
Kovács Gábor
mezőgazdasági labdarúgó szakcsoport vezetője,
Helyben.

A Gépelemek tanszék közalkalmazottainak sportszeretetével bejárta, fentemlített Sportcsoportunk figyelmeztetett, hogy vasárnap felsőmiskolcban mérkőzést játszik a mezőgazdasági labdarúgó szakcsoport ellen. Ezért kérjük Kovács Gábor szakcsoport vezetőt, hogy a mérkőzés időtartamára a Gépelemek tanszék részére a szükséges számú labdát rendelkezésre bocsátani szíveskedjék.

A mérkőzés időpontjára vonatkozó javaslatunk az lenne, hogy azt a Bég pályán délután 3 órakor kezdjék. Ugyanis a Gépelemek tanszék a Bég pályán tartja soron következő labdarúgó mérkőzését Dergely-féle csapattal 1951. okt. 21-én délután 3 órakor. Ezért kérjük a mérkőzés időpontjának ilyen irányú megállapítását.

Sportszeretettel

A Gépelemek tanszék.

NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM
ÁBRÁZOLÓGEOMETRIAI TANSZÉK
MISKOLC, SZENT FERENC-UTCA 3.
TELEFON: 11-06.

Miskolc, 1951.október 22.

T e r p l á n Zénó

A "Gép és Egyéb Elemek" törzsének sápadtarcu főnöke,
Kis-Egyetemtábor, Főnök sor 4. sz.alatt.

Örömmel vettük, hogy a sápadtaroknak kiástak a harci csuklát és közös "Hörvadászaton" szeretnének egy-két skalphoz jutni. A sápadt arcok közismert szerénységét ez az összecsapás előreláthatólag még növelni fogja. Ámennyiben a Nagy-Főnök és törzse számukra engedélyét megszerezte, semmi akadálya nem lesz annak, hogy 2 x 35 percig férfi módra viselkedhessenek a népkerti kinzó-célópöknél. A kuliadék sipcsontokért és skalpokért a "MEH" hulladékértékesítő vállalat kiküldöttje jó árat fog fizetni, és egyuttal térd-, boka- és egyéb ficamok kigazitását is ellátja. Howgh!

Az egész sápadtarcu Tanszéket a nagy Vadászmezőkre kivánják.

Felkészülés a Hejőparton

[1] Terplán Zénó: Ifjan, Éretten, Öregen. (2014), 12., 13 és 16. old.
[2] Húzótüske, 1954. 27. old.

A diákok mindig és mindenkor optimisták és hangot adnak véleményüknek még a „vérzivataros” időkben is. Mi erről a véleményed?

Igazad van, ebben nem kételkedem még akkor sem, ha adottságom, családi körülményeim sohasem késztettek arra, hogy élére álljak, politikailag formáljam a „fiatalságot”. Előbb a Húzótüskéről, a diákság „vicclapjáról” beszéltünk. Gondoljunk csak – a mi gépészmérnöki területünkön – két ilyen lapra. Az egyik a Vicinális Dugóhúzó, melynek alapítása az 1890-es évek végére esik[1,2]. Az 1944-es tanév a Budapesti Műszaki Egyetemen (nem ezzel a névvel működött) nem éppen rózsás körülmények között telt el, mint arról már ejtettem néhány szót. A Vicinális Dugóhúzó mégis megjelent. Ha Egyetemünkre gondolok, a Húzótüske is megjelent 1956-ban és 1958-ban, noha akkor sem éltünk nyugodt politikai időket! A képen látható számokat lapozva igazi diákhumorral találkozhatunk.

Vicinális Dugóhúzó és a Húzótüske címlapjai.

Természetemből adódóan én nem igazán voltam jó alanya Egyetemünk diákújságjának, noha egész életemet ennek az intézménynek két tanszékén töltöttem. Mindössze alig több mint 30-szor szerepelek benne. Ezek közül ragadok ki néhányat.

LÉVAI IMRE DR. adj. „Gépelemek III”-at ad elő, amikor észreveszi, hogy a hátsó padban egy fiú és egy leány nem az ő előadására figyel. Mivel éppen példát dolgozott ki, kiszólította a fiút.

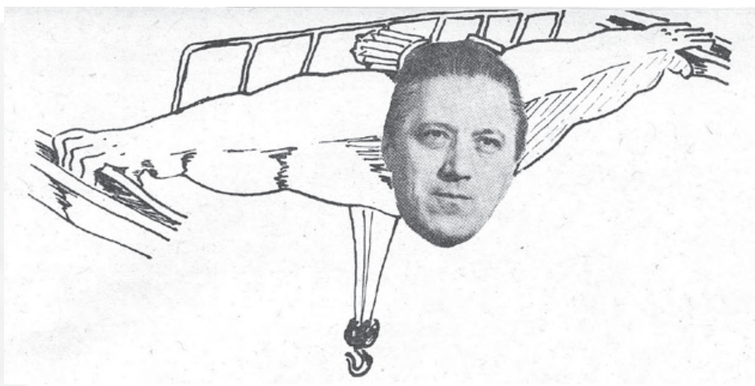
— Na folytassa!

— ? ? ?

— Látja, én a maga helyén tudnám ám folytatni!

*

Dr. LÉVAI IMRE docens „Gépelemekből” biztatja Sz. Katalint:

— Mesélje már el a kiegyenlített csúszást...

— Fogom a há vesszőt és addig játszadozom vele, míg sikerül elérni a csúszáskiegyenlítést . . .

LÉVAI IMRE

MEGBÍZATÁS

1966-ig a Gépelemek Tsz.-en dolgoztam. Egyszer a főnököm azt mondta, hogy ha úgy is elmegyek X. Y. esküvőjére, az ő nevében is köszöntsem az ifjú párt. Elérkezett az üdvözlések ideje, gyorsan megcsókoltam a menyasszonyt, majd így szóltam:

— Most pedig átadom T e r p l á n professzor úr gratulációját — és újra megcsókoltam a menyasszonyt.

***A GÉPELEMEK és a MATEMATIKAI TSZ.** fehér asztal mellett ült 1972. márc. 22-én. A protokoll-beszédek után vidámabb már a hangulat, amikor feláll DR. VINCZE ENDRE prof.:*

— Tudjátok, miért lettem matematikus?

— ? ? ?

— Mert I. é. gmh. koromban Géprajzból LÉVAI IMRE (akkor) tanársegéd volt a gyakorlatvezetőm, és egyik rajzomat hosszasan nézegetve így szólt:

„A legjobban tenné, ha elmenne matematikusnak!”

*

[1] Vicinális Dugóhúzó, 1999.

[2] Magyar Nemzet, 1992. december 29.

Lépjünk vissza a privát életbe! Mindennapi tevékenységünket belső „lényünk” határozzák meg. Nagyon nehéz lenne pontosan megadni „lényünk” tartalmát, de ez „mérnöki” definíció nélkül is cselekedeteink mozgatórugója, avagy leegyszerűsítve a vallás szerepéről alkotott elképzeléseink is. Mi a véleményed erről?

A vallásról röviden….

Mottó: „Tiszta szándék, tiszta lélek,
akár siker, akár nem.”
(Széchenyi)

Egy kicsit bővebben. Hajdúböszörmény lakosainak kétharmada református. Azt vallják, hogy a vad hajdú emlékek eltűntek a XIX. század végére, belesimultak a lakosság mindennapjaiba és hagyománytiszteletük református hitük által irányított. A HAJDU ember jellemzője címszavakban: kemény szorgalom, érzékeny lélek (e tulajdonságukat rejtegetik), lényegre törő gondolkodás, inkább szótlan, kitartó, szerény, tisztelettudó, általában puritán. Szeretettel, pontosan, áhítattal tartják meg ünnepeiket. Népművészetük művelése, ami mindennapjaik része, vallásukhoz, hazaszeretetükhöz kötődik. Szokásaiktól való eltérést az öregek, a helyben maradók nehezen viselték, viselik. Ez a jelenség ma már jórészt változóban van.
Református, hithű ember vagyok, mindezen tulajdonságokkal. Apai nagymamám - habitusomból adódóan – gimnazista koromban lelkész pályát remélt tőlem. Szomorúan vette tudomásul, hogy a Sors más irányt szabott. Otthonomban a vasárnapi templomba járás és áhítat természetesen volt kötelező a családi ház rendjében és az általános iskola programjában, gyermekkoromban. A Bocskai István Református Gimnáziumban töltött diákéveim egy életre adták az erős alapokat. Vallástan órákon a bibliai idézetek és zsoltártanulás a mindennapok feladataihoz, a helyiek munkájához kötődtek. Vallástanárom Almássy nagytiszteletű úr, történelemtanárom Dr. Csiha Antal és fia Kálmán – aki református püspök volt Erdélyben – előadásaikkal, oktatásukkal, színvonalas szónoklatukkal és egyéni, rendszeres baráti beszélgetésekkel igen nagy hatással voltak a diákokra, mindannyiunkra az 1935-1943 közötti években. Becsületes, békés, nyugodt természetű embert faragtak belőlem. 1944-ben már az otthontól távol éltem. Amikor hazalátogattam Böszörménybe úgy igyekeztem szervezni időmet, hogy egyházi ünnep (Karácsony, Húsvét, esküvő, keresztelő) mindig adhasson feltöltődést számomra. A szülői ház, a Böszörményi Nagytemplomunk harangja, a Gimnázium hangulata erőmet megsokszorozta. Társasági együttlétben vitatéma azonnal felmérve. A legizgalmasabb időkben is tiszta, nyílt beszéddel a kompromisszumot kerestem. A zűrzavart, összeférhetetlenséget kerültem. Vallásomat a „szomorú időszakokban” soha nem tagadtam meg. Értelmetlen vitákra nagyon sajnáltam az időt, ezért azt elkerültem. Ha tehettem az ilyen összejöveteleken nem vettem részt. Mindkét gyermekem, lányom, fiam református vallású. Ismétlem, vallásom szelleme spontán is erősen él bennem, amolyan „vastagnyakú kálvinista” vagyok, mint ahogyan a környékbeliek is gyakran önmaguk jellemzésére megfogalmazzák.

Hajdúböszörményi Református Nagytemplom

Alapvető életritmusunk gyermekkorunkban alakul ki, majd a kor előrehaladtával, a körülmények változásával némileg módosulhat, de gyökeresen nem változik meg. A két véglet a „versenyló” vagy a „csiga” típus. A falusi, tanyasi élet inkább az utóbbi ritmust segíti, amit azonban az egyéni adottságaink is befolyásolnak. Én mindig a megtestesült nyugalmat láttam Benned. Tényleg így van?

Kezdhetném azzal, hogy „Hosszú a földi életem”. Úgy gondolom ez annak eredménye, hogy jóban vagyok a Természettel. Szeretem a tiszta levegőt, a napfényt, a könnyű és jó táplálékot, a friss vizet, a jó bort (módjával) és a levegőn folytatott – koromnak mindig megfelelő testmozgást. Beosztással élő puritán ember vagyok. Születésem körüli bonyodalmak miatt (baleset, gyenge fizikum), környezetemtől az átlagosnál nagyobb törődést kívánt életben maradásom, gyermekkori rendellenességem. Hat éves koromig a szülői biztonság, a védelem megvolt. A szabad világ „a tanyai élet” erősített. A későbbi években, a városban, Böszörményben apai nagymamám az iskolai élethez való alkalmazkodásomat irányította szeretettel. Kialakult a házirendem az egészséges életmód szerint. Amikor már élveztem az olvasást és értelmezni is tudtam a mondanivaló lényegét, az öreg szülők sublódjának fiókjában rábukkantam egy –már akkor régi kiadású – „Egészség és jólét” c. könyvre, amely engedéllyel olvasható lett számomra. Sokat megértettem és tanultam belőle. *„Szeresd a természetet. A szabadban végzett munka életelixír. A friss levegőn való pihenés a legjobb orvosság. Egyél sok gyümölcsöt! A természet a tisztaság szimbóluma. A csend, a jó levegő idegeink gyógy - balzsama. Ügyeljünk az iskola higiéniájára!”* stb. Ilyen fejezeteket találva felcsigázta gyermekkori aktív kíváncsiságomat a sok tanulság. Ezen példák alapján rájöttem, hogy a betegségek elkerülése érdekében nemcsak környezetemnek kell tüsténkednie, nekem is sokat kell tennem. Ez a 150 oldalas könyvecske megsárgult lapjaival ma is tud hasznos tanácsot adni, amikor íróasztalfiókomból előveszem. Így aztán rászoktam, hogy napi teendőim, jó szokásokkal tarkítva rendszert alakítottam ki, ami mondhatom, egész életemre szól. Tudomásul vettem pl., hogy szervezetemnek a szokásosnál több pihenésre, jóval hosszabb alvásidőre van szüksége. Fontosabb lett a napi mozgás a városban. Középiskolás koromban hamar fáradtam. Tudták ezt tanáraim. Gyakran hallottam óraszünetekben a figyelmeztetést: *„Fiam a hajdú énedet tedd takarékra!*” Egyetemi éveim alatt Budapesten (a háború és az ezt követő összevisszaságban) betegség, műtét miatt mélypontra kerültem. Orvosok, évfolyam- és kollégista társaim, társnőim segítségével sikerült a nehéz helyzetet átvészelni.

Életszemléletem „Bibliája”. A borító tájképe az „idilli” környezetre utal.
A szerző Dr. Kress D., H.

Úgy látom, hogy „óvatos duhajként” indultál az élet sűrűjébe. Nagyon ritka az, hogy életünk során – különösen a városi közeg stresszes környezetében élve – ne kelljen orvoshoz mennünk. Gondolom azért Veled is előfordultak ilyen helyzetek?

Egy-egy vizsgálatról kijőve mindig azt olvastam a leleten, hogy *„állapota korának megfelelő”*. Azért ez nincs teljesen így! A szellemi tevékenység, a munka soha nem fárasztott. Élénkített, olykor pihentetett. A SORS azzal áldott meg, hogy könnyen, érdeklődéssel tanultam. Ezért olyan hivatást választottam, ami jó közérzet mellett, komoly hasznos tevékenységet igényelt. Sikereket eredményezett magamnak, munkahelyemnek és végső soron a társadalomnak azzal, hogy részt vehettem a „mérnökgenerációk” szakmai formálásában, oktatásában. Biztosan van közöttük sok olyan is, aki jóleső érzéssel gondol az együtt töltött órákra, percekre. Én is így vagyok ezzel, gondolataimban sokszor jelennek meg arcok és nevek. A velük való foglalkozás egyben hasznos szórakozást nyújtott számomra. Ez segített megőrizni a jó lelkiállapotot. Munkás és nyugdíjas-dolgos életszakaszaimban voltak rosszulléteim, betegségeim, balesetem, műtéteim is. Kiváló orvosaim hozzáértő gyógyításával, Rácz Zsuzsa és Tátrai Ildikó orvos rokonaim felbecsülhetetlen ŐRZŐ biztonságával, gondos családi háttérrel minden bajt sikerült átvészelnem.

Rácz Zsuzsanna, sebész, aneszteziológus, Debrecen

Tátrai Ildikó, főorvos, szülész- nőgyógyász és aneszteziológus-intenzív terápiás szakorvos, Pécs

Nagy szerencsém volt, hogy a SORS egészségi labilitásaimat minden esetben szabadságidőmre, vagy nyugdíjas éveimre tartogatta. Nem hallgathatom el azt a tanulságot, hogy sikeres gyógyulásaimban benne foglaltatik a türelmem, a nyugalmam és a bizakodásom, - mondta *öreg korom egészségőrzője, Tátrai Ildikó*. A két említett orvos közül Rácz Zsuzsa (1924-1998) főorvos, unokahúgom a Debreceni Klinikák munkatársa volt, akihez bármikor fordulhattam bajaimmal. Az 1960-as évek második felében hoszabb időt töltöttem a Petrányi Belklínikán. Zsuzsa „szigorúan gondos” szeretetét sajnos már csak emlékként hordozom. Tátrai Ildikó (1966-) klinikai főorvos[1] keresztlányom, feleségem testvérének gyermeke, aki a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának értékes, betegcentrikus, két szakvizsgával rendelkező munkatársa. Rá bizton számíthattam minden „nyavalyám kúrálásában” az utóbbi húsz évben. Ha kell, szállít Miskolctól Pécsig és vissza. Altat a műtőasztalnál. Féltő, óvó, gyógyító tettekkel törődik velem. Az égiek gondoskodtak rólam továbbra is személyében. Az utóbbi időben Ő is anyagi okok miatt „a kétlakiságot” választotta ugyanúgy, mint az orvostársadalom sok tagja.

---

[1] http://aok.pte.hu/hu/egyseg/munkatars/310/415

Hazánk új egyeteme stabilizálódni látszik, miközben az országban egyre nő a belső feszültség, amely végül káoszhoz vezet. Akkor még ellenforradalomnak nevezték, ma népfelkelésnek. Mit láttál, tapasztaltál magad körül?

A Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem stabilizálódni látszott (miközben itt is számos problémával kellett szembenéznünk). Ennek állandó jeleit tapasztaltuk azzal, hogy a hallgatói létszám növekedett, a követelmények fokozatosan emelkedtek, a szervezeti élet kezdett megerősödni. Sályi István professzor megbízott rektort, 1950. november 23.-tól a Minisztertanács az egyetem rektorává kinevezte. Terplán Zénó az 1952/53-as tanév elején az egyetemi tanári kinevezés mellé rektorhelyettesi megbízást kapott, amelyet 1960. július 31.-ig töltött be. Az egyetemi belső élet erősödését jelentette még „A mi egyeteműnk" első számának megjelenése 1953. február 17.-én. Ezt követően kisebb nagyobb megszakításokkal kéthetente vehették kezükbe az új számot egyetemünk polgárai. Az 1953-as tanév mérföldkőként ivódott életünkbe, hiszen 236 fő először vehette át diplomáját. Közöttük – egyetemünk két új kiválósága és későbbi oktatója - Kozák Imre (bányamérnök) és Sulz Ferenc (kohómérnök). Minden osztályzatuk jeles volt. Ez volt az egyetlen évfolyam, amelyen a beíratkozottak 98%-a kapott diplomát. Apró, de új színfoltot jelentett az A/1 (ahogyan mi most mondjuk, a régi főépület) földszintjén az élelmiszerbolt megnyitása 1954 februárjában. Ami személy szerint is közvetlenül érintett, 1954. február 28.-án az esti tagozaton végzettek első diplomaosztó ünnepsége. Akkor ez még azt jelentette, hogy a 8. félév befejezésével a végzettek diplomájukat megkapták és jelentkezhettek a diplomatervük elkészítésére. Az 1954/55-ös tanév a „tanár-diák" kapcsolat erősítésének hangsúlyozásával indult. Sályi István rektorunk ezt több szempontból is lényegesnek tartotta. Egyrészt Miskolc-Sopron kapcsolatában, másrészt mindenképpen az oktatási színvonal emelés várható következményeinek ellensúlyozására. (Ne feledjük, hogy az első periódusban a beiratkozottak 9%-a végzett!!) A „tanár-diák jó viszonya" szellemben jelent meg először a Húzótüske első száma, 1955. június 21.-én indult el a „Sportpályát épít az ifjúság" mozgalom. A kedvező tendenciák a következő, 1955/56-os periódusban folytatódtak. Így a tanév kezdetén az oktatói személyi állomány is erősödik pl. Gáspár Gyula, Simon Sándor és Zambó János belépésével. Megindul az egyetem területének parkosítása 1956. április 15.-ével. Alig több mint egy hónapra rá az oktatók és hallgatók közösen vitatják meg a 2. ötéves terv tervezetét. Ezek voltak az 1956-os „események" kedvező tapasztalatai. Minden éremnek két oldala van! Kedvezőtlen benyomások szinte folyamatosan abból adódtak, hogy az egyetem építkezési üteme messze elmaradt a „beharangozattoktól". Az ígért átadások időpontjai sorra későbbre tolódtak. Ezek lényegesen lassították a „fényes jövő" bekövetkezését. Megjelentek a politikai színezetű megnyilvánulások. Ilyen volt például, hogy az orosz nyelvű tankönyvek elégetése miatt fegyelmi tárgyalást kellet tartani 1955. június 21.-én. Az 1956/57-es tanév első részében azután bekövetkezett a „robbanás". Miskolcon és ezen belül az egyetemen történteket igen részletesen taglalja Ungváry Rudolf[1], valamint Kis József[2] könyve.

---

[1] Ungváry Rudolf: Utána néma csönd. Logo Bt. 2000.
[2] Kis József: Miskolc, 1956. BAZ Megyei Levéltári Füzetek. 45., Miskolc, 2006.

Köszönöm Neked az egyetemi életünk történéseinek rövid összefoglalását. Ez mindenképpen segítheti a jobb tájékozódást. Térjünk azonban rá a Te szakmai munkádra, amely végül a „dr.tech univ" fokozat megszerzéséhez vezetett.

Az 1956 nem csupán egyetemünk életében jelentett változást, hanem hazánkban, de a „szuezi eseményekre" gondolva, az egész világon is. Engedd meg, hogy még néhány mondatban röviden összefoglaljam szűkebb pátriánk történéseit. Egyetemünkön az oktatás 1956. október 24.-én automatikusan megszűnt és csak 1957. január 14.-én indult újra ideiglenes tanterv szerint. Az eseményeket jól szimbolizálja a „vörös zászló kitűzése" 1957. február 20.-án és a „marxizmus-leninizmus" oktatásának bevezetése elsőként a hazai műszaki egyetemeken a II. félév elején 1957. március 4.-én. A konszolidáció azonban mindenképpen megindult. Ennek látható jeleit is lehetett tapasztalni. Terplán Zénó tudományos rektorhelyettes lett és újabb hasonló feladatra kapott megbízást Gáspár Gyula és Lancsarics Alajos. 1957. december 15.-én megjelent a „Nehézipari Műszaki Egyetem Közleményei"-nek első kötete, majd a következő tanévben az NME oktatóinak publikációs jegyzéke. „A mi egyetemünk" újság újra indult 1958. október 24.-én (szimbolikus dátum!). Rendeződik a „Sopron-Miskolc" viszony és az „ifjúság" szerepének hangsúlyozására szinte évenként egyetemünkre látogat Komócsin Zoltán a KISZ Központi Bizottságának titkára. Így jutunk el az 1959/60-as tanévhez, ami az egyetemünk létének 10 évfordulója. Az egyetemi struktúra stabilizálódik. Ez a 3 központi és a Bányamérnöki Kar 7, a Kohómérnöki Kar 6 és Gépészmérnöki Kar 11, összesen tehát a Nehézipari Műszaki Egyetem 27 tanszékét jelenti.

1960. június 4., a Nehézipari Műszaki Egyetem első doktoravató nyilvános egyetemi tanácsülése. Ekkor kapott „dr. tech. univ" oklevelet egyetemünk mindazon oktatója, akik korábban már tudományos minősítéssel rendelkeztek (kandidátusok vagy DSc fokozat birtokosai). Én ugyanebben az évben átvehettem doktori oklevelemet 1960. október 4.-én az NME második doktoravató nyilvános egyetemi tanácsülésén, Drahos István kollégámmal együtt. Hogy miért is? Röviden összefoglalva: a Gépelemek Tanszékre kerülve már a kezdetek-kezdetén a fogaskerekek területére „tévedtem", de igen határozottan. Ez már a tanszéket tükröző karikatúrán is egyértelműen látszik, ahogyan meghúzódom egy fogaskerék belsejében. Az első ilyen témájú publikációm 1953-ban jelent meg *„Az elliptikus homlokkerékhajtás és fogazás vizsgálata"* címmel, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia pályázatára állítottam össze 28 oldal terjedelemben. A dolgozatot az MTA díjazta. E *„zászlóbontást követően"* 1960-ig, a doktori védésemig még tíz további szakmai közleményt jelentettem meg a fogaskerekek problémaköréhez kötődő témákból.

MI,
A NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM
REKTORA
ÉS A GÉPÉSZMÉRNÖKI KAR DÉKÁNJA

LÉVAI IMRE

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖT
AKI HAJDUBÖSZÖRMÉNYEN AZ 1924. ÉVBEN
AUGUSZTUS HÓ 2. NAPJÁN SZÜLETETT,
A MAI NAPON A GÉPÉSZETI
SZAKTUDOMÁNYOKBÓL A REÁNK RUHÁZOTT
HATALOMNÁL FOGVA

MŰSZAKI DOKTORRÁ

AVATTUK ÉS A „DR. TECHN." CÍM
HASZNÁLATÁRA FELJOGOSÍTJUK.

ENNEK HITELÉÜL EZT AZ OKLEVELET RÉSZÉRE KISZOLGÁLTATTUK ÉS EGYETEMÜNK PECSÉTJÉVEL, VALAMINT SAJÁTKEZŰ ALÁÍRÁSUNKKAL MEGERŐSÍTETTÜK.

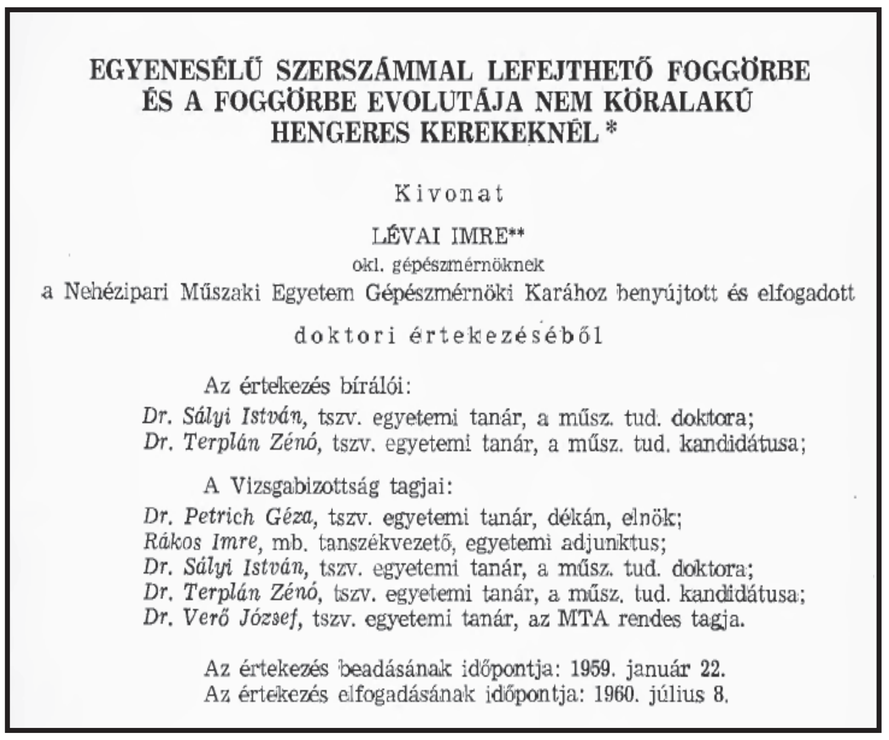
KELT MISKOLCON,
1960. ÉVI OKTÓBER HÓ 4. NAPJÁN.

REKTOR

DÉKÁN

Gépésztechnikus, gépészmérnök vagyok. Sőt Tőled hallgattam a Gépelemek I és II előadásokat az 1966/67 és 1967/68 tanévekben. Így nem állhatok témád előtt teljesen értetlenül. Mégis kérlek, hogy a kevésbé tájékozott Olvasónak foglald össze röviden mindazt, amivel első tudományos munkádban, disszertációdban foglalkoztál.

Fogaskerekeket természetesen már mindenki látott egy bizonyos kort elérve. Azt is láthatta, hogy e hajtások nyomatékot és mozgást is vihetnek át. Ez utóbbinál esetleg az egymáshoz viszonyított irányokat is módosíthatjuk. Hogy mi mindent lehet megvalósítani? Ennek alapjairól képet kaphatunk a Wikipédiából is[1]. A fogaskerekek alkalmazása még az időszámításunk előtti időszakra nyúlik vissza. Kínában találták fel, de idővel az egész világon sikeresen használták. Igazi reneszánszát az ipari forradalom korában élte, az 1800-as évektől, a gőzgép, mint erőforrás széleskörű felhasználása miatt. Ilyen „egyszerű” gépelemeket találhatunk karóráinkban és a legnagyobb hajócsavarok meghajtásaiban egyaránt. Ezekre gondolva mindnyájunkban kérdések sora merül fel. Ilyenek lehetnek például. hogy milyen alakja legyen az egymáson legördülő felületeknek, hogyan érintkeznek e felületek, hogyan növelhető az átvitt teljesítmény, mennyi a veszteség (másképpen fogalmazva milyen a hatásfok), milyenek lehetnek a hajtó és hajtott felületek geometriái, milyen anyagból készülhetnek ezen elemek vagy felületeik, hogyan méretezzük őket, stb. Sok-sok olyan kérdést vethetünk fel akár laikus szemlélettel is, amelyek megválaszolása a mérnöktársadalom feladata. Én annak idején egy nagyon egyszerűnek tűnő, de új tématerületre koncentráltam, nevezetesen arra, hogy az egymáshoz csatlakozó fogaskerekek ne köralakúak legyenek, hanem elliptikusak. Nyilvánvalóan ennek is megvannak a maga előnyei és hátrányai. Könnyen átlátható előny az, hogy egy körülfordulás során a kiválasztott pont sebessége változik ugyanúgy, mint az adott pillanatban átvihető nyomaték nagysága. A természetes hátrány, a megmunkálás bonyolultsága. E témában az első dolgozatom a már említett akadémiai pályázat kapcsán jelent meg 1953-ban, majd „Az 1956. június 8-9.-én rendezett II. Mérnöknap Elhangzott Előadásai”-t összefoglaló NME Közleményeinek I. kötetében[2].

EGYENESÉLŰ SZERSZÁMMAL LEFEJTHETŐ FOGGÖRBE
ÉS A FOGGÖRBE EVOLUTÁJA NEM KÖRALAKÚ
HENGERES KEREKEKNÉL *

Kivonat

LÉVAI IMRE**
okl. gépészmérnöknek
a Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karához benyújtott és elfogadott
doktori értekezéséből

Az értekezés bírálói:
Dr. Sályi István, tszv. egyetemi tanár, a műsz. tud. doktora;
Dr. Terplán Zénó, tszv. egyetemi tanár, a műsz. tud. kandidátusa;

A Vizsgabizottság tagjai:
Dr. Petrich Géza, tszv. egyetemi tanár, dékán, elnök;
Rákos Imre, mb. tanszékvezető, egyetemi adjunktus;
Dr. Sályi István, tszv. egyetemi tanár, a műsz. tud. doktora;
Dr. Terplán Zénó, tszv. egyetemi tanár, a műsz. tud. kandidátusa;
Dr. Verő József, tszv. egyetemi tanár, az MTA rendes tagja.

Az értekezés beadásának időpontja: 1959. január 22.
Az értekezés elfogadásának időpontja: 1960. július 8.

Doktori védésem bizottságának részlete
(balról jobbra: Terplán Z., Gáspár Gy., Falk R., Sályi I.)

[1] https://hu.wikipedia.org/wiki/Fogaskerék
[2] http://www.matarka.hu/koz/ISSN_0540-3413/01k_1957/ISSN_0540-3413_01k_1957_201-214.pdf

Maradjunk még egy kicsit a doktori disszertációdnál! Ismereteim szerint a Nehézipari Műszaki Egyetem tudományos életében új fejezet írásában oroszlánrészed volt. Miért?

Mint már említettem oklevelemet az egyetem történetének II. doktoravató nyilvános tanácsülésén kaptam meg. Ez volt az első olyan esemény, amikor egyetemünk oktatói kaptak tudományos eredményeinek elismeréseként oklevelet. „A mi egyetemünk" hasábjain az alábbi közlemény jelent meg.

„A mi egyetemünk" hasábjain megjelent közlemény az NME második doktoravató nyilvános tanácsülése (1960. október 4.) kapcsán

Új műszaki doktorok egyetemünkön

A Nehézipari Műszaki Egyetem Tanácsa október 4-én rendkívüli ünnepi ülést tartott, amelyen az új egyetemi doktori szabályzat alapján Miskolcon másodízben avattak műszaki doktorokat.

Az ünnepélyes külsőségek között lezajlott tanácsülésen ez alkalommal az alább felsorolt 14 kiváló műszaki szakember nyerte el az egyetemi doktori címet: *Ajtay Zoltán okleveles bányamérnök, Csókás János okleveles fizikus, Faller Jenő okleveles bányamérnök, Gagyi Pálffy András okleveles bányamérnök, Gyulay Zoltán okleveles bányamérnök, Hulász András okleveles bányamérnök, Herendovics Imre okleveles bányagépészmérnök, Kóta József okleveles bányamérnök, Martiny Károly okleveles gépészmérnök, Tatár János okleveles erdőmérnök, Vígh Ferenc okleveles bányamérnök, Veres Imre okleveles vegyész, Drahos István okleveles gépészmérnök, Lévai Imre okleveles gépészmérnök.*

Külön érdekessége volt ennek a mostani doktorráavatásnak, hogy a már kandidátusi fokozattal rendelkező, s így a doktori címre ennek alapján jogosult jelöltek mellett ott találtuk Drahos Istvánt és Lévai Imrét, egyetemünk adjunktusait, akik már az új doktori szabályzatban előírt doktori szigorlat letételével nyerték el a doktori címet.

Valamennyi új doktorunknak őszinte szívvel gratulálunk és további eredményes, jó munkát és jó egészséget kívánunk.

«Summa cum laude»

Ez év július 8-án egyetemünkön egy külsőségében talán szerény, jelentőségében azonban nagyon fontos esemény történt. A Nehézipari Műszaki Egyetem miskolci életében első ízben került sor két egyetemi doktori szigorlatra. Ifj. Drahos István adjunktus „A hipoid-kúpfogaskerékpárok geometriai méretezésének alapjai' című értekezését dr. Terplán Zénó professzor a választott „Gépszerkezettan" c. főtárgy részéről, és dr. Petrich Géza professzor az „Alkalmazott matematika" c. választott melléktárgy részéről kedvezően bírálta, s így a jelölt e tárgykörökből, továbbá a „Filozófia" c. tantárgyból vizsgázott a gépészmérnöki kar vizsgabizottsága előtt. Lényegében ugyanez előtt a vizsgabizottság előtt tett szigorlatot Lévai Imre adjunktus. Az ő disszertációjának címe: „Nem köralakú, hengeres kerekek fogazásgeometriájának és gyártásának alapelve", választott főtárgya a „Gépszerkezettan" és melléktárgya a „Műszaki mechanika", bírálói dr. Terplán Zénó és dr. Sályi István professzorok voltak, s ugyancsak vizsgázott „Filozófiából" a választott tárgyak mellett. Szigorlatuknak mindketten „summa cum laude" feleltek meg, azaz a legjobb minősítést kapták.

Hazánkban a fogaskerék-problémáknak nagy szakirodalma van. Kiváló magyar fogaskerékszakembereink egész sora, mint Herrmann Emil, dr. Vidéky Emil, dr. Szeniczei Lajos, dr. Vörös Imre, Botka Imre, és még mások gazdagították a hazai és a nemzetközi szakirodalmat. Az utóbbi években a fiatalabb gépészmérnökök néhány tagja egészíti ki munkájával a felsorolást, akik között ifj. Drahos István és Lévai Imre előkelő helyet vívott ki magának több szakcikkel és most disszertációjukkal.

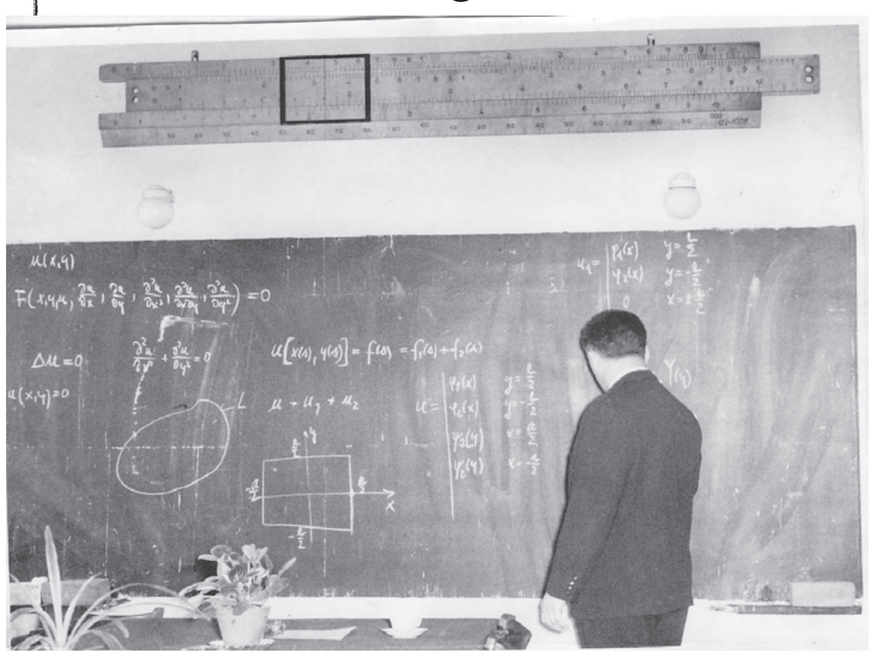
Lévai Imre a Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett gépészmérnöki oklevelet, oktató és tudományos munkássága azonban a Nehézipari Műszaki Egyetem gépelemek tanszékén fejlődött, amelynek 1950. óta tagja. Ifj. Drahos István 1953-ban egyetemünkön szerzett gépészmérnöki oklevelet, s azóta az ábrázoló geometriai tanszéknek a tagja.

Nagy örömöt jelent egyetemünkön mindkettőjük jó munkája és sikere, s biztosan további követőkre is talál. A gépészmérnöki karon további három egyetemi doktori értekezés áll bírálat alatt, köztük Czibere Tiboré, egyetemünk volt hallgatójáé és volt tanársegédjéé, akinek egyik tudományos dolgozata nemrégen aratott nagy sikert az olaszországi Stresában idén rendezett „Alkalmazott Mechanikai Nemzetközi Kongresszuson".

T. Z.

Talán ennél is többet mond Terplán Zénó – akkor már tudományos rektorhelyettes kissé bővebb beszámolója, amelyben a védés körülményeiről tájékoztat. Czibere Tibor egyetemünk volt hallgatója 1961. június 3.-án vehette át doktori oklevelét.

1961. január 6.-án az NME és a Bergakademie, Freiberg igen hasznos és valóban hosszú távú együttműködést kötött. Mindkét intézmény az európai műszaki jellegű felsőoktatás megindulásában jelentős szerepet játszott miközben elsőbbségükben vitatkoztak is. Képzésünk kínálata 1961. február 13.-án új területtel bővült a Hegesztési Szakmérnöki Szak beindulásával. Ne feledjük, mindezek akkor történtek, amikor a *„számológépünk, számítógépünk"* még a logarléc volt!

Doktori szigorlatom tantermét „díszítő" logarléc

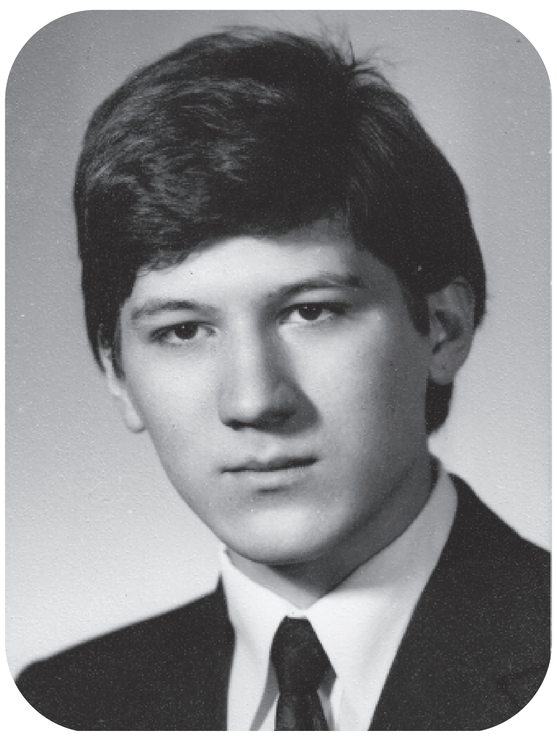
Élted a hosszú távú tervekkel fűtött fiatalok életét, miközben kerested a család és szakma egyensúlyát. Ezt sikerült is elérned. A két dátum, 1960. június 8. és 1960. november 3. ezt bizonyítja számomra.

Az első dátum mögött meghúzódó történésekről már beszéltem. Ez az egyetemi doktori disszertációm védésének időpontja. A második gyermekem, a fiam, Miklós születésének napja. Ez utóbbiban nyilvánvalóan feleségemre hárultak nagyobb terhek. Talán az is szólhat mentegetőzésem mellett, hogy disszertációmat 1959. január 22.-én már beadtam. Ez legfeljebb formális érv lehet a „család"-„szakma" egyensúlyának keresésében. Mit tagadjam, örültem, és talán még büszke is voltam, hogy „trónörökös" született. Talán éppen ezért az „ősi honban" Hajdúböszörményben kereszteltük meg. Természete csendes, visszahúzódó. E tulajdonsága végig kíséri az óvodától egész életében. Általános és középiskolás éveiben amolyan „fiús módon" viselkedett, amibe belefértek a kisebb-nagyobb „stiklik" is. Kirándulni szeret. Többször megtörtént, hogy édesanyjával indult útra. Testvérével, Ágnessel ellentétben zenei hallása nem értékelhető. Kikapcsolódása, az irodalom minden mennyisége. Reáltárgyakból főleg a matematika a sajátja. A Földes Ferenc Gimnázium matematikai tagozatán fejezte be középiskoláit 1979-ben. Néhány matematikai versenyen oklevelet nyert. Külső és belső hatás nélkül jelentkezett a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karára. Itt szerezte első diplomáját 1984-ben. Kötelező katonai szolgálatát letöltötte. Mint általában minden ifjú, ő is úgy döntött, hogy nem kíván a szülőkkel azonos munkahelyen dolgozni. Így 1984-88 között a Diósgyőri Gépgyárban üzemmérnökként tevékenykedett, majd 1988-1990 periódusban a Tüzeléstechnikai Kutató Intézetben technológusaként hasznosította tudását, amelyet folyamatosan szélesített. A Budapestsi Műszaki Egyetemen mérnök-tanár (1993), majd gazdasági mérnök (1997) diplomát szerzett és pedagógusi szakvizsgát tett (2005). Végül így került a közoktatásba, előbb Miskolcon, majd folytatta mindezt Tiszaújvárosban. Fiammal, egy kíváló informatikussal vált teljessé családunk.

Miklós, 1964

Tablókép, 1979

A Család, 1966

Történések sorát át- és megéltél nyitott szemmel, miközben a körülmények, a politika kaméleon módon változgatott. Mi a véleményed erről, a politikáról?

Nem vagyok politikus alkat. Harcolni nem szeretek. Márpedig a politikus élet örökös összeütközés. Ez a pálya az érdekek küzdelme. A békés végkifejletig – ha ritkán adódik ilyen – sok a bizonytalanság, az izgalom. Életem minden szakaszában tiszteltem – kötelességszerűen – az államrendet. Szívből is, amelyik megérdemelte. Alkalmazkodtam a különféle politikai divatokhoz, amennyire munkahelyi kötelességem, munkarendem megkívánta. Mindig tisztességesen. Soha nem ragadott magával semmiféle tömegpátosz. Az adódó emberi játszmákat türelmes, jól előkészített intézkedésekkel, általában mindenki javára igyekeztem megoldani vezető munkaköreimben, több mint kevesebb sikerrel. A politikai pályától - jó érzékkel – többet akartam. Hazánk értékeit gyarapító, tudományterületemen töprengő, gondolkodó, alkotó, hasznos munkát végző, oktató tagja lettem a társadalmunknak. Passzióval serénykedem szakmámban a műszaki új létrejöttéért. Az oktatásban békére hajló értékes tanácsokkal láttam el és oktattam a hallgatóságot. Hogy ez mennyire sikerült – sok hozzám intézett levélből, visszajelzésből álljon itt egy, Pozsár Mihály 1977-ben végzett gépészmérnök hozzám intézett, 2007. szeptember 3.-án kelt e-mailje:

> *„Kedves Tanár Úr! 1977-ben államvizsgáztam Miskolcon, mint gépészmérnök. Örülök, hogy a mai sajátos világunkban egy-két önzetlen igazi emberre is akadtam az ismerősök között. Az egyik Ön, aki hozzáértésével, emberségével és egyáltalán józan ítélőképességével, jóval a környezet fölé emelkedett. Öntől hallottam először a három lábon állást (egészség, család, munkahely), mint alapigazságot. Ezt a gyűrűavató szakestélyünkön tetszett mondani[1] Jó egészséget és minden jót kívánok Önnek és minden hűséges követőjének. jelige: Misimókus).*

Ezt a véleményt nem lehetett szó nélkül hagyni. Pozsár Mihály úrnak a következő e-mailt küldtem:

> *Kedves Barátom! Köszönöm a jókívánságokat, ezeket hasonló jókkal viszonzom. Örömmel tölt el a bibliai magvetőről szóló példázat igazsága: „némely mag a jó földre esett". Az emberi qualitások megítélése viszonylagos, de egy tanárnak a legnagyobb elismerés, ha diákjai előtt némely dologban példakép lehet. Megtiszteltél, hogy figyeltél. Őszinte barátsággal üdvözöl: Lévai Imre*

1950-től még a 2010-es években is oktattam. Ha – mint mondják – az oktatói tevékenység évei duplán számítanak, akkor én 120 évet fiatalodtam a 60 pályán töltött év alatt. Ezzel is igazolható hosszú aktív életem, ami teljesen kerek. Munkám közben adódó bonyodalmakat amennyire lehetett kerültem. Úgy hiszem nem voltam naiv, amikor sok esetben hallgattam. A siker és nyugalom érdekében soha nem éleztem a helyzetet. A szakmám – ami passzióm is – nagyon érdekelt, majdnem teljesen lekötött. Hangsúlyozom: szívvel-lélekkel és ésszel vagyok műszaki ember. Sok ismert jelentős publikált munkám bizonyítja ezt. Töprengéseim közben természetesen adódott, hogy Földünk dolgairól, bajairól, a Világ és a hazai politika küzdelmeiről sok mindent megtudtam és magammal hordoztam, hordozom, amíg meg nem valósult, vagy el nem tűnt. Hogy mi is a politika? A lehetőségek művészete! Ebben a „műfajban" kevés igazi „művész" van hazánkban, hiszen a „haza bölcse" cím nagyon kevés politikusnak adatott meg. Ez mindenképpen elgondolkodtató!

---

[1] Gépkönyv, 1989. p.117-118.

A politika az emberiség örök témáinak egyike, amely a társadalmi közösségek cselekedeteinek hajtóereje. A kisebb közösségeknél ezt a szűkebb és tágabb értelemben vett család tölti be. Ebben olyan emberi tartással vértezhetjük fel önmagunkat, amely generációk életét meghatározhatja. Te véleményed, tapasztalatod, életed?

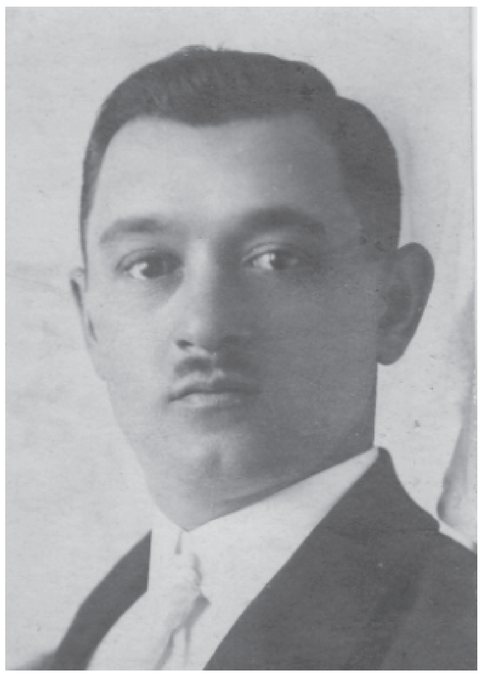
Igazad van, ez nem cáfolható még akkor sem, ha elfogadjuk azt a tényt, hogy minden közösségben vannak olyanok, amelyek „kilógnak a sorból”. Látod ez utóbbi nyelvünkben már meghonosodott kifejezés, milyen szemléletesen adja vissza e tényt! Én azonban inkább máshonnan, a régebbi forrásból táplálkozva indulnék. A bibliai mondás szerint *„Őseid helyébe fiaid lépnek”*. Kövessük ezt a rendet. Amikor 1940 nyarán, érettségim után búcsút intettem otthonomnak, jóságos nagymamámnak, nagypapámnak, szeretett szüleimnek, két testvéremnek, népes rokonaimnak, látótávolságból még egyszer visszanéztem. Emlékeimben jellegzetes arckifejezésük megjelent.

Kálmán József (1866-1945), *szeretett mostoha nagyapám*

Lévai Sándorné (1872-1952)*, majd Kálmán Józsefné, jóságos öreganyám (Lévai nagyapám 1904-ben elhunyt*

Drága szüleimhez életük végéig nagyon kötődtem, hiszen nem csupán létemet köszönhettem nekik, hanem mindazt, ami lehettem és lettem.

Apám, Lévai Imre (1897-1972)

Anyám, Kovács Eszter (1900-1997)

Testvéreimről - akik fiatalabbak voltak nálam - eddig még nem szóltam, de mindkettőhöz ugyancsak erős szálak fűztek.

Lévai Antal (1928 -) testvérem, Debrecenben (Pallagon) elvégezte a Mezőgazdasági Középiskolát és gazdálkodó lett.

Lévai Julianna, Oláh Gáborné
(1925-1988) testvérem.

A fényképalbumodat nézve egy csoportkép a Bükkszentkereszten szervezett „Tóth-napokat” idézte fel bennem. Ezt én az erős családi kapocsként értelmezem. Gondolom Te is így érzed?

De még mennyire! Nálunk is így volt. De engedd meg, hogy ott folytassam, ahol az előző oldalon abbahagytam. A családtól való elszakadás első pillanatai – Budapestre, tanulmányaim folytatására - máig is mélyen élnek bennem. Az úton végig azon gondolkoztam, szüleim védőernyője lecsukódott. Hogyan tovább e bizonytalan helyzetben? Bevallom nehezen szoktam meg a teljes önállóságot. A kötődésem igen erős volt családom és szülővárosom iránt. Később is bárhova szólított a kötelesség vagy vetett a Sors egész életemben mindig megragadtam az alkalmat, hogy kapcsolatom ne szűnjön meg otthonommal. Sűrűn látogattam szüleimet. Nyugodt emberek voltunk. nagy békeségben éltünk. Családunkban mindenki szótlanul végezte a rászabott tennivalókat. Ez a kötelesség érzés és szorgalom a legnehezebb és legínségesebb időben is segített és sikerekkel járt. A példa adott nekem erőt a bizonytalan küzdelmek elviselésében. Miután családot alapítottam, gyermekeimet kicsi koruktól úgy neveltem, irányítottam, hogy Őseink jó tulajdonságait gyakorolják. A távolság – esetleg más környezet – ne feledtesse velük a tiszteletet, a szeretetet, az azonnali segítségnyújtást adott helyzetekben a nagyszülők és környezetük iránt. Idővel a család terebélyesedett, a szűk környezet bővült, mint ahogyan ez a 2010. évi családi találkozón is látható, amelyen több mint félszázan jelentünk meg. A jövő generáció emlékeztetésére néhány nevet is felidézek.

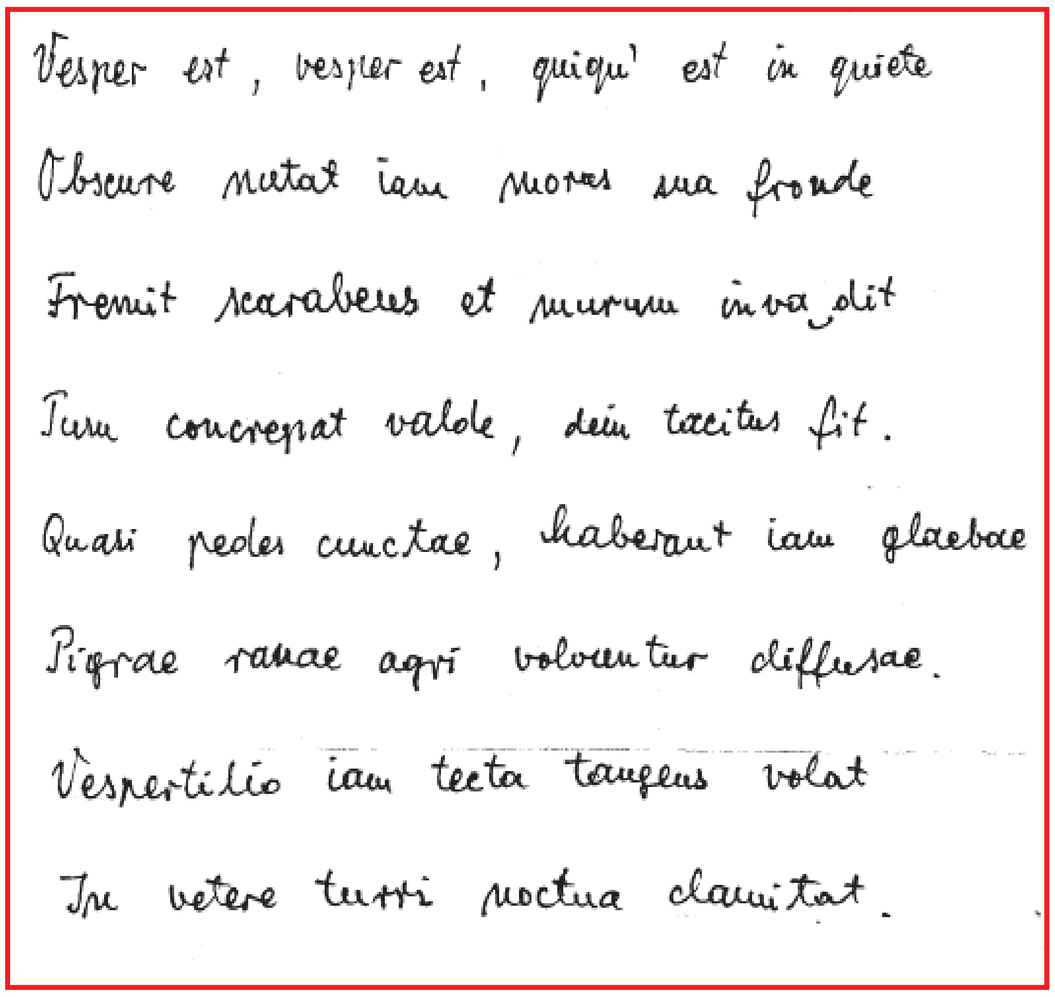

Üllő sor (balról jobbra): Kovács Erzsébet, F.Kovács Julianna, P.Juhász Irén, A. Kovács Julianna, Lévai Imre, Lévai Antal, Szabó Sándor, Juhász Frigyes, Juhász Dániel,

Álló sor: (Jobbról balra): Rácz Ilona, K.Rácz Zsuzsa, Lévai Ágnes, Sz.Kiss Mária, Oláh Gábor, N.Nagy Judit, Nagy Mária, M. Oláh Julianna, A. Kovács Margit, U. Lévai Katalin, K. Lévai Ágnes. A névsor nem teljes, csupán a család szűkebb körének neveit emeltem ki!

Elsőgenerációs értelmiség rögös útján indultál. Otthon nem Vergiliusról beszélgettetek Mozart zenéjét hallgatva. Ismerem azt a belső kényszert, ami kitartóan ösztökél arra, hogy próbáljunk „behozni valamit” abból, amit az értelmiségi családok gyermekei eleve otthonról hoznak! Te hogyan élted meg ezt a periódust?

Mindig is kavarogtak bennem a fenti gondolatok! Tanyán gyermekéveimet töltve élveztem a természetet, annak minden mozzanatát, a kotlós alól kihallatszó csibék hangjától kezdve a lovak nyerítését, a tavaszi föld illatát, a fák rügyezését. Ezek számomra természetesek voltak. A fiúknál szokásos jó erőnlét látványos megnyilvánulásán kívül odafigyeltem a *„szellemi erőnlétre”* is mivel hiányérezeteim voltak számos területen. Ifjúkori eredményeim többé-kevésbé követhetők a Bocskay Gimnázium Évkönyveiben szereplő összefoglalásokból. A tanyasi gyermekben elemi erővel ébred fel bennem a nyelvtanulás igénye. Akkor még a latin volt a meghatározó alapnyelv. Ebben szerzett jártasságom egész életemre kihatott. Nem tagadom, előadásaim, közéleti szerepléseim, mindennapi cselekedeteim során rendszeresen visszanyúltam a *„latinos műveltséghez”*. Igaz, ennek megszerzéséhez könyvekre volt szükségem. Hol is volt akkor még számítástechnika, INTERNET, és mindaz, aminek segítségével felsejlő gondolatainkat azonnal ragyogó mondatokká formálhattuk! A könyvek becsülete a lakásba lépve is azonnal nyilvánvalóvá lett, álltak szépen sorba rendezve a polcokon, a tudás mély kútjának forrásaként. Igyekeztem is meríteni e kútból sokszor és sokat. Élénken élnek bennem bizonyos olyan mozzanatok, amelyek végigkísértek életem során. Az 1950-es évek végén (talán 1957-ben) vásároltam egy Horatius kötetet. Ennek egyik oldalán latinul, a másikon pedig magyarul íródtak a sorok[1]. Verseknél a hanglejtés, a hangulat, a dallam a nyelvtől független, talán ez jellemzi az igazi műfordításokat. Az egyik Horatius vers (Licinius Murenához) mélyen megragadott, mert néhány sora akár ars poétikám is lehetne *„Akinek szívében arany közép tart súlyegyent, azt nem nyomorítja rozzant putri szennye…”* (Szabó Lőrinc fordítása). A latin nyelv dallama engem is megkísértett abban, hogy Arany János: Családi kör versének egy versszakáról „műfordítást” készítsek, miképpen azt Gyulai József is tette könyvsorozatod egyikében[2]. Hogyan sikerült? Döntse el az utókor!

Vesper est, vesper est, quique' est in quiete
Obscure mutat iam mores sua fronde
Fremit scarabeus et murmur inva,olit
Tum concrepat valde, dein tacitus fit.
Quasi pedes cunctae, habebant iam glaebae
Pigrae ranae agri volvuntur diffusae.
Vespertilio iam teeta tempus volat
In vetere tutti noctua clamitat.

Arany János: Családi kör (részlet)

---

[1] Beszélgetőtárs megjegyzése: mily érdekes! Jómagam is belefelejtkezve gyötrődtem a kétnyelvű könyvek olvasgatásával, előbb orosz – angol, majd német-magyar viszonylatban. A mi korosztályunknak az orosz még kötelező nyelv volt.

[2] Gyulai József: Ifjan –Éretten- Éltesen, 2012. Arany János: Walesi Bárdok angol nyelvű fordítása. p.150-152.

A zenével ugyancsak az „értelmiséggé válás” magasra törő lépcsőin lépkedvén kötöttél házasságot. Lányodról, Ágiról büszkén szólva viszont már a humán beállítottságú családkép jelent meg előttem. Miben áll ez a történet?

Bizton nem tételezted fel, hogy a Hajdúböszörmény közelében levő tanyavilág földes szobáiban Silbermann vagy Steinway zongorák álltak, avagy Stradivarisok nyugodtak a hegedűtokokban. Noha a hegedű a népzenében mindig is nagy szerepet játszott. Nyolcadikos gimnazista koromban (1942-43 tanév) az iskolai zenekar tagja voltam, és hegedültem. Az itt látható hegedűt még első gimnazistaként kaptam. Rendszeresen jártam képezni magamat, és a zene egygyé vált velem, hála tanáromnak. Ő tehetségesnek tartott és szívesen foglakozott velem.

Nyolcadikos gimnazista (1942-43)
Ágnes idilli gyermekkora (1959)

Születésemtől fogva imádtam a könnyű, népi gyökerű dallamokat, azokat, amelyeket a közös munka során mindenki dalolt, dúdolt, vagy tele torokkal harsogott. Ezek között megtalálható volt a *„Dalos kedvű volt az apám”*-tól a *„Madárka, madárka”* kezdetű népdaloktól a Monti csárdásig, Bakfark Bálinttól Liszt Ferencig és Brahms-ig. Szerettem már ebben a korban is az „örömzenét”, amely láthatatlan kapocsként kötötte össze a zenészek tagjait. Sajnos 1948-ban súlyos fülgyulladás véget vetett a tiszta zene okozta örömömnek. A hegedűt sokáig őriztem, de végül ez is az enyészet martalékává vált. Igaz feleségem és lányom sok mindenben kárpótolt. Ágnes idilli gyermekéveiben a lakás fél szobaterületét egy nagy fekete zongora uralta. Mindkettőjüknek zongoratanára Dr. Csorba Zoltánné volt. Így még a négykezes darabok is fel-felcsendültek szobánk falai között. Ági lányom később fuvolajátékával bővítette a családi örömzenét, miközben az Egressy Zeneiskolában folytatta tanulmányait.

„Zenesarok” a Lévai családban

Öles lépésekkel elindultál a tudományos pályádon. Sopron-Miskolc viszonya nyugvó pontra került. Egyetemünk stabilizálódott. Mondhatnánk úgy is, hogy megteremtődtek az alkotó, építő munka feltételei az 1960-as évek első felében. Hogyan érzékelted te mindezt belülről?

Az élet sohasem egyszerű! Mindig mindennek „ára van”. Ez közhelynek tűnik, de igaz. Az egyetemünk megteremtésének, stabilizálásának emblematikus alakjai, Sályi István és Terplán Zénó hátrább lépett. Az új rektor (az 1961/62-es tanévben) Zambó János a bányászat, a rektorhelyettes, Simon Sándor pedig a kohászat szakmai területét képviselte. A gépészek pedig tették a maguk dolgát, az elindított kezdeményezéseik terméseit begyűjtötték, új elképzeléseket javasoltak. Az egyik ilyen – máig ható – az un. „régi főépület” (A/1) befejezése és az előtte levő téren a „KőKati” felállítása. E szobor a Munkácsy-díjas, munkásszármazású Kucs Béla (1925-1984)[1] „Fekvő nő” c. alkotása. Az egyetemi polgárokat megnyerő, számos más névvel illetett (pl. KőBöske, Köböske, KőKata, Fekvő női akt, Pihenő lány) szobor felavatására 1961. szeptember 10.-én került sor.

Kucs Béla „Fekvő nő” szobra az A/1 épület előtti téren

Egyetemünk képzőművészeti alkotásai folyamatosan bővültek. Az ezredfordulóra kialakult helyzetet tekinti át Terplán Zénó a rá jellemző körültekintően összeállított közleményében.[2] Közben tradíciók alapítására kerül sor (pl. Gépész-gyűrű, 1962. június 15., kő mellszobrok felállítására egyetemi döntés születik 1964 június 5.-én, a három műszaki kar együvé tartozását szimbolizáló hordószentelés 1969. április 15.-én), az NME épületegyüttese tovább gyarapodik (a menza alapkövének letétele 1963. május 17.-én és megnyitása 1966. február 28.-án, az új főépület 1965 nyarán, az új VII. előadó külső falfelületén elkészül Hincz Gyula[3] képzőművészeti alkotása, majd 1968/69-es tanév kezdésére az E/7-es kollégium). Az egyetem széleskörű elismertetését nagyban segítik a vezető politikusok folyamatos látogatásai. Így a népes csoporttal kísért N. Sz. Hruscsov Kádár Jánossal együtt 1964. június 5.-én, vagy Fock Jenő 1969. január 20.-i és június 28.-i programjai. A már említett hegesztő Szakmérnöki Szak első diplomavédésre is sor került 1964. december 10.-én, megindult az egyetemi Évkönyvek kiadása (1962/63 tanévben). Sorolhatnám folyamatosan az egyetemi élet zajló eseményeit, amelyekbe nekem is be kellett kapcsolódni, több különböző szinten és beosztásban.

---

[1] https://www.kozterkep.hu/a/938/kucs-bela.html
[2] Terplán Z.: Művészeti alkotások a Miskolci Egyetemen. TIPP. 2000. június 24.
[3] Hincz Gyula (1904-1986), https://hu.wikipedia.org/wiki/Hincz_Gyula

Az egyetemi élet 1956 után az 1960-as évek elejétől felfele ívelő pályára jutott. Ezzel párhuzamosan haladtál te is előre, mind a tudományos, mind pedig az egyetemi struktúrában. Idézhetném a dátumokat, időpillanatokat. De tedd ezt inkább te, hiszen ezek életed meghatározó eseményei voltak.

Nem is tudom, hogy a tudományos tevékenységemmel vagy beosztásaimmal kezdjem. Önmagában a tudományos teljesítmény, a szakmai eredmények, amire az ember büszke lehet. A tudományos munka ugyanis hozzám tartozik, az enyémek, a saját gondolatok olyan termékei, amelyeket a szélesebb hazai és nemzetközi szakmai élet meg- és elismerhet. A „beosztásokhoz" kötődő előrelépés inkább „társadalmi", közösségi eredménynek tekinthető. Igaz egy-egy vezető személyiség kisugárzása nagyon is mély nyomokat hagyhat környezetén. Gondolj bele, hogy egy-egy „jó főnök" vagy „elviselhetetlen vezető" mily módon szárnyaltathatja vagy kötheti gúzsba tenni akaró környezetét. Ebben meghatározó szerep jut – a korábban már említett – arany közepet kereső – életszemléletnek. Ennek előnyei fokozottan érvényre jutnak a befolyásolt csoport létszámának növekedésével. Az viszont tény, hogy a vezetői beosztások esélyéhez előbb egyéni szakmai teljesítményekre van szükség. Nálam ezek így alakultak: Dr. techn. 1960, műszaki tudományok kandidátusa 1966 és műszaki tudományok doktora 1980. Beosztásaim: tanársegéd 1951-1951, adjunktus 1951-1961, egyetemi docens 1963-1968, egyetemi tanár 1968-1984. A felsorolásból látható, hogy viszonylag hosszú ideig (10 évig) voltam adjunktus, és hosszú idő telt el a „nagydoktori fokozatom" (14 év) megszerzéséig. A kisdoktori" fokozat megszerzését követően már az 1963/64-es tanévben bekerültem az egyetem legnagyobb létszámú karának, a Gépészmérnöki Kar vezetésébe dékánhelyettesként. Itt szembesültem mindazon problémákkal, tennivalókkal, amelyek meghatározzák egyetemi szinten (és országosan is) a gépészmérnöki szakma jelenét, jövőjét. Ez igazi embert próbáló, tanulóidőszak volt számomra. Dékánunk Petrich Géza (1913-1999) egyetemi tanár volt, aki alapító tagként 1952-1964 között – a leghosszabb ideig - látta el e feladatát. Tapasztalatai, emberismerete nagyon sokban hozzájárul ahhoz, hogy a nagyobb buktatókba ne kerüljek bele. Így dékánhelyettesi munkám kezdése zökkenőmentesen indult. Őt követte az egyetem adminisztratív tevékenységében ugyancsak kiválóan eligazodó Terplán Zénó 1964/65-ös tanévtől. Az ekkor létrejött Kari Tanács munkájában résztvevők névsora a következő (balról-jobbra soronként):

Lőcsei Pál, Fáy Gyula, Uray Vilmos, Fejes Gábor, Vass Józsefné (Személyzeti Osztály, Ortutay Miklós (KISZ titkár), Pázsit János (MSZMP titkár), Vankó Richárd, Pardavi Antal (dékáni titkár), Terplán Zénó, Kordoss József, Téglássy Ferenc, Zorkóczy Béla, Gáspár Gyula, Lévai Imre, Kozák Imre, Bálint Lajos, Hosszú Miklós, ifj. Sályi István.

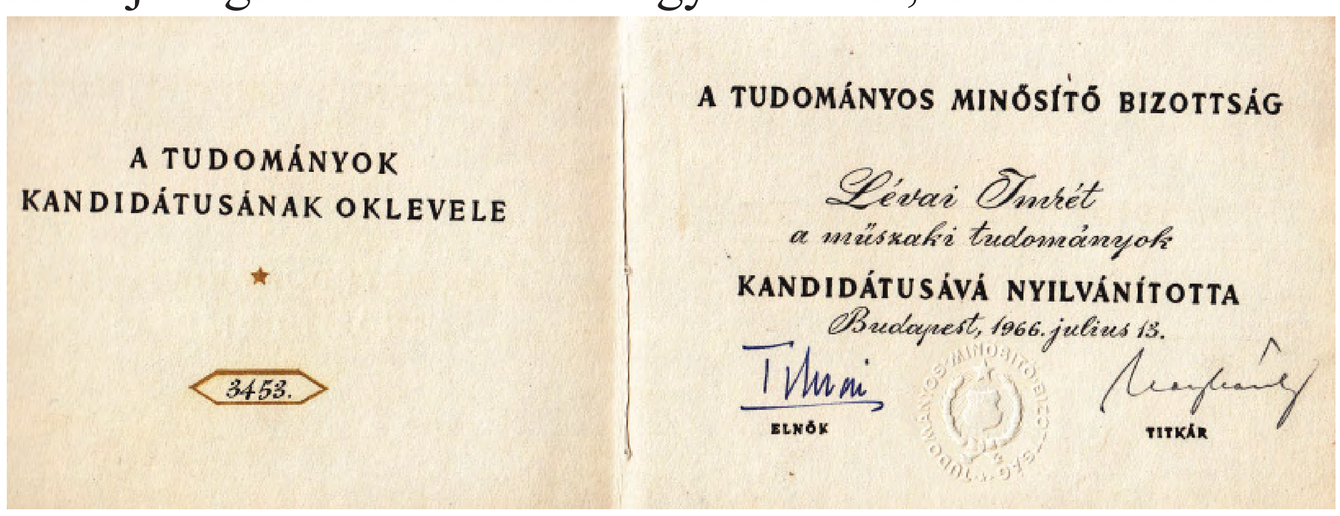
A Gépészmérnöki kar dékánhelyettese vagy az 1963/64-as tanévtől. Rengeteg adminisztratív feladattal kellett megbirkóznod. Téged ismerve mindezt „mérnöki precizitással” végzed. Mindemellett már 1966-ban a műszaki tudomány kandidátusa minősítést megszerzed. Hogyan tudtad mindezt megtenni?

A csillagok szerencsés állásának eredménye – mondhatnám. Azért nem ennyire egyszerű! Több minden kellett ehhez egyidejűleg. Sorjában: nyugodt családi háttér, az otthoni szakmai tevékenység infrastruktúrája, személyes ambíció, biztatás. Szaladjunk röviden végig e kritériumokon, feltételeken. Feleségem csodálatosan kezében tartotta otthonunkat. Időnkét emlegette, hogy jó lenne egy kicsit nagyobb méretű lakásra gondolnunk, hiszen ez is segíthetné az otthoni nyugodtabb munkavégzést. A ’60-as évek elején Ági lányunk már a 8. évét taposta (iskolásként), Miklós fiunk a fogait várta keserves sírásokkal kísérve. A Petneházi úton levő lakásunk alapterülete (20.10 m^2) egyrészt igényünket megalapozta a nagyobb méretű lakásra, másrészt a városban épülő új egyetemi lakások (Aulich L. utca, Dessewffy utca, Szabadságharc utca, stb.) reálissá is tették ennek megvalósulását. Intézményünk lakásbizottsága (mert akkor még volt ilyen!), rektorunk belegyezésével a Csabai kapu 18. szám alatti egyetemi bérházban kiutalt egy 54 m^2-es 2 szoba „hallos” bérlakást, ahol én már birtokba vehettem egy szobát. A másik a két gyermekem birodalma lett. Feleségem pedig vállalta a fűthető, világos, beépített szekrénnyel ellátott „hallt” azzal, hogy a folyosóra nyíló ajtaját nehéz kelméből készült függönnyel szigetelte.

Miskolc, Csabai kapu 18. *E ház adott otthont 1961-1971 között.*

A kényelmes lakás, a külön „odú” megsokszorozta energiámat és sokszor éjszakába nyúlóan dolgozhattam teljes nyugalomban. A „kisdoktorim” témája számos új szakmai területet nyitott meg számomra. Ezek nem csupán kíváncsivá tettek, hanem időnként amolyan „Aliz csoda országban” gondolataim támadtak, amikor a tématerület lehetőségeire kalandoztak gondolataim. Maradtam a realitásoknál, orosz és német nyelvű publikációim jelentek meg, egyetemi jegyzet összeállításához kezdtem, miközben *„Kitérő tengelyek között változó mozgást megvalósító – egyenesélű szerszámmal lefejthető – fogazott kerekek.”* címmel beadtam kandidátusi disszertációmat 1965-ben. Az elmélyült szakmai tevékenységre alapvetően azért volt lehetőségem, mert – mint már említettem – a kar dékánjai igazán kiváló és nagy rutinnal, emberismerettel rendelkező professzorok voltak. Nekik köszönhetően nem rabolta időmet sok-sok szélmalomharc, miközben a Kar igazán jelentősen fejlődött.

A TUDOMÁNYOK
KANDIDÁTUSÁNAK OKLEVELE

★

3453.

A TUDOMÁNYOS MINŐSÍTŐ BIZOTTSÁG

Lévai Imrét
a műszaki tudományok
KANDIDÁTUSÁVÁ NYILVÁNÍTOTTA
Budapest, 1966. július 13.

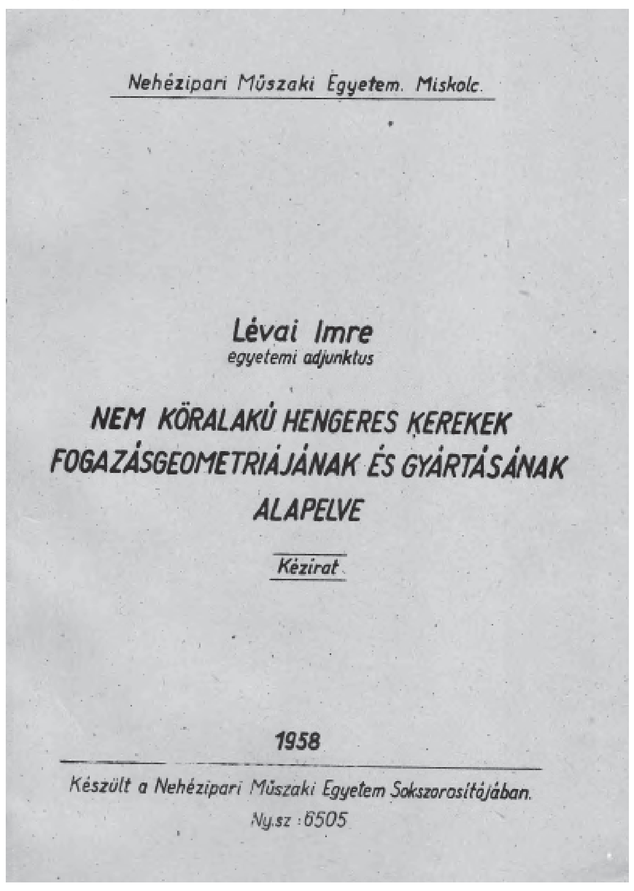
ELNÖK

TITKÁR

Magunkfajta ember a család-szakma-munkahelyi adminisztráció háromszögében éljük le életünket. Az egyes területekre kell megosztani időnket, ami – egy precíz, alapos munkát végzőnek mindig konfliktusok forrása, mivel mindben szeretnénk a teljességet nyújtani. A szakmai tevékenységedről eddig csak érintőlegesen beszélgettünk. Térjünk vissza disszertációidra, azok szakmai hátterére.

Köszönöm ezt a lehetőséget. Úgy hiszem, ezen a területen vagyok a legbiztosabb, mert ebben magamat tudom adni és szakmát művelőkkel „társalgok”, míg életünk másik két területén, a család és a munkahelyi adminisztráció szűkebb-bővebb közösségével, eltérő szemléletű emberekkel is.

Térjünk vissza az un. kisdoktori disszertációra, amelynek szerény címlapja itt látható. Mai szemmel nézve akkor még a nyomdai kivitelezés csak a *„kiváltságos munkáknak adatott meg”*. Nekem még tussal kellett megírnom a címlapot. A munkámat az MTA Fogaskerék Szakbizottsága ösztönözte azzal, hogy az NME Gépelemek Tanszéke 1953-ban megbízást kapott, hogy dolgozza ki az ellipszis gördülőhengerű fogaskerék gyártását. A tanszéken én vállaltam a feladat megoldását. Még 1953. decemberében, majd 1954. júniusában az MTA Fogaskerék Szakbizottsága előtt javaslatot tettem az ellipszis kerék fogazására vonatkozóan. A Szakbizottság a tervet elfogadta és egyúttal biztosította a kivitelezéshez szükséges anyagi fedezetet. Megfelelő gépi berendezés és felszerelés hiányában a készülék legyártását nem tudtuk elvégezni, így egyes alkatrészeket, mint pl. a bütykös tárcsa és az elliptikus tárcsák legyártását a DIMÁVAG Gépgyárnál rendeltük meg. Kiderült azonban, hogy a DIMÁVAG a tárcsák legyártásának a kellő pontosságát csak úgy tudná biztosítani, ha erre a célra külön készüléket szerkeszt. Erről költségvetési okok miatt le kellett mondani. Végül több éves szunnyadás után 1958-ban (disszertációm elkészülésének évében) sikerült keresztülvinni a fent nevezett tárcsák legyártását, méghozzá a tanszék műhelyében, kézi erővel. Természetesen ez a megoldás nem tekinthető kifogástalannak, de amint a tárcsák összegördítésénél tapasztalható volt, nem okozott elfogadhatatlan hibát. Ugyancsak ebben az évben dolgoztam ki a disszertáció magvát képező elméleti részt, a tetszésszerinti gördülőgörbével rendelkező hengeres kerekek fogazásának feltételeit. Hogy kik is vettek aktívan részt ezen újszerű megoldás kivitelezésében, álljon itt a disszertáció beadásához mellékelt nyilatkozatom.

Nehézipari Műszaki Egyetem. Miskolc.

Lévai Imre
egyetemi adjunktus

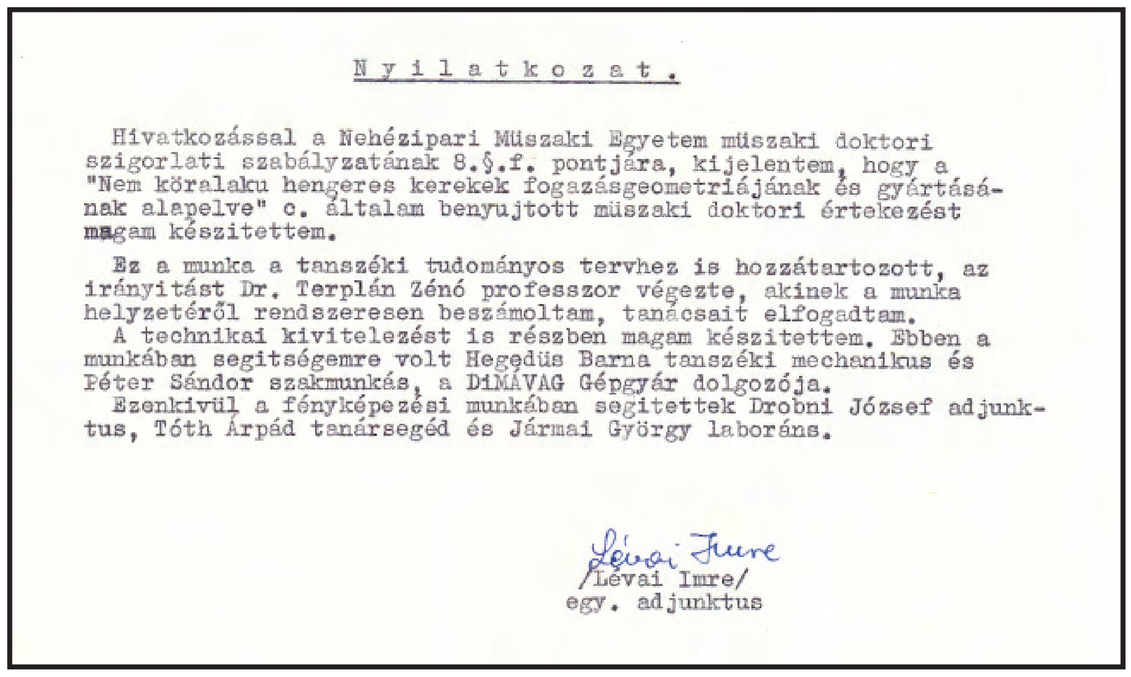
NEM KÖRALAKÚ HENGERES KEREKEK FOGAZÁSGEOMETRIÁJÁNAK ÉS GYÁRTÁSÁNAK ALAPELVE

Kézirat

1958

Készült a Nehézipari Műszaki Egyetem Sokszorosítójában.
Ny.sz.: 6505

Nyilatkozatom a dr. tech. fokozat megszerezésében kapott segítségről

Nyilatkozat.

Hivatkozással a Nehézipari Műszaki Egyetem műszaki doktori szigorlati szabályzatának 8.§.f. pontjára, kijelentem, hogy a "Nem köralaku hengeres kerekek fogazásgeometriájának és gyártásának alapelve" c. általam benyujtott műszaki doktori értekezést magam készitettem.

Ez a munka a tanszéki tudományos tervhez is hozzátartozott, az irányitást Dr. Terplán Zénó professzor végezte, akinek a munka helyzetéről rendszeresen beszámoltam, tanácsait elfogadtam.

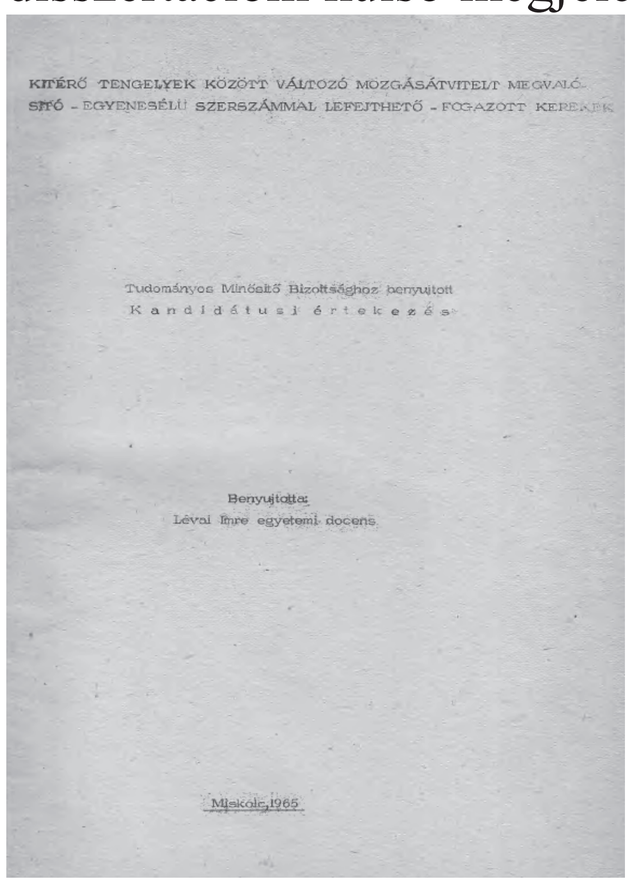
A technikai kivitelezést is részben magam készitettem. Ebben a munkában segitségemre volt Hegedüs Barna tanszéki mechanikus és Péter Sándor szakmunkás, a DiMÁVAG Gépgyár dolgozója.

Ezenkivül a fényképezési munkában segitettek Drobni József adjunktus, Tóth Árpád tanársegéd és Jármai György laboráns.

Lévai Imre
/Lévai Imre/
egy. adjunktus

Folytassuk a kandidátusi disszertációddal, amelyet 1965-ben nyújtottál be a Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottságához. A védésre – mily meglepetéseket hordoz az élet - 1966. május 25.-én Terplán Zénó születésnapján került sor.

Igen, ez meglepő volt számomra is, mentorom, szakmai és munkahelyi vezetőm 45. születésnapján kerülhetett sor életem ezen emlékezetes állomására. A benyújtott disszertációm külső megjelenése már jobb volt, a „kornak megfelelő”. Ha munkámnak tartalmi és újdonságbeli lényegét szeretném hangsúlyozni, akkor a *„nem kör alakú”*és *„kitérő tengelyű fogaskerék”* kifejezéseketet használnám. Ezek közül az első kifejezés azt a lehetőséget hordozza magában, hogy az ilyen hajtás alkalmas a munka- és vezérlőeszközök változó sebességű hajtására, vagy párhuzamosan működő szerkezetek körfolyamati idejének összeegyeztetésére. Az eddig ismert fogaskerék gyártási eljárások közös vonása, hogy a nem kör alakú kerekek csak párhuzamos tengelyek közötti mozgásátvitelre, azaz síkbeli kapcsolódásra alkalmasak. A kapcsolódás általános kinematikai feltételéből kiindulva meghatároztam azon feltételeket, amelyek lehetővé teszik a disszertáció címében megfogalmazott módon az ilyen hajtás elemeinek legyártását. Nem kívánom e munka elméleti hátterét részletesen ismertetni, hiszen az csak a „vájt-fülűeknek” mondhat valamit, a Tisztelt Olvasót esetleg untatja. A védés tényéről a „Mi Egyetemünk” 1966. június 16.-i száma is tájékoztat. Ugyanitt szóba került Tajnafői József sikeres védése is, aki ugyancsak a szerszámgépekkel megvalósítható megmunkálások általános elveit és gyakorlati megoldásait tekintette át. Visszatérve disszertációmra és hivatalos bírálóim véleményére két dolgot emelnék ki. Én következetesen az un. „tenzoros” leírási módot használtam. Ezt nálunk, Miskolcon Sályi István[1] tudatosan vezette be, ami időnként szemléleti megjegyzéseket is eredményezett a „budapesti-miskolci” szakmai körökben, alapvetően a mechanika tudományterületén. A második megjegyzésem egy kiváló szakemberhez, Litvin F. L. névhez fűződik. Róla majd később és többet szeretnék beszélni, mert a világ mérnökgenerációinak kiváló nevelője, szakmánk „pápája”, akihez a hazai és ezen belül egyetemünk számos oktatója hosszú időn keresztül személyesen is kötődött.

KITÉRŐ TENGELYEK KÖZÖTT VÁLTOZÓ MOZGÁSÁTVITELT MEGVALÓSÍTÓ - EGYENESÉLŰ SZERSZÁMMAL LEFEJTHETŐ - FOGAZOTT KEREKEK

Tudományos Minősítő Bizottsághoz benyújtott
Kandidátusi értekezés

Benyújtotta:
Lévai Imre egyetemi docens

Miskolc 1965

Kandidátusi értekezések vitája

A TMB 1966. május 25-én tartotta meg *dr. Lévai Imre* egyetemi docens, dékánhelyettes *„Kitérő tengelyek között változó mozgásátvitelt megvalósító — egyenesélű szerszámmal lefejthető — fogazott kerekek”* című kandidátusi disszertáció nyilvános vitáját a Magyar Tudományos Akadémián. Az értekezés opponensei voltak: *dr. Fazekas Balázs*, a műszaki tudományok kandidátusa, *dr. Magyar József*, a műszaki tudományok kandidátusa. A bíráló bizottság elnöke *dr. Varga József*, a műszaki tudományok doktora, titkára, *dr. Kozák Imre*, a műszaki tudományok kandidátusa, tagja *dr. Bosznai Ádám*, a műszaki tudományok kandidátusa, *dr. Czégi József*, a műszaki tudományok kandidátusa, *dr. Jurek Antal*, a műszaki tudományok kandidátusa, *dr. ifj. Sályi István*, a műszaki tudományok kandidátusa, *dr. Vörös Imre*, a műszaki tudományok kandidátusa, *dr. Ulbrich Sándor*, a műszaki tudományok kandidátusa volt.

A bíráló bizottság a disszertáció tudományos eredményei alapján egyhangúlag javaslatot tett a TMB-nek a műszaki tudományok kandidátusa cím megadására.

A TMB június 6-án tartotta meg *Tajnafői József* egyetemi adjunktus *„Szerszámgépek mozgásleképző tulajdonságának elvei és néhány alkalmazása”* című kandidátusi disszertációjának nyilvános vitáját a Technika Házában. Az értekezés opponensei voltak: *dr. Bakondi Károly*, a műszaki tudományok kandidátusa, *dr. ifj. Sályi István*, a műszaki tudományok kandidátusa. A bíráló bizottság elnöke *dr. Hornung Andor* a műszaki tudományok doktora, titkára *dr. Kozák Imre*, a műszaki tudományok kandidátusa, tagja *dr. Sályi István*, a műszaki tudományok doktora, *dr. Kardos Árpád*, a műszaki tudományok kandidátusa, *dr. Kazinczy László*, a műszaki tudományok kandidátusa, *dr. Lettner Ferenc*, a műszaki tudományok kandidátusa, *dr. Ulbrich Sándor*, a műszaki tudományok kandidátusa volt.

A bíráló bizottság a disszertáció tudományos eredményei alapján, egyhangúlag javaslatot tett a TMB-nek a műszaki tudományok kandidátusa cím megadására.

[1] https://hu.wikipedia.org/wiki/Sályi_István

Maradjunk a tudományos tevékenységednél. A kandidátusi értekezésed 1966-ban fejeződött be, méghozzá igen eredményesen. Büszkén léphettél ki védésed után a teremből. A „nagy doktori" védésére 1980. december 17.-én került sor. Mi minden történt ebben a mintegy 15 évben és mivel foglakozott disszertációd?

Egyszerre három kérdést tettél fel. Ezek a *„büszkén"*, a *„mi történt"* és *„mivel foglakozott"* szavakhoz kötődnek. Ezekre biztosan nem tudok egyetlen oldalban összefoglalt választ adni. A két disszertáció közötti időintervallum életem legterméke-nyebb periódusa, ami természetesen megfeszített munkával is járt. Amikor a *„büszke"* kifejezést választottad, bizonyára a kandidátusi disszertációm egyik bírálójának, Magyar József[1] (1928-2011) magánlevelére gondoltál. Igen, erre tényleg büszke vagyok, hiszen úgy fogalmazott, hogy *„kandidátusi disszertációd színvonala jóval meghaladta ezt a szintet"*. Megvallom ez állandó hajtóerőként ösztökélt a továbblépésre, a *„nagydoktori"* fokozat megszerzésére. A téma kézenfekvő: hajtáselmélet alapproblémái. Ami pedig hiányzott, az „IDŐ", amelyben átadhattam magam a felszabadult, semmitől sem zavartatott, elmélyült munkának. A közszereplés minden pillanatban ide-oda terelte gondolataimat és csak pillanatokra volt időm az elmélyült gondolkodásra. Ebből pedig nem lehetett disszertációt összeállítani annak ellenére sem, hogy rajztáblához állva igazán jól éreztem magam.

Életem egyik kedvenc helye a rajztábla.

Ez a kép azért is nőtt hozzám, mert a szoba 5-ös száma, felidézte bennem gyermekkorom Bocskai Gimnáziumát, amikor színjelessel végeztem középiskoláimat.
Mint említettem disszertációm témájával kapcsolatban nem volt gondom, hiszen folytatni kellett mindazt, amin eddig is gondolkoztam. Az viszont kérdés volt, hogy a magamfajtákat foglalkoztató tudomány „szalmakazlából", melyik „tűt" válasszam. A könyvben eddig leírtakból az mindenki számára feltűnhet, hogy disszertációim témái a *„különcök"* csapatát erősítette. Így foglalkoztam a nem a kör alakú fogaskerekekkel, majd a kitérő tengelyű hajtásokkal. Számomra –és gondolom mindenki számára – nyilvánvaló volt a hajtáselméletben egyértelműen alapprobléma az, hogy valamilyen mozgást (terhelést) kell átvinni egyik elemről a másikra lehetőség szerint a legkisebb veszteséggel. Mindegy, hogy ezen elemek milyen geometriával rendelkeznek, az érintkezési pontjaikban valamilyen feltételrendszert kell kielégíteniük. Ha ismerjük az érintkező felületek geometriáját (a térbeli felületek egyenletét), akkor az érintkezési pontok bizonyos feltételeket kielégítő lokális kritériumai matematikailag megfogalmazhatók. Az igazi problémákat viszont az adja, hogy az érintkező elemeket le is kell gyártani az ismert gyártási eljárásokkal.

---

[1] http://old.mta.hu/vi_osztaly_hirei/elhunyt-magyar-jozsef-professzor-127571/

Egyetemünk történetére visszatekintve nem igen jut eszembe még egy olyan szervezeti egység, amelynek neve oly sokszor változott volna, mint a tietek. Talán diákkorom szállóigéje fejezi ki legjobban az állandóságot. Mi egyszerűen csak „hó-rukk" tanszékként emlegettük. Mi állt a változások hátterében?

Röviden nehéz lesz összefoglalni. De nincs is erre szükség, mert munkatársaimmal 2011-ben már készítettünk egy részletes áttekintést[1]. A kezdetek a Nehézipari Műszaki Egyetem alapításához nyúlnak vissza. A Gépészmérnöki Kar tanterve sokban a Budapesti Műszaki Egyetemét, a „nagy testvér"-ét tekintette alapnak. Így az emelőgépek szerepe nem maradhatott el, hiszen ezen ismeretekre mind a bányász, mind pedig a kohász szakmában szükség volt. Ez nehezen kérdőjelezhető meg. Így 1951-ben megalapításra került az **Emelőgépek Tanszék**. Feladata a Gépészmérnöki Karon előírt vasszerkezetek, valamint emelőgépek tantárgyak oktatása. A Tanszék oktatta a bányagépészeti szakon a bányaműveléstan, a bányaszállítógépek, a jövesztő- és rakodógépek, a levegősűrítők és szellőztetők tantárgyakat is. Az első telephely 1951 szeptemberétől a Déryné utcai iskola. 1952 nyarán innen költözött át az újonnan épülő Egyetemvárosba, az E/5 sz. diákszálló három helyiségébe, majd egy év múlva a „C" épületbe.

A Déryné utcai iskola *(a Trabant – Wartburg gépkocsik időszakában)*

A tanszék vezetését 1951/52-es tanévben (november végéig), **Esztergályos Gusztáv** okl. gépészmérnök, a DIMÁVAG főkonstruktőre látta el félállásban. 1952–56 tanévekben **Bitvai Tivadar** adjunktus kapott rektori megbízást úgy, hogy bizonyos aláírási jogkört, ugyancsak rektori megbízással Lancsarics Alajos rektorhelyettes gyakorolt. A tanszék munkáját tanársegédek, meghívott előadók és kezdetben három demonstrátor is segítette. 1955-ben újból költözött az A/5 épület első emeletének két helyiségébe. 1956 őszétől **Vankó Richárd** a Bányászati Tervező Iroda főosztályvezetője kapott tanszékvezető egyetemi tanári kinevezést másodállásban. Ekkor változott meg a tanszék neve is **Szállítóberendezések Tanszékére** és kezdődött a fokozatos fejlődés. Vankó Richárdnak (1957-től Kossuth-díjas) az egyetemen több mint egy évtizeden át megtartott előadásai, tanszékfejlesztő munkája ösztönzően elősegítette egy lelkes fiatal oktató-kutató gárda felnövekedését. 1965 nyarán ismét költözés az új főépület második emeletére. 1966 őszén Vankó Richárd – főfoglalkozású (BÁTI) munkakörében megnövekedett terhelése miatt – leköszönt tanszékvezető egyetemi tanári tisztéről.

---

[1] Lévai I.: Tanszéki történet. 2011. Szerzők, társszerzők: Bányainé Tóth Ágota, Cselényi József, Farkas József, Illés Béla, Jármai Károly, Kovács György, Kovács László, Lévai Imre, Terplán Zénó, Vankó Richárd

A vezetőváltásokhoz általában az un. „3-borítékos” anekdota kötődik. Tapasztalataim szerint egyetemünkön nem minden tanszéken teljesen zökkenőmentes az átmenet. A tanszék történetét lapozgatva viszont az a benyomásom támadt, hogy nálad ez nem így történt. Elődeidről mindig elismerően szóltál. Ténylegesen is így volt?

Igen! Ez lényemből, neveltetésemből is következik. Elődeink tisztelete a természet közeli falusi élet egyik sajátossága. Szakmánk alapvető motívuma valamilyen módon mindig az anyagok mozgatásához kötődött. Ezért előbb „emelőgépek”, majd „szállítóberendezések” kifejezések jelentek meg a tanszék elnevezésében. Az „informatika” térhódítása már az anyag és információ együttes szerepére utaló „logisztika” kifejezést indította máig is népszerű, hódító útjára. Ami elődeimet illeti: Esztergályos Gusztáv,

Esztergályos Gusztáv *(1903. május 27, Petrozsény, Hunyad vármegye, - 1962. november 14.)*

apja latin-magyar szakos középiskolai tanár volt. Az Esztergályos család az I. világháború végét követően Ceglédre költözött. Esztergályos Gusztáv itt érettségizett, majd a Budapesti Műegyetemen 1926-ban gépészmérnöki oklevelet szerzett.

Bitvai Tivadar *(1911. február 16., Kassa – 1992. február 9., Budapest)*

Prágában a cseh Műszaki Főiskola gépészmérnöki karára járt, ahol 1936-ban gépészmérnöki oklevelet szerzett. Körzeti gépészeti előadó Ormosbányán a Magyar Állami Szénbányák Vállalatnál: 1946. október – 1948. október. Gépészeti csoportvezető a Sajómelléki Szénbányák Vállalatnál és Miskolcon: 1948. november – 1950. augusztus. Gépészeti osztályvezető a Szuhavölgyi Szénbányáknál Miskolcon, majd Kurittyánban: 1950. szeptember – 1951. augusztus.

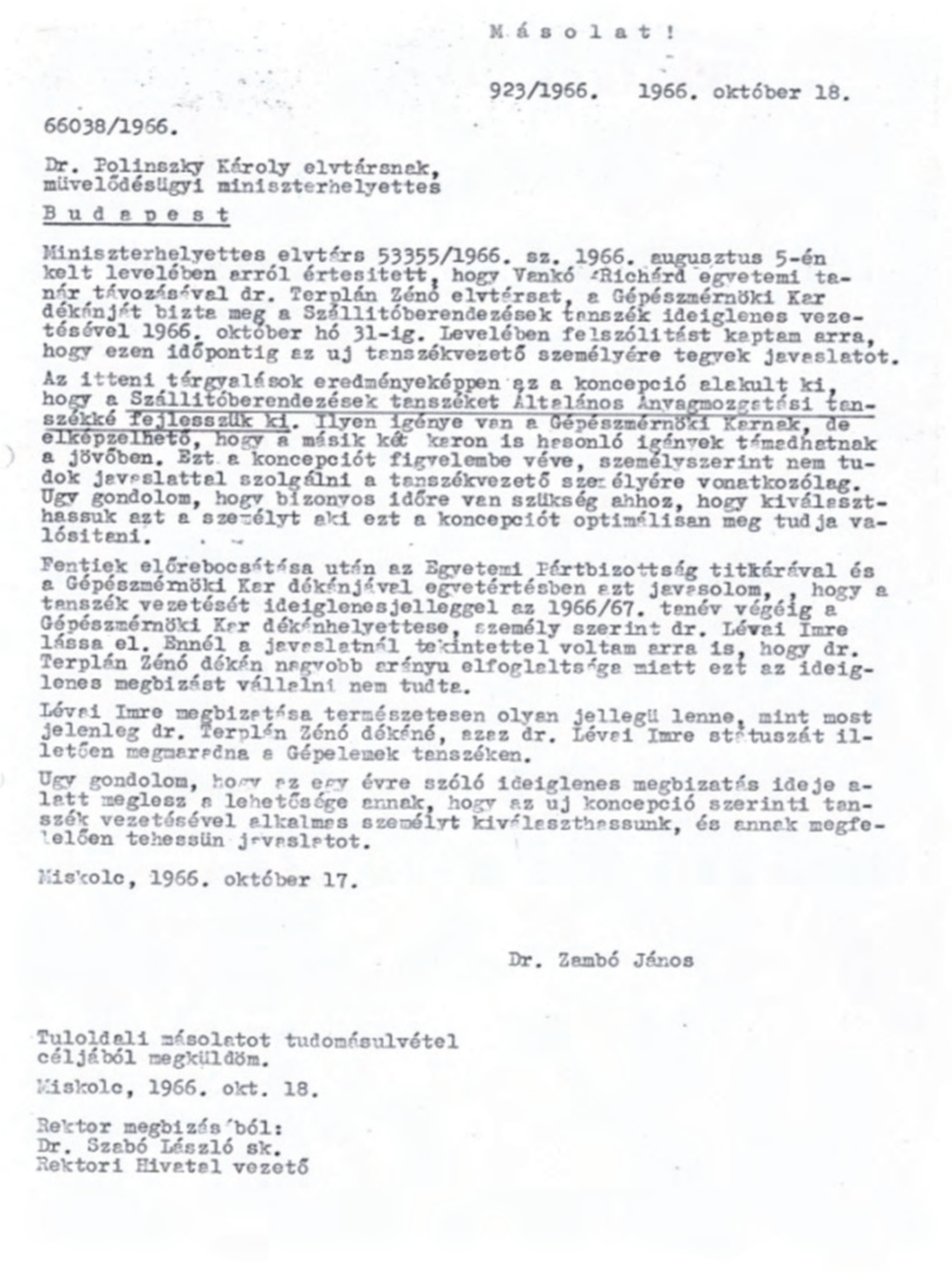
A tanszék fejlődésében meghatározó szerepet játszó Vankó Richárd gépészmérnöki diplomáját 1939-ben az akkori Budapesti Műegyetem Gépészmérnöki Karán – jeles eredménnyel – szerezte meg.

Vankó Richárd *(1915. október 16. – 2006. március 9., Budapest)*

Szerteágazó tudományos-konstrukciós- egyetemi oktatói munkásságáért 15 kitüntetést kapott. A legjelentősebbek: Szocialista Munkáért Érdemrend (1955), Kossuth-díj II. fokozata (1957), Pattantyús Á. Géza-díj (1960), Munka Érdemrend arany fokozata (1972), Bányászati Szolgálati Érdemérem arany fokozata (1975), Munka Érdemrend arany fokozata (1981) és GTE Alapító Emlékérem, GTE Műszaki Irodalmi Díj.

Te 1968-ban lettél tanszékvezető az akkor már Szállítóberendezések Tanszéken. Vankó Richárd 1966. őszén adta vissza megbízatását. Ez a két év volt az, amit te úgy aposztrofáltál a tanszék történetéről összeállított munkádban, hogy „rövid átmeneti időszak”[1]. Mi történt ebben az időszakban?

Az élet folyamatosan változik, és mindenkor kitermeli a maga megoldásait! Így volt ez a tanszék történetében is. A tanszék személyi állománya egyrészt folyamatosan erősödött. 1957 tavaszán a Gépelemek Tanszékéről átkerült a mechanizmusok és gépek elmélete c. tantárgy, amelynek előadásait ifj. Sályi István (1958-tól egyetemi docens, 1966-tól egyetemi tanár) látta el. 1959. elején az Egyetem rektora a Mechanikai Tanszékről áthelyezte Farkas József adjunktust (1965-től egyetemi docens, 1975-től egyetemi tanár), aki a vasszerkezetek, illetőleg a változó tantervek szerint hol tartókemelők, hol acélszerkezetek, hol pedig fémszerkezetek c. tárgyakat adott elő folyamatosan. Másrészt, mint említettem az 1963/64-es tanévben dékánhelyettesnek választottak három éves időtartamra előbb Petrich Géza, majd Terplán Zénó dékánok mellé. Ezt az 1966/67-es tanévben egy évre meghosszabbították. Egyetemünk az „oktatási reformok” lázában égett. Ennek alapvető gondolata *„a mai rohanó technikával mérnökeink csak úgy tudnak lépést tartani, ha itt az egyetemen az alap- és elvi ismertek lehetséges legmagasabb fokára tudnak eljutni”.* E gondolat egyik megtestesítője volt a Szerszámgépészeti Szak keretében Sályi István volt rektorunk által javasolt Alkalmazott Mechanikai Ágazat létrehozása, amelyet későbbi rektorunk és te is végeztél 1969-ben. A Gépészmérnöki Kar vezetésébe ekkor választották az igazán dinamikus egyéniséget, Czibere Tibort ugyancsak dékánhelyettesnek Gribovszki László helyére. Személyi változások sorozatán esett át Egyetemünk ebben a tanévben (Petrich Géza, Vankó Richárd távozása, Cordines István tanszékvezetői – Fizika Tanszék - megbízásának lejárta, stb.). Mindemellett igen sok kiváló egyéniség látogatta meg Intézményünket, közöttük a gépészmérnökök között Sz. D. Ponomarjov, a moszkvai Bauman Műszaki Egyetem Szilárdságtani Tanszékének vezetője, a Szilárdsági Számítások a Gépészetben könyvsorozat (I-VII kötet) szerkesztője és az általad is személyesen ismert V.S. Ivanova a Bajkov Intézet munkatársa (1966. október 21-23 között.) A Mechanika Tanszéken előadást is tartottak. Visszatérve tanszékvezetői megbízatásomra. A történéseket az itt látható rektori levél híven összefoglalja.

Másolat!

923/1966. 1966. október 18.

66038/1966.

Dr. Polinszky Károly elvtársnak,
művelődésügyi miniszterhelyettes

Budapest

Miniszterhelyettes elvtárs 53355/1966. sz. 1966. augusztus 5-én kelt levelében arról értesített, hogy Vankó Richárd egyetemi tanár távozásával dr. Terplán Zénó elvtársat, a Gépészmérnöki Kar dékánját bízta meg a Szállítóberendezések tanszék ideiglenes vezetésével 1966. október hó 31-ig. Levelében felszólítást kaptam arra, hogy ezen időpontig az uj tanszékvezető személyére tegyek javaslatot.

Az itteni tárgyalások eredményeképpen az a koncepció alakult ki, hogy a Szállítóberendezések tanszéket Általános Anyagmozgatási tanszékké fejlesszük ki. Ilyen igénye van a Gépészmérnöki Karnak, de elképzelhető, hogy a másik két karon is hasonló igények támadhatnak a jövőben. Ezt a koncepciót figyelembe véve, személyszerint nem tudok javaslattal szolgálni a tanszékvezető személyére vonatkozólag. Ugy gondolom, hogy bizonyos időre van szükség ahhoz, hogy kiválaszthassuk azt a személyt aki ezt a koncepciót optimálisan meg tudja valósitani.

Fentiek előrebocsátása után az Egyetemi Pártbizottság titkárával és a Gépészmérnöki Kar dékánjával egyetértésben azt javasolom, , hogy a tanszék vezetését ideiglenesjelleggel az 1966/67. tanév végéig a Gépészmérnöki Kar dékánhelyettese, személy szerint dr. Lévai Imre lássa el. Ennél a javaslatnál tekintettel voltam arra is, hogy dr. Terplán Zénó dékán nagyobb arányu elfoglaltsága miatt ezt az ideiglenes megbizást vállalni nem tudta.

Lévai Imre megbizatása természetesen olyan jellegü lenne, mint most jelenleg dr. Terplán Zénó dékáné, azaz dr. Lévai Imre státuszát illetően megmaradna a Gépelemek tanszéken.

Ugy gondolom, hogy az egy évre szóló ideiglenes megbizatás ideje alatt megleszs a lehetősége annak, hogy az uj koncepció szerinti tanszék vezetésével alkalmas személyt kiválaszthassunk, és annak megfelelően tehessün javaslatot.

Miskolc, 1966. október 17.

Dr. Zambó János

Tuloldali másolatot tudomásulvétel céljából megküldöm.

Miskolc, 1966. okt. 18.

Rektor megbizás'ból:
Dr. Szabó László sk.
Rektori Hivatal vezető

Emelőgépek Tanszékből lett Szállítóberendezések Tanszék

[1] 8. oldal

Amikor Miskolcra kerültél a beépítetlen Avas, Tapolca, az épülő egyetem, mind-mind kirándulásokra csábított. Nem is tudtatok ennek ellenállni. Az idő múlásával, a lehetőségeitek bővülésével egyre távolabbi célokat tűztetek ki. Mi volt a következő lépés?

Feleségemmel ismerkedésünk időszakában szinte állandóan kirándultunk szabad időnkben. A kor hangulata volt ilyen. Fiatalok voltunk, erősek, vágytuk a természet szabadságát. Ez a tanszék közösségét, és a párkapcsolatokat egyaránt jellemezte. Nem csupán az általad kiemelt helyeket látogattuk gyakran, a Bükk hegység népszerű helyeit is pl. Lillafüredet, Garadnát, Hollóstetőt, Bükkszentkeresztet, a Szalajka-völgyet, stb. Volt, amikor csupán szabad napjainknak örülhettünk, volt, amikor a nyári szüneteket tölthettük e csodálatos helyeken. Amikor Ágnes lányunk megszületett a nagyszülők boldogan vállalták gondozását kertes családi házukban. Így hétvégeken vidáman biciklizhettünk vagy gyalogolhattunk újból az erdők sűrűjében, bitumenen vagy jelölt turista utakon. Később, még mindig csak kettesben a Mátrát vettük célba vonattal vagy autóbusszal. Jó klímájú vidék. A települések tiszták. Mögöttük a hegység vonulata, nevezetes hegycsúcsokkal (Kőporos, Benevár-bérc, Muzsla hegy, Vártető, Dobogó, stb.), előtte az Alföld déli irányban, szabad kilátású környezetben, a Nagy Sástói Kilátótól Galyatető felé is megnyílik a messzeség. Mátrafüred kis fürdőjének gyógyvize tett mindjárt kíváncsivá bennünket. Egy kis villa erkélyes szobájában töltöttünk két hetet, fenyőerdő közepén, madarak, mókusok társaságában. Kellemes nyáridő volt. Nagyon szép, smaragd zöld farengeteg.

Jellegzetes táj a Mátrában

Erdei sétáinkon sok kis forrásra bukkantunk. Egyik napon reggeltől késő délutánig a Bene-várromot[1] kerestük. Micsoda öröm volt, amikor megtaláltuk a folyondárral befutott falakat. Az ebédről is megfeledkezve indultunk visszafelé miközben az ég csatornái is megnyíltak. Az útról letérve eltévedtünk. Bolyongtunk az erdőben, miközben már szürkület ülte meg a látóhatárt. Egy kis ösvényre bukkantunk, amely idilli vadász-kunyhóhoz vezetett. Nyitott ajtó, az asztalon friss erdei virág, kancsó víz, bögre és tányér. A ház körül gondozott virágoskert. Sehol egy lélek. Újból elindultunk az ösvényen, ekkor már lassan előbújt a Hold. Egy apró tisztáson – végre – emberrel találkoztunk, aki a vadász-kunyhó irányába tartott. Ő volt a csodálatos kunyhó lakója, aki aztán szálláshelyünk felé irányított bennünket.

Mátrafüredi bolyongásaink hazafelé vezető útja (1955)

[1] https://hu.wikipedia.org/wiki/Benevár

A Bükk volt az „első szerelmetek”, a Mátra a második. Visszatértetek ide újból, avagy csak őrzitek az eltévedt bolyongók néhai izgalmát?

Kellő mélységű nyomot hagyott bennünk az első látogatás a Mátrában, így a ’60-as évek elején visszatértünk. Most tíz napra, télidőben és ugyancsak kettesben. Örültem a családi egyetértésnek, gyermekeink lelkesedésének. Ők ugyanis szerették a szünidőt a Nagyszülőknél (Naniéknál) tölteni, mert az volt számukra a mesebirodalom és a szabadság. A gondnélküli lazításokat én csak részben engedhettem meg magamnak. Titkos gondolatomat – amit feleségem sejtett – „irományaimat” vittem magammal, mert szerettem volna végső formába önteni. A kitűnő klímájú Mátraházát választottuk úti célként, vonattal és busszal utazva. A felújított turistajelzésekkel ellátott ösvényeken Galyatetőre, Parádfürdőre eljutottunk és még táskám „tömött tartalmával” is foglakozhattam. A kis erdei település egyben sportközpont is, ezért – különösen télen –nagy a forgalom. Telt ház mindenütt. Nekünk az erdő szélén egy földszintes házikóban jutott szállás, csendes környezetben. Faragott „pingált” szobaberendezés, a kandalló pattogó tüze kellemes benyomást keltett. Otthonosan elhelyezkedtünk. Margó kívánságának megfelelően „napirendet” készítettünk, amit csak az időjárás „szabhatott át”. Munkámnak naponta pár óra volt engedélyezve. Az ablakból szép kilátás nyílt. Látóhatáron belül volt az érdekes indiai építészetet követő Sportszálló, a Pagoda.

Sportszálló Mátraházán az 1960-as évek elején

Ide jártunk étkezni. Érkezésünk napján amint megebédeltünk szállásunkra mentünk, mert már az utazásom napján belázasodtam. Egy pavilonban teát, citromot és egy üveg mátrai bort vásároltunk. Megfázásomat gyógyító céllal a bor forralva termoszba került. Ami pedig kimaradt, azt felhörpintettem. Ágyba bújtam. Elaludtam. Szobaajtónk dörömbölésére, eget-földet rengető kiabálásra ébredtem. Feleségem a sarokba menekült. Ugrottam volna ajtót nyitni, de az alattam hirtelen összerogyott tulipános ágytól nehezen tudtam szabadulni. A láztól és a szőlőnedűtől piros arccal az ajtóhoz vánszorogtam. Kinyitottam. Kiderült, hogy az étteremben kabátcsere történt. Mindkettő ugyanazon anyag, méret, szabás, csak a zsebek tartalma különbözött. Nekem igazolványaim, a sportolónak több havi fizetésének (ami már akkor sem volt kevés) megfelelő papírpénz lapult. Miután a „forintos pénztárca” tartalma – a gondnok jelenlétében – hiánytalanul megvolt, kezdeményezett bocsánatkérő kézfogásom nem talált viszonzásra. A férfi egyszerűen elviharzott. Amikor izgalmunkból felocsúdtunk a termoszból egy nagy pohár „gyógyírt” öntöttem a garatra és feleségem fekhelyén reggelig aludtam. Ő egy fotel ölelésében álmodott a kényelemről azon az éjszakán. Kétnapi ápolás és a kijelölt program szerint múltak napjaink. Nem maradtunk le semmiről. Volt Szanatóriumlátogatás a Kékesen, gyalogoltunk sokat és még a tervezett munkát is elvégezhettem. Készült a kandidátusi értekezésem. Vidáman, kipihenten néztünk elébe az év végi ünnepeknek.

Az alföldi tanyavilágban indult életed. Ez amolyan „röghöz kötöttséget” is jelenthet, amit hamarosan kinőttél a Pesten folytatott tanulmányaiddal. Innen Miskolcra kerültél, ahol a környezet szépsége mozgatott előbb téged, majd a családoddal együtt. Hogyan tovább?

Ragaszkodom szülőföldemhez, a Hajdúsághoz. Ezt már eddigi elbeszéléseim meggyőzően igazolják. Amikor egyetemi tanulmányaimat fővárosunkban befejeztem, minden gondolatom az volt, hogy szeretteimhez minél közelebb kerüljek. Sikerült. Ezzel kivédtem a hosszú utazások küzdelmeit, gondoltam akkor. Nem így ám! Csak csökkenteni tudtam. A hivatali életemhez szükséges kapcsolatok némi mozgást megkívántak, viszont úgy szerveztem, hogy elviselhető legyen. Miután megházasodtam a két otthon megváltoztatta elképzeléseimet. A család létszáma növekedett. Szótárunkban helyet kaptak az *„üdülni, nyaralni, kikapcsolódni, feltöltődni szavak, kifejezések”* és a különféle ötletek, kívánságok. Meg sem próbáltam ellenállni. Kérésem mindössze az volt: egyeztessük időnket, rövid távolságokkal kezdjük és gondosan készítsük elő az utakat. Országunkat becserkésztük a kezdeti kirándulásainkkal. Tervbe vettük hát a Trianon előtti magyar területeket, majd a hozzánk közeli országokat. Elsőnek 1968-ban Csáktornya – Plitvicei tavak – Fiume – Opatija - Zágráb – Ljubljana kirándulás kínálkozott. Egyetemi szervezés volt, hófehér autóbusszal, Katona Sándor gépkocsivezetővel, aki biztos, kesztyűs kézzel tartotta a volánt. Mindig vidáman vezetett. A legkétségbeejtőbb helyzetekben is nyugodtnak látszott. Zenggnél láttuk meg először az Adriát. Nagyon emlékezetes! Hogy hamarabb a tengerhez érjünk, meredek magas hegyhátról, széles erdei úton, apró viaduktokat átívelő, mozgó „fapallókon” félelmetes látvány volt, ahogyan sofőrünk igen magabiztosan kockáztatott. Így hamar víz mellett kígyózó jó úton gurultunk a cél Opatija (Abbazia) felé. A hatás meglepően jó volt, a hosszú inkább kopár erdei út után. A busz utasainak feszült figyelme a hatalmas kék vízfelület láttán azonnal oldódott.

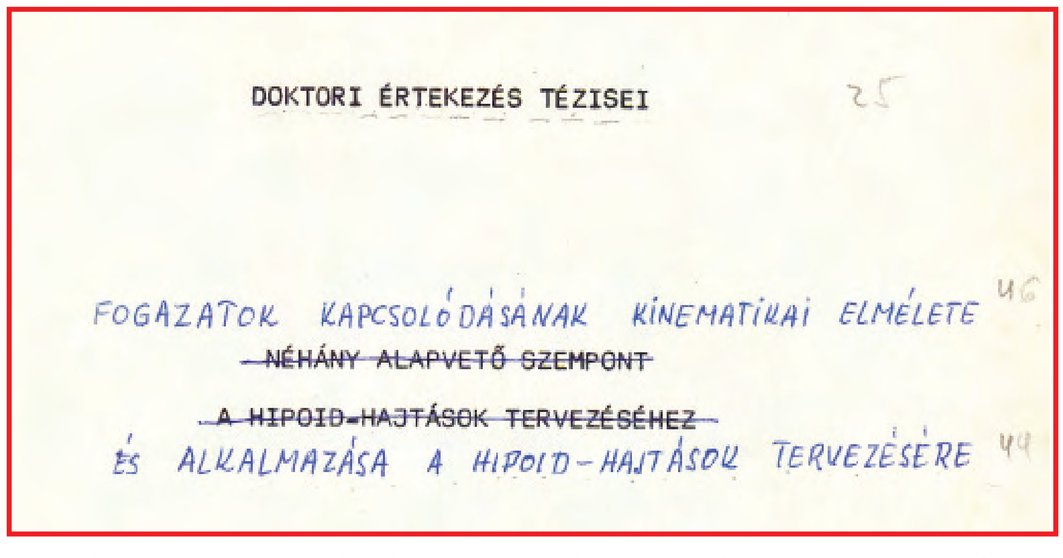
Két napot töltöttünk az üdülőterületen. Szép idő volt. Viszont szomorú hír fogadott, a fürdőpart elegáns sétányán.

Farkas Ottónéval és Ági leányommal egy halászfaluban Opatija közelében (1968. június 4.)

Cápahálón bebújt ragadozó – nem sokkal érkezésünk előtt – hullámsírba juttatott egy úszkáló egyetemista nőt. Közülünk senkit sem csábított ezután a lágyan hullámzó gyönyörű kék Adria meleg vize. Este fáradt csoportunkat szállásunkon a sétaútról hallható kellemes gitárzene álomba ringatta. Elegáns tengerparti magánvilla műgonddal berendezett szobájában foglaltam el helyemet és vártam – feleségem helyett – Katona Sándor gépkocsivezető barátunkat, a szobatársamat. (Engem jelölt ki az egyetem szakszervezeti vezetése Sanyi őrzésére, felügyeletére.) Hiába vártam. Elaludtam. Világos reggelen nyílik az ajtó és a szokásos mosolyával, vidáman, piros arccal köszönt rám sofőrünk: Jó reggelt! Ágya érintetlen. Hol járt? –kérdezem. *„Szétnéztem, milyen Opatija éjszaka”.*

Hozzákezdtél disszertációd lényegi kérdésének bemutatásához. Mielőtt a mélyebb szakmai részekre térnél, kérlek, úgy folytasd, hogy a laikus, vagy a fél laikus Tisztelt Olvasót ne lapozásra késztesd, azaz a JPÉ technológiával folytasd!

Engedd meg, hogy visszakérdezzek. Mit jelent a JPÉ technológia? *„Józan paraszti ész.”* Így rendben, hisz világ életemben arra törekedtem, hogy ne *„okosnak tűnjek, hanem okosnak tartsanak”*, azaz mindig mindent úgy igyekeztem elmondani, hogy a hallgatóság felfogja és megértse. (Talán ezért – is – fogadtak el a hallgatók?!). Nos, mielőtt a JPÉ technológiához fordulnék, el kell árulnom egy titkot! Sokáig hezitáltam a disszertációm címén. Az ok relatíve egyszerű és számomra kézenfekvő. A gépelt változat *„Néhány alapvető szempont a hipoid-hajtások tervezéséhez”*. Ehhez a címhez annyit, hogy ezt én írtam így. A szakmabeliek, akik elolvasták és véleményt mondtak szinte egyöntetűen azt kérdezték, hogy mit is jelent a *„néhány alapvető szempont”*, hiszen te két szilárd test kapcsolódásának elméletét írtad le!

DOKTORI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

FOGAZATOK KAPCSOLÓDÁSÁNAK KINEMATIKAI ELMÉLETE
~~– NÉHÁNY ALAPVETŐ SZEMPONT~~
~~A HIPOID-HAJTÁSOK TERVEZÉSÉHEZ~~
ÉS ALKALMAZÁSA A HIPOID-HAJTÁSOK TERVEZÉSÉRE

Disszertációm tervezett és tényleges címe.

Adtam a véleményükre. Az okos, számomra egyértelműen értelmezhető megjegyzéseket mindig elfogadtam, így a kék színnel írt változat maradt. E címmel úgy hiszem a „Sályi[1] iskola” irányába is léptem egyet, és talán tagjának tekinthettem magamat. Ő hangoztatta annak idején mindig, hogy gondolkodásunknak két lehetséges útja van. Az egyik az induktív, azaz megoldunk részproblémákat, majd ezek alapján keressük az általános megoldást. A másik, a deduktív; azaz előbb előállítjuk az általános megoldást és ennek részeseteként oldjuk meg az adott feladatot. Nemhiába, szerzett gépészmérnöki diplomája mellé matematikusit is (Debrecenben)! Szerintem ezt híven tükrözi az a hezitáló, ami disszertációm címeiben is olvasható. Te biztosan a végső címet írtad volna, hiszen *„Sályi tanítvány vagy”*[2]! Apropó, most jut eszembe! A kandidátusi disszertációm kapcsán említett Magyar József professzor is megszervezte az „Alkalmazott Mechanika Modul”-t a Budapesti Műszaki Egyetemen az 1990-es években[3]. Ők egyszerűen - csak – „táltos képző”-nek emlegették. Utolsó megjegyzésem a dolgozatom címe kapcsán; a végleges változat elegánsabb és tükrözi mindazt, ami benne van, de az első cím inkább az enyém, lényemet, gondolkodásomat hívebben fejezi ki. Most látom csak, hogy a tényleges szakmai dolgokról eddig nem igazán szóltam! Ehhez azonban néhány alapfogalommal is tisztában kell lennünk. Értenünk kell ugyanis azt, hogy miről is beszélünk. Ehhez adhat nagy segítséget a JPÉ technológia!

---

[1] https://hu.wikipedia.org/wiki/Sályi_István

[2] Kedves Imre Bácsi! Igazad van, hiszen én tagja lehettem annak az első „Alkalmazott Mechanika Szakon- GAM” végzett tankörnek, amelyet Sályi István professzor, egyetemünk volt rektora szervezett, és 1969-ben kapott gépészmérnöki diplomát.

[3] http://old.mta.hu/vi_osztaly_hirei/elhunyt-magyar-jozsef-professzor-127571/

Munkáddal beírtad neved a hajtások „nagykönyvébe” mind itthon mind pedig a nem honi szakemberek körében. Nem szóltál viszont a védés körülményeiről és a téma utóéletéről.

A „nagykönyv” kifejezést elhagynám. Valóban sikerült összegyűjteni és szintetizálni mindazt, amit korábban itt-ott összefoglaltak. Kétségtelen tény, hogy e munkák megindulásában egy kiváló orosz szakember az 1914-ben született Faydor Litvin meghatározó. Szerepével már a „kisdoktori” disszertációm készítése során is foglalkoztam. Róla később részletesebben is szólnék. Visszatérve disszertációm védésére és téma „utóéletére” röviden csupán a következőket: a „nagy nap” 1980. december 17.-én volt. A Bíráló Bizottság elnöke Prohászka János akadémikus, titkára Hering János. Tagjai Lévai Zoltán, Zsáry Árpád, Huszár István, Terplán Zénó és Magyar József. Az utóbbi három szakember opponensem. Az igazán jó hangulatú, de teljes mértékben tárgyszerű és korrekt védés végeredménye: a lehetséges 21 pontból 100%. Számomra megnyugtató volt az a tény, hogy a teremben jelenlevő szakemberek és a Bíráló Bizottság tagjai elismerték azt a munkát, amelyet befektettem a témakör fejlesztésébe, amolyan – mint már említettem is - Sályi István-féle gondolkodásmóddal.

Dr. Lévai Imre kandidátus, a gépészmérnöki kar dékánja, tanszékvezető egyetemi tanár 1980. december 17-én, a Magyar Tudományos Akadémián megvédte doktori disszertációját. Az NME gépészmérnöki karán ez a negyedik elkészült „nagydoktori” dolgozat.

— *A témával az 1950-es évek közepétől foglalkozom. A gépelemek tanszéken az egyik kutatási témám volt az ívelt fogazatú fogaskerekek. 1968-ban a szállítóberendezések tanszék vezetője lettem, de a témát magammal vittem. Mivel a tanszéken anyagmozgatással, a tanszéki ügyek adminisztrációjával, oktatással foglalkoztam, így a dolgozatomat csak otthon vehettem elő, munkaidő után. Az ezzel való foglalkozás kikapcsolódást jelentett számomra. A dolgozat lényegi része már évekkel ezelőtt kész volt, most ért be. Mindennap elővettem, kiegészítgettem. Nagyon fontosnak tartom — bármilyen feladatról legyen is szó —, hogy azt állandóan gondozza, elmélyülten foglalkozzon vele az ember, mert csak így lehet eredményes a munka.*

— *Szerencsém volt az életben, a családban — feleségem és két gyermekem —, igen megértőek voltak munkám során. Nekiic is sokat köszönhetek, de ugyanígy környezetem többi tagjának, tanszéki munkatársaimnak is. A kutatással kapcsolatos számítástechnikai feladatok programozásában, gépre szervezésében voltak segítségemre.*

— Mi volt a dolgozat tárgya?

— *„Fogazatok kapcsolódásának kinematikai elmélete és alkalmazása a hipoid hajtások tervezésénél”. A célom az volt, hogy az optimalizálási lehetőségeket felderítsem kitérő tengelyű hajtásoknál, amikor a hajtás főpontját általánosan vesszük fel. Ezek a hajtások nem olyan mértékben elterjedtek, mint az előnyeik indokolnák. Ennek az a magyarázata, hogy nem ismert a számításnak, a gyártásnak az elmélete. A nagy fogazó cégek szigorúan őrzik szabadalmaikat és a végeredményekből nem lehet következtetni arra, hogy áll-e mögötte egy felépített elmélet. A technológiai előírások száma igen nagy. A gyártáshoz szükséges gépbeállításhoz 560 képletet kell kitölteni, és az eredményeknek igen nagy pontosságúnak kell lenni.*

A kidolgozás során a tervezés legalsó lépcsőitől elindulva kellett felépíteni a hipoid hajtások gyártási, tervezési elméletét. A kinematikai bázisra felépített alapismeretekkel már volt lehetőség az elmélet továbbfejlesztésére, s így az alkalmazásban is a legjobban megfelelő konstrukció kidolgozására.

— Hogyan zajlott le a védés?

— *Az MTA-n a bíráló bizottság előtt és sok, az iparban dolgozó, kutató munkát végző szakember volt ott, akik hozzászólásaikkal alátámasztották, hogy az iparban szükség van erre a témára. Számomra a legnagyobb örömet a téma ipari hasznosíthatósága jelenti.*

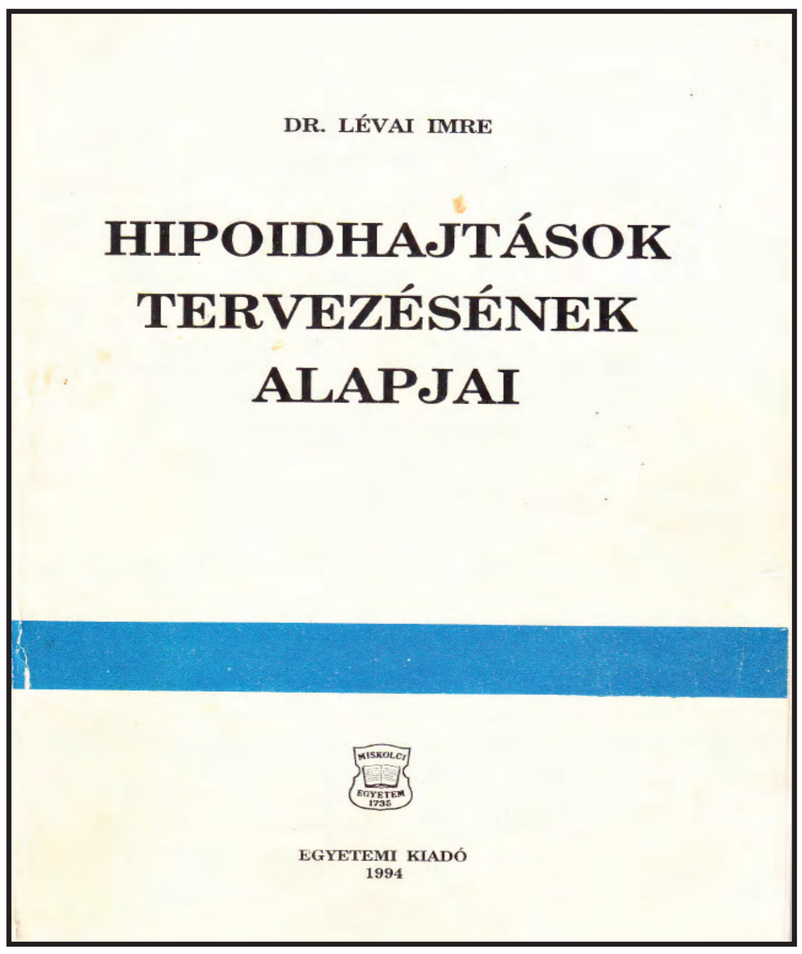
— Anyagmozgatás és gépelemek. Tulajdonképpen két szakterülettel foglalkozik ...

„Lévai Imre, a tudomány doktora” címmel a „Mi Egyetemünk” folyóiratban megjelent korabeli közleménye

Az eredményt – különösen annak figyelembevételével, hogy milyen sok idő telt el a kandidátusi és a nagydoktori elkészítése között nem is értékelhettem másképpen, mint amit anno feljegyeztem:

Az élet végtelenül türelmes,
de az adósságot könyörtelenül behajtja”

A munka utóéletét tekintve: amikor már volt szabadidőm is, könyvet írtam belőle – disszertációm tervezett címében megjelenő kifejezésekkel és megküldtem Litvin professzornak is, aki ekkor már az Egyesült Államokban élt, oktatott. Az angol nyelvű levelezéseimben Ágnes leányom volt mindenkor a segítségemre.

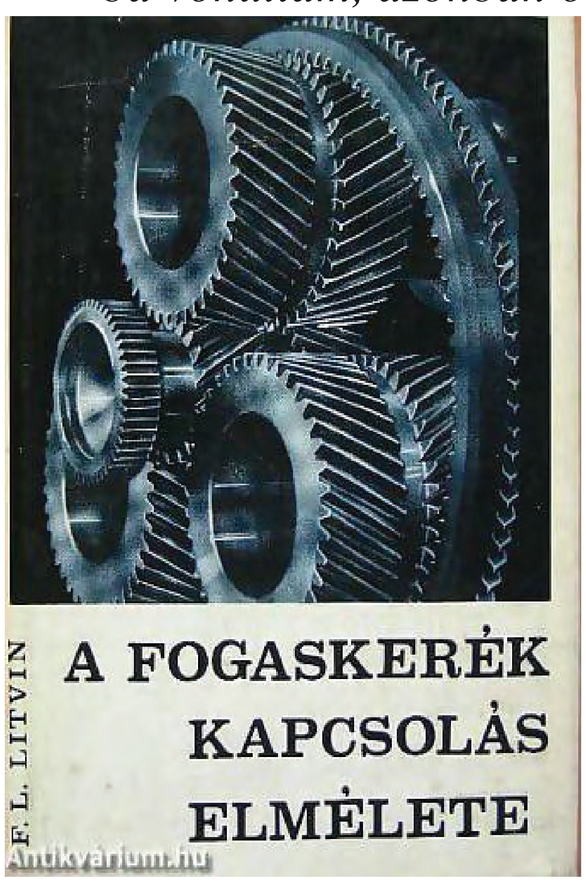
Van egy név, amellyel sokszor és folyamatosan találkoztam munkáid kapcsán. Számomra könnyen megjegyezhető, amolyan „oroszos” név; LITVIN. Később Professzortársaid közül sokszor emlegetett személyként Dudás Illéstől is hallottam ugyanezt a nevet. Mondanál róla néhány mondatot?

Néhány mondatot? Melléfogtál! Ebből néhány oldal fog kerekedni! Fjodor Lvovics Litvin és a Miskolci Egyetem kapcsolata az „ősidőkre” nyúlik vissza és nagy hatással volt nem csupán az én szakmai tevékenységemre. Hogy mi minden történhetett, talán a képen látható dosszié vastagsága utalhat rá. A dékánhelyettesi (1963-1967) időszakot megelőzve (1960-ban) az egyik napon telefonált Terplán Zénó, hogy egy orosz turistacsoport érkezett Miskolcra és közöttük van egy olyan szakember, aki a mi szakmai területünkön tevékenykedik, szeretné meglátogatni a Nehézipari Műszaki Egyetemet. Lillafüreden vannak elszállásolva. Kérlek, vedd fel vele a kapcsolatot. Annak rendje-módja szerint léptem, amit azóta sem bántam meg, sőt szakmai életemet alapvetően meghatározta az életre szóló ismeretség, barátság. De térjünk vissza a kezdetekhez. Terplán Zénó kezdeményezte Litvin *„A fogaskerék kapcsolás elmélete”* c. könyvének magyar nyelvű kiadását. Ez 1972-ben jelent meg. Lektorai Terplán Zénó és Drobni József. Terplán Zénó halálát (2002. január 16.) követően levelében Litvin a következőket írja:

„Kedves Terplánné Asszony, kedves Prof. Döbröczöni, Prof. Lévai!
Ennek a levélnek és fényképnek az elküldése nagy örömöt szerez számomra. Miskolci látogatásom emléke, találkozásom a Terplán házaspárral és az én kedves Lévai és Döbröczöni professzor kollégáimmal mindig felejthetetlen marad számomra. A kedves Zénóval barátságom azóta tart, amióta először ráztunk kezet a „Schlagbaum” idején. Büszke vagyok rá és hálás azért, hogy a fogaskerekek elméletéről szóló könyvem orosz kiadását Zénó és kollégái magyarra fordíttatva Magyarországon is kiadatták. Nagy megelégedettségemre szolgál, hogy a Szentpétervári Egyetemen orosz nyelven megjelent könyveim mai napig elérhetőek. Nyugdíjba vonultam, azonban örülők annak, hogy valamennyi kollégával tarthatom a kapcsolatot és eszmét cserélhetünk. Fogadják legjobb kívánságaimat.

Faydor L. Litvin

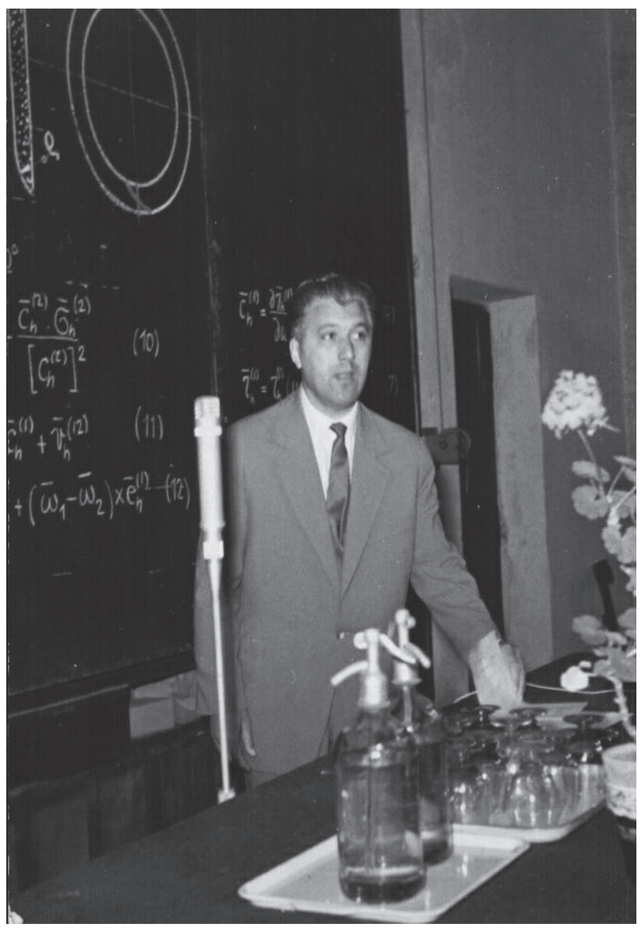
Faydor L. Litvin
(1914. 01.21. – 2017.04.26.)
a 100. születésnapjához közeledve

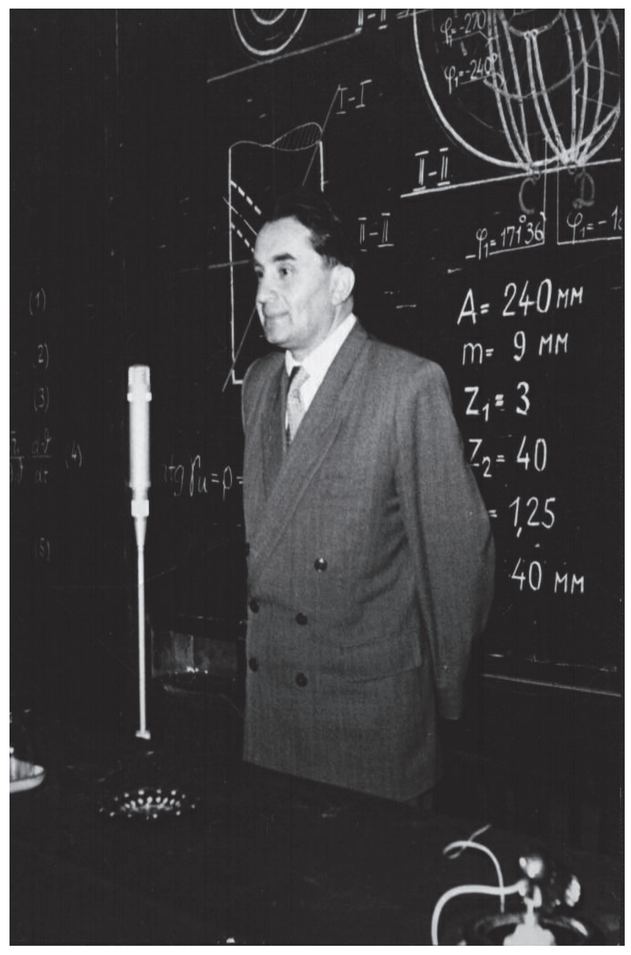
Folytassuk a Litvin-iskola magyar tagjaival és tevékenységükkel, hiszen ismereteim szerint több követője akadt hazánkban és a Miskolci Egyetem díszdoktori oklevelét is megkapta.

Ennyire ne rohanjunk előre! Valóban díszdoktora lett a Miskolci Egyetemnek Dudás Illés kezdeményezésére, 2000-ben, első találkozásunk után 40 évvel! Életéről sokat mesélhetnék, de ígérem, rövid leszek. Alapvető könyve - ami magyarul is megjelent – a világon 8-10 kiadást élt meg. A volt Szovjetunióban született, Leningrádban – akkor ez volt a város neve – a Műszaki Egyetemen (Leningrád Politechnic Institute) szerzett diplomát 1937-ben. Kandidátusi oklevelét 1944-ben, DSc fokozatát 1954-ben kapta meg. 1963-tól a Finommechanikai és Optikai Tanszék[1] vezetője az egyetemen (amelyből gyakorlatilag egy informatikai, mechatronikai intézet fejlődött ki, hasonlóan a Budapesti Műszaki Egyetemhez - mint ahogyan azt Ábrahám György professzor egyik előadásában remekül összefoglalta [2]). Közel 100 doktorandusz – szerte a világból - köszönhette szakmai életének sikeres indulását Litvin professzornak, aki 1979-ben (65 éves korában) az USA-ba emigrált. Chicagóban az Illinois Egyetem Fogaskerék Kutató Intézet igazgatója lett. Tanítványai sikeres pályát mondhatnak magukénak az Egyesült Államokban, Olaszországban, a volt Szovjetunióban, Bulgáriában, Lengyelországban, Magyarországon, Kínában, Taiwanban és Ausztráliában – írja életéről egyik méltatója[3]. Az 1960-as első találkozásunk során mindketten életre szóló személyes és szakmai kapcsolat részesei lehettünk. Az első Miskolcon tartott előadása 1962-ben volt, a Nehézipari Műszaki Egyetem VIII. Tudományos Ülésszakán (június 28-30.-án). Terplán Zénó feljegyzése:

„1962. jún. 28-30. Az egyetem megrendezte a VIII. Tudományos Ülésszakot, amelyen mindhárom kar oktatói részt vettek és számos külföldi professzor is tartott előadást. Több egyetem rektora is jelen volt. Az ülésszakot Dr. Falk Richárd tudományos rektorhelyettes rendezte…”

Litvin professzor *„Homorú profilú csigahajtások geometriája és gyártása”* címmel tartott előadását (június 30.-án) magyarul én ismertethettem. Később az előadás írott anyaga megjelent az NME Közleményei, XI. kötetében, 1965-ben 155-165. old.

Litvin F.L. és Lévai I.
(1962. június 30.)

[1] https://www.photonics.com/EDU/St_Petersburg_Institute_of_Fine_Mechanics_and/su404
[2] https://www.bme.hu/sites/default/files/pictures/MOGI_60-Abraham_Gyorgy.pdf
[3] https://mie.uic.edu/2018/04/27/in-memoriam-professor-faydor-l-litvin/

Már többet tudunk egy nagyszerű emberről, de még nem jutottunk el igazán a magyar iskolához. Publikációs jegyzékedben szerepel egy 1974-ben tartott előadás, de úgy tudom ennél többször is elmondtad személyes véleményedet. Összefoglalnád ezt röviden?

Sok idő telt el első találkozásunk óta. Mégis mintha ma lenne. Emlékeimben kutatván három olyan eseményre emlékszem, amikor róla, munkásságáról beszéltem. Az elsőre 1967. szeptember 28.-án került sor. Az előadásom így kezdődött: *„Igen Tisztelt Ünnepi Tanács Ülés*”. A hely, az alkalom, a hallgatóság köre egyértelmű. A téma az előadás címéből *„A Litvin-iskola hatása a Nehézipari Műszaki Egyetem különböző tanszékein folyó fogazásgeometriai kutatásokra”*. Mondanivalóm lényege talán az alábbiakban foglalható össze. A térbeli kapcsolódás elméletének megalapozása a XIX. században indult el. A francia Olivier szerint *„a kapcsolódások kérdései teljes egészében az* ***ábrázoló geometria*** *témakörébe vágnak”*. Az orosz Gohman pedig így fogalmaz: *„A* ***matematikai irodalomban*** *meglehetősen új jelenség a felületek kapcsolódásának elmélete.....”*. Olivier a XIX század első felében, Gohman pedig a század végén tette megállapításait. E kettősség egyetemünkön is érezhető. Litvin volt az, aki a fogazásgeometriába bevezette a kinematikai módszert. Ezzel számos probléma leegyszerűsödött, könnyebben vált kezelhetővé, beleértve pl. a csiga köszörülésekor a szerszámkopás okozta hatások kiküszöbölését is. Egyetemünk szakemberei (Ábrázoló Geometriai, Gépelemek, Gépgyártástechnológiai, Matematikai és Szerszámgépek tanszéken) több mint 30 szakcikket jelentettek meg és 7 db disszertáció is készült a fogazásgeometriai témakörben. Ezekben a Litvin-iskola hatása eklatánsan kitapintható.

A második előadásom a Budapesti Műszaki Egyetemen 1974. június 13-án hangzott el *„A Litvin-iskola hatása magyarországi fogazásgeometriai kutatásokra”*. Ennek társszerzői Terplán Zénó és Drobni József voltak. Az alkalmat pedig a szovjet-magyar tudományos együttműködés aláírásának 25. évfordulója adta. Minden bevezető nélkül két megállapítás azonnal levonható. Az egyezmény aláírására abban az évben került sor, amikor a Nehézipari Műszaki Egyetemet alapították, az előadást pedig miskolci oktató tartotta. A Litvin-féle kinematikai módszer alkalmazásával relatíve egyszerűen megoldható a homorú profilú csiga-hajtások köszörülésekor a kövek kopása (lehúzása) okozta hiba kiküszöbölése. Ezt akkor „Drobni-Dudás elképzelésként” emlegette a szakma. Később Dudás Illés a gyakorlatban is megoldotta. Az MTA Műszaki Tudományok Osztálya Gépszerkezettani Bizottsága 1974. május 27.-én a hazai eredményeket, elképzeléseket megtárgyalta és arra a következtetésre jutott, hogy mind technológiailag, mind hatásfok tekintetében a világhírű CAVEX hajtóművekkel egyenértékű szerkezetek állíthatók elő. A Litvin iskola magyarországi hatása kitapintható még Magyar József, Drahos István, Tajnafői József, Bercsey Tibor és Tóth Pál munkásságában. Előadásom befejező része pedig így hangzott: *„Végül és talán elsősorban Terplán professzort kellet volna mondanom, akinek Litvinnel való közvetlen tudományos és baráti kapcsolata nagyban hozzájárult a magyarországi népszerűsítéshez, lehetne mondani egy itteni iskola kialakításához. Terplán professzor volt, aki Litvin fő művének magyarra való lefordítását kezdeményezte és végig irányította”*.

A harmadik alkalommal 2011-ben beszéltél Litvinről, aki már a 100. születésnapjához közeledett. Egy félévszázados kapcsolathoz azonban személyes szimpátiára is szükség van. A te humán érdeklődésedre számtalanszor rácsodálkoztam. Megvolt ez benne is?

Az igazán nagy emberek nem csupán a szakmában kiválók! Ez akár alapigazság is lehet! Gondolhatunk akár Albert Schweitzerre is. De ne ugorjunk ennyire előre! A harmadik alkalommal az MTA Műszaki Tudományok Osztálya Gépszerkezettani Bizottságának 2011. április 14.-i ülésén beszéltem róla. Előadásom – a meghívó szerint – *Csigahajtás fejlesztése. Megemlékezés a 99 éves Litvin professzorról."* (A címben gépelési hiba) Litvin 1914-ben született. Igaz ő nem haragudott meg, hogy két évvel öregbítettem! (Egy hölgynél ez megbocsáthatatlan bűnöm lenne!) 2011 és 1924 különbsége könnyen kiszámolható, és már ez nyomta a vállam. Ennek hangot is adtam a „reflektorfénybe kerülvén". Mégis úgy éreztem, hogy a nálam egy évtizeddel idősebb barátról - aki négyszer vagy ötször volt Miskolcon - is szólnom kell, aki 65 éves korában – ahogyan ő emlegette – lépte át a „Schlagbaum"-ot, amit akár „vasfüggöny”-ként is fordíthatunk. Nehéz megfelelő szavakat találni emberi mivoltának jellemzésére. Életszemléletünkben, szakmai felfogásunkban, megnyílvánulásainkban, közszereplésünkben sok a hasonlóság. Talán az a legjobb, ha a saját szavait veszem segítségűl, hiszen a Tisztelt Olvasó engem biztosan jobban ismer, így az összehasonlítást meg tudja tenni. A NASA kiadásában megjelent nagysikerű és a gyártástechnológia óriásainak életét is összefoglaló *„Development of Gear Technology and Theory of Gearing”* könyvének előszava Puskin "Boris Godunov" idézettel kezdődik, majd így folytatódik:

„Őszinte tisztelettel fordulok azok felé, akiket eredményeikért nem ért elismerés, így osztoznak Dosztojevszkij filozófiájában, mely szerint a spirituális fejlődés szükségszerű együttjárója a szenvedés, azonban az érte fizetett ár néha túlontúl is magas. Azonban egy olyan személyiség, aki teljes szívből az alkotásnak él (és megengedi a sors, hogy élhet) nem keresheti a siker örömeit. Ezt fejezi ki Paszternák nagy hatású verssoraiban „annyira híresnek lenni, egyet jelent azzal, hogy távol lenni a nagyszerű értékektől…“

Magát adja a teremtmény, ha ad
s nem a zajos sikert, zajos elismerést
mely csak a felszín, s alatta üres minden
szégyen így az élet
s a prédikáció mindenki ajkán üres

Bár J. Henry Fabre tevékenységi területe nem azonos e könyv szerzőjével, egyike azoknak a példáknak, akiknek élete mélyen megérintette a szerzőt. Fabre (1949) híres rovartanász, aki minden tiszteletet megadott a Föld élőlényeinek. Nagyon szegény volt, családját el kellett tartania. Azonban minden nap kiment a mezőre, hogy megfigyelje a rovarok életét és szokásait. Szerényen meggyónt egyszer, hogy minden, amit az élettől kíván, egy darab föld, amit elkeríthet, és tanulmányozhatja a bogarak életét. Fabre ezzel a hivatásszeretettel nemcsak a szomszédjainak adott fel rejtvényt, de kortársainak is. Ezáltal vált a rovartan alapítójává. Sajnos csak halála után vált ismertté miközben hosszú életet engedett meg neki a sors (1823-1915) és csupán az utolsó öt évében kapott nyugdíjat."

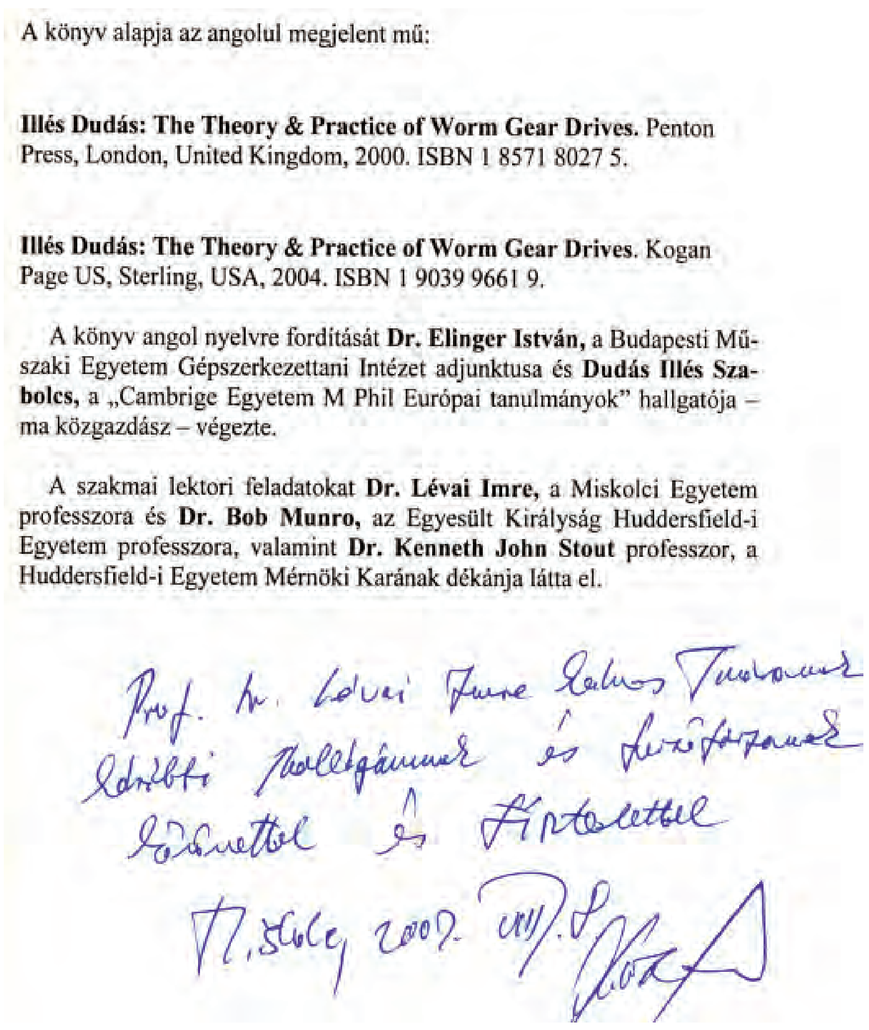
Meggyőződéssel hiszem és vallom, hogy nagyszerű ember, kiváló tudós, akiről csak szuperlatívuszokban lehet beszélni. Örömömre szolgál, hogy kapcsolatunk folytatódik Dudás Illés professzoron keresztül, akinek angol nyelvű könyvében az előszót írta a szakma pápája, Fjodor Lvovics Litvin.

A „Litvin-kapcsolatot” Dudás Illés nevével fejezted be. A 2007-ben kiadott könyvében egy fejezetet te írtál. Ezt én szoros szakmai és emberi kapcsolatnak ítélem kívülről. Te hogyan látod?

Mind a látszat, mind a megállapításod igaz. Az élet, a történések sorozata ennél többet is rejt. Maradjunk a tényeknél. Dudás Illés 1942-ben született, én 1924-ben láttam meg a napvilágot, azaz ugyanazon számokkal írhatjuk le érkezésünk időpontját e világra. Igaz, a különbség 18 év. Mindketten kis településen születtünk. Időben nagyot ugorva, az első disszertációmban tárgyalt probléma megoldását azzal is igazoltam, hogy a Gépelemek Tanszék munkatársai az elgondolásomat legyártották, kézzelfoghatóvá tették. Illés pedig mielőtt egyetemünk főállású oktatója lett 17 évet a DIGÉP-ben töltött, ahol ugyancsak a kézzelfogható „termék” szemlélet uralkodott. Hasonlóan gondolkodtunk abban is, hogy célszerű előbb a probléma általános megoldását keresni, majd ennek ismeretében a részmegoldásokat megtalálni (Sályi István-iskola, amelynek lényegére már korábban kitértem). Mindketten megláttuk Litvin kinematikai elméletének nagyszerűségét és alkalmazhatóságát a hajtáselméletben és az ebben résztvevő elemek gyártástechnológiájában. A korkülönbségünk természetesen azt hozta, hogy fiatalabb korában többnyire segíthettem szakmai előrehaladását. Így az un. „kisdoktori” (1973. június 20.), majd kandidátusi (1982. május 27.) disszertációjának védésén az érdeklődők padsorából tapasztalhattam szakmai gondolkodásunk közelségét. A sors úgy hozta, hogy nagydoktori disszertációjának bíráló bizottságába kerülhettem. A védésre 1990. június 1.-én került sor. A bírálók: Bercsey Tibor, Drahos István, Bakondi Károly, a bizottság tagjai: Michelberger Pál (elnök), Hegyháti József (titkár), Magyar József, Tajnafői József, Terplán Zénó és jómagam véleménye az volt, Dudás Illés olyan lépéseket tett meg a fogazáselméletben és a hozzá kötődő gyártástechnológiákban, amelyek méltán képviselhetik a magyar szakembereket a világ „szakmai szinpadán”.

Külön örömömre szolgált, hogy Dudás Illés *„Csigahajtások elmélete és gyártása”* címmel 2007-ben a Műszaki Könyvkiadó gondozásában megjelent könyvének 9. fejezetét írhattam. E mű alapja a Dudás Illés által Londonban, 2000-ben és az Egyesült Államokban 2004-ben *„The Theory & Practice of Worm Gear Drives”* címmel kiadott könyve. Az angol kiadásról 2000. augusztus 1.-én írt ismertetésben így fogalmaztam:

„A csigahajtások fejlesztése területén emlékezni kell néhány kíváló magyar szakemberre, mint Szeniczei Lajos, Magyar József, Bercsey Tibor, továbbá a Miskolci egyetemhez kötődő 3D-re (Drahos I., Drobni J., Dudás I.). A külföldi kutatók közül pedig F.L. Litvin és G. Niemann professzorokat említjük, akiknek legnagyobb szerepük volt a csigahajtások elméletének kidolgozásában. Ebben a palettában is értékálló Dudás Illés munkássága”.

A könyv alapja az angolul megjelent mű:

Illés Dudás: The Theory & Practice of Worm Gear Drives. Penton Press, London, United Kingdom, 2000. ISBN 1 8571 8027 5.

Illés Dudás: The Theory & Practice of Worm Gear Drives. Kogan Page US, Sterling, USA, 2004. ISBN 1 9039 9661 9.

A könyv angol nyelvre fordítását **Dr. Elinger István,** a Budapesti Műszaki Egyetem Gépszerkezettani Intézet adjunktusa és **Dudás Illés Szabolcs,** a „Cambrige Egyetem M Phil Európai tanulmányok” hallgatója – ma közgazdász – végezte.

A szakmai lektori feladatokat **Dr. Lévai Imre,** a Miskolci Egyetem professzora és **Dr. Bob Munro,** az Egyesült Királyság Huddersfield-i Egyetem professzora, valamint **Dr. Kenneth John Stout** professzor, a Huddersfield-i Egyetem Mérnöki Karának dékánja látta el.

Prof. Dr. Lévai Imre Kedves Tanárunk
Korábbi Katedrájának és Intézetének
Tisztelettel és Szeretettel
Budapest, 2007. VIII. 9.

Otthonodban üldögélve két szó jutott eszembe mindenkor. Az egyik a REND, a másik a KÉPEK-FESTMÉNYEK. Engedj némi bepillantást az említett szavak mögé!

Az általad követett sorrendben az első szó a REND. Őszintének kell lennem, ez nem a tevékenységem eredménye. Feleségem igazán pedáns volt mindig, ami örömömre szolgált. Szokták volt mondani, hogy valaki vagy „uralkodik a káoszon” vagy rendet tart maga körül. Az ő rendszeretetéhez csupán hozzájárultam azzal, hogy szeretem magam körül a rendet és így is élek. Saját dolgaimra ügyelek, azokat úgy teszem le – és el –, hogy bármikor a legegyszerűbben újból kezembe vehessem. Ami a falakon látható KÉPEK-FESTMÉNYEK sorát illeti**,** már kissé árnyaltabb a helyzet. A lakásban, mintegy ötven-hatvan képkeret függ a falon. Ezekben találhatók festmények, fényképek, könyvek címlapjai, újságkivágások, stb (némelyike már halványuló színekkel), amelyek kedves emlékeket idéznek fel családomban. Egyik ilyen kedves emlék ez a hímzett kép, Tátrai Sándornénak - feleségem testvérének - ajándéka.

Kis Jankó Bori: Matyó virágok

Amikor megházasodtam sógornőm még mindössze tíz éves volt. Mindkettőnk mozgásigényének eleget téve nyaranta sokat kirándultunk. Feleségem kötött foglalkozása a hétköznapokon nem tette lehetővé, hogy együtt menjünk. Egy érdekes kalandra, túrára máig is emlékezem, amit önmagamban „gyermeki jóság, gondoskodás” címkével őrzök. Megcéloztuk a Hámori-tó szomszédságában levő István hegycsúcsot. Meg is hódítottuk! Nagyon elfáradtam. Kicsiny, sziklás tisztásán lepihentem. Elaludtam. Ez alatt Magda, nővérének virágot szedett. Közben feltámadt a szél. Ezért pléddel letakart és kisebb sziklakövekkel körberakott. A virágot védett mélyedésbe tette. Majd egy bokor mellé kuporodott és várta amíg „Imre bácsi” (28 éves voltam!) felébred. Az évek rohannak…. A kislányból nagylány lett, egyetemi hallgató, gépészmérnök. Diplomája kézhezvételét számomra is emlékezetessé tette e művészi munkával.

Szigetvári Magda *(I. éves egyetemi hallgató 1959-ben)*

„Kis ház gémeskúttal és subát magára vető pásztor, kutyával a nagy pusztaságban” akár az én szobám falán is lehetne, és hasonló van is, emlékeztetvén életem indulására. A könyved terjedelmi korlátai miatt kérlek, válassz még két-három olyan festményt szobád faláról, amelyről írhatunk néhány sort.

Igen, a szobám falán függ a „Hortobágy” c. festmény. Erre tekintve Hajdúvid, a kisgyermekkor élményei villannak fel bennem. Most mégis inkább olyan képekről szólnék, amelyek két eltérő eseményt idéznek. Az első a világörökség számát növelő prágai Hradzsinban látható Szent György szobor ikon változata, a Miskolci Egyetem Szállítóberendezések Tanszék születésnapi ajándéka. A „Győzelem védője”, amely nemcsak szépségében, eszmei mondanivalójában is érték és elismerés, a Logisztikai Intézetté alakult tanszék kiváló oktató és tudós közösségének logoja is lehetne. Köszönettel örzöm.

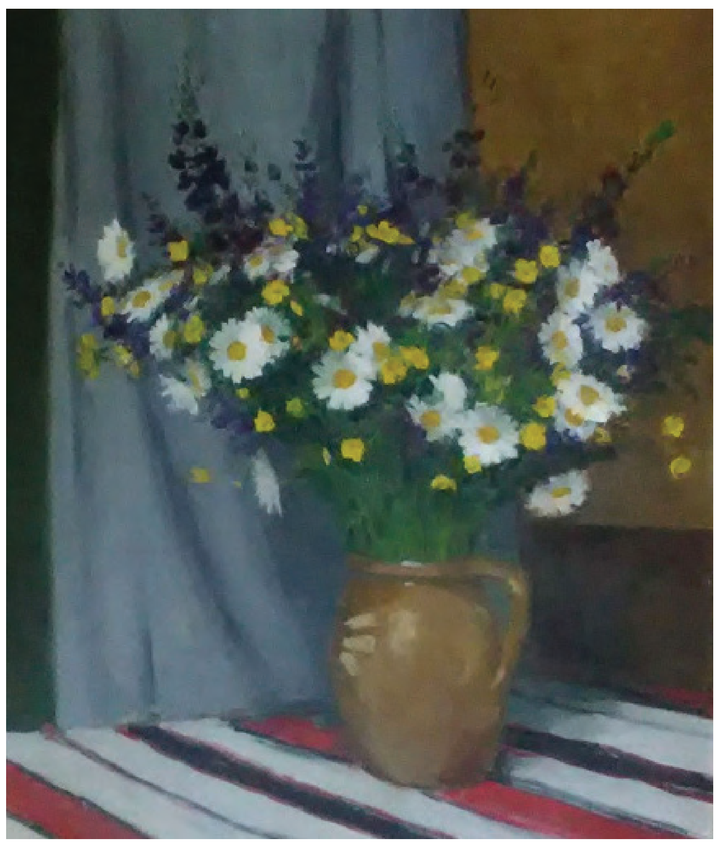

A Szent György szobor faképe (Prága)

A másik két kép a Csáktornyán született és városunk földjében nyugvó Csabai Kálmán (1915-1992) festményei. Megvásárlását egy Freiberg-Érchegység utazás ihlette. Autós túránk kedvező időben, mesés tájakon, 1200 m magasságban, fenyvesek, lombos erdők, sok-sok virágos tisztás vezette jó utakon gyönyörködtetett bennünket. Kora ősz volt. Hazatérve, otthonunktól nem messze levő Művésztelep „Csabai Kálmán Kiállítás”-t hírdetett. Az élménydús napok hatása alatt, az évszaknak is megfelelő festmények vendégszobánkat díszitik.

Csabai Kálmán: Ősz az erdőben

Csabai Kálmán: Mezei csokor

Pihenjünk még egy kicsit, hiszen a szakmai tevékenység – noha örömet szerez minden szellemi tevékenység – végső soron küzdelem és Madách szerint erre teremtődtünk. A belsőnk igazán annak örül, ha meg- és kiéljük passziónkat. Van neked ilyen is?

Természetesen. Idézem gyermekkorom körülményeit. Az 1930-1940-es évek, falusi környezet, fiatalember tele energiával, sehol egy gépkocsi, nem dúskáltunk a javakban így kerékpárra sem telt. Mi maradt? Gyalogolás és időnként felülés a bakra. Gondolom, te tudod mi is a „bak”? [1]. „A lábunk mindig kéznél van” – szokták mondani. Így én is sokat gyalogoltam életemben. Kezdtem az emberi lábak által kitaposott ösvényen, majd a lovak és szekerek földútján. Felnőve az erdők turistajáratán és a város betonján. Igaz a biciklizéssel – amely ifjú koromban újszerűnek hatott – már meg-megcsaltam gyalogló lábaimat, de inkább „flört”-nek nevezném, hiszen használtam őket, csak máshogyan. Mindegy volt számomra, csak haladjak. Ez a testmozgás mindig felfrissített, kikapcsolt, megnyugtatott, szórakoztatott. Igazi passzió volt számomra. Repülni, autózni nem szerettem. Gúzsba kötött, mozdulatlanságra kárhoztatott. Hivatalos útjaim közlekedési eszköze – ha választhattam – a vonat volt. Az nyújtott megfelelő konformérzetet. Már elmúltam 50 éves, amikor módomban volt gépkocsit vásárolni. Nem kedvtelésből tettem. A rendszeres szülői látogatást így rövid idő alatt bonyolíthattam. Az 1950-70-es években a tömegközlekedési eszközöknek ritka volt a városok közötti járata. Az országutak erősen kifogásolható minőségűek voltak. A „farmotoros” távolsági buszok nem tartoztak az ideális, strapabírók közé. Miskolcról Debrecenbe ilyenek vitték-hozták az utasokat[2]. Gyakori meghibásodások miatt többször hosszú órákat töltött el az utas, gondozatlan árokparton ácsorogva, az időjárás, a por viszontagságára ítélve, a mentesítő járatok megérkezéséig. Volt, aki nem tűrte a várakozást és egy arra közlekedő szekér saroglyába – szíves engedelemmel – felugrott, hogy hamarabb célba érjen. Amikor egyedül voltam – a környezetet jól ismervén – én is jártam így néhány alkalommal. Az autóimat tekintve, 20 év alatt három „keleti” autóm volt egymást követően. Nyugodt tempóban vezettem mindig. A szabályokat szigorúan betartottam. A vezetés kikapcsolódást soha nem nyújtott. Fárasztott. Szerencsére a család közömbös volt. Ezen „passzió” őket nem csábította, bár mindkét gyermekem rendelkezett jogosítvánnyal. 70 éves koromban búcsút mondtam az autóutaknak. Öregségemben visszakanyarodtam gyermekkori kedvenc mozgásigényemhez, a rendszeres gyalogoláshoz, lassan, sétapálcával a kezemben. Az utazást már csak a térképen gyakorlom.

Gyalogolás a Vencel téren (1980)

---

[1] A beszélgetőtárs megjegyzése: Természetesen, hiszen nagyapám fuvaros volt Debrecenben, még 1945 után is a „nagy államosításig”. Voltak lovai is. Így nem csupán a „bak” kifejezés él bennem, hanem a „stráfkocsi” tengelyén való gyermekkori utazgatásaim. A „Tüzép”-ek és kocsmák közelségének következményeit is átéltem nem csupán Nagymamám elbeszéléseiből!

[2] A beszélgetőtárs megjegyzése: Ne részletezd! Debreceni lakosként, 1964-69 között miskolci diákként minden ilyen lehetőséget ismerek!

A „Borbély Samu” név összeköti Czibere Tibort, Lévai Imrét és engem. Ami az első nevet illeti, könyvében[1] olvashatunk róla. Úgy tudom Te köszöntötted 1978. december 7.-én a nyilvános ünnepi egyetemi tanácsülést követő vacsorán, amikor a „honoris causa” oklevelet vehette át Egyetemünktől. Én pedig matematikából államvizsgáztam nála.

Ez így pontos! Tiszteltem és becsültem Borbély professzor urat, aki egyetemünk Matematika Tanszékét alapította és annak hat éven át vezetője volt. Az ünnepi tanácsülésen mondott szavai mély benyomást tettek rám. Este a vacsorán, fehér asztalnál a következőket mondtam:

„Egyetemünk Igen Tisztelt Kitüntetettjei! Rektor Úr! Kedves Vendégek!

Engedjék meg, hogy felhasználva az alkalmat, tisztelettel és meleg szeretettel köszöntsem új Tiszteletbeli Doktorainkat[2], kívánva ezután is eredményes munkát, további sikereket, elismerést és mindenek felett jó egészséget. Amikor az egyének életében ilyen, vagy ehhez hasonló kiemelkedő esemény előfordul, érdemes egy pillanatra elgondolkodni, hogy a magunk, vagy környezetünk, munkatársaink, utódaink számára milyen tanulságokat lehet leszűrni. Ezt tette Borbély professzor úr is – ma délután, igen hatásos és minden bizonnyal sokáig emlékezetes, ünnepi beszédében. Tulajdonképpen ez a beszéd inspirált engem most, hogy szóljak. Borbély professzor úr megfogalmazott néhány magatartásbeli normatívát, ami élete folyását, munkásságát meghatározta és mely normatívákat a fiatal generáció figyelmébe ajánlott. Nekem nagyon tetszettek ezek a szavak és engedje meg professzor úr, hogy gondolataiból ismétlésül néhányat összefoglaljak. Azt is engedje meg, hogy szavait úgy általánosítsam, hogy milyen tulajdonságokat tartok lényegesnek, fontosnak, amelyek birtoklása nélkül nem képzelhető el az egyetemi tanári hivatás maradéktalan betöltése. Professzor úr említette a realitásokat figyelembe vevő, a tárgyilagos és fegyelmezett gondolkodást. Hozzátenném, hogy aki így gondolkozik, arra nem jellemző, hogy sohasem téved. Inkább az, hogy igyekszik a tévedést a legnagyobb valószínűséggel elkerülni, amennyire a matematikai logika által megteremtett rend a hozzáértők számára ezt lehetővé teszi. Az egyetemi tanári hivatás betöltéséhez szükséges másik lényeges tulajdonság: képesség az egyetemes összefüggések felismerésére. Kitűnőre megtanulni azt, amit meg lehet tanulni, ez csak alap. Az alkotó elme észreveszi a tágabb összefüggéseket, azok alapján tervezni tud és azt meg is tudja valósítani. Úgy éreztem, hogy ezeknél a gondolatoknál Professzor Úr prominens tanítványaira is gondolt. És talán első helyen említette az erkölcsi normákat: kiemelve a felelősség érzését és vállalását a végzett munkáért. Ennek különösen az ifjúság jellemének alakítására van nagy hatása, mert a tanár, a tudós, a tanítványait, az utódait nemcsak szakmailag képezi, hanem a szó igazi értelmében neveli is, nem éppen utolsó sorban éppen magatartásával. Ezek voltak azok a fő gondolatok, amelyeket megjegyeztem, de hozzátenném, hogy ezek a tulajdonságok együtt, általánosítva alkalmasak, hogy egy kiemelkedő egyéniség maga körül iskolát teremtsen, melynek kisugárzó hatása nemzedékekre fennmaradhat. Egyetemünk vezetése mindhárom tiszteletbeli doktorunknál éppen ezt az iskolateremtő munkát értékelte nagyra.....”

Borbély Samu *(1907-1984)*

---

[1] Czibere Tibor: Ifjan-Éretten-Öregen, 2015. p. 68-69.
[2] Tarján Gusztáv és a német Prof. Woite

Időzzünk egy kicsit még Borbély Samunál és a matematikai vonulatnál. Tudtommal Magdeburgban az Otto von Guericke Egyetemen (Technische Hochschule) 1960-ban megalapította a mérnök matematikus szakot, amelyet 4 éven át irányított is. Ez némileg hasonlított a mi alkalmazott mechanikai ágazatunkra, amelynek első évfolyamán végeztem 1969-ben. Te, mint a honfoglalók egyike – vagy ahogyan Borbély Samu mondaná, Siedler - hogyan látod?

Kezdjük a legelején. Borbély Samu Tordán született[1] 1907. április 23.-án és Budapesten hunyt el 1984. augusztus 14.-én. A berlin-charlottenburgi Műszaki Egyetemen szerzett *mérnök-matematikusi* oklevelet 1933-ban. Majd ugyanott 1938-ban Dr.-Ing fokozatot szerzett. Az antiszemitizmus erősödésével 1942-től a kolozsvári egyetemen tanít, majd 1944 májusában a német hatóságok őrizetbe vették. Németországba hurcolják, majd Sopronkőhidára toloncolják. 1945 után a Bolyai Tudományegyetem tanára. Terplán Zénó feljegyzései szerint[2] a Nehézipari Műszaki Egyetem (NME) első oktatási napján, 1949. szeptember 18.-án, Fizika órán, a rektor, Dr. Szádeczky-Kardoss Elemér, Dr. Borbély Samut a matematika c. tárgy oktatójaként mutatta be. Az NME Matematikai Intézetének történései Dr. Szarka Zoltán kitűnő írásából[3] részleteiben is követhetők. Borbély Samu alapvető célja az alkalmazott matematika oktatásának meghonosítása, erősítése volt, hiszen a mérnököknek erre volt szüksége. Ezen elképzelése Budapestre való távozásáig, 1955. március 1.-ig tantervekben, tantárgyakban, ágazatokban nem öltött testet. Megvalósulása váratott 1967-ig, amikor Terplán Zénó volt a dékán, helyettesei Czibere Tibor és én voltam. A Gépészmérnöki Kar Szerszámgépészeti Szakának Alkalmazott Mechanikai Ágazata Borbély Samu elgondolását Sályi István a műszaki mechanika tudományterületére ültetve valósította meg. Igaz a Bányamérnöki Kar nem sokkal korábban jelentős, tantervekben is megjelenő lépéseket tett az alkalmazott matematika szélesebb körű bevezetésére. Ez a korszak már a numerikus módszerek és ezeket használó programvezérlésű elektronikus digitális számítógépek széleskörű elterjedésének hajnala volt. Egyetemünkre az első ilyen gép, a Cellatron Ser 2C típusú, fixpontos aritmetikájú, teljesen tranzisztorizált, „törpe” teljesítményű, gépi kódú számítógép Obádovics Gyula[4] jóvoltából 1965-ben érkezett meg, díjmentesen. A második, amelyet a Bányamérnöki kar fizetett (830.000 Ft) 1966-ban állt üzembe. A géppark 1967. március 27.-én egy ODRA-1013[5] típussal bővült, majd némi huza-vonát követően ODRA-1024 típussal. Ezzel az Obádovics Gyula által szervezett és vezetett Számítástechnikai Laboratórium az ODRA és Cellatron számítógépeket üzemeltetők országos összefogójává vált. Érdekességként, a miskolci polgárságunk kezdete: nála 1952 novemberének első hetétől, nálam 1950. április 20. Dékánként pedig én kértem fel az egyetem első, a numerikus módszerekhez kötődő tankönyvének megírására, ill. a Gépészkari Számítóközpontot nekem kellett dékánként megszervezni.

---

[1] https://hu.wikipedia.org/wiki/Borbély_Samu
[2] Terplán Zénó: A Nehézipari Műszaki Egyetem húsz esztendeje. Kézirat, Miskolc, 1970. 11. old.
[3] http://www.uni-miskolc.hu/uni/dept/gepesz/mat/matematikai_intezet_rovid_tortenete.html
[4] Obádovics J. Gyula: Életem. Hiszek a végtelenben. Scolar kiadó, 2017. Az 1952-1971. közötti periódus.
[5] A Beszélgetőtárs megjegyzése: Az első GAM-os (G-506, 16 fős) tanulókör egyikeként csodálattal vettük tudomásul, hogy bármilyen gyökvonást meg tudunk csinálni a Cellatronra írt gépi kódú programunk segítségével, ill. mi mindent tudunk kiszámolni a kis-Odrával (Odra 1013).

A Dr .-Ing védésed idején a logarléc volt a „számítástechnika" csúcsa. A falat is az díszítette a védésed helyén. Én 1964-ben még tettem „lőcs-vizsgát" (logarléccel való számítási készség igazolása) a Gépelemek Tanszéken. Három évvel később már a Cellatron Ser 2C, négy évvel pedig az ODRA 1013 gépen futtattam programjaimat. Te hogyan láttad a fejlődést?

Robbanásszerű volt a fejlődés. Élén Obádovics Gyula állt. Kiváló szervező, kreatív ember. Sok ilyen ember volt akkor a Matematika Tanszéken is. Az is tény viszont, hogy ahol sok „erős ember van" ott belső feszültségek is léteznek. E tanszék ennek tipikus példája. Nem akarok most neveket sorolni. A részletek Obádovics Gyula könyvében is olvashatók, de Terplán Zénó egyetemtörténeti munkája kapcsán is követhetők. Mint akkori dékánhelyettes, nekem kezelni kellett a helyzeteket. Vezetői szempontból nem mindig és mindenkor egyszerű. A tények. Az első NDK gyártmányú Cellatron Ser 2C Egyetemünkre érkezett 1965-ben, anyagi hozzájárulás nélkül.

Cellatron Ser 2C "törpe teljesítményű", 1960-ban fejlesztett, NDK gyártmányú számítógép

A második ilyen gép a Bányamérnöki Kar hozzájárulásával (830 eFt) 1966-ban került Egyetemünkre. Ezt követte egy lengyel gyártmányú ODRA 1013 típusú gép megérkezése 1967. február 27.-én (Terplán Zénó feljegyzése szerint). A Számítástechnikai Laboratórium gyorsan és nagy erővel „működésbe lendült". A Matematikai Tanszéken ez megosztotta az erőket és feszültségeket idézett elő, de az oktatásban kiválóan hasznosult.

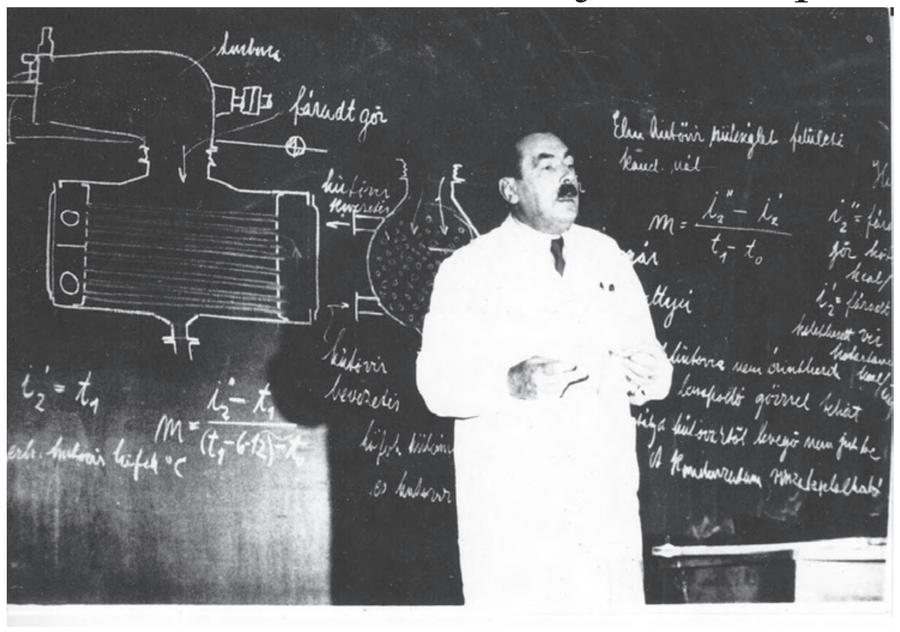
A lengyel gyártmányú ODRA 1013 típusú számítógép[1]

A számítástechnika az adott kor eltántoríthatatlan motorja volt. *„Amit nem tudsz megakadályozni, annak állj az élére!"* bölcs mondás értelmében jött létre a ***Gépészkari Tervező Számítóközpont*** *(GTSZ).* A Művelődésügyi Minisztérium engedélyezte, hogy azon tanszékek, amelyek a 415/1981 sz. Állami Megbízásos Szerződés témában részt vesznek, az új egységet a Szállítóberendezések Tanszéken létrehozzák. A GTSZ Személyi állományára vonatkozóan az egyetem rektorának – dékánként előterjesztést tettem. Az 1982. június 12.- Rektori Tanács előterjesztésemet elfogadva Vadász Dénest bízta meg vezetésével. 1989-ben az akkor alakult Informatikai Intézethez került át az egység.

[1] https://hu.wikipedia.org/wiki/ODRA_1013

Professzoraink egyik karakterisztikus eseménye, az előadásaik tartása. Ilyenkor mindent elfelejtve, kizárólagosan csak mondanivalóikra koncentrálnak, valódi oktatói énjük jelenik meg egy-egy fényképen. Láttam ilyen fényképet elődeidről és Rólad is. Megosztanád ezeket a Tisztelt Olvasóval is?

Kezdeném egyetemünk egyik emblematikus professzorával Terplán Zénóval, aki sok tekintetben jelentős hatást gyakorolt rám. Előadásai, krétával, egyszerre két kézzel táblára rajzolt ábrái máig is utánozhatatlanok[1]. A mindenki által *„Lancsa-Bácsi”*-nak nevezett Lancsarovics Alajos[2], a Gépüzemtani Tanszék vezetője (1951-1963) és gazdasági rektorhelyettesünk ugyancsak kiváló előadó volt.

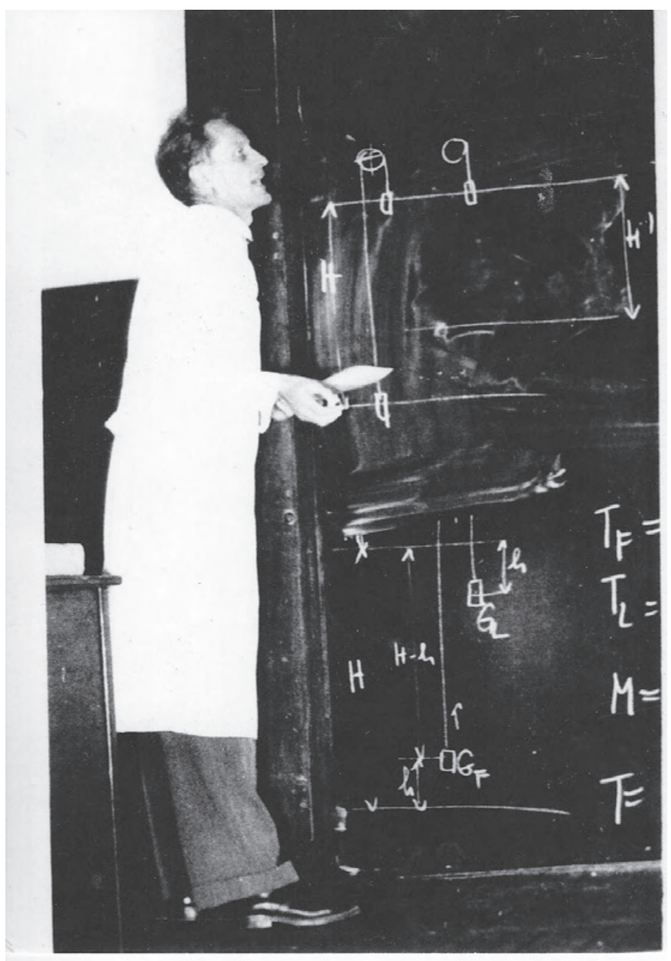

Lancsarovics Alajos *(1903. június 10.- 1963. május 13., Budapest)*

Emlékét a Miskolci Egyetem Hőtechnikai Gépek Tanszékén (az általa alapított Gépüzemtani Tanszék jogutódja) 2010. augusztus 27.-én felavatott, Harmath István szobrászművész által készített mellszobra őrzi. Sályi István rektor – Vékony Sándor, volt oktatónk feljegyzései szerint[3] - így búcsúzott temetésén régi barátjától:

„Örökségül marad reánk a mi egyetemünk és gépészkarunk iránt érzett szeretet-ted. Számában megfogyatkozva, Reád emlékezve, Helyetted is szeretni és tisztelni fogjuk az Alma Matert.”

A legendás hírű Fasori Evangélikus Gimnáziumban érettségizett Vankó Richárd előd-

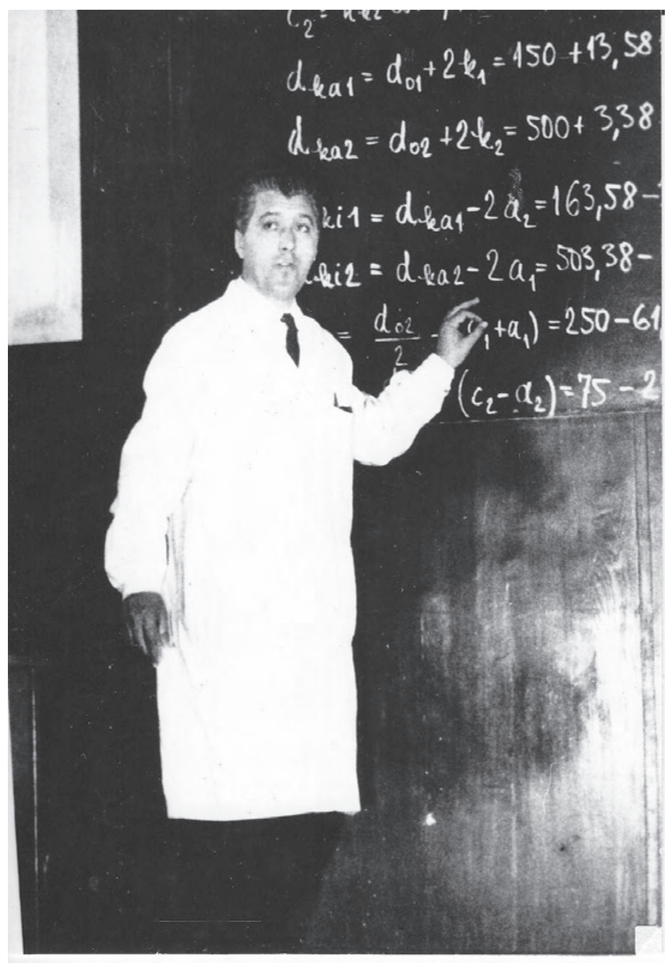

döm életútjával kapcsolatban számos információ található a tanszék történetét bemutató – már hivatkozott – összeállításban, ill. számos INTERNET-es forrásokban[4]

Előadások pillanatképei

Vankó Richárd

Lévai Imre

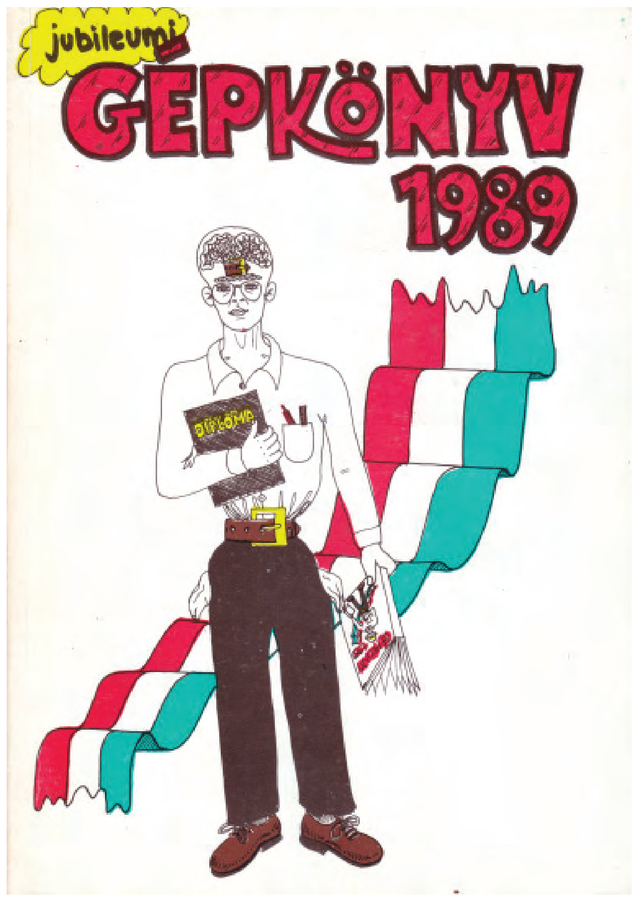

---

[1] Terplán Z.: Ifjan-Éretten-Öregen. 2001. Függelék III., 2014. p.24.
[2] Életútjával kapcsolatban lásd: http://www.aht.uni-miskolc.hu/a-tanszek-bemutatasa/a-tanszek-tortenete/, http://www.aht.uni-miskolc.hu/dscf0949/
[3] acorp70.fw.hu/lancsa2.doc
[4] http://www.wikiwand.com/hu/Vankó_Richárd, https://hu.wikipedia.org/wiki/Vankó_Richárd, http://banyagepeszalapitvany.hu/home/p_index.php?module=tagok&id=25,

Életünket az oktatás-nevelés töltötte ki. Ezt éltük meg és éltük át. Nekünk ez a sajátos és egyben szép, de kettős hivatás jutott. Te hogyan tekintesz vissza a hallgatóiddal való kapcsolatodra?

Amikor a diák hivatalosan – évnyitó után – átlépi Intézményünk küszöbét, ha fiatal vagy már valamilyen munkakört betölt, egyformán EGYETEMI POLGÁRKÉNT kezelem. S, hogy mennyire jól érzem magamat ebben a közösségben, álljon itt a bizonyíték. Apámtól örökölt tulajdonságom a halk, határozott, tiszta beszéd, az elfogadható koncentráló készség és a jó humor. A közösségben való otthonosságom pedig falusi életforma. Gimnáziumban – erről már többször tettem említést – intelligens, nagy tapasztalattal rendelkező tekintélyektől szereztem meg az életbölcsesség alappillérét, mert mindig figyeltem. Ezt Budapesten egyetemi hallgatóként, magán és kollégiumi közösségekben tovább gazdagítottam. Így azután amikor 1950-ben betoppantam Miskolcon új munkahelyemre, Egyetemünkre, szinte azonnal be tudtam illeszkedni a hallgatói környezetbe olyannyira, hogy asztalaik mellett ülve mindenszempár „érdeklődéssel" szegezte rám tekintetét, amikor táblához léptem, rajzoltam, levezetéseimet írtam, majd szóbeli magyarázattal igyekeztem megjegyezhetővé tenni mindazt, amit szerettem volna, hogy könnyen maradandóvá váljon . Ahogy végignéztem akkori kis szobányi közösségemen: figyeltek, dolgoztak, jegyzeteltek. A szünetekben ismerkedtünk, beszélgettünk: megvolt a jó kontaktus. Így kezdődött! Sikerem volt előkészítője a további lelkesedésemnek, amit beplántáltam a rám bízott tanulni vágyókba. Jut eszembe, az 1964-ben végzett évfolyam! A II. előadóban (régi főépület I. emeletén) az akkor futó Gépelemek kurzus előadásait tartottam. Az előadó olyannyira megtelt hallgatókkal, hogy székeket vittek be a terembe, sőt voltak olyanok is, akik a lépcsőkre ülve jegyzeteltek! Ez nemcsak oktatói, nevelői sikernek is elfogadható volt. „Ars poétikám az oktatásban, nevelésben?" Engedd meg, hogy ne most rögtönözzek, inkább nyúljak vissza a múltba. Az Egyetem alapításának 40. évfordulója alkalmából, 1989-ben a végzett hallgatók Páczelt István professzor szerkesztésében Húzótüske helyett Gépkönyvet jelentettek meg. Ebben felidézték az 1981. április 11.-én a Gyűrűavató Szakestélyen elhangzott gondolataimat. Akkor a Vergilius *„Inventas vitam iuvat excoluiss eartes"* (Milyen öröm az életet a tudományok által szépnek látni.) idézet beteljesülésének feltételeiről mondtam:

„Ehhez munkát is kell végezni. Dolgozni pedig úgy érdemes, hogy azt, amit csinálsz, tedd legjobb tudásod szerint, de tedd szívvel-lélekkel és felelősséggel, ne hátrálj meg, ne hagyd abba, munkád végezd el maradéktalanul" Ez a gondolat, ez a tanács legyen az én útravalóm!"

Nálam az oktatás, a nevelés ezt a célt szolgálta (és talán nem teljesen eredménytelenül).

Megértem lelkesedésedet. Oka kettős. Egyrészt az oktatói tevékenység nem azonnal hozza gyümölcsét, másrészt eredménye mások életére döntően és hosszú távon hat. Én is őrzök hallgatóimtól évekkel később írt leveleket, amelyek így kezdődnek: „Köszönöm Tanár úr, most értettem meg igazán.”. Szorítsunk még egy oldalt e témára!

Rendben. Igyekszem röviden. Fiatal éveimben történtekkel folytatnám. Közösségi kapcsolatom annyira barátivá vált, hogy még lakásomon is felkerestek, pl. vasárnapokon. Kétségbe esve, konzultációt kértek a másnapi vizsgához, a siker érdekében. Persze, hogy teljesítettem. Olyasmi is előfordult, hogy, karácsonyi látogatásra útiköltség–pénzt adtam - 2-3 hallgatói – kérésre. Ne feledjük, az 1950-es éveket! A helyzet ekkor minden szempontból nehéz volt! Húsz év múlva nagy derültségre a „befutott mérnök urak” erőnek-erejével törlesztették adósságukat! A renitens hallgatókkal is – türelemmel – szót tudtam érteni. Lelkesedésem betáplálódott az ifjú mérnökjelöltekbe. Hogy mennyire és milyen mértékben? Engedd meg, hogy idézzem közös ismerősünket, Döbröczöni Ádámot, a Gépészmérnöki Kar volt dékánját, aki már ugyancsak professzor emeritus. A 80. születésnapom köszöntőjében a következőket mondta:

> *„IV. éves voltam. Az utolsó vizsgánk egy forró júniusi napon Nálad volt. Ki voltunk fáradva, megírtuk a zárthelyit, vártuk az eredményt. Az idő múlt. Dél, délután két óra, három óra, semmi. Kóválygogtunk a folyosón. Végül talán négy óra körül kanyarodtál be a folyosó végén, komolyan, összehúzott szemmel, sietős lépésekkel közeledtél. Mindkét kezedben egy nagy halom dolgozatot hoztál, melletted a Tanársegéd Úr – ő volt a komorabb és zordabb – loholt az indexekkel. Betódultunk a terembe és fásultan vártuk az eredményt. Mondandód rövid volt és tömör. Elnézést kértél, hogy ilyen sokáig várakoztattál bennünket. Hivatali teendőid miatt nem értél időben ide, de a vizsgát mindenképpen magad szeretted volna lebonyolítani. És miként Arany János versében: bal felől üt – ezek jeles, jobb felől üt – ezek négyes osztályzatok. Óriási sóhaj szakadt ki a társaságból és felszabadultan tódultunk ki a teremből. Jó vakációt indítottál nekünk. Nem is érdemtelenül.”*

Tanár társaimmal együtt nagyon szerettük ezt az évfolyamot. Még öreg koromban is érkeznek levelek, telefonok, e-mailek. Sok személyes megkeresésnek örvendek. Ez nem csoda, hiszen pályafutásom alatt 6-7000 gépészmérnök mondhatja, hogy tanítványom volt. A találkozókra küldött meghívóknak már egyre kevésbé tudok eleget tenni, mert van egy örök érvényű – és rám is vonatkozó – bibliai mondás: *„A lélek még kész, de a test erőtlen”.*

Terplán Zénóéknál 2009 májusában, születésnapi megemlékezés

(Balról-jobbra: Döbröczöni Ádám, Terplán Zénóné-Adél, Lévai Imre)

Egyik alapvető sajátosságunk a társasági lét, ismerkedés, barátság. Kívülről szemlélve tapasztaltam, hogy figyelnek rád, meghallgatnak és véleményeiden elgondolkoznak. Az ilyen típusú kapcsolatok többnyire barátságokká fejlődnek. Bepillanthatnánk életed e területére is?

Amit mondtál az igaz! Ez a falusi, tanyasi ember alapmentalitása, aki nem ugrál ide-oda, aki szereti megismerni a másikat, majd dönt a kapcsolat jellegéről. Így volt ez tanulmányaim során is és így is éltem mindig. Nem szeretném az iskolai tanulmányaim barátságait előhozni, azokra lehet következtetni a korábbiakban említett nevek gyakoriságaiból. Miskolcra településén azonban megjelent egy név, Terplán Zénó, aki nem csupán főnököm volt, de igazi barát is. Mindössze három évvel volt idősebb nálam, de Ő igazi „főnök" volt és mindemellett végtelenül precíz és tökéletesen kiigazodott az emberi viselkedések sajátosságaiban. Máig sem értem igazán, hogy mindazt, amit tett, irányított, szervezett hogyan tudta megtenni. Ez számomra az „örök rejtély" kategóriájába tartozik még a mai napig is. Szerintem így is marad. A házasságkötésünkre írt levelet már mutattam. „Gyöngybetűk, tartalmas mondatok, folyamatos szöveg – áthúzások nélkül – lendületes beszéd, meggyőzés" - ez Ő. Engedje meg a Tisztelt Olvasó, hogy egy fényképsorozat, a „tanszéki szieszta" kapcsán próbálja érzékeltetni Terplán Zénó egyéniségét.

Terplán Zénó – az érvelő, meggyőző egyéniség (háttérben: Tar Sándor)

Így tudott meggyőzni bennünket Terplán Zénó

Az eredmény többnyire ilyen volt. E stílusa nem csupán a kötetlen beszélgetésekre volt jellemző, hanem a szakmai életre is.

Szakmai meggyőzés, 1956
(Terplán Zénó - Varga Gábor - Lévai Imre)

Terplán Zénónál tartottunk. Bizonyára sokat tudnál róla mesélni. Megértem, hiszen vele kezdtem e könyvsorozatot, amelynek első kötete 2001 májusában jelent meg 80. születésnapjára. 2002. január 16.-án azonban az örökkévalóság útjára indult. Mit mondanál el róla?

Nekem jutott az a feladat, hogy Terplán Zénóról, Egyetemünk alapító professzoráról szóljak mellszobrának avatása kapcsán 2003. május 24.-én. Akkor én a következőket mondtam Róla:

Nem tudom, van-e még valaki, aki ezt az Egyetemet úgy szerette, mint Terplán Zénó, az alapító professzorok legfiatalabb tagja. Nemcsak érzelmileg, de bizonyította ezt hozzáállásával, segítőkészségével, munkájával.

Döbröczöni Dékán Úr azt kérte, hogy – mint kortárs és volt munkatárs – szóljak Terplán Zénóról, az alapító professzorról. Ha élne, most lenne 82 éves, 1949-ben 28 volt. Akkor, hat professzor társával együtt nem kis feladat előtt állott. Szinte nulláról kellett elindítani egy új intézményt, megteremteni egy új egyetemet, a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemet. Terplán professzornak, az oktató és tudományos munkája jobban ismert, most arról szeretnék szólni, mit jelentett számára az egyetem, mint közügy.

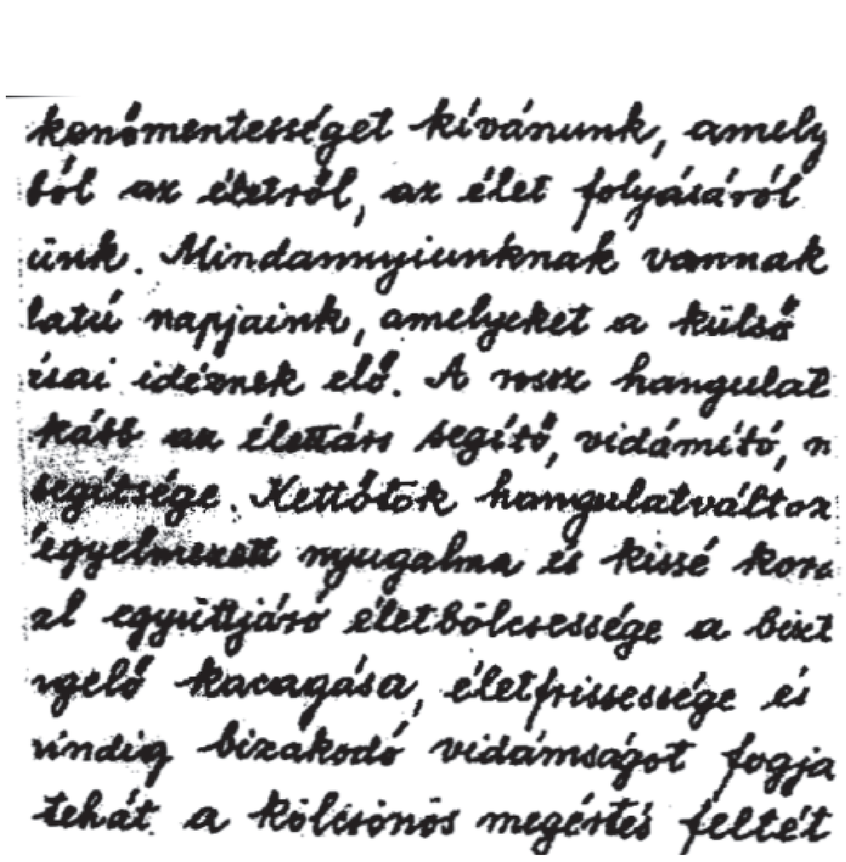
Terplán Zénó személye és szerepe kezdettől igen fontossá vált. Bekerült – Miskolcról egyedül – az NME tervezését ellenőrző bizottságba. Lényegében a vezetésbe, mert mint „helyi" embertől, tőle várták a legfontosabb tervezési adatokat, mint létszám, tanszéki igények, kollégiumi-, könyvtári kapacitás; adminisztrációs igényektől az energia (gőz, gáz, víz, villany) szükségletekig mindent. Ez utóbbiakról tárgyalásokat kellett folytatnia Miskolc műszaki és gazdasági vezetőivel is. Az egyetemet be kellett illeszteni Miskolc város életébe. Sokat járt egyeztető tárgyalásokra – város, minisztériumok, Gazdasági Bizottság, Népgazdálkodási Tanács, KÖZTI (Tervező Intézet). Az alapítókat nem kész egyetem várta, hanem összefogva, küszködve, híveket, barátokat szerezve kellett valósággal kiharcolni, hogy az új intézmény ügye előbbre lépjen. Végül is, az idők során egy szép, maradandó, nemzetközileg elismert egyetem született.

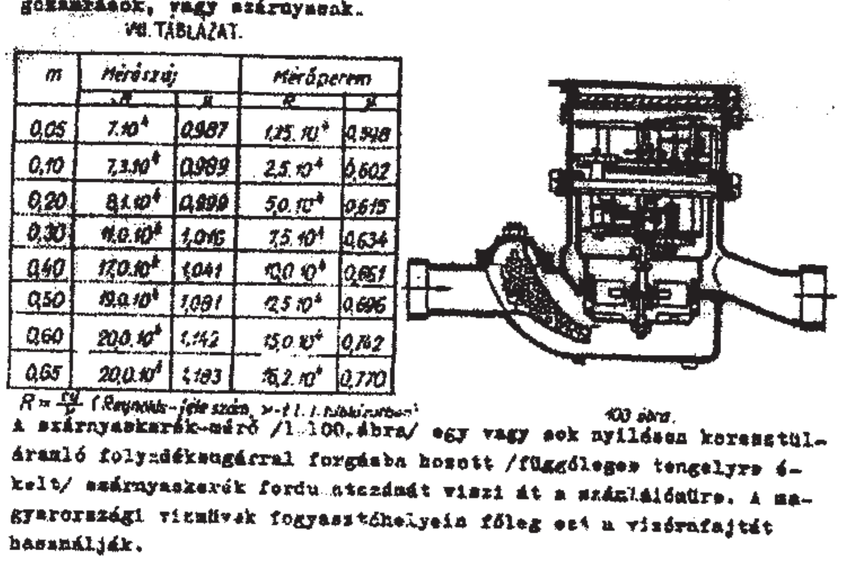
Terplán Zénó nem a régi típusú professzor volt, aki csak tanult és tanított. A körülötte változó, forrongó, fejlődő élet problémáit azonnal felfogta és igyekezett jó irányban megoldani. Mindenekelőtt szívén viselte a Nehézipari Műszaki Egyetem ügyét. A tervezők minden bemutatott tervváltozatát átnézte, úgymond – társadalmilag – ellenőrizte, tanácsot adott, újabb adatokat szállított, konzultált, javított, kijárt, ha úgy látta, hogy ez szükséges. Sokszor, újból és újból átvizsgálta a tervprogramokat, míg csak el nem készültek, mert magát az építkezés menetét is eljárt ellenőrizni a határidők miatt.

Az NME történetét 6 vagy 7 kötetben adta ki kézirat formájában, de ettől terjedelmesebb az eddig ki nem adott tanszéki történet. A Gépelemek Tanszékének is megvannak a maga építési, felszerelési, beszerzési gondjai; oktatási feladatainak, kutató és tudományos munkájának megszervezése, irányítása.

A kötetekbe fűzött, rendezett tanszéki történet évenkénti bontásban (39 évig volt tanszékvezető) felsorolja az adott évben teljesített feladatokat, terheléseket, változásokat, tanszéki értekezleteket, ezek témáit, beszámolókat, előadásokat, a mindennapi tanszéki élet eseményeit, összejöveteleket, sporteseményeket, kirándulásokat, helyenként humorral is fűszerezve. Minden sora olyan, amiből a kor visszaidézhető. Meg kell említeni, hogy az alapozó szaktantárgyak területén létrehozott egy nagyformátumú Tanszéket, amelyik a maga felszerelésével, oktatási

munkájával, személyi anyagával félévszázadon át meghatározó volt a Gépészmérnöki Kar, az Egyetem történetében.
A tanszéki építkezésből egy példát szeretnék említeni: a ma már alig ismert, talán nem is használt ún. „tanszéki rezgésmentes szoba", a valóságban inkább az épülettől függetlenített és klímatizált asztal, az ő ötlete alapján készült és épült meg. Végig részt vett az ellenőrző mérésekben is.
A tanszéknek nemcsak alapítója, de mondható, építője, szervezője, vezetője volt 1949-től 1988-ig. 8 évig 1952-1960- ig az Egyetem rektorhelyettese, 4 évig 1964-1968-ig a Gépészmérnöki Kar dékánja. Ezekben az egyetemi tisztségekben nagyon sok olyan kezdeményezést tett és valósított meg, amelyek hatása máig tart. Pl. ekkor kezdődött el a Miskolci Egyetem külföldi kapcsolatainak kiépítése, a Karnak a hazai nagyvállalatokkal a kapcsolatépítése, tudományos ülésszakok szervezése, mint pl. „Mechanizmusok és hajtóművek" I, II, III, IV rendezvényeié. Részt vett az NME magyar és idegen nyelvű Közleményeinek kiadásában, de alapítója volt az IFFTOMM nemzetközi tudományos szervezetnek és elnöke a magyar tagozatnak (Magyar Nemzeti Bizottságnak). Megemlítem alapító tagságát a Gépszerkezettani Akadémiai Bizottságban (15 éven át elnöki teendőkkel).
Nagy feladatot vállalt magára a Miskolci Akadémiai Bizottság megalapításában is, melynek 1979-90-ig titkára, majd 1990-1996-ig elnöke volt.
Fontos szerepet kapott Miskolc város közéletében is, 25 évig városi tanácstag, 15 éven át a szűkebb körű VB tagja, és 10 éven át dolgozott a Hazafias Népfront városi bizottságában. Tagja volt a MTESZ országos elnökségének és 9 évig volt a GTE országos elnöke.
Hogyan tudta ezeket a feladatokat magas színvonalon ellátni, mert közben olvasott, tanult, előadott, kutatott, oktatási jegyzetek, tankönyvek, szakcikkek, tudományos munkák, tanulmányok sorozatát írta, sportolt, utazott, tárgyalt, hogy csak a legfontosabbakat említsem és magánélete is volt. Terplán Zénó egész élete folyamán nagy munkabírású volt. Rendkívül gyorsan, ugyanakkor nagyon szépen, mintaszerűen dolgozott. Könnyen tanult, gyors volt az appercipiáló képessége. Írásából mutatok egy részletet egy régi levél alapján.
Szépírását mindvégig megtartotta. Hogyan dolgozott? Bemutatok egy régi, ún. kőnyomatos kiadásban készült jegyzetének egy lapját. A jegyzetet a tanszéken írta. Az itt bemutatott ábrát egy óraközi szünetben, kb. 8-10 perc alatt, vegytintába mártott, vágott hegyű tollal, jóformán szabadkézzel készítette el. Mert volt egy fém háromszög vonalzója, de azt a levegőben kellett tartani, ui. az alumíniumlaphoz sem kézzel, sem vonalzóval nem volt szabad hozzáérni. Azért muta-

konómentességet kívánunk, amely
tól az étkezés, az élet folyásáról
ünk. Mindannyiunknak vannak
latú napjaink, amelyeket a külső
ásai idéznek elő. A rossz hangulat
ható az életkedv segítő, vidámító, n
egítsége. Kettőtök hangulatváltoz
egyelmeszett nyugalma és kissé koro
al együttjáró életbölcsessége a bizt
ngelő kacagása, életfrissessége és
ndig bizakodó vidámságot fogja
tehát a kölcsönös megértés feltét

c./ V i s z m é r ő k.

A vízmérők a csővezetékben átfolyó vízmennyiséget összegezve mutatják. E berendezések lehetnek dugattyúsak, forgókamrásak, vagy szárnyasak.

VII. TÁBLÁZAT.

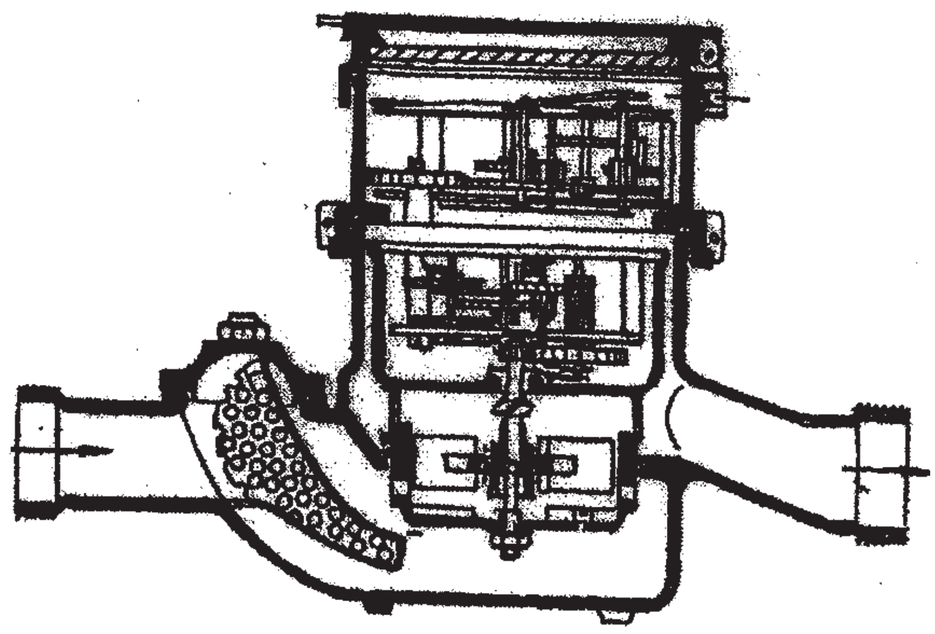
m	Mérőszáj		Mérőperem	
	R	k	R	k
0,05	7.10^4	0,987	$1,25.10^4$	0,948
0,10	$7,3.10^4$	0,989	$2,5.10^4$	0,602
0,20	$8,1.10^4$	0,899	$5,0.10^4$	0,615
0,30	$11,0.10^4$	1,015	$7,5.10^4$	0,634
0,40	$17,0.10^4$	1,041	$10,0.10^4$	0,651
0,50	$19,0.10^4$	1,091	$12,5.10^4$	0,696
0,60	$20,0.10^4$	1,142	$15,0.10^4$	0,762
0,65	$20,0.10^4$	1,193	$16,2.10^4$	0,770

$R = \frac{Dv}{\nu}$ (Reynolds-féle szám, ν-t l. I. kötetünkben)

100. ábra.

A szárnyaskerék-mérő /l. 100. ábra/ egy vagy sok nyíláson keresztüláramló folyadéksugárral forgásba hozott /függőleges tengelyre ékelt/ szárnyaskerék fordulatszámát viszi át a számlálóműre. A magyarországi vízművek fogyasztóhelyein főleg ezt a vízmérőfajtát használják.

tom be ezt az ábrát, mert - legyen szabad megjegyeznem szemtanúja voltam az esetnek.

A miskolci korszak második- harmadik évében, azaz 1951-ben, hasonló intenzitással, egy év alatt 5 egyetemi jegyzetet írt. Egyéb munkái mellett. Bármely tananyagot rövid idő alatt tudott elsajátítani. Szépérzék, szorgalom, gyors felfogás, lelkesedés, gyorsan feladat, ezek jellemezték leginkább elvégzett. Szakított időt kikapcsolódásra, sportra, zenére, beszélgetésre. Beszélt terveiről, elképzeléseiről.

Apollinaire jut eszembe, aki egyik versében leírja, hogy egy spanyol úr úgy élt sikeres és boldog életet, hogy volt négy tevéje, amivel bejárta a világot.

Költő a verset így fejezi be:

„Il fit, ce queje voudrais faire, Sij 'avais quattre dromadaire."

Mondhatnánk sokan a költővel együtt magyarul

„Tette azt, amit én is szerettem volna, ha lett volna négy tevém” Ha lett volna!

A tehetség ugyanis szükséges is, de még nem minden. Terplán Zénótól többször is hallottuk azt a jelmondatot, amely vezérelve volt, amit egész életében követett:

„Labor omnia vincit improbus.”

Engedjék meg, hogy ezt a Vergilius-i sort úgy fordítsam le: *a kitartó munka előbb-utóbb eredményhez vezet*. Vagy, ahogy Zénó bennünket tanított:

„A munkára kell nagyon odafigyelni, az eredmény majd jön!”

Ez volt sikereinek titka. ***Miskolc, 2003. május 24.***

Látogatás a Budapesti Műszaki Egytemen a Pattantyús-tanszéken
(Jobbról-balra: Pattantyús-Á. Géza, Terplán Zénó, Lévai Imre)

Imre Bácsi! Hosszantartó társalgásaink alatt többször bizonyságát adtad, hogy boldog ember vagy. Mi a véleményed arról a közszájon forgó kínai mondásról, hogy „kertész legyen, aki boldogságra vágyik”.

Lacikám! Köszönöm a kérdést, mert kedvteléseim közül ki nem hagyhatom a szabadban, kertben élő zöldek kívánta emberi gondoskodást. Már gyermekkorom élményei ösztönöztek, hogy a természet életjelenségeit figyeljem, ápoljam. Emlékszem; a magból kibújt zöld csíra, a fán kipattanó rügy, a tószéli sás mozgása, növekedése, a mező virágainak nyitogató kelyhei kisgyermekkori éveim csodái közé tartoztak. Hosszan ácsorogtam a réten és töprengtem, hogyan történhet mindez? Iskolás éveimben már érzékeltem és tudtam milyen érték és öröm, amikor az elvetett mag szárba szökken, a búzatábla bő termést ad. Később a város kőházainak fogságában élve a kerti foglalatosság messze tűnt, de nem felejtődött. Ha kijutottam a szabadba be kellett élnem a frissen kaszált fű illatával. Házasságom adta lehetőség volt az igazi kertészkedés. Ezt követően bérelt lakásunk 6x6 méteres vendégszobája belső kertjének dísznövényei (fikusz, pálma, filodendron, fenyő és citromfa) kívántak gondos ápolást és szereztek jó hangulatot a családi fészekben. Később a Bükk hegység szép környezetében, sziklás hegytetőn volt egy kis faházunk. A kertben sikerrel ültetett málna-, szeder-, berkenye-, sombokrokat kellett rendben tartani. Szorgalmas gondoskodásunk nem hozott látványos hasznot. Ez nem volt igazi kertészkedés. Váltottunk. Városi otthonunkhoz közel, a Diósgyőri hegyvonulat egyik fennsíkján adódott lehetőség 400 négyszögöl kiváló földterületen hasznosan gazdálkodni. Ültettünk zöldborsót, babot, karalábét, répát, gyökeret, sáfrányt. Locsoltam fáradhatatlanul. Feleségemmel kettesben lelkesen telepítettük és kezeltük a sárga- és őszibarack, cseresznye-, meggy-, körte-, alma-, szilva- és diófákat. Fehér-piros ribizli, josta, büszke (köszméte), füge, mogyoró bokrokat, 21 tő csemegeszőlőt. Földieper és szamóca is szívta magába a napsugarakat. A kerítés mellett sorakozott a sok rendben tartott bokor (spirea, fagyal, aranyeső, hibiszkusz, cickafark, babér). Épített 32 m^2-es kerti házunk körül fenyő és tölgyek árnyékában pihentük ki a munka fáradalmait. A ház közvetlen környezetét tette vidámmá muskátli, hortenzia, páfrány és futóboróka. Madaraink két oszlopos tujában alakítottak ki búvóhelyet. Minden törődést meghálált a kert. 30 évig serénykedtünk lelkesen, amikor is az idő múlása következtében fogytán lévő erőnk arra figyelmeztetett, hogy városi otthonunk kis területére vonuljunk vissza kertészkedni, ahol ugyanazon nemes fák, bokrok élnek, mint Komlóstetőn. Saját elhatározásunkat rendben teljesítettük. Gyorsan jönnek-mennek az évszakok életünk utolsó periódusában. Most – beszélgetésünk idején – az őszidő jelei egyre erőteljesebben mutatkoznak. Szőlőlugasunk alatt avarszőnyegen járunk, mert

„*Hervad már ligetünk, s díszei hullanak,*
Tarlott bokrai közt sárga levél zörög.
Nincs rózsás labirint s balzsamos illatok,
Közt nem lengedez a zefír.” (Berzsenyi: Közelítő tél.)

A mondás igaz!

Az 1970-es évek közepén egyetemi berkekben elterjedt a ”Répáshutai Tanszék” kifejezés. Számos egyetemi oktató – többek között Varga Gábor, Czibere Tibor, Béres Lajos is -vásárolt telket, amikor elkezdődött e gyönyörű völgyben az üdülőkörzet kialakítása. Tudtommal elcsábult a Lévai-család is! Hogyan?

Az 1970-es évek elejének egyik *„társadalmi szlogenje”* az *„aktív pihenés”* volt, Még a csapból is ez folyt. Ne feledjük a társadalmi környezetet! 1968. a Nyers Rezső által fémjelzett „gazdasági reform” bevezetésének éve volt. Az általános hangulat nem tekinthető rózsásnak. Az oldás egyik – és valljuk be – hatásos eszközének a fenti szlogen széleskörű sulykolása bizonyult. Sík terepeken a „háztáji gazdaságok”, hegyvidéken az „üdülőkörzetek” kialakítása. Környékünkön ilyen volt Bükkszentkereszt, Varbó, Harsány, Pingyom, Dédestapolcsány és többek között Répáshuta is. Mi a „Répáshutai Tanszékre” kerültünk. Röviden a történet. 1975 júniusában egy kedves baráti meghívásnak tettünk eleget, amikor ellátogattunk a Bükk hegység gyönyörű vadregényes táján, az ősember híres Balla-barlangjának közelében lévő völgyben meghúzódó kis tót-faluba, Répáshutára. Feleségemet annyira elbűvölte, hogy a település üdülőkörzetében, 197**5** szeptemberében vásároltunk 521 m^2 sziklás, a templomhoz tartozó harangláb közelségében egy természőalapra épített kicsiny faházat bekerített állapotban.

A dékáni hivatal munkatársainak kirándulása Répáshutára (1974). (Balról-jobbra: Nagy Ilona, Czibere Gabriella és Beáta, Vincze Endre, Lévai Imre, Pardavi Antal)

A táj hangulata, a rét sokszínű erdei virága, az éjszaka csillagos ege, a szépen művelt nadrágszíj-parcellák változatos színei, az erdő finom illata, az ott élő emberek szeretete felejthetetlen kikapcsolódást nyújtott családomnak. Tizenegy évig csodáltuk és élveztük ezt a különös világot. Közel hozzánk átellenben adódott egy üres telek feleségem testvérének is. Tőlük különösen szép kilátás nyílott az Egerbe vezető autóút felé. Hangulatos kertjük a sűrűn ültetett fenyőfákkal, sziklatömbhöz simuló piciny faházat rejtett. A Tátrai házaspár kétkezi munkája, hipp-hopp varázsolta a fák árnyékába. Séták idején szedtük a vadvirágot, a somot, málnát, szamócát. Néztük és fotóztuk a faszénégetést, a boksák munkáját, a mészégető kemencéből ki-kilobbanó lángnyelvet, a mészkő gondos, pontos előkészítését. Sok kellemes órát, napot eltöltöttünk baráti társaságban, szomszédságban, vagy akár magányban. 1987 októberében váltunk meg Répáshutától. Az én ötletem és kérésem volt, azzal az indokkal, hogy nekem nagyon fárasztó a kanyarokkal teli autóút, és messze van otthonunktól.

A kertészkedés örök hobbitok lett. Bárhova is kerültetek mintaszerű rendet és hasznos kertet alakítottatok ki. Életem legnagyobb dióját láttam az asztalodon. Ez honnan van?

Lássuk először a diót! Tényleg méretes darab, de nem egyedüli. Ahonnan ez - Komlóstetőn a Gallya dűlőben - van, ott több is termett. Az 1425 m^2-es (396 négyszögöl) kertet 1982. december 12.-én karácsonyi ajándékképpen vásároltuk gyermekeinknek. Festői környezetben, a Diósgyőri hegyek egyik fennsíkján, Tapolcafürdő völgye fölött, otthonunktól 10 km távolságra Jó minőségű zártkert. Dr. Földesi orvoséktól igen elhanyagolt állapotban került birtokunkba. Gyermekeink köszönték, de nem igen tartottak igényt ilyen munkálkodásra, így kialakítása, rendje a mi feladatunk lett. Először gyümölcsfákat telepítettünk: **dió,** alma, körte, magvaváló szilva, cseresznye, meggy, őszibarack ültetéssel serénykedtünk. A nagyméretű diót termő fa a házunk baloldali sarka mellett látható. Később kordonba foglalt két hosszú szőlősor, berkenye, som, ribizli, büszke, málna lett a csemege. A veteményes kertben pedig zöldborsó és zöldbab terem. A díszkertben fenyők, mogyoró bokrok, tuják, babér-meggy, spirea, kecskerágó, fagyal, madárbirs, aranyeső, aranyvessző, rózsa, hibiszkusz pompázik. Nem hiányzik a hortenzia, páfrány és a pünkösdirózsa sem. Öreg fejjel építettünk egy 32 m^2-es tégla házikót, terasszal. Bevezettettük a vizet, ami kincs a lakásban és a kertben egyaránt. Kedves pihenőhelyem minden évszakban. Fáradt, feszült állapotom gyógyszere, ha ott lehetek. Télen a kertünkhöz vezető úton (a téli kép a bejárat előtt készült) a ropogó friss hóban lépkedve gyönyörködhetünk a természet csodáiban, nyáron pedig átadhatom magam a kertészkedésnek vagy a baráti beszélgetéseknek.

***Borsóültetés** (1992)*

Terplán és Döbröczöni családdal (1985)

A kényelmet a GONDOKODÓ hozta meg számodra, amelyet Hajdúszoboszlón vettetek meg. – Zárójelben jegyzem meg, hogy én itt tanultam meg úszni az 1950-es évek elején. Azóta is vissza-visszajárok, igaz most már ízületi fájdalmaim csökkentésére. Titeket is ez vezérelt?

Nem teljesen, de majdnem. A gyógyvizek hatása közismert. Számunkra, Miskolcon lakókra nyilvánvalóan a közelünkben levő, vizek az érdekesek. Az egy nap alatt megjárható, 100 km-es körzetben található gyógyhatású termálfürdők száma világviszonylatba is nagy. Az Alföld területén ezek száma több, mit 150. Hazánk adottsága kiváló, hiszen az alföldi medencében a hőmérséklet emelkedése a föld felszínétől mért mélységgel, sokkal nagyobb, mint általában a világon. Emlékeim szerint Európában ez az érték 33 m/^{0}C, míg a hazai átlag csupán 20 m/^{0}C. Így kb. 1300 termálkút található hazánkban. Máshogy fogalmazva, a földi átlagban 100 méterenként kb. 3^{0}C-al, európai átlagban 5^{0}C-al, hazai viszonylatban 5-7^{0}C-al növekszik a hőmérséklet. A II. Világháború után energiaszegény országunkban az Alföldön nagy erővel indult meg az olaj és a földgáz keresése. Azonban többnyire meleg víz tört fel, amelyet hosszú ideig nem hasznosítottak. Csak jóval később indult meg a gyógyvizeink hasznosítása. Igaz ez alól kivétel Hajdúszoboszló, ahol az 1920-as évek második felében már tudatos fejlesztés indult meg.
Azóta világhírűvé vált.

„Örökös üdülési jog” Hajdúszoboszlón (1988-1997)

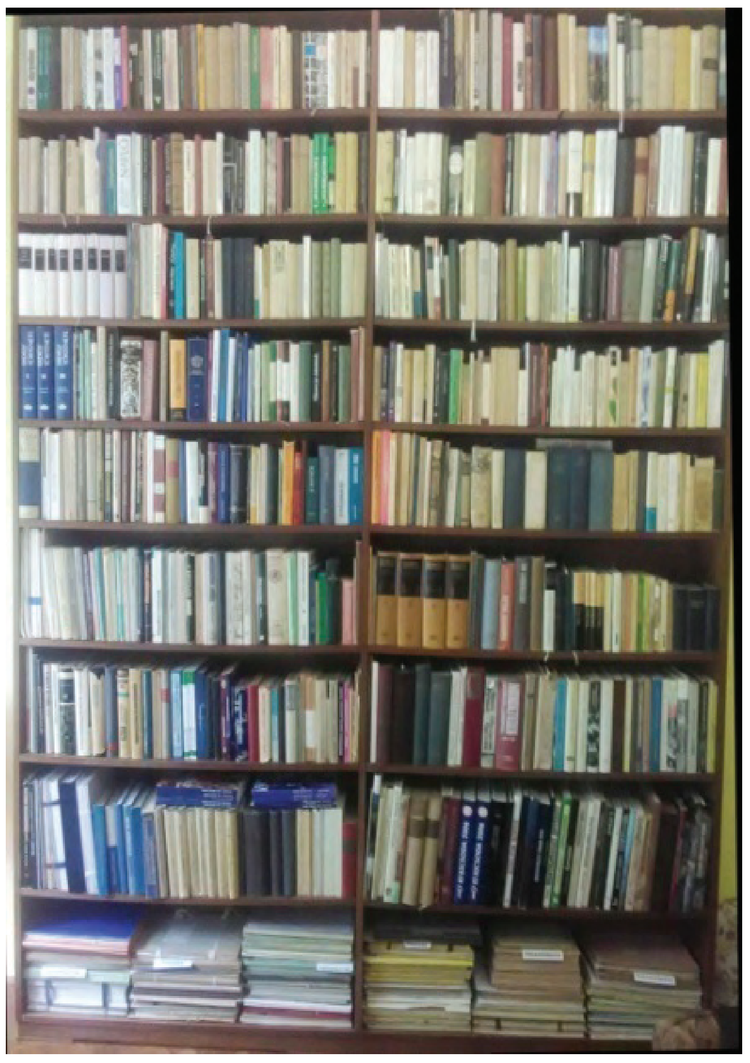
Az életkorunk előrehaladtával mi is gyógyvíz után vágyakoztunk. A dilemmát a „naponta utazzunk közelre” vagy a „kissé távolabb és ottani tartózkodás” jelentette. Szülőhelyemnek, Hajdúböszörménynek is szépen kialakított fürdője van, ráadásul még középiskolámhoz hasonlóan a Bocskai nevet viseli. A teljes kikapcsolódásra azonban itt nem számíthattunk. Így az összkomfortosabb Hajdúszoboszló mellett döntöttünk. Itt vásároltunk örökös üdülési jogot kétszemélyes összkomfortos szobában 1988. május 20.-án. Kilenc évig tartottuk fenn. Feleségem rendszeresen használta ez idő alatt. Én mindössze kétszer vettem igénybe. 1997. december 10.-én adtuk el, mert ekkor robbantak ki azok az országos botránysorozatok, amelyekben az építtetők a halmozott adósságokat a legkülönbözőbb módon igyekezetek az üdülési jogot megvásárolókra terhelni. A zűrzavaros ügyleteknek nem kívántunk részesei lenni. Így elbúcsúztunk ettől a lehetőségtől. Feleségem azért szerette ezt a megoldást, mert igen jó, rendszeres, lelkiismeretes volt a gyógykezelés.

Feleségem az üdülő gondozott kertjében

Dolgozószobádba lépve az első benyomások: tele könyvespolcok, nagy íróasztal, kényelmes szék, képek a falon és rend mindenütt bármerre is pillantok. Melyikről mondanál néhány mondatot?

A rend nem teljesen az én érdemem, de nagyon szeretek ilyen körülmények között dolgozni. A „rendszeretők” táborában érzem jól magam. A könyvek? Kíváncsi természetű vagyok, és ha bármi felmerül gondolataimban, szeretem ellenőrizni, lehetőleg azonnal. Nem az INTERNET világában nőttem fel, kénytelen voltam „papír formátumú” **TUDÁSTÁRAT** kiépíteni. Könyvtáramban nyugodtan nyúlhatok a megszokott helyekre gondolataim kiegészítésére, ellenőrzésére. Íróasztalom? Ugyanilyen rendben, mindig megtalálom ami kell. Mindezek jelentik számomra az eredményes munkavégzés feltételeit. Nem pihenés itt lenni és nem is luxus. Szobám hőmérséklete 18-22 ^{0}C, az ablakomon betódul a napsugár, egyszerű és célszerű berendezés, a tisztaság már eleve kellemes közérzetet biztosít a kiegyensúlyozott munkához. Ez pedig egészségemnek is egyik oszlopa. Nyugdíjas éveim elején, amikor már többet tartózkodtam itthon – az évszakok időjárásától függetlenül –gyötört a derékfájás. Orvoslás nem mulasztotta. A Hajdúszoboszlói gyógykezelés, torna sem szüntette. Ott tartózkodásunkkor öreg, élénk tekintetű – a medence szélén üldögélő – beszélgető társamnak elpanaszoltam fájdalmamat. Kérdezi a gazda: ha magának ülő foglalkozása van mi az ülőalkalmatossága? Szék, mondom. Milyen szék, kérdi. Támlás, párnás. No, akkor sürgősen cserélje simára gyalult támlás székre! Feleségem mosolyogva hallgatta eszmecserénket.

Tetszett neki az ízes hajdú tájszólás. Késő délután a fürdő területén lévő szállásunkról sétára indultunk, cél nélkül. A víztorony irányában, nem messze, népi iparművész takaros háza tűnt fel előttünk. Becsengettünk. Érdeklődésünkre a ház tulajdonosa szíves szóval betessékelt és mutatta raktáron levő, fából faragott támlás szék típusait. Vaspánt, szeg, csavarmentes volt. Kiválasztott formából azonnal rendeltünk egyet. Ez volt 1993. augusztus 2.-án a születésnapi ajándékom. A széket **„GONDOLKODÓ”** névre kereszteltük. A háttámlába kis rézlapon a dátumot meg is örökítettük. Így került az otthoni munkapadom, íróasztalom mellé jó szolgálatomra. Idővel elfelejtettem, hogy derékfájós voltam. Szobám legkedvesebb bútordarabja lett. A gyógyító szék kényelmemet szolgálja.

Engedd meg, hogy visszatérjek diákkoromhoz, az Alma Máteremhez, az 1968/69-es tanévhez. Ez mindkettőnk számára emlékezetes esztendő. Számodra az egyetemi tanári kinevezést, nekem meg a végzést hozta a szokásos gyűrűavató szakestéllyel, amelyen a Minisztertanács elnöke Fock Jenő is részt vett. Egyetemünkön „egy fokkal több van" diákszlogent sokszor hallottuk.

A tanév Zambó János rektorságával, Czibere Tibor dékáni megbízatásával és Romvári Pál, valamint Mörk János dékánhelyettesi megbízatásával indul a Gépészmérnöki Karon. Kozák Imre, Czibere Tibor, Nándori Gyula mellett én is ekkor kaptam meg az egyetemi tanári kinevezést. A végzésed tanéve számomra azért is maradt emlékezetes, mert hazánk politikai, társadalmi vezetői szinte menetrendszerű látogatást tettek Egyetemünkön és tanszékvezetőként többnyire nekem részt kellett venni a találkozókon. Kozák Imre tudományos rektorhelyettes lett, Czibere Tibor dékánnal, pedig a baráti kapcsolatokon túl „hivatali viszony" is kialakult. A látogatások dióhéjban:

- 1968. december 10. Cseterki Lajos az Elnöki Tanács titkára,
- 1969. január 20. Fock Jenő a Minisztertanács elnöke
- 1969. február 26. Polinszky Károly Művelődésügyi Miniszterhelyettes
- 1969. április 15-16. Fock Jenő a Minisztertanács elnöke.

Számos más esemény, rendezvény került megszervezésre ebben az évben a Tanácsköztársaság félévszázados kikiáltásának évfordulóján. Visszatérve a Gyűrűavató Szakestélyetekre (április 15.). Ezt „kiváló krónikásunk" (Terplán Zénó) így örökíttette meg a Fock Jenő látogatásának programjában: *„Este részt vett az V. é. gépészmérnök hallgatók hagyományos, de évről-évre színvonalasabb gyűrűavató szakestélyén. Ez alkalommal a hallgatók gépészgyűrűvel ajándékozták meg a Minisztertanács elnökét"*. Ekkor kapott gépészgyűrűt Romvári Pál, ifj. Sályi István és Vincze Endre is. Engem a hallgatók 1967-ben részesítettek ebben az ajándékban. Számomra azonban a következő tanév gyűrűavatója (1970. április 15.) volt az emlékezetesebb. Ekkor ugyanis rektorhelyettesként vettem részt azon a gyűrűavatón, amelyen későbbi dékáni feladatomat szemlélhettem. A feljegyzések szerint *„ez az évfolyam díszes boroshordókat szerzett be, amelyekben levő vörösbort a mindenkori dékán köteles csapra verni. A hordók kicsinyített másai is elkészültek, melyek a - magas presidium - asztalára kerültek."* Czibere Tibor dékán erről így ír[1]: *„dékánságom második évében a végzős gépészmérnök hallgatók három hordót készíttettek egy dunapentelei kádár mesterrel a bor tárolásra a gyűrűavató szakestélyen. Az alapító okirat[2] a dékánnak feladatául szabja a hordókat csapra verni, és annak vörös bor tartalmát minősíteni, hogy az a gyűrűavatásra alkalmas-e".*

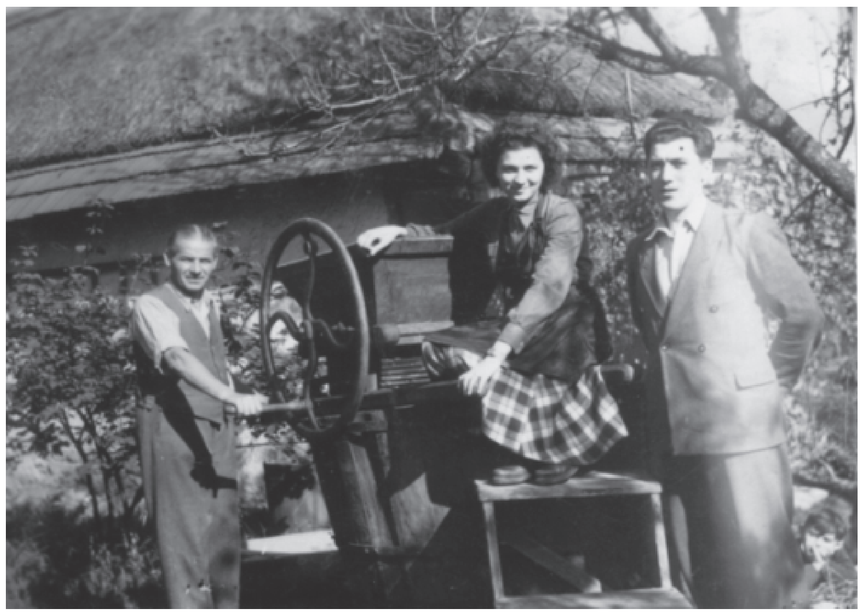
Dékáni bormustra a gyűrűavatáshoz

[1] Czibere Tibor: Ifjan – Éretten - Öregen. (Beszélgetőtárs Tóth László), 2015

[2] Beszélgetőtárs megjegyzése: A „Hordó alapító okirat" dátuma: 1969. április 15. Lásd a fenti hivatkozás 74. oldalát

Időzzünk az „avasi szüretnél” és fiatalságodnál egy kicsit. Mit mondanál el szívesen az ekkor még teljesen más Miskolcról, a szőlőhegyek és szüretek hangulatáról?

A fényképekkel a kockás szoknyás lányra és egy régi vidám őszi kirándulásra gondolok. Befejezésül pedig Lévay József 1852-ben irott *„Szüretünk”* verse szerezzen meghitt hangulatot.

Leendő Feleségem, Apósom és én

A zsindelyes avasi borház 1951-ből

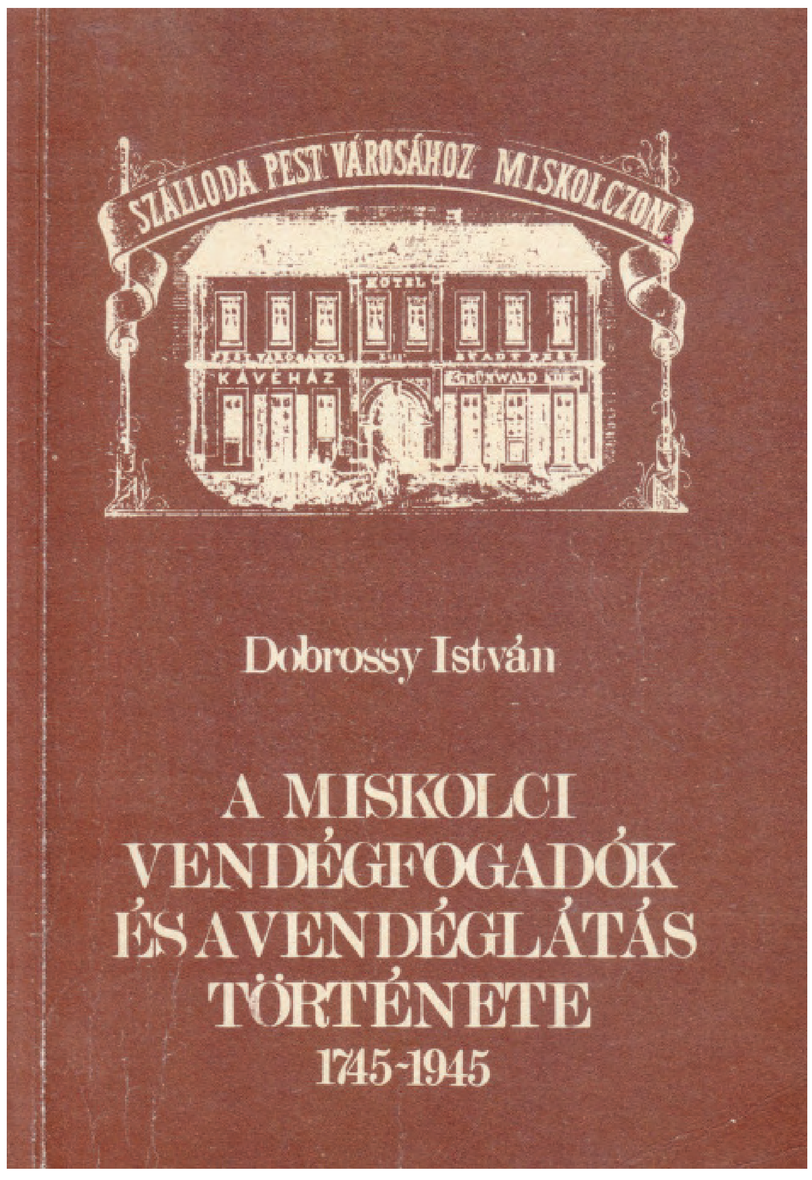

Szüret az Avason, 1951 őszén

A képek kellemes emlékeket ébresztenek bennem. A város még nem volt zsúfolt. A Dudujka-domb környéke – annak ellenére, hogy az egyetemi építkezés már megkezdődött – inkább a kirándulók birtokában volt. A Hejő patakot Tapolcáig kísérő nagy kaszáló területén sátrat vertek a napozni vágyók. 1951-et írtunk. Napsütötte ősz volt. Egyik vasárnap meghívást kaptam a Kőkötő dombjára, egy szépen gondozott szőlőbirtokra. A kockás szoknyát viselő lánnyal a (mai) Művésztelep előtt reggel hét órakor találkoztam. Az Avast, járható útján átgyalogolva – kéz a kézben – egy óra múlva megérkeztünk. A borház előtt hatalmas fakád, rajta daráló, mellette prés, hordók készenlétben. Tíz serény ember már szedte a szőlőt és puttonyozott. A lelkes üdvözlés után a „korty kisüsti” és a „fonatos” nekünk is kijárt. A vendéglátó Nagynénitől mindjárt munkát kértünk. Környezetünk sürgés-forgásában rotyogott a gulyás, sült a kolbász, sercegett a malachús és a kockázott szalonna a kapros-túrós galuska lazítására. A fehérre meszelt udvari kemencében folyamatosan sült – majd fogyott – a „kőttes béles”, a vajas cipó meg a pogácsa. Én ezt a jól szervezett tevékenységet nehezen tudtam követni. Önkioldó gépemmel szorgalmasan fotóztam több-kevesebb sikerrel. A kockás szoknyás leány édesapja mellé szegődve gyors mozdulatokkal, nagy lendülettel végezte a rá bízott teendőket. – Azért arra is jutott egy-két perc, hogy napjában párszor a borház árnyékában örök hűséget esküdjünk egymásnak, remélve, hogy év végén már új borral koccinthatunk boldognak óhajtott majdani együttélésünkre. Alkonyatban, mire a csősz hallatta puskáját a szüret befejeződött. A 10-15 fős társaság háti kosarukat megtöltve gyümölcs, szőlő, must finomságaival, vidáman vonult a Dudujka-domb és Szepesi-mezsgye útján hazafelé. A kockás szoknyás leány engedélyt kapott szüleitől, hogy sereghajtóként kövessük a szüretelőket. Vigyázott ránk a vén Hold, szép volt. Ígértem Lévay József versét is. Mivel hosszan elmerengtem a kezdeteken, tegyük a verset a könyv 3. Mellékletébe.

Könyveidet szemlélve megakadt a szemem egyiken, amelyiknek szerzője Dobrossy István[1], aki „miskolci polgárrá” nevelt ismereteivel, tudásával, - noha Debrecenben végzett az egyetem történelem-néprajz szakán és idősebb korában is sokszor járt ott – Miskolc város történelmi múltját kutatta élete végéig. Vele kapcsolatos kérdésem: milyen apropóból került polcodra e könyv?

Kezdjük az elején. A korosztályodba tartozó Dobrossy Istvánt (1946-2015, Miskolc város díszpolgárát, 1998.) mindig tiszteltem kitartó és alapos munkájáért. Ő volt az, aki igazán szerette, becsülte Miskolc polgárait és igyekezett minél több lokálpatriótát nevelni. A kiválasztott könyv nem szerepel a Wikipédia „fontosabb munkái” között. Számomra mégis érték, mert egyrészt fiatal koromhoz vezet vissza, másrészt a *„mivel olthatjuk szomjunkat?”* kérdésedre válaszol. Elöljáróban – az enyémet egy nagy pohár tiszta víz oltja! Ez jól esik! De értem kérdésed, így szüret idusán. A mondás ismerős: *„Az emberi élet fehértől-fehérig terjed”, vagyis az elején anyatej, a végén fehér bor. Közben minden más”.* Bevallom, szeretem a nemes száraz fehér bort, módjával. Ez Miskolc városában, az AVAS közelségében elérhető. Egy kis idetartozó történelem: Az 1800-as évek második felében az Avas híres borpincéi (amelynek traktálásai évszázadok óta közismert), nemcsak a helyi, de a környékbeli jó minőségű bor érlelését, tárolását és vendéglátását is egyre kiterjedtebben szolgálták. A borozgató társaságok népes táborrá alakultak. Gombamód sokasodtak a vendégfogadók, a fáradalmait kipihenni kívánó, vidámságra vagy búfelejtésre vágyó lakosság kedvére.

„Ez a pohár bujdosik, így éli világát
Kézről-kézre adatik, éljen a barátság.”

Később talán rigmusokban is megénekelt *„bujdosó pohár”* szokása táplálta és terjesztette a miskolci vendégszeretet hírét, s ösztönözte maradásra, vagy visszatérésre, olyan jeles híveit, mint Petőfi Sándor, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Kossuth Lajos (Miskolc város első díszpolgára, 1886), Lévay József, aki ugyancsak díszpolgára Miskolcnak (1910). Az irodalmi társaságnak a helyi ételspecialitások mellett, névre szóló, gravírozott feliratú poharakban szolgálták fel a pincetulajdonosok a „finom nedűt”. Ez a múlt! Az 1950-es évek elejétől – házasságom után – sűrűn volt alkalmam, feleségem szüleinek Miskolcon az Albory (ma Benke János utca) utca végétől a hegygerincig terjedő szőlőskertjében szorgoskodni, hogy a „hegy leve” hordókba töltve, a pincébe kerüljön.

---

[1] https://hu.wikipedia.org/wiki/Dobrossy_István_(történész)

A hajtáselmélet, a fogaskerekek gyártása, a kapcsolódás elmélet területén ugyanúgy, mint más tudományterületeken „nagy elődeink” tudását megismerjük, hasznosítjuk, majd továbbfejlesztjük. Te kiket tekintesz ilyeneknek a magad területéről?

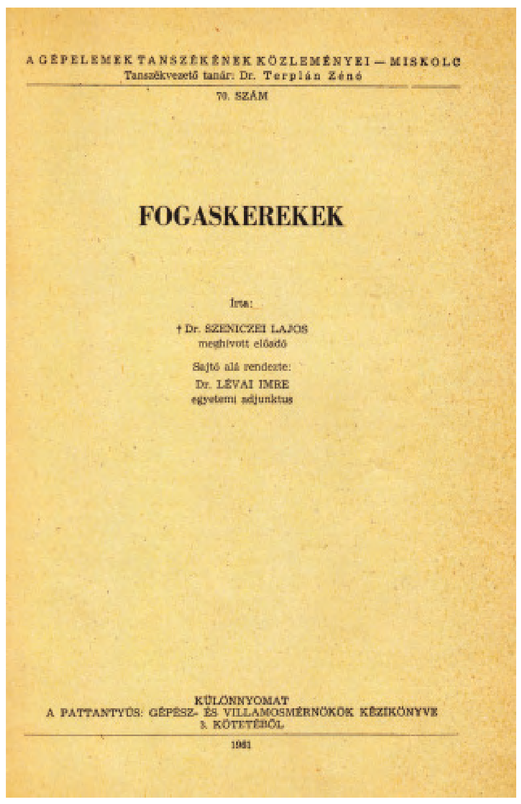
A válasz egyszerű és nehéz. Egyszerű, mert egy általánosításra is képes mély tudás megszerzéséhez sokat kell olvasni. Nehéz a válasz azért, mert sokaktól származó munkát kell olvasni. Hogy e nevekből kiket említek? Már korábban is említettem Szeniczei Lajos, Botka Imre, Erney György, Magyar József, Bercsey Tibor, Hegyháti József, Bakondi Károly, Bali János és a „miskolci iskola” tagjai között Terplán Zénó, Tajnafői József, Dudás Illés, Drobni József és Drahos István nevét. Mindegyik hatással volt szakmai életemre, munkásságomra. Lehet, hogy igazságtalan vagyok. Két nevet mindenképpen kiemelek. Időben az első, Szeniczei Lajos.

Szeniczei Lajos *(1898. január 27. – 1960. január 17.)*

A Miskolci Műszaki Egyetem (nem „Nehézipari”) Gépelemek Tanszékének 1958. évi munkája fogaskerekekkel foglalkozó részét értékelte Szeniczei doktor a Magyar Tudományos Akadémia VI. Műszaki Osztálya részére 1959. március 25.-i levelében.

„<u>Elliptikus fogaskerekek:</u> E témakört Lévai Imre 34 oldalon (15 ábra) teljes tárgyismerettel, kitűnő fogazásgeometriai és matematikai készséggel dolgozta fel. Értekezésének tudományos értéke igen nagy és a nemzetközi szakirodalomban nincs hozzá hasonló. Szerző a felsorolt irodalomból vajmi kevés szempontot kapott, s azok között is hiányzott az összefüggés. Dolgozatának legnagyobb része, gondolatmenete, bizonyításai és levezetett tételei teljesen egyéni munkája. Lévay[1] Imre ezen értekezésért minden elismerést megérdemel”

A GÉPELEMEK TANSZÉKÉNEK KÖZLEMÉNYEI — MISKOLC
Tanszékvezető tanár: Dr. Terplán Zénó
70. SZÁM

FOGASKEREKEK

Írta:
† Dr. SZENICZEI LAJOS
meghívott előadó
Sajtó alá rendezte:
Dr. LÉVAI IMRE
egyetemi adjunktus

KÜLÖNNYOMAT
A PATTANTYÚS: GÉPÉSZ- ÉS VILLAMOSMÉRNÖKÖK KÉZIKÖNYVE
3. KÖTETÉBŐL
1961

Mit tagadjam, örömmel olvastam elismerő értékelését munkámról, amely egyben doktori disszertációm volt. „Meghálálni” csupán halála után tudtam, amikor a „Gépelemek Tanszéke Közleményei” –nek 70. számában halála után sajtó alá rendezhettem „Fogaskerekek” c. munkáját.

A másik olyan név, amelyet mindenképpen ki kell emelnem a Miskolcon született Magyar József[2] (1928-2011). Ő a kandidátusi dolgozatommal kapcsolatban 1965. szeptember 24.-én írt levelében így fogalmazott:

„ Kedves Imre!
Igen sajnálom, hogy nem tudtam találkozni Veled! Mindenek előtt: Hálásan köszönöm disszertációd példányát. Igazán kedves volt, hogy adtál belőle egy példányt. Végigrágni még nem volt időm, de azért megnéztem, hogy mi van benne. Szívből gratulálok! Szerintem fogazáselméletből ez az <u>első</u> igazán értékes magyar disszertáció! Igazán szép munka. Ez vitán felül a kandidátusi szint fölött van!"

---

[1] Visszatért újból – és nem csupán ekkor –a diákkorom „Lévay” neve.
[2] http://old.mta.hu/vi_osztaly_hirei/elhunyt-magyar-jozsef-professzor-127571/

A tanszékvezetői megbízásodat nem számítva 16 évet töltöttél az egyetemi vezetői struktúra pozícióiban. A szakmádban világszerte új eredményeket értél el – mondják a kutatási területed vezető szakemberei itthon és külföldön is. Te nem tartod ezt a periódust elvesztegetett időnek?

Az éremnek mindig két oldala van. Most, hogy összeszámoltad, valóban így van. Dékánhelyettes voltam 1963-67 között, majd oktatási rektorhelyettes 1969-72-es periódusban, ezt pedig egy hosszú dékáni megbizatás fejezte be 1974-83 között. Amikor elkezdtem az egyetemi struktúrában tevékenykedésemet, akkor még az igen-

csak a „tinédzser korban” volt. Intézményünket mindössze 14 éve alapították.

A Gépészmérnöki Kar dékánjai
Balról-jobbra:

- Kónya Albert (1951-1952)
- Petrich Géza (1852-1964)
- Terplán Zénó (1964-1968)
- Czibere Tibor (1968-1974)
- Lévai Imre (1974-1983)

Gondolom, nem kell ezt az életperiódust, annak jellemző vonásait bemutatni. Vannak könnyen megfogalmazható külső követelmények, miközben belül zajlik az élet. A kettőt kell valahogyan egymáshoz símítani úgy, hogy mindennapi környezetünkben jól is érezzük magunkat. Az egyetemi struktúra pozicióiban elhelyezkedők feladata ezen összhang megteremtése. Ez nem egyszerű mivel mi emberek sokszínű egyéniségek vagyunk és a vezetés lényege az, hogy az egyéni hangokból élvezhető mű alakuljon ki. A kar vezetői is ezt próbálták megtenni.

A Gépészmérnöki Kar dékánjai Czibere Tibor és Lévai Imre után
Balról-jobbra:

- Páczelt István (1983-1994)
- Cselényi József (1994-2001)
- Döbröczöni Ádám (2001-2009)

A fenti névsor folytatása napjainkig

- Jakab Endre (2009, 1 hónapra)
- Illés Béla (2009-2013)
- Bertóti Edgár (2013-2017)
- Siménfalvi Zoltán (2017-)

A Gépészmérnöki Kar dékáni vezetésében választott funkcióidról már beszéltünk. De rektorhelyettes is voltál. Mit emelnél ki ebből a periódusból?

A struktúrákban betöltött szerepek, a mindennapok – többnyire – monoton feladatainak végrehajtását jelentik. Így éreztem ezt én is szinte végig. 1963-67 között dékénhelyettesként, 1974-83 között pedig dékánként szolgáltam a Kart. Ez 13 évet fogott át. Nem volt könnyű, mert sok-sok változásnak lehettünk tanúi, a maguk eredményeivel, belső feszültségeivel együtt. Igaz, akkor még csupán három műszaki kar működött Egyetemünkön, annak jó és kevésbé jó következményeivel együtt. Ez utóbbiakban talán az jelentkezett döntően, hogy Egyetemünk súlya valamivel kisebb volt a tradicionális, sok karral működő hazai egyetemek között. Ezt felismerve a rektori vezetés megkezdte a „sokkarúvá válás" első lépéseit. De térjünk vissza a 1969-72-es periódusra. Zambó János rektorsága idején Bocsánczy Jánost követően három éves periódusra oktatási rektorhelyettesnek választottak meg. Szerencsém is volt, mert a levelező oktatáshoz kötődő feladatokat Sulcz Ferenc látta el. A tudományos rektorhelyettesi feladatokat először Kozák Imre (1969-70), majd Szabó János (1970-74) professzor társaim kezelték kellő bölcsességgel és körültekintéssel. Az ilyen „vetésforgó" a tisztségek betöltésében nagymértékben hozzájárult az egyetem jó hírnevének megtartásához is, hiszen a rektor mellett mindig volt egy-két „öreg róka" a helyettesek között. Az egyetemi vezetés második vonalába kerülve egyik első kezdeményezésem volt elődeim tevékenységének áttekintése. Itt ért a meglepetés! Egyetemünk alapításának évében nem volt rektorhelyettes, vagy ahogyan az 1949. évi XXIII. törvény (megjelent 1949. aug.15.-n) 3§ 2. bekezdése is rendelkezik *„kurátora", aki az egyetem „közigazgatását vezeti*". A feladatot először Terplán Zénó töltötte be 1952-55 között „gazdasági rektorhelyettes" címmel. Őt követte ugyanezzel a címmel Lancsarics Alajos 1955-59 között. Terplán Zénó 1955-59 periódusban már új szereppel, előbb tudományos rektorhelyettesként, majd 1959-ben a levelező oktatás felelőseként, Gáspár Gyula (1957-1966) oktatási rektorhelyettes mellett jelent meg az egyetemi vezetés második vonalában. Közben Zambó János váltotta Terplán Zénót a tudományos rektorhelyettesi poszton. A gazdasági rektorhelyettesi beosztás Péterffy László (1814 – 1963. 09.04.) halálával megszűnt, majd Kovács Ferenc rektorsága (1986-94) idején Kocziczky György képviseletében 1991-ben újjáéledt. E pár mondattal jellemezve a kezdeteket, hasonlókat mondhatnék az utódaimmal kapcsolatban is. Közöttük időnként felbukkant a „nevelési rektorhelyettesi" státusz, avagy a „gazdasági ügyekért felelős poszt"-ként a „három kar dékánja" is az 1960/61-es tanévben.

Czibere Tibor rektor és dékántársai, Takács Ernő, Vorsatz Brunó és Lévai Imre „hivatalban és a fehér asztalnál"

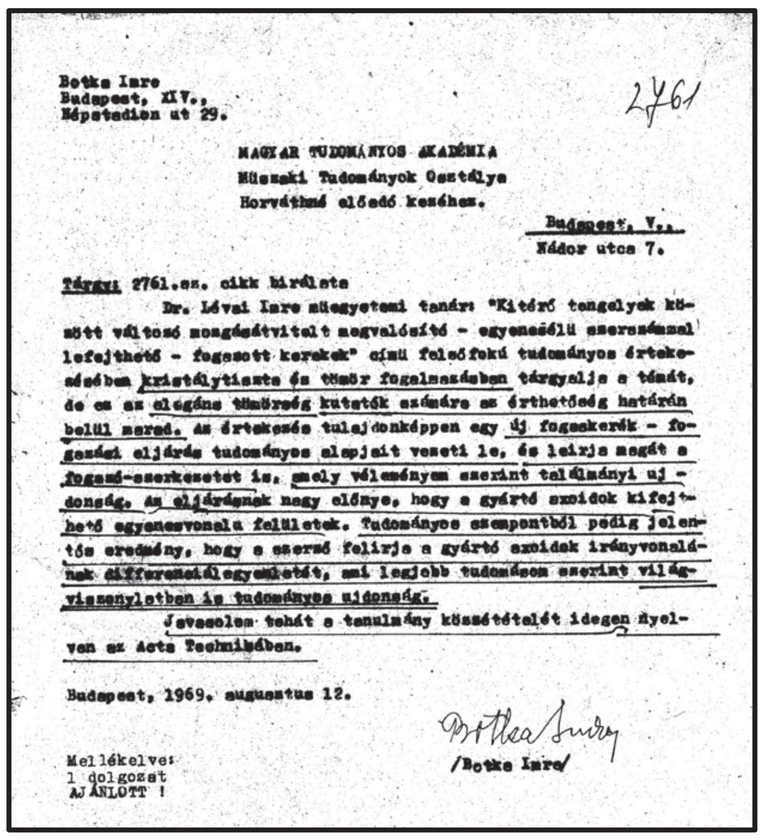
Nagyon más képességekre van szükség az egyetemi és szakmai struktúrákban pozíciókat szerezni. Az elsőhöz a helyismeret mellett kellő bölcsességre, emberismeretre és a sokszor elcsépelt „vezetői készségre”, a szakmában viszont tudásra, egyéni és kristálytiszta gondolatokra. Téged nem csupán a miskolci, hanem a tradicionális budapesti iskola is elismert. Milyen „ereklyéket” osztanál meg a Tisztelt Olvasóval?

Nem kenyerem a dicsekvés! Vannak azonban olyan – mint ahogyan azt te is nevezted – ereklyéim, amelyet szívesen veszek elő. Ilyen volt a „Szeniczei-levél”, amelyet elsősorban nem magamért, hanem inkább a levél írója iránti tiszteletből tettem közé. Egy másik ilyen eset a kiváló Botka Imréhez kötődik. Péter József kollégám éles szemét, laza csuklóját dicsérő Botka Imre remek portréját én is nagy becsben őrzöm ereklyéim között.

Botka Imre
(Bácsföldvár 1906. 10.01. – Budapest, 1974. 07. 01.)

Életéről, szakmai munkásságáról átfogó képet kaphatunk Terplán Zénó „Az én gépészeim” c. könyvéből.[1] Valószínű még részletesebb ismeretek birtokába juthatnánk, ha a Műszaki Nagyjaink sorozat VII. kötete is megjelent volna. Erről Terplán Zénó így ír: *„Amikor a 80-as évek végén megírtam részletesen életpályáját a Műszaki Nagyjaink következő – még ma sem megjelent – 7. kötete számára, egyúttal összefoglaltam a Magyar Életrajzi Lexikon 4. kötete részére legfontosabb adatait. Megmagyarázhatatlan, hogy miért nem közölték, milyen meggondolás alapján maradt ki az összes beküldött összeállításomból éppen Almássy György (1919-84) és Botka Imre (1906-74). Már megfordult a fejemben az az abszurditás, hogy talán azért, mert a beküldés idején az A és B betűs állomány már tördelve elkészült, és ezt a szerkesztő nem akarta megváltoztatni.”* Hadd jegyezzem meg, hogy a Műszaki Nagyjaink VII kötete máig sem jelent meg, ill. az Új Magyar Életrajzi Lexikon 2001-ben napvilágot látott első kötetének 891-982. oldalán is csupán néhány sor található Botka Imre életéről. Élete, munkássága a Ganz-gyárhoz kötődött. Itt végig ment a ranglétra minden fokán a kezdő mérnöki beosztástól a főkonstruktőrségig. 1956-ban beválasztották a gyári munkástanácsba, amelynek következményeit élete végéig viselte. A *„Kitérő tengelyek között változó mozgásátvitelt megvalósító – egyenesélű szerszámmal lefejthető – fogazott kerekek”*címmel beküldött közleményemet az MTA Műszaki Tudományok Osztálya részéről véleményezte 1969-ben. Ilyen dicséretben elismerésben még nem részesültem. Többek között ezt írja: *„... világviszonylatban is tudományos újdonság.”*

Botka Imre
Budapest, XIV.,
Népstadion út 29.

2761

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
Műszaki Tudományok Osztálya
Horváthné előadó kezéhez.

Budapest, V.,
Nádor utca 7.

Tárgy: 2761.sz. cikk bírálata

Dr. Lévai Imre egyetemi tanár: "Kitérő tengelyek között változó mozgásátvitelt megvalósító - egyenesélű szerszámmal lefejthető - fogazott kerekek" című felsőfokú tudományos értekezésében kristálytiszta és tömör fogalmazásban tárgyalja a témát, de ez az elegáns tömörség kutatók számára az érthetőség határán belül marad. Az értekezés tulajdonképpen egy új fogaskerék - fogazási eljárás tudományos alapjait veszeti le, és leírja magát a fogazó-szerszámot is, mely véleményem szerint találmányi újdonság. Az eljárásnak nagy előnye, hogy a gyártó szerszámok kifejthető egyenesvonalú felületek. Tudományos szempontból pedig jelentős eredmény, hogy a szerző felírja a gyártó szerszámok irányvonalának differenciálegyenletét, ami legjobb tudomásom szerint világviszonylatban is tudományos újdonság.

Javasolom tehát a tanulmány közzétételét idegen nyelven az Acta Technicában.

Budapest, 1969. augusztus 12.

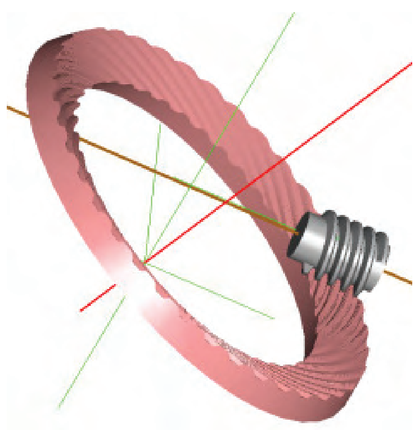
Botka Imre
/Botka Imre/

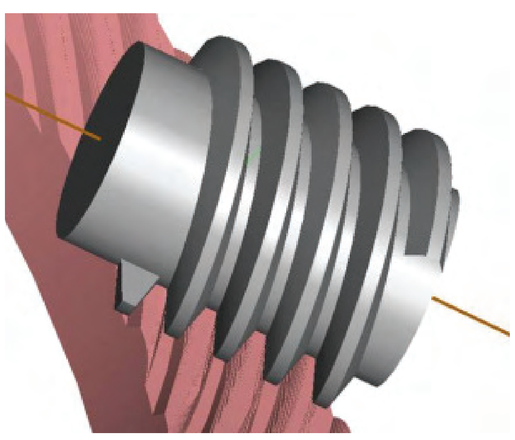
Mellékelve:
1 dolgozat
AJÁNLOTT !

[1] Miskolci Egyetemi Kiadó, 1998. 288.p.

Egy utolsó szakmai kérdésként térjünk vissza disszertációd területére és a JPÉ technológiához. Mit tudhat megérteni mindebből a témában kevésbé jártas olvasó és kiket tartasz hazánk meghatározó egyéniségeinek e témában?

Kezdeném a *„gyártási axoidok”* kifejezéssel. Ahhoz, hogy két felület folyamatosan érintkezhessen egymással és a mindenkori érintkezési pontok egy folytonos görbét alkothassanak a két test vagy elcsúszhat, vagy legördülhet egymáson. Ebből az egyszerű és könnyen belátható tényből már nagyon sok gyakorlati tény is következik némi geometriai gondolkodást követően. Hogy a legbonyolultabb esetet, - a kitérő tengelyű és nem köralakú elemek érintkezését megvalósító geometriai feltételeket - is leírhassuk meglehetősen zárt és következetes gondolkozásra van szükségünk. Ennek részleteibe nem kívánok belemenni. Ez akár az ábrázoló geometria, matematika feladata is lehetne. Tették ezt egyetemünk szakemberei is, így Drahos István (1931-1994) is az Ábrázoló Geometriai tanszék vezetője (1978-89) avagy a tervezést és gyártást megvalósító Dudás Illés (1942-, aki 1992-2007 között a Gépgyártástechnológiai Tanszék vezetője) a műszaki tudomány doktorai. Engedje meg a Tisztelt Olvasó, hogy disszertációmból idézzek egy mondatot *„A kapcsolódó felületek közös normálisait a hajtás relatív csavarjának sebességi terében a konjugált polárisok közös transzverzálisai között kell keresni”*. Ennyit az elméleti megfontolásokról és térjünk vissza a JPÉ technológiához. Két egymáson elmozduló test érintkezési folyamata geometriailag leírható. Az ebben résztvevő elemeket viszont le is kell gyártani a mindenkor rendelkezésre álló gépparkkal, szerszámokkal. Ezek mozgásviszonyai viszont az adott korszak technikai fejlettségének megfelelően kötöttek, behatároltak. Forradalmi változást idézett elő a gyártásban a számjegyvezérlésű (CNC) szerszámgépek megjelenése, hiszen ezekkel a szerszám mozgatása térben és időben vezérelhető. Visszatérve az első sorban említett „axoid” kifejezéshez, amely előtt a „gyártási” vagy „kerék” kifejezés szerepelhet azt hangsúlyozva, hogy „gyártjuk” az elemet, avagy egy hajtásban „üzemeltetjük”. A két axoid egymástól rendszerint eltér. A „gyártási axoidok” általában szabályos felületetek, hengerek, síkok, kúpok. A megmunkáló szerszámok ilyen felületen való mozgatása pedig könnyebben megvalósítható a hagyományos szerszámgépeken is. Ezért is vált lehetővé a legkülönbözőbb célokat megvalósító hajtások kifejlesztése és legyártása már megközelítőleg mintegy évszázada. E területen hazai szakembereink is maradandót alkottak. A már említett két név (Drahos István és Dudás Illés) mellett Szeniczei Lajos, Botka Imre, Erney György, Magyar József, Bercsey Tibor, Hegyháti József, Bakondi Károly, Bali János nevei emelhetők ki. A „miskolci iskola” vezetői (Terplán Zénó, Tajnafői József, Dudás Illés, Drobni József) környezetében kialakult csoportok tagjai ugyancsak lényegesen hozzájárultak ahhoz, hogy hazánk is bekerült a nemzetközi szakmai élet színpadjára. Új fejezetet nyitott a hajtás elméletében a számítástechnika megjelenése és elterjedése, hiszen megjelenhetett a modellezés, amely lehetővé tette a szilárd elméleti alapokon nyugvó tervezés és gyártás szimulációját. Ennek egyik első és részleges példája Dudás László kandidátusi értekezése.

Publikációs listádat szemlélve több cikked jelent meg németül. Visszaidézvén gyermekkorodat, egyetemi tanulmányaidat nem kifejezetten a német nyelv elsajátítására koncentráltál. Hogyan jött e váltás? Voltak segítőtársaid?

Generációm tagjai vagy otthonról hozták a nyelvtudást, vagy keményen meg kellett szenvedniük azért, hogy elérjenek valamilyen szintet. A Víd-pusztai tanyában az ízes hajdú-tájszóláson kívül más nyelvet nem igen használtak, így én a keservesen kínlódók népes csoportját szélesítettem, mint ahogy ezt te is tetted. Német és francia nyelvekből érettségiztem és az angolt tanultam azért, hogy az érettségi után kapott ösztöndíjam feltételeinek megfeleljek. A II. Világháború azonban ezen ambíciómat elmosta és jött a pályakezdés, annak minden feladatával, nehézségével együtt. Így az alapos, mély ismereteket nyújtó nyelvtanulás életemből hiányzik. Mégis azt kell mondanom, hogy szerencsém volt. Egy kiváló ember, dr. Tatár Györgyné, Smid Mirjam közvetlen környezetébe kerülhettem.

Dr. Tatár Györgyné, Smid Mirjam (1919.03.26.-2014.05.09.)

Orvostanhallgatóként kezdte pályafutását német földön. A II. Világháború előtt édesapja, Smid István evangélikus esperes kérésére hazajött Rozsnyóra. 1952-ben Egyetemünk Gépelemek Tanszékén adminisztrátori státuszban dolgozott. Később Dr. Zambó János rektorsága (1961-1972) idején koordinátora volt a bányász szakkönyveket gótról latinra, latinról magyarra történő fordításoknak. Osztrava, Rostock, Freiberg, Magdeburg könyvtáraival volt kapcsolatban. Együttműködésem – mint lektorral – közvetlenül Miskolcra érkezésemmel, 1950-ben kezdődött Mirikével. Nyugdíjba vonulását követően dr. Tatár Ágnes gyermekéhez Sopronba költözött. Feleségemmel 1948-tól élete végéig szoros kapcsolatot ápoltak. Igen értékes, intelligens asszony volt. Neki köszönhetem cikkeim kiváló német (Hoch Deutsch) szövegeit.

Igaz én sem hagytam veszni az időt. Orosz nyelvből kandidátusi vizsgát tettem. A középiskolai alapokat német nyelvből renszeresen erősítettem, így a kötetlen társalgás mellett cikkeimet is én írtam (az anyanyelvi kontroll tudatában). Az angol nyelv szisztematikus tanulását, gyakorlását viszonylag későn, 2000 után kezdtem – főleg autodidakta módon. Ekkor tértem át a Litvin ptofesszorral folytatott levelezéseimben is a németről az angolra. Az angol nyelvű szakirodalom tanulmányozásában nem voltak gondjaim. A helyes kiejtést pedig csak a beszélt nyelv környezetében lehet igazán megtanulni. *„A sors, az idő mindent megold”*, szokták volt mondani. Idővel Ágnes leányom vette át külföldi levelezésem ígényes ellenőrzését. Ráadásul kiváló angol nyelvtudásával és műszaki képzettségével lehetőségeim is bővültek.

Ágnes leányom, levelezéseim szakavatott segítője

Tanszékvezető elődeidről már szóltál, de utódaidról még nem, miközben a tanszék neve talán legtöbbször változott Egyetemünk történetében. A változás okairól és utódaid sajátosságairól mondanál néhány szót?

A kérdésed logikus és kézenfekvő. A válaszom már nem ennyire egyszerű. Ezt igyekezett pótolni a 2011-ben vezetésemmel összeállított *„Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék 1951-2011”* kiadvány. A 121 oldal terjedelmű központi magot 34 Függelék egészíti ki. A kiadványban sok egyéni jellegű kérdésre is válasz kapható, de most csak az általad felvetettekre próbálok összpontosítani. ha a tanszék elnevezéseit tekintjük:

- 1951 - 1956 Emelőgépek Tanszéke
- 1956 – 1992 Szállítóberendezések Tanszéke
- 1992 – 2013 Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék
- 2013- Logisztikai Intézet

A tanszék alapításánál a névben meghúzódnak egyrészt a műszaki oktatás hagyományai, másrészt a II. világháború utáni korszak, az újjáépítéséhez kötődő tevékenységek. Az „emelés” eszközeit az „emelőgépek” jelentik. A tanszék további nevei is az „anyag mozgatásához” kötődnek. Lényegi módosulás 1992-től jelenik meg, amikor már nem csupán az „anyag” hanem az „információ” egyidejű jelenlétét is megköveteljük egy-egy folyamat végrehajtásához. A tanszék, későbbi INTÉZET elnevezésében ez tükröződik.

A különböző elnevezésű tanszékek eddigi vezetői:

• Esztergályos Gusztáv	1951–1952	mb. egy. docens (félállású)
• Bitvai Tivadar	1952–1956	egy. adjunktus (de facto)
• Dr. Vankó Richárd	1956–1966	egy. tanár (félállású)
• Dr. Lévai Imre	1966–1984	egy. tanár
• Dr. Cselényi József	1984–2001	egy. tanár
• Dr. Illés Béla	2001–	egy. tanár

Elődeimről már szóltam, utódaimról is csak jót mondhatok. Kétségtelen, hogy *Cselényi József*[1] (1936 - 2007) volt az, aki idejében felismerte a legkülönbözőbb folyamatokban az „anyag és információ” együttes megjelenésének szükségességét ahhoz,

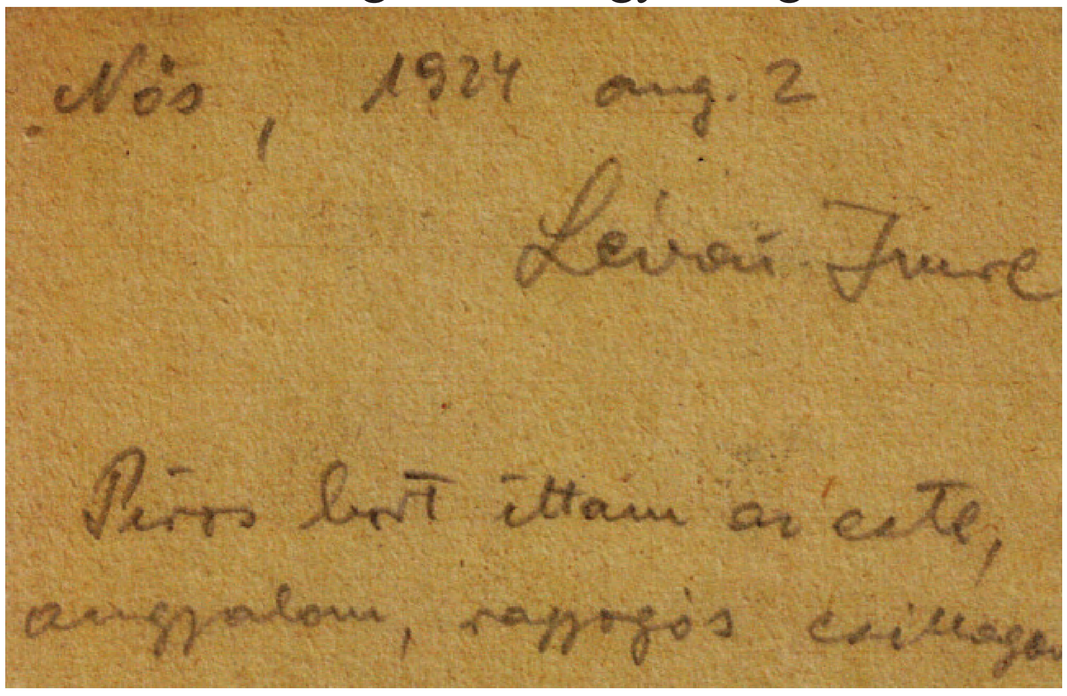
hogy a folyamatok gördülékenyen és sikeresen végbemehessenek. Ezt kellő kitartással és energiával szervezte mind az Egyetem köreiben, mind pedig nemzetközi kapcsolati rendszerben. A megkezdett lépéseket az iparból az oktatásba „átigazolt” Illés Béla[2] folytatta megteremtve ezzel Egyetemünk „megkerülhetetlen voltát” a logisztikai képzés és kutatás területén.

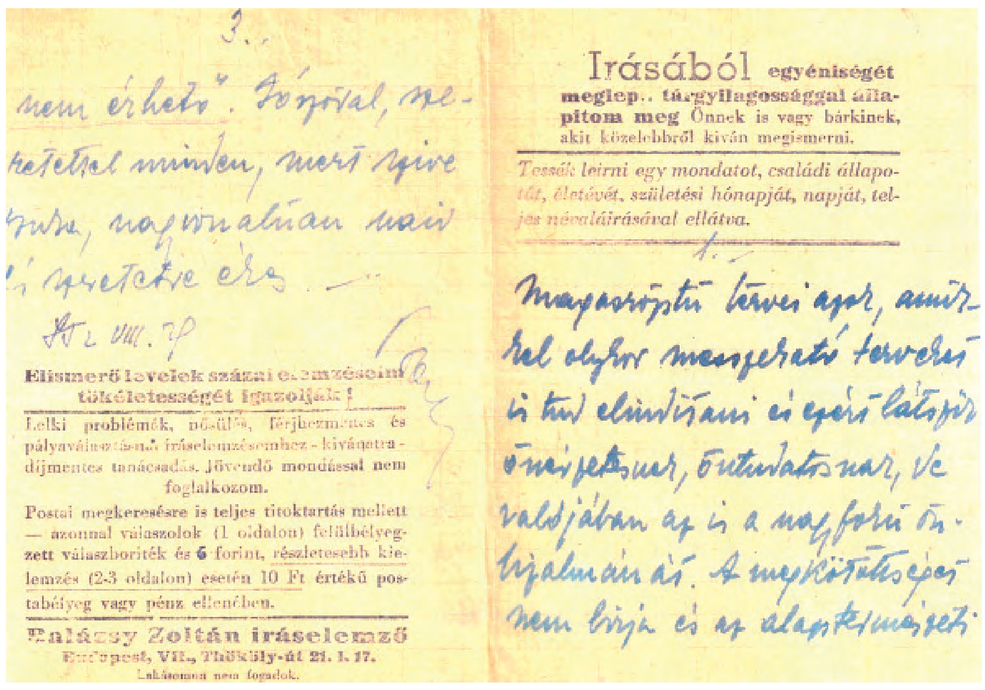
[1] http://www.szon.hu/elhunyt-cselnyi-jzsef/haon-news-FCUWeb-20071106-0259307684
[2] http://www.boon.hu/a-kituntetett-professzor-miskolcon/3798437

*Amikor a dossziékban lapozgattál egy megsárgult, kettőbe hajtott lapra lettem figyelmes. „**Írásából egyéniségét…**” – olvastam az első sort. Mi is ez?*

Fiatalon, erőnk teljében mindnyájan tervezzük a jövőt. Otthonról hozott személyiségünk egyedire formálódik, és sajátos egyéniségünk kialakul. Ezzel felvértezve indulunk neki a nagybetűs életnek. A kételkedés is megszólal azonban bennünk. Jól ismertem meg önmagam? Reálisak a tervek? Összhangban van egyéniségünkkel? De vajon mi lesz az eredmény? A kérdőjelek sokasága is hozzánk tartozik. Ez így van rendjén, ez természetes! Én is ilyen voltam fiatalon, amikor megütötte szemem egy korabeli hirdetés, amelyen ez állt:

Nős, 1924 aug. 2
Lévai Imre
Piros bőr ittam arcú, szőke, angyalom, ragyogós csillagom

„Tessék leírni egy mondatot, családi állapotát, születési hónapját, napját, teljes névaláírásával ellátva”. Amit írtam, itt látható. Nem sokkal később megkaptam a választ.

3.
nem érhető". Jó szóval, szeretettel minden, mert szíve puha, nagyvonalúan naiv és szeretetre éhes.
Kb. VIII. 29.

Elismerő levelek százai elemzéseim tökéletességét igazolják!

Lelki problémák, nőülés, férjhezmenés és pályaválasztásról íráselemzésemhez - kívánatra - díjmentes tanácsadás. Jövendő mondással nem foglalkozom.

Postai megkeresésre is teljes titoktartás mellett — azonnal válaszolok (1 oldalon) felülbélyegzett válaszboriték és 6 forint, részletesebb kielemzés (2-3 oldalon) esetén 10 Ft értékű postabélyeg vagy pénz ellenében.

Balázsy Zoltán íráselemző
Budapest, VII., Thököly-út 21. I. 17.
Lakásomon nem fogadok.

Írásából egyéniségét megfep.. tárgyilagossággal állapítom meg Önnek is vagy bárkinek, akit közelebbről kíván megismerni.

Tessék leírni egy mondatot, családi állapotát, életévét, születési hónapját, napját, teljes névaláírásával ellátva.

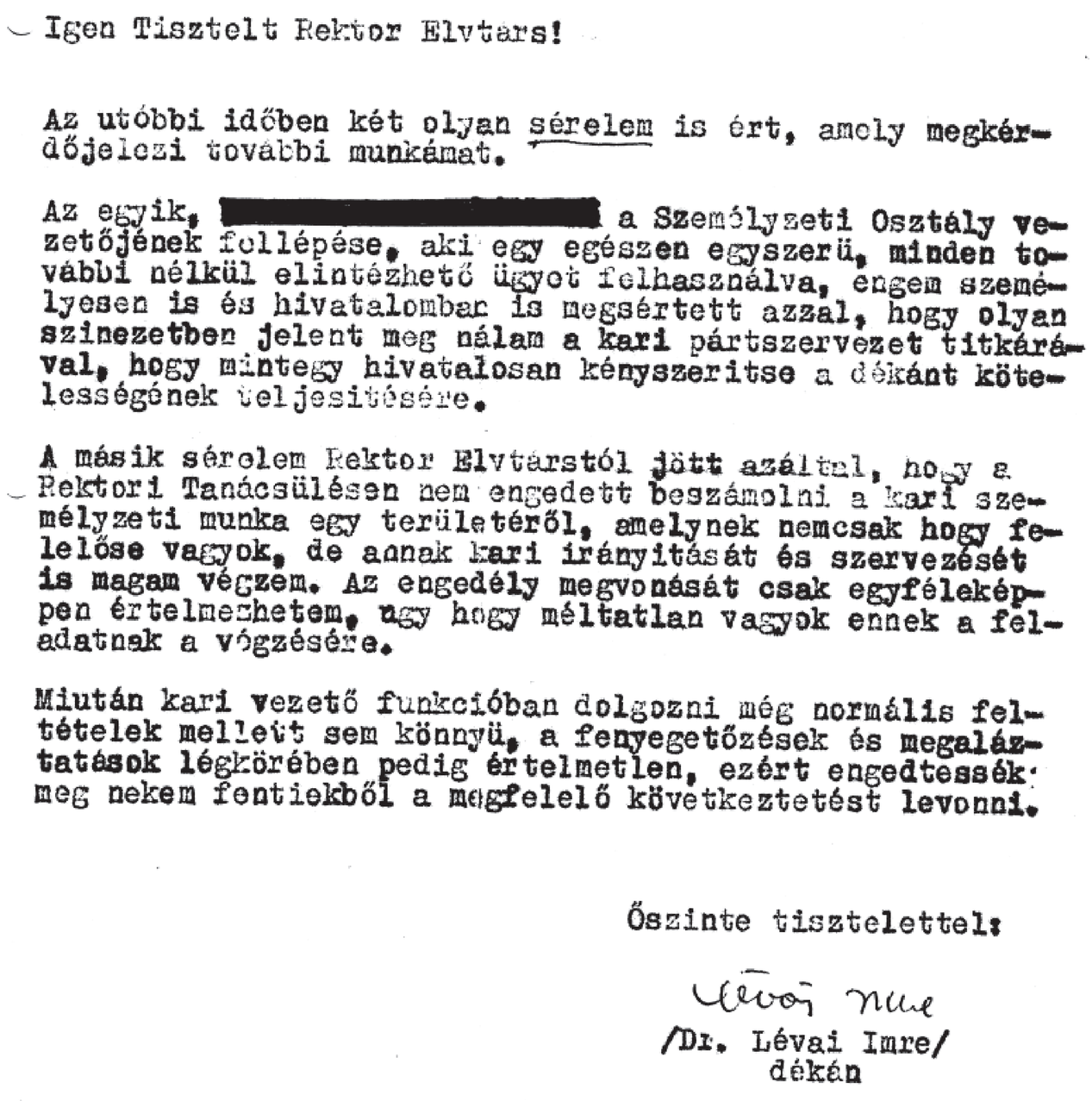
Magasröptű tervei azok, amikkel olykor messze ható terveket is el tud indítani és ezért látszik önérzetesnek, öntudatosnak, de valójában az is, a nagyfokú önbizalmán át.
A megkötöttséget nem bírja és az alaptermészeti sajátos összetételén át nem lehet szűk keretek közé szorítani. Mindenben nagyvonalú. Célkitűzéseiben az akadályok nem veszik el a kedvét, mivel mindent hidegvérűen ítél meg.
A biztos lelki erősségből eredő nyugalmon felépülő megérzései azok, amik vezetik Öt cselekedeteiben, de egyben irányítják is teljes biztonságérzettel.
Magas szárnyalású ideáljaiban a természetes optimizmusán át egyenesen lehetetlennek tartja a sikertelenséget és ezért sohasem veszíti el a kedvét.
Nem szélsőséges, azonnali és jó felismerője a valóságnak, amitől soha sem hagyja magát eltéríteni.
Erőszakkal nála semmi el nem érhető. Jó szóval, szeretettel minden, mert szíve puha, nagyvonalúan naiv és szeretetre éhes.
Balázsy Zoltán Íráselemző Budapest”

2.
sajátos összetételén át nem lehet szűk keretek közé szorítani. Mindenben nagyvonalú. Célkitűzéseiben az akadályok nem veszik el a kedvét, mivel mindent hidegvérűen ítél meg. A biztos lelki erősségből eredő nyugalmon felépülő megérzései azok, amik vezetik Öt cselekedeteiben, de egyben irányítják is teljes biztonságérzettel. Magas szárnyalású ideáljaiban a természetes optimizmusán át egyenesen lehetetlennek tartja a sikertelenséget és ezért sohasem veszíti el a kedvét. Nem szélsőséges, azonnali és jó felismerője a valóságnak, de amitől sohasem hagyja magát eltéríteni. Erőszakkal nála semmi el

A dátum: 1952. augusztus 29. Az életemet ismerő Tisztelt Olvasóra bízom, hogy értékelje a fenti mondatok tartalmát, valódiságát!

Az íráselemzésben olvasom a következő kifejezéseket: ***önérzetes, öntudatos, megkötöttséget nem bírja, nem lehet szűk keretek közé szorítani, erőszakkal nála semmi el nem érhető, …*** *Ezek egyike sem olyan tulajdonság, amelyik egy „feudális jellegű” egyetemi struktúra oszlopos tagjára jellemző, miközben tanszékvezető, dékán (és helyettes), rektorhelyettes voltál. Az írásszakértő tévedett?*

Nem, azt hiszem, hogy nem. A realitásokat nélkülöző álmodozásokra sohasem voltam hajlamos. Ezt bizonyára őseimtől örökölhettem és „kétlábon a földön állni” a természetközeli gyermekkor nevelte belém. Reális elképzeléseim mindig is voltak, sohasem törekedtem „főnöki” státuszokra, viszont ha bekerültem (nem kezdeményeztem) ilyen pozíciókba, akkor tisztességesen - és az általad kiemelt kifejezéseknek megfelelően – végeztem munkámat. Ezek nem üres szavak, kifejezések. Aki életrajzomat olvassa, egyértelműen látja, hogy a szakmai előrehaladásomat nem pozícióimnak köszönhetem. Az egyetemi doktori értekezést viszonylag hamar elkészítettem és a kandidátusi dolgozat sem váratott sokáig magára. Ez utóbbival kapcsolatos szakmai megjegyzésre már utaltam. Azaz a „nagydoktori” disszertáció viszonylag gyorsan beadható, és szakmai pályafutásom beteljesedhetett volna viszonylag rövid idő alatt. E helyett bekerültem (nem saját kezdeményezésre!) az Egyetemünk strukturális vezetésébe. Előbb dékánhelyettes, tanszékvezető, dékán, rektorhelyettes. A szűk szakmai tevékenységre nem igen maradt idő. Ezen a szinten már kibuknak az emberi viszonyok, gyengeségek vagy erősségek is. Ezt – a nagyon érzékeny területeket pedig - kezelni kell. Egyrészt diplomatikusan, másrészt következetesen, az általad kiemelt kifejezéseknek megfelelően. Ha önmagam, saját hatáskörömben nem tudtam megoldani a felmerült gondokat, akkor habozás nélkül léptem mindig és mindenkor.

Igen Tisztelt Rektor Elvtars!

Az utóbbi időben két olyan sérelem is ért, amely megkérdőjelezi további munkámat.

Az egyik, [redacted] a Személyzeti Osztály vezetőjének fellépése, aki egy egészen egyszerü, minden további nélkül elintézhető ügyet felhasználva, engem személyesen is és hivatalombar is megsértett azzal, hogy olyan szinezetben jelent meg nálam a kari pártszervezet titkárával, hogy mintegy hivatalosan kényszeritse a dékánt kötelességének teljesitésére.

A másik sérelem Rektor Elvtarstól jött azáltal, hogy a Rektori Tanácsülésen nem engedett beszámolni a kari személyzeti munka egy területéről, amelynek nemcsak hogy felelőse vagyok, de annak kari irányitását és szervezését is magam végzem. Az engedély megvonását csak egyféleképpen értelmezhetem, ugy hogy méltatlan vagyok ennek a feladatnak a végzésére.

Miután kari vezető funkcióban dolgozni még normális feltételek mellett sem könnyü, a fenyegetőzések és megalázztatások légkörében pedig értelmetlen, ezért engedtessék meg nekem fentiekből a megfelelő következtetést levonni.

Őszinte tisztelettel:

/Dr. Lévai Imre/
dékán

A képen látható levél negyedszázaddal később íródott és nem csupán egy harmadik személyt érint, hanem a címzettet is. Tartalma inkább az írásszakértő megállapításait támasztja alá, mintsem egy struktúrában elvárt „simulékony” magatartásformát. De döntse el ezt a Tisztelt Olvasó. Ide kívánkozik egy másik tény is. Nyugdíjazásom: saját elhatározásra történt, miközben maradhattam volna, és teljes fizetéssel.

Nem túlságosan gyakran láttalak az Egyetemünkön gépkocsiból kiszállni a volán mellől. Én voltam csupán figyelmetlen, vagy nem tartoztál azok közé, akik még a szomszédos boltba is kocsival mentek?

Mondhattál volna kevésbé szalonképesebb hasonlatot is! Tényleg nem rajongtam a gépkocsikért. nem tekintettem életem céljának a mindenkor legújabb kocsik megvásárlását. Tudom, hogy voltak (vannak és lesznek) olyanok, akik az éppen aktuális csúcsmodellekben érezték jól magukat. nem is biztosan nagyzolni akartak, hanem ez volt életcéljuk. Különbözőek vagyunk. Ez így van jól. Természetesen nekem is voltak gépkocsijaim. Zsigulival kezdtem (1974-1979), Ladával folytattam (1980-1988). Wartburg volt az utolsó (1989-1994). A dátumokat nézve 20 év alatt folyamatosan volt gépkocsim, igaz 50 évesen vettem az elsőt. Ki is kellett próbálni. Augusztusban adódott alkalom, hogy pár napos körút keretében Szlovákiában (Rozsnyó-Krasznahorka-Betlér) kipróbáljam a kocsi működését (és önmagamat). A kocsi hibátlanul teljesített. Én magam meglepve tapasztaltam, hogy nem igazán rajongok a vezetésért. Gyermekeim nagyon boldogan köszönték és ma is emlegetik a hirtelen szervezett, kellemes időben, jól sikerült kikapcsolódást.

A Betléri kastély kertjében feleségemmel és fiammal

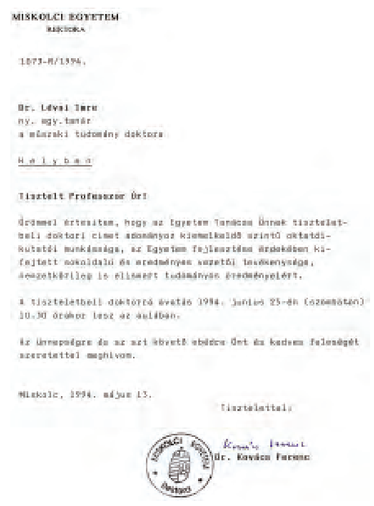
Kirándulás Kolozsváron. Ebben az évben másik kirándulás (szakszervezeti lehetőség) egy hét Kolozsváron. Nyáridő volt. Kellemes társaság csatlakozott hozzánk. Ludvig László munkatársam és barátom, Évike feleségével és három gyermekével. Vonattal utaztunk gyermekeinkkel mi is. A két család a Petőfi utcában lakott, a Házsongárdi temetővel szemben, kollégiumban. A sok szép magyar történelmi emlék láttán és a magyar szó hallatán vidáman, biztosan közlekedtünk és csodáltunk mindent. Az egyetem kapuján belépve jó barátomat, Maros Dezsőt (később akadémikus) kerestem fel, akivel közös tudományos témánk miatt hazatértünk után, rövidesen viszontláttam őt Miskolcon, a mi Egyetemünkön és otthonunkban egy jó estebédre. Leányom a várbeli kiállítást, a híres Művésztelepet csodálta. Fiamat az arborétum bűvölte el. Feleségem a Főtéren lévő Diétás Étterem kiváló készítményeit dicsérte. Én Tordára kívánkoztam. Alig találtunk egy rozzant taxit az oda-vissza útra. A sziklahasadék előtti virágos réten – mint a gomba a földből úgy bujt elő és vett körül bennünket egy tordai gyermekcsoport. Ékes magyarsággal forintot kértek tőlünk. Mi meg viszonzásul LBI-it tőlük. Egyikünk sem tudta teljesíteni a másik kívánságát. Szép, kellemes kirándulás volt.

Maros Dezsővel és Páczelt Istvánnal, Miskolcon

A 70. születésnapod évében az a megtiszteltetés ért, hogy Egyetemünk Tiszteletbeli Doktorává fogadott. Kitüntetéseid, elismeréseid között hol található ezen esemény?

Miért nem úgy kérdezted, hogy „ugye erre vagy a legbüszkébb”? Ekkor ugyanis elintéztem volna egy „igen”-nel. Így viszont magyarázkodásba és indoklásba kell kezdenem. Ez egyrészt könnyű, másrészt nehéz is, hiszen amit magyarázunk, annak mindig lehet egy „mellékíze”. Úgy vagyok, mint a hazánk észak-keleti csücskében élő „egyszeri-ember”. Egy helyben lakott, mégis a történelem viharában életében több országnak volt állampolgára. Én, Egyetemünkön töltöttem el alkotó éveimet. Ennek neve is folyamatosan változott. Egyetemünk rektora, Kovács Ferenc akadémikus 1994. május 13.-án kelt levelében tájékoztatott az örömteli döntésről. Ebben az évben az Egyetemi Tanács Kapolyi Lászlót is a tiszteletbeli doktori cím viselésére jogosította fel. Külön öröm számomra, hogy az oklevélen általam nagyra tartott emberek aláírását olvashatom.

MISKOLCI EGYETEM
Rektora

1873-H/1994.

Dr. Lévai Imre
ny. egy.tanár
a műszaki tudomány doktora

H e l y b e n

Tisztelt Professzor Úr!

Örömmel értesítem, hogy az Egyetem Tanácsa Önnek tiszteletbeli doktori címet adományoz kiemelkedő szintű oktatási-kutatói munkássága, az Egyetem fejlesztése érdekében kifejtett sokoldalú és eredményes szervezői tevékenysége, összetartó ereje és elismert tudományos eredményeiért.

A tiszteletbeli doktorrá avatás 1994. június 25-én (szombaton) 10.30 órakor lesz az Aulában.

Az ünnepségre és az azt követő ebédre Önt és kedves feleségét szeretettel meghívom.

Miskolc, 1994. május 13.

Tisztelettel:

Dr. Kovács Ferenc

MISKOLCI
NOS·RECTOR·AC·SENATUS
UNIVERSITATIS·MISKOLCIENSIS
ILLUSTRISSIMUM·DOMINUM
PROFESSOREM·ATQUE·DOCTOREM
EGYETEM
LÉVAI IMRE
ANNO·1924·NATUM
CUM·IN·NOSTRA·UNIVERSITATE·REGANDA·EXIMIOS·MULTIPLICESQUE·SUCCESSUS·CONSECUTUS·SIT,·NEC·NON·QUOD·AUDITORES·SUOS PROSPERO·EVENTU·EXCELLENTISSIMEQUE·DOCENDO·ATQUE·INSTITUENDO·SUISQUE·INDAGATIONIBUS·SCIENTIFICIS·EVENTUS MAGNI·MOMENTI·TOTOQUE·IN·ORBE·APPROBATOS·OBTINUERIT,
UNIVERSITATIS·MISKOLCIENSIS
DOCTOREM·HONORIS·CAUSA
DECLARAMUS·DANTES·ET·CONCEDENTES·EI·JUS·PRIVILEGIUMQUE·UTENDI·TITULO·DOCTORIS·HONORIS·CAUSA·UNIVERSITATIS·MISKOLCIENSIS, IN·QUORUM·FIDEM·DIPLOMA·HOC·SIGILLO·UNIVERSITATIS·MUNITUM·NOSTRISQUE·SUBSCRIPTIONIBUS·ROBORATUM·EI·DARI·CURAVIMUS.
DATUM·IN·OPPIDO·HUNGARIAE·MISKOLC,·DIE·VICESIMA·QUINTA·MENSIS·IUNI,·ANNO·MILLESIMO·NONGENTESIMO·NONAGESIMO·QUARTO.
DECANUS·FACULTATIS
INGENIARIORUM·SCIENTIARUM·MECHANICARUM
RECTOR·MAGNIFICUS

A Tiszteletbeli doktori cím átvétele Kovács Ferenc akadémikustól, a Miskolci Egyetem rektorától (1994. június 25.-én).

Az elismerést a következő szavakkal köszöntem meg.

MagnificeDomineRector!

SpectabilesDominiDecani

Mély tisztelettel fogadva Rektor úr, Dékán urak előterjesztését, a Kari Tanácsok és Egyetemi Tanács állásfoglalásait, a tiszteletbeli doktori cím adományozásáért - Kapolyi László akadémikus és a magam nevében – kifejezem legmélyebb köszönetünket.

Élve a lehetőséggel, hogy frissen végzett diplomás mérnökeink előtt szólhatok, több évtizedes egyetemi munka tapasztalatával hadd idézzem Publius Vergilius Maro-t, a rómaiak legnagyobb eposzköltőjét, aki több mint 2000 évvel ezelőtt a következő mondatot írta le az Aeneis-ben:

"Inventas vitam iuvat excoluisse per artes."

Azért idéztem latinul, mert ez a szöveg így szerepel a Nobel aranyérem egyik oldalán. Magyar nyelvű fordítása az alábbiak szerint ismeretes: "Milyen öröm az életet a tudományok által szépnek látni."

Ebből a latin nyelvű mondatból egy kifejezést szeretnék ki- emelni: *"ars inventis"*, amit általában *"tudomány"*-nak fordítanak, szószerinti értelmezésben annak "művészete", hogyan lehet valamire "rájönni" (invenire), valamit felfedezni? Közismert, hogy ennek előfeltétele az elmélyült, alapos szaktudás. Aki az életben szakmai eredményeket óhajt elérni – és ki ne szeretne - annak ilyen tulajdonsággal is rendelkeznie kell. Ekkor pedig a vergiliusi mondás nekünk azt üzeni, hogy életünk boldogságának teljessége szakmai sikerek nélkül nem képzelhető el. Az idáig vezető utat, amely nem mindig sima, sőt az esetek többségében biztos nem az, mindenkinek saját magának kell megtalálni és végigjárni.

Azt kívánom fiatal mérnökeinknek, hogy valamennyien élvezzék a munkavégzés szépségét, a felfedezés útját, örömét

Ekkor kaphat gazdag tartalmat a régi egyetemi köszöntés: Vivat, crescat, floreat Alma Mater

Életünkben vannak nevezetes napok, amelyekre emlékezünk életünk végéig. Ilyen az érettségi bizonyítványosztás, házasságunk napja, gyermekeink születése, szüleink halála. Egyetlen olyan nap van, amely ismétlődik, és amely életünket tükrözi! Ez a születésnap. Benned milyen emlékeket ébresztenek születésnapjaid?

Való igaz, a születésnapok tükröt tartanak elénk. Ez mindig az adott korunk emlékeit villantja fel éles kontúrral. Az élesség annál erősebb minél közelebb vagyunk a jelenünkhöz. Tudod mit? Szaladjunk végig életemen, egy fényképsorozattal, mintegy érzékeltetve a változást! Kezdjük a címlapon levő fényképemmel.

Ekkor még a 10. születésnapom előtt voltam, a Bocskai Gimnázium első osztályos tanulója. Majd alig nyolc évvel később az érettségi fényképem.

Gimnáziumi évem kezdetén

Érettségi tablóm fényképe

Az idő vasfoga azonban „erős darálásba” kezdett és tükörbe nézvén 50 éves koromban már ezt láttam. Igaz ekkora már sikerült életem „nagy terveit” többé-kevésbé megvalósítani. Tanultam, dolgoztam, családot alapíthattam.

Félévszázadosan

57. születésnapomon.

Az 57. születésnap nem tartozik általában a „jeles napokhoz”. Nekem mégis az volt, hiszen az 1979-ben beadott doktori disszertációmat 1980 végén megvédhettem és a Magyar Tudományos Akadémia 1696. számú „Tudományok Doktorának Oklevele” kezemben lehetett.

A 60. és 70. születésnapom, amikor még a Terplán házaspárral ünnepeltünk

A 70. születésnapot követi a 80. és a többi. Igaz egyre nagyobb megterhelést is jelent az ünnepeltnek. Te mit tapasztaltál?

Öregszünk. Az erőnk és energiánk fogy. Ezek közhelyek és az érem egyik oldala. A másik oldal, hogy élünk, tevékenykedünk. Próbáljuk szokásaink szerint tenni dolgainkat. Így vagyok ezzel én is. Kétségtelen, hogy a 80. születésnap mindenképpen nagy esemény számomra, hiszen megéltem. Örömmel ünnepeltem e napot – nagyon szeré-

MTA Miskolci Akadémiai Bizottsága

MEGHÍVÓ

a 80. éves

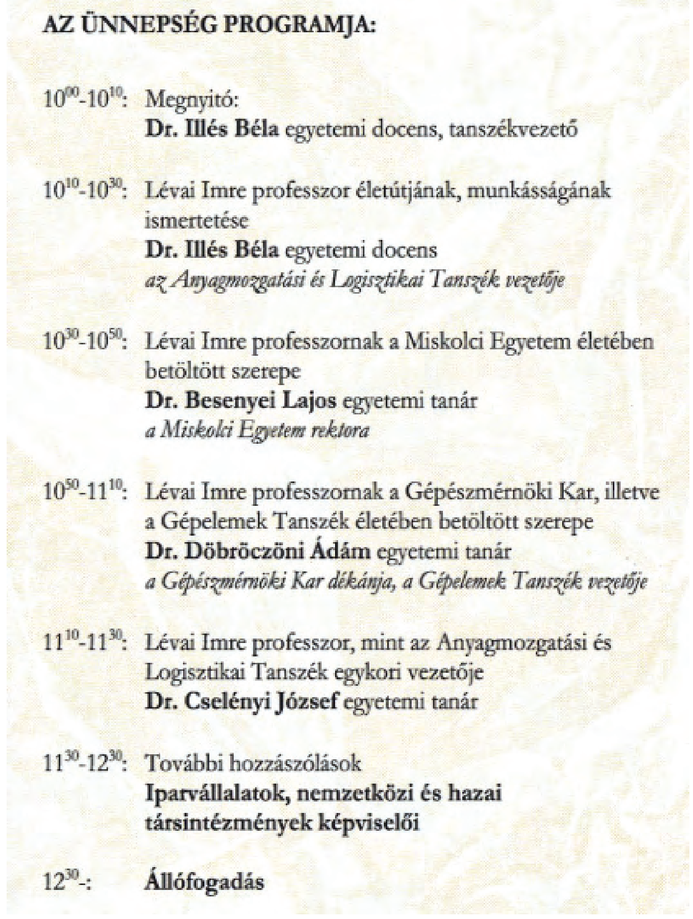
DR. LÉVAI IMRE
Professzor Emeritus

köszöntése alkalmából rendezett ünnepségre.

Az ünnepség időpontja:
2004. szeptember 1. 10^{00} óra

Az ünnepség helyszíne:
A Miskolc Akadémiai Bizottság Székháza
Miskolc, Erzsébet tér 3.

Miskolci Egyetem
Gépészmérnöki Kar
Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék
MAB Gépészeti Szakbizottság
Anyagmozgatási és Logisztikai Munkabizottság

AZ ÜNNEPSÉG PROGRAMJA:

10^{00}-10^{10}: Megnyitó:
Dr. Illés Béla egyetemi docens, tanszékvezető

10^{10}-10^{30}: Lévai Imre professzor életútjának, munkásságának ismertetése
Dr. Illés Béla egyetemi docens
az Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék vezetője

10^{30}-10^{50}: Lévai Imre professzornak a Miskolci Egyetem életében betöltött szerepe
Dr. Besenyei Lajos egyetemi tanár
a Miskolci Egyetem rektora

10^{50}-11^{10}: Lévai Imre professzornak a Gépészmérnöki Kar, illetve a Gépelemek Tanszék életében betöltött szerepe
Dr. Döbröczöni Ádám egyetemi tanár
a Gépészmérnöki Kar dékánja, a Gépelemek Tanszék vezetője

11^{10}-11^{30}: Lévai Imre professzor, mint az Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék egykori vezetője
Dr. Cselényi József egyetemi tanár

11^{30}-12^{30}: További hozzászólások
Iparvállalatok, nemzetközi és hazai társintézmények képviselői

12^{30}-: **Állófogadás**

mben - különösen azért mert, sok emberi megbecsülést éreztem szűkebb és bővebb környezetemben. Az Egyetemünk rektora, Bessenyei Lajos meleg hangú levélben köszöntött úgyis, mint a „Professzorok Tanácsának" alapító elnökét. Döbröczöni Ádám dékán utódom, a tőle megszokott szép fogalmazásban emlékezett magán és hivatalos jó kapcsolatunkra. A „Gépgyártás" c. folyóirat 2004. 7. számában tanszékvető utódaim, Cselényi József és Illés Béla tollából ugyancsak kedves, pályafutásomat áttekintő közlemény jelent meg *„A 80 éves Lévai Imre köszöntése"* címmel. Ennek utolsó bekezdése.

Lévai professzort e „Logisztikai" különszámmal köszöntik tanítványai, munkatársai. Kívánunk a volt nagyszerű vezetőnek, a kiváló tudósnak és a mindenkit segítő Imre Bácsinak 80. születésnapja alkalmából további sikeres oktatómunkát és mindehhez jó egészséget.

Prof. dr. Cselényi József
egy. tanár

Dr. Illés Béla
tszv. egy. docens

TISZTELGÉS

Dr. Lévai Imre
a műszaki tudomány doktora

életműve előtt

Megtisztelő számomra az IFToMM Magyar Nemzeti Bizottság elnökeként köszönteni Dr. Lévai Imre Professzor emeritus urat abból az alkalomból, hogy eredményekben gazdag életének 80. évét betöltötte.

Magyarország az IFToMM alapító tagja, és a Magyar Nemzeti Bizottság hagyományosan a Magyar Tudományos Akadémia Gépszerkezettani Bizottság keretében tevékenykedik. Dr. Lévai Imre Professzor úr e bizottságban végzett értékes munkássága nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy ma az MTA az IFToMM tudományos rangját elismeri, és az általa gondozott nemzetközi kapcsolatok köréhez tartozónak tekinti.

Mindazokkal együtt, akik az IFToMM tudományterületét művelik Magyarországon – és akik sokat tanultak Professzor úrtól: szakmai ismereteket, erkölcsiséget, emberséget – remélem, hogy még nagyon sokszor lesz alkalmunk születésnapi köszöntőt mondani.

Kívánok jó egészséget, további sikeres irodalmi munkásságot, és sok örömet szerető családja körében.

2004. október 26.

Filemon Erzsébet

Dr.habil. Filemon Józsefné
az MTA Doktora
egyetemi magántanár, BME
az IFToMM MNB elnöke

A budapesti jókívánságok között kedvesen emlékezett Filemon Erzsébet professzor asszony.

Kérdezted mit tapasztaltam? Sok-sok szeretet. Ez adott erőt ahhoz, hogy alkotó munkámat tovább eredményesen folytathattam.

Időzzünk még egy kicsit a nevezetes napoknál, a 70. és 80. születésnapoknál! Tudom, hogy nem kenyered a dicsekvés, inkább a visszahúzódók, a „szemlélődők" között érzed otthon magad, mint ahogyan ez könyved „Emlékezetes pillanatok" mellékletében is tükröződik. Mégis felteszem a kérdést. Van-e olyan pillanat, motívum, amelyet röviden kiemelnél még ezek kapcsán?

Földi életünk végéhez közeledvén gondolkodásunkat, eredményeinket két nagy középpontra vetítjük. Az egyik a család, a másik a munkahelyeink. Ami a családot illeti. Ez visszatérő motívum volt beszélgetéseinkben. A munkahelyet tekintve is több dolgot érintettünk. Mégis hiányérzetem támadt, amit megkísérlek pótolni és az általad használt „fekete-fehér" megfogalmazásban elmondani. Vegyük a nyilvánvaló tényeket. Életemet egyetlen helyen, a – három nevet viselő – Miskolci Egyetemen, két tanszéken töltöttem. Hozzátenném, nem az én törekvésem volt a Gépelemek Tanszékének elhagyása, de az új tanszék formálása számomra kihívásokat, önálló gondolatok, elképzelések megjelenítését jelentette. Visszatekintve a múltra, köszönet illeti mindazokat, akik ezen munkálkodtak. Éppen ezért esett nagyon jól mindig a közvetlen környezet, a tanszék munkatársainak kedvességet tükröző megnyilvánulása. Te két születésnapot emeltél ki; a 70.-et és a 80.-at. Ezek kapcsán ragadok ki néhány olyan pillanatot, amelyeket a könyv eddigi részében még nem érintettünk, ill. a mellékletekben sem fog szerepelni. Elsőként álljon itt egy versike. Köszönet érte. Összerakása valószínű időt rabló mesterkedés volt, ahogyan tanszékvezető, dékán és rektorhelyettes utódom köszöntött 70. születésnapomon. A tanszékhez való kötődés ereje azonban az idő múlásával sem csökkent egyik részről sem. A 80. születésnapom történéseiből is csupán két motívumot ragadnék ki. Kézbe véve mindkettőt, a szemlélő biztosan észrevette volna arcomon azt a mosolyt, amely a belső örömet tükrözné. Összegezve, örömmel, kiegyensúlyozottan éltem abban a közösségben, amelyet a család és munkahely adott számomra.

Lévai Professzor köszöntése

Meglepetés sokaknak talán,
Lévai professzor 70 éves már,
Közel 20 évet állt a Tanszékünk élén,
Előbbre kerültünk a tudomány terén.

10 éve ugyan már nyugdíjas egyetemi tanár,
Munkája talán ma még több, fizetsége csak jó szóból áll.
Bölcs tanácsai, ember nagysága
Tanszékünknek szellemi éléstára.

Tudományszeretete mindnyájunknak példa
Elfér benne barátsággal a fogazás és a logisztika.
Büszkélkedünk Rá, mint új díszdoktorunkra,
Mindig számítunk Rá, mint kiváló oktatóra.

Kívánunk Neki még sok boldog évet,
Tanszékünk körében sok kellemességet.
Szeretet és egészség várja kedves családjában
Sokáig éljen még a nagyjaink sorában.

Miskolc, 1994. augusztus 31.

Kedves Imre! Tisztelt Lévai Professzor!

Most amikor 20 év távlatából, az előtte való 18 év Tanszék történetét idéztem, ma már történelmi távlatból megítélhető, hogy mint Tanszékvezető kialakítottad, létrehoztad azt a Tanszéket, amely ma is sikeresen működik, és az Általad megalkottakra támaszkodik.

Köszönjük kiemelkedő munkásságodat, rengeteg fáradozásodat. Személy szerint én is köszönöm, hogy 18 éven át helyettesed lehettem, köszönöm mindazt a sokat, amit Tőled tanulhattam. Kívánunk Neked még további boldog éveket, jó egészséget, családod körében még hosszú örömteli életet. Tapasztalatodra, apai segítségedre, tanácsaidra még sokáig számítunk.

Isten éltessen sokáig!

Dr. Dr. h.c. Lévai Imre
egyetemi tanár úrnak

Tisztelt Professzorunk, Kollégánk, Barátunk!

A Miskolci Egyetem Gépészmérnöki Kara és a Kari Tanács tisztelettel és szeretettel köszönt 70. születésnapod alkalmából.

Megköszönve azt a sok évtizedes oktatói, tudományos és vezetői tevékenységet, amit a Gépelemek Tanszékén egyetemi tanárként, a Szállítóberendezések - mai nevén Anyagmozgatási és Logisztikai - Tanszéken 1966-1984-ig tanszékvezetőként,1969 - 1972-ig rektorhelyettesként, illetve 1974-1983-ig a Gépészmérnöki Kar dékánjaként folytattál, kívánunk további jó egészséget, szakmai-tudományos sikereket.

Mindannyiunk számára példát jelent az a szelíd következetesség, jószándékú határozottság, amivel egyszerűen, kiegyensúlyozottan oldottad meg az Egyetem által rád rótt feladatokat mindannyiunk megelégedésére.

Gazdag tapasztalataidra, sokrétű tudományos munkádra számítva kérünk, hogy tanácsaiddal továbbra is támogasd a Miskolci Egyetemet, különösen a Gépészmérnöki Kart.

Miskolc, 1994. szeptember 15.

Dr. Cselényi József
a Gépészmérnöki Kar dékánja

80 ÉVES LÉVAI IMRE PROFESSZOR KÖSZÖNTÉSE

Lévai Imre professzor,
mint az Anyagmozgatási és
Logisztikai Tanszék egykori vezetője
(1966-1984)

Tudom, hogy nem vagy kifejezetten nagy társasági ember és nem szereted a sürgés-forgást körülötted. Abban viszont biztos vagyok, hogy van néhány olyan családtag, ismerős, akivel szívesen töltötted idődet ilyen vagy olyan okokból. Megismerhetünk néhányat közülük?

Hosszan sorolhatnám máig bennem élő életképeket vagy rám mély benyomást gyakorló eseményeket idézhetnék. Nem teszem, mert nem tudom, mikor fejezhetnénk be. Láttad a családi találkozót. Sokan vagyunk, szerteágazó a kapcsolat. Így csak néhányat emelnék ki, azzal a megjegyzéssel, hogy eszembe sem jut a fontossági sorrend.

Kezdjük unokatestvéremmel, Kiss Máriával és férjével, Szőke Péterrel, a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének[1] Hajdú-Bihar megyei titkára.

Feleségemmel, Kiss Mária unokatestvéremmel és férjével, Szőke Péterrel otthonunkban, 2012 augusztusában.

Ők a numizmatika megszállottjai. Öregségemben szeretetteljes, rendszeres látogatóim, Debrecenből. Kalandozom velük az éremtan tudományának érdekfeszítő berkeiben.

Lévay utcai otthonunk kapujában feleségem szemléli a szakszerűen sikerült szőlőmetszést, dr. Oláh Gábor keresztgyermekem és felesége, Erzsike társaságában. Reménykedünk, hogy a hátunk mögött levő hosszú lugas termése hozzáértő segítségükkel, bő termést ad most is.

Kovács Erzsébet vegyészmérnök unokatestvéremet ösztönöztem, hogy családi dokumentumaink alapján tervezze meg és alakítsa könnyen átlátható formára – a Czeizel Endre által bemutatottak szerint – kiterjedt családfánkat. Itt szeretném megköszönni értékes, tetszetős munkáját.

Kovács Erzsébet unokatestvérem, kezében a családfa tekercse

[1] https://eremgyujtok.hu/

Nevedhez kötődik Egyetemünk egy új szervezetének, a „Professzorok Tanácsának" alapító elnöki funkciója. Mi volt a célkitűzése e szervezetnek és milyen eredményeket ért el?

A szervezetet Bessenyei Lajos rektor úr hozta létre 2001-bem azzal a nem titkolt szándékkal és célkitűzéssel, hogy az Egyetem súlyát, rangját adó professzori réteg véleményét egyenes úton becsatornázhassa a döntést hozó Szenátus tevékenységébe. E nemes szándék tükröződik az Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzatának tervezett módosításában is. A Rektor Úr gondolatkörében e cél folyamatosan élt és a rendezvények meghívóiban meg is jelent. A 2002. május 15.-i ülésre invitáló levélben ez így öltött formát:

A Professzori Tanács
65/A. §.

(1) A Professzori Tanács tagjai az Egyetem alkalmazásában álló kinevezett egyetemi tanárok, kutató professzorok és a Professzor Emeritusok. Elnöke a tagok által – maguk közül – kétéves időtartamra választott professzor.

(2) A Tanács kezdeményező és tanácsadó szervezet, véleményt alkothat minden olyan oktatást, kutatást, az Egyetem jövőjét érintő kérdésben, amelyben megítélése szerint kezdeményezésre van szükség, vagy amelyben állásfoglalásra kérik fel.

(3) A Tanács a 2. alatt meghatározott körben koncepció(ka)t dolgozhat ki és javaslato(ka)t tehet.

(4) A Tanács ügyrendjét maga határozza meg.

(5) A Tanács tanévenként legalább egyszer beszámol működéséről az Egyetemi Tanácsnak.

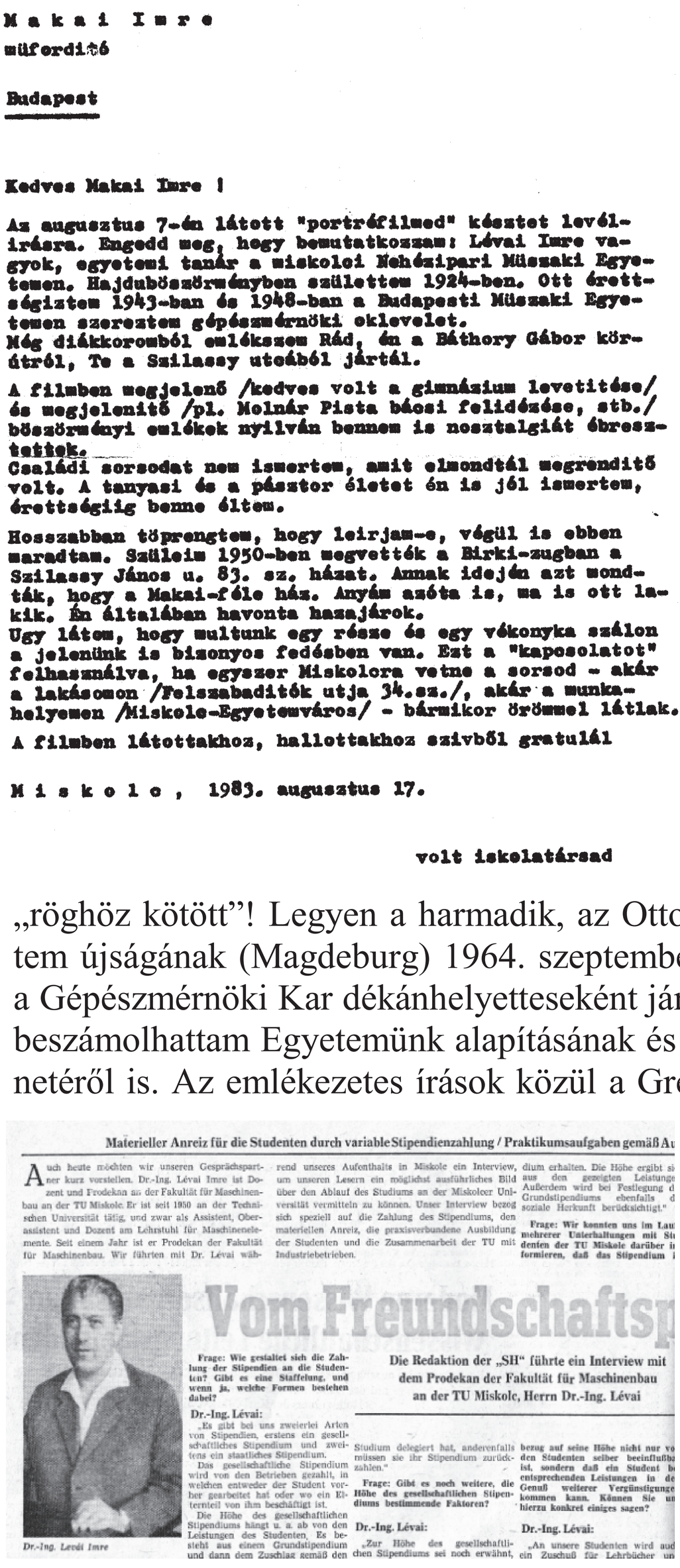
Engedje meg, hogy ezúton is hangsúlyozzam azon meggyőződésemet, hogy az egyetem jelenét és jövőjét az egyetem professzori kara alapvetően meghatározza, véleményének figyelembe vétele elvi jelentőségű.

A cél valóban követendő volt annak ellenére, hogy pl. a rektorok választása során a Szenátus tagjai általában megosztott véleményt képviseltek, a hallgatók pedig egységes állásfoglalásukkal eldönthették a rektor személyét. A rektori státuszra pályázó Bessenyei Lajos, Döbröczöni Ádám és Tisza Miklós e tanácskozáson ismertette elképzeléseit Egyetemünk jövőjével kapcsolatban. Jómagam inkább a múlra történő visszatekintéssel indítottam az ülést, azzal a szándékkal, hogy érzékeltessem a mindenkori vezetés csúcsán állók feladatait, eredményeit. Árnyaltabban is megfogalmazható lenne az „egyetemi autonómia – a politikai hatalom – hallgatói önkormányzat" viszonya, érdekeltségi rendszere és működési rendje, eredményei. Ez mindig és minden helyzetben érdekes szituációkat eredményezett mind a múltban, mind pedig a jelenben. Tekintsünk el az egyedi esetek elemzésétől. Mandátumom 2003. december végétől lejárt, így új elnök választása lett esedékes ebben az évben. Erre az ülésre 2003. december 8.-án került sor. Az ülésen már nyíltan megjelennek a problémák, a kritikus – és megalapozott vélemények mind a professzori, mind pedig a hallgatói felkészültséget illetően. Kovács Ferenc akadémikus, volt rektorunk hozzászólásában megemlíti *„Ötnél kevesebben szereztek az egyetemen, ugyanakkor Debrecenben 40-nél többen szerezték meg a doktori (DSc) fokozatot. Véleménye szerint a Miskolci Egyetem nemsokára a főiskolák körében fogja találni magát."* Kaptay György hasonló kritikus hangvételt használva jegyzi meg *„Egyet ért Kovács professzor úr véleményével. Hozzáteszi, hogy az Anyag- és Kohómérnöki Kar a legkisebb kar, ahol 1 db. doktori disszertáció beadására került sor. Elmondása szerint másik probléma, hogy kb. 100 olyan hallgató van, aki a Gépészmérnöki Karról az Anyag- és Kohómérnöki Karra átjelentkezve végzi el a 3 éves mérnöki képzést. Többen vannak, akik 4. vagy 5. évüket járják*"

Tisztelt Professzori Tanácskozás! / Professzorok Tanácsa!)
A ME történetében Bessenyei Lajos prof. úr az Egyetem 8-ik rektora.
Mielőtt a pályázótársak átadnám a szót, hogy ismertessék
terveiket, engedjenek meg egy rövid visszapillantást
a Miskolci Egyetem első évtizedeinek – ha szabad így
fogalmaznom – legfontosabb rektori feladataira.

Beszélgetésünk végéhez közeledvén lazításképpen jutott eszembe valami. Nem tudnál a Tisztelt Olvasó számára némi „kis színessel” szolgálni életedből?

Értelek teljesen! A média képviselőinek gyakori kifejezését használtad! Végigfutva életemen olyan történeteket ragadtam ki, amelyek valamiképpen a médiákhoz köthetők. Legyen az első egy olyan történet, amely középiskolás periódusomhoz és a Csendes Don magyar fordítójához, Makai Imréhez kapcsolódik. A részleteket illetően álljon itt az 1983-ban hozzá írt levelem. Talán még olvasható, így nem kívánom kommentálni. Egy másik „kis színes” ugyancsak a médiához és annak jeles képviselőjéhez a kiváló nyelvművelőnkhöz Grétsy Lászlóhoz és az „iszkiri” kifejezés használatához kapcsolódik[1]. De ne legyek ennyire „röghöz kötött”! Legyen a harmadik, az Otto von Guericke Egyetem újságának (Magdeburg) 1964. szeptember 18.-i száma. Ekkor a Gépészmérnöki Kar dékánhelyetteseként jártam ott és részletesen beszámolhattam Egyetemünk alapításának és eredményeinek történetéről is. Az emlékezetes írások közül a Grétsy cikk olvasható nehezebben. Ehhez mindenképpen nagyítóra van szükségünk. Nem gond, hiszen az én koromban ez mindnyájunknál már kéznél van!

Makai Imre
műfordító

Budapest

Kedves Makai Imre !

Az augusztus 7-én látott "portréfilmed" késztet levélírásra. Engedd meg, hogy bemutatkozzam: Lévai Imre vagyok, egyetemi tanár a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen. Hajdúböszörményben születtem 1924-ben. Ott érettségiztem 1943-ban és 1948-ban a Budapesti Műszaki Egyetemen szereztem gépészmérnöki oklevelet.
Még diákkoromból emlékszem Rád, én a Báthory Gábor körútról, Te a Szilassy utcából jártál.

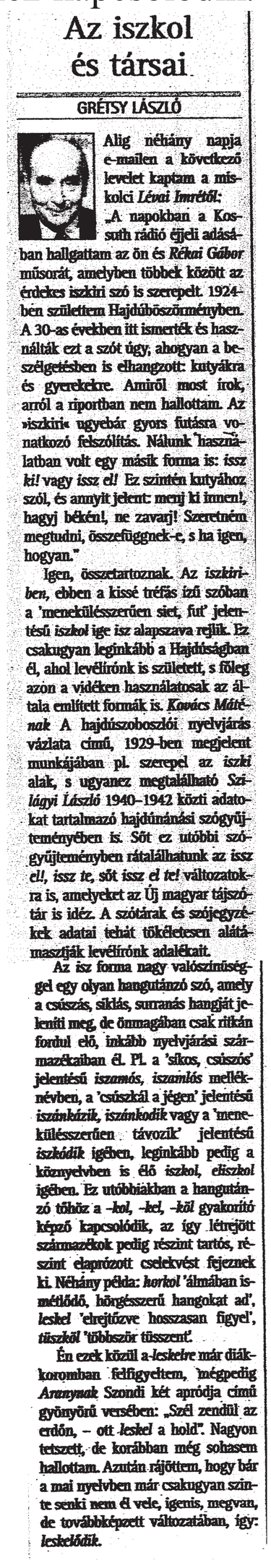
A filmben megjelenő /kedves volt a gimnázium levetitése/ és megjelenitő /pl. Molnár Pista báosi felidézése, stb./ böszörményi emlékek nyilván bennem is nosztalgiát ébresztettek.
Családi sorsodat nem ismertem, amit elmondtál megrendítő volt. A tanyasi és a pásztor életet én is jól ismertem, érettségiig benne éltem.

Hosszabban töprengtem, hogy leirjam-e, végül is ebben maradtam. Szüleim 1950-ben megvették a Birki-zugban a Szilassy János u. 83. sz. házat. Annak idején azt mondták, hogy a Makai-féle ház. Anyám azóta is, ma is ott lakik. Én általában havonta hazajárok.
Ugy látom, hogy multunk egy része és egy vékonyka szálon a jelenünk is bizonyos fedésben van. Ezt a "kapcsolatot" felhasználva, ha egyszer Miskolcra vetne a sorsod - akár a lakásomon /Felszabaditók utja 34.sz./, akár a munkahelyemen /Miskolc-Egyetemváros/ - bármikor örömmel látlak.

A filmben látottakhoz, hallottakhoz szivből gratulál

Miskolc, 1983. augusztus 17.

volt iskolatársad

Az iszkol és társai

GRÉTSY LÁSZLÓ

Alig néhány napja e-mailen a következő levelet kaptam a miskolci *Lévai Imrétől:*

„A napokban a Kossuth rádió éjjeli adásában hallgattam az ön és *Rékai Gábor* műsorát, amelyben többek között az érdekes iszkiri szó is szerepelt. 1924-ben születtem Hajdúböszörményben. A 30-as években itt ismerték és használták ezt a szót úgy, ahogyan a beszélgetésben is elhangzott: kutyákra és gyerekekre. Amiről most írok, arról a riportban nem hallottam. Az »iszkiri« ugyebár gyors futásra vonatkozó felszólítás. Nálunk használatban volt egy másik forma is: *issz ki!* vagy *issz el!* Ez szintén kutyához szól, és annyit jelent: menj ki innen!, hagyj békén!, ne zavarj! Szeretném megtudni, összefüggnek-e, s ha igen, hogyan."

Igen, összetartoznak. Az *iszkiriben*, ebben a kissé tréfás ízű szóban a 'menekülésszerűen siet, fut' jelentésű *iszkol* ige *isz* alapszava rejlik. Ez csakugyan leginkább a Hajdúságban él, ahol levélírónk is született, s főleg azon a vidéken használatosak az általa említett formák is. *Kovács Máténak* A hajdúszoboszlói nyelvjárás vázlata című, 1929-ben megjelent munkájában pl. szerepel az *iszki* alak, s ugyanez megtalálható *Szilágyi László* 1940–1942 közti adatokat tartalmazó hajdúnánási szógyűjteményében is. Sőt ez utóbbi szógyűjteményben rátalálhatunk az *issz el!, issz te,* sőt *issz el te!* változatokra is, amelyeket az Új magyar tájszótár is idéz. A szótárak és szójegyzékek adatai tehát tökéletesen alátámasztják levélírónk adalékait.

Az *isz* forma nagy valószínűséggel egy olyan hangutánzó szó, amely a csúszás, siklás, suranás hangját jeleníti meg, de önmagában csak ritkán fordul elő, inkább nyelvjárási származékaiban él. Pl. a 'sikos, csúszós' jelentésű *iszamós, iszamlós* melléknévben, a 'csúszkál a jégen' jelentésű *iszánkázik, iszánkodik* vagy a 'menekülésszerűen távozik' jelentésű *iszkódik* igében, leginkább pedig a köznyelvben is élő *iszkol, eliszkol* igében. Ez utóbbiakban a hangutánzó töhöz a *-kol, -kel, -köl* gyakorító képző kapcsolódik, az így létrejött származékok pedig részint tartós, részint elaprózott cselekvést fejeznek ki. Néhány példa: *horkol* 'álmában ismétlődő, hörgésszerű hangokat ad', *leskel* 'elrejtőzve hosszasan figyel', *tüszköl* 'többször tüsszent'.

Én ezek közül a *leskelre* már diákkoromban felfigyeltem, mégpedig *Aranynak Szondi két apródja* című gyönyörű versében: „Szél zendül az erdőn, – ott *leskel* a hold". Nagyon tetszett, de korábban még sohasem hallottam. Azután rájöttem, hogy bár a mai nyelvben már csakugyan szinte senki nem él vele, igenis, megvan, de továbbképzett változatában, így: *leskelődik.*

Materieller Anreiz für die Studenten durch variable Stipendienzahlung / Praktikumsaufgaben gemäß Au

Auch heute möchten wir unseren Gesprächspartner kurz vorstellen. Dr.-Ing. Lévai Imre ist Dozent und Prodekan an der Fakultät für Maschinenbau an der TU Miskolc. Er ist seit 1950 an der Technischen Universität tätig, und zwar als Assistent, Oberassistent und Dozent am Lehrstuhl für Maschinenelemente. Seit einem Jahr ist er Prodekan der Fakultät für Maschinenbau. Wir führten mit Dr. Lévai während unseres Aufenthalts in Miskolc ein Interview, um unseren Lesern ein möglichst ausführliches Bild über den Ablauf des Studiums an der Miskolcer Universität vermitteln zu können. Unser Interview bezog sich speziell auf die Zahlung des Stipendiums, den materiellen Anreiz, die praxisverbundene Ausbildung der Studenten und die Zusammenarbeit der TU mit Industriebetrieben.

dium erhalten. Die Höhe ergibt sich aus den gezeigten Leistungen. Außerdem wird bei Festlegung des Grundstipendiums ebenfalls die soziale Herkunft berücksichtigt."

Frage: Wir konnten uns im Laufe mehrerer Unterhaltungen mit Studenten der TU Miskolc darüber informieren, daß das Stipendium

Dr.-Ing. Lévai Imre

Vom Freundschaftsp

Die Redaktion der „SH" führte ein Interview mit dem Prodekan der Fakultät für Maschinenbau an der TU Miskolc, Herrn Dr.-Ing. Lévai

Frage: Wie gestaltet sich die Zahlung der Stipendien an die Studenten? Gibt es eine Staffelung, und wenn ja, welche Formen bestehen dabei?

Dr.-Ing. Lévai:

„Es gibt bei uns zweierlei Arten von Stipendien, erstens ein gesellschaftliches Stipendium und zweitens ein staatliches Stipendium.

Das gesellschaftliche Stipendium wird von den Betrieben gezahlt, in welchen entweder der Student vorher gearbeitet hat oder wo ein Elternteil von ihm beschäftigt ist.

Die Höhe des gesellschaftlichen Stipendiums hängt u. a. ab von den Leistungen des Studenten. Es besteht aus einem Grundstipendium und dann dem Zuschlag gemäß den

Studium delegiert hat, anderenfalls müssen sie ihr Stipendium zurückzahlen."

Frage: Gibt es noch weitere, die Höhe des gesellschaftlichen Stipendiums bestimmende Faktoren?

Dr.-Ing. Lévai:

„Zur Höhe des gesellschaftlichen Stipendiums sei noch erwähnt,

bezug auf seine Höhe nicht nur von den Studenten selber beeinflußbar ist, sondern daß ein Student bei entsprechenden Leistungen in den Genuß weiterer Vergünstigungen kommen kann. Können Sie uns hierzu konkret einiges sagen?

Dr.-Ing. Lévai:

„An unsere Studenten wird auch ein Zuschuß für Lehrbücher und

---

[1] A „Beszélgetőtárs” megjegyzése: Nálunk Debrecen külterületén e kifejezést rendszeresen használtuk, amikor a macskát, kutyát zavartuk ki a lakott területről.

A szakmai életed „ereklyéiről” már ejtettünk szót a Szeniczei és Botka levelek kapcsán. Az egyik vitrines szekrénybe pillantván azonban egy másik „család és Egyetem” ereklyecsoportot is láttam. Mondanál néhány szót ezekről?

Ha gyermekeim karszalagjaira, a korsóra és feleségem fényképére gondoltál, akkor röviden csupán annyit, hogy mind a négyen rövidebb-hosszabb ideig kötődtünk az Egyetemhez. Ez is talán erősítette a családi közösséget. Igaz, hogy különböző időpontokban, a struktúra más-más pontjaiba, ezek működési mechanizmusaiba pillanthattunk be. Ilyen ismereteknek vannak előnyei és vannak hátrányai is. Talán kicsit kritikusabban is szemlélhettük a közös „mamut” tényked

ését.

Ági leányom 1971-1976 között hallgatóként érezte testközelből a Kohómérnöki Kar oktatási, kutatási tevékenységét. Később élete során még visszatért az egyetemi struktúrába, de már alapvetően a Gépészmérnöki Kar területéhez kötődő kutatások kapcsán. Rövid időszakra visszatért azonban a kiindulási helyéhez, a Fémkohászattani Tanszékhez.

Miklós fiam 3 évvel később 1979-ben ismerkedett a Gépészmérnöki Kar oktatási, kutatási tradícióival. Számomra – mint már mondottam- 1950. április 20.-a jelentette MISKOLC-ot és ez folyamatosan tartott egész munkás életemen át. Ennek egyik „ereklyéje” az a korsó, amelyet e képen láthatsz, Terplán Zénó, Czibere Tibor, Lévai Imre és Páczelt István fényképeivel. Feleségem élete is Egyetemünkhöz kötődik. Számomra külön öröm, hogy kitüntetését Kozák Imrétől vehette át 1980-ban, öt évvel nyugdíjba vonulása előtt.

Egyszer együtt kávézván (Te a forró csokinál maradtál) a pénztárcád-kinyitottad és egy kettős portré sejlett elő. Közös fényképetek volt Margó Asszonnyal. Kíváncsiskodva kérdeztem az alatta levő szövegre. Versfoszlányra tippeltem. Ha nem tolakodom – elmondanád a történetét?

A fényképről nem fiatalkori arcok néznek vissza rád. Nem fellángolás pillanatát örökíti meg, hanem egy élet valamiféle összegzését. A történet dióhéjban a következő. Feleségem munkahelyén - 1972. december 2.-án, szombaton – súlyos balesetet szenvedett. Egyetemünk I. kollégiumában kilazult műkőlépcső-toldalék és figyelmetlensége következtében tizenegy lépcsőt átívelve zuhant az épület földszintjére. Kórház. Műtét. Rehabilitáció. Csupán 1973. év második felében volt képes önállóan helyváltoztató mozgásra, bottal. A miskolci kezelőorvosok nem ígértek teljes gyógyulást. „Hol lesz ez a láb 10 év múlva” – szólt jóslatuk! (42 éves volt). A műtét rosszul sikerült.

Ő, bevallom néked, édes,
mire vágyom: azt kívánom,
hogy bundába burkolózva
üljünk tarka, könnyű szánon,
szélkavarta hóviharban,
hangos csengők hangja szálljon
úgy suhanjunk, úgy repüljünk
át a réten, át a tájon.
/ Heinrich Heine: Holdezüstös hársvirág

A járás 30 éven át küzdelmes, fájdalmas volt. A jóslat 2005-ben – combnyaktörés miatt is – majdnem beigazolódott. Feleségem sebészorvos unokahúga a Pécsi Klinikára szállította. Egy jó hírű bulgár klinikai sebésszel nagy műtétet végeztek. Segítettek rajta. Biztatták. Idővel, bot használatával járásképessé gyógyították. Fényképünk a pécsi kórházba vonulás előtt készült. Arcunkon ez a „távolság” tükröződik, amely a „reményt és reménytelenséget” egyaránt láttatja. Nehezen viselem a magányt. Otthonomban, töprengéseimben került kezembe a Heine vers. Szívemből szólt, kettős érzést keltve bennem. Az egyik az örömteli, emlékeztetve ifjú korunk téli Bükk hegységbeli túráira, Hollóstetőn száguldó szános barangolásainkra. - De szép is volt! - Ugyanakkor a „töprengő ember kettőssége” bennem is megvan. Mi lesz akkor, ha a műtét nem sikerül? Mit hoz a jövő? Avagy a „legrosszabbra is fel kell készülnöm”? Mindezek számomra értelmezhetetlenek, érthetetlenek voltak. Amolyan „féktelen rohanás a hideg messzeségbe” érzését keltették bennem. Szerencsére nem így történt!

Margó Néni! Kérlek, bocsáss meg nekem, ha már a kérdésemmel is nagy sebeket szakítok fel. Imre Bácsit ismervén, Ő mindig és mindenkor nyugodtan „kezelte" a valós helyzeteket, legfeljebb egy kis mosoly húzódott az arcán, ha számára kellemes dolgok történtek. Kaphatnék némi bepillantást az utolsó napjaiba?

Nagyon szívesen beszélek Róla, hiszen 6 vagy 7 év távlatából most is élénken él előttem minden mozdulata, minde szava. 2012-ben nagyon kellemesen indult az ősz. Kertünkben zöld volt a pázsit. A spires bokron csillogtak a fehér bogyók. A szőlőlugas fürtjei közül a szellő már földre parancsolt sok sárgult levelet, jelezve, hogy beköszönthetnek a borús napok. Délidőben Imre botra támaszkodva sétált. Mellette gereblyéztem a hatalmas bangita bokor mélyzöld leveleit. Kupacba halmoztam. Zsákokba gyömöszöltem. Jól van, ügyes vagy. A rend, a tiszta kert hagy nyújtson kellemes látványt ilyenkor is - mondta. Már majdnem befejeztem a szorgoskodást, amikor megállt. Egy perc szusszanásra intett. Végig kémlelte az égboltot. Találgatta milyen lesz az ősz? Valószínű hosszú! - felelt mindjárt saját kérdésére. Vajon milyen lesz a tél – kíváncsiskodtam. Szeliden mosolyogva nézett el mellettem. Nem felelt. Megveregette a hátamat. Indultunk a ház tornácára elköltени ebédünket. Szeptember 8-at írtunk.

Vasárnap reggel, szeptember 9.-én, a kertbe hívott. Nézzünk szét. Furcsa álmai voltak éjszaka. El akarja felejteni. Kicsit töprengett, majd elindultunk szép lassan és osztogatta a tanácsait: a szüret októberre legyen gondosan előkészítve, a fürtök szemezve kerüljenek a prés alá, a nemes mélypiros bogyókhoz 20 kg illatos fehér csemegeszőlő kell. Akkor lesz finom a bor, úgy, mint a korábbi években. Nevetett. Már megint adod a tanácsot és költözöl. Imre, korai ez még! No, csak figyelj, mert amit mondok, hasznos lesz. A fügét gyékénnyel téliesítsd, a rózsákat is. A szedret lassan tisztíthatod és lehet eltávolítani a letermett ágakat. Most is megszolgálták a gondoskodást. Az orgonákat, tujákat, borókákat, somot, berkenyét már tudod, hogyan kell ápolni. A leanderek és muskátlik feltétlenül kerülejenek a pincébe fagyok előtt. Megálltunk. Elérzékenyülve ölelt át. Nincs már erőm. Nem tudok neked segíteni. Lassan indultunk vissza a házba. Lepihent. Alig ebédelt valamit. Bennem egy korábbi (2000), a kertben készült közös képünk villant át. Késő délután frissen ébredt. Estebédet kért. Kicsit üldögéltünk. Azután a szobájában az íróasztalához hívott, rendszerezett irataira mutatott. A Gépelemek Tanszéken kié legyen a kék, kié a fehér irattartó. A Logisztikai Tanszéken melyik boríték kihez kerüljön. Kérő szavai halkan, de utasításként hangzottak. Korán aludni tért. Éjjel átjött a szobámba. Rosszat álmodtam. Szükségem volna az Arany: Balladák könyvére. A „Vörös Rébék" nem akar békémet hagyni. A szokott helyén a könyvet megtalálta. Megsimogatta a fejemet. Elvonult.

Gondolom ...Margó Néni! Ez már némi szorongást jelenthetett Nálad is! Vagy nyugodtan vetted tudomásul a megszokott szavakat.

Érzékenységét a hőmérséklet ingadozására fogtam. Az évszakok változását, a gyökeres átalakulásokat mindig nehezen viselte. Bár tudtam, hogy a szívműködése, a véradagolás, a keringési rendszere rossz. Szeptember 10.-én, hétfőn bekukkantottam hozzá kora reggel. Örömmel vettem tudomásul, hogy már ébren volt. „Hajt az idő, nem vár", megyek az Egyetemre – mondta. Reggeli után kérte jegyezzem a heti programját. Amit diktált írtam a határidő-naplóba. Menni készült. Édesanya (mert úgy is hívott) küzdelmes és szép életünk van, ha nem leszek, nem lesz könnyebb – mondta. Mégegyszer köszönt, s már ment is, „szinte elillant" hogy ne tudjak válaszolni. Délután két óra tájban jött meg. Arcán boldog mosoly. Megnyugodtam. Örömmel újságolta, hogy az egyetemi automatából kollégák társaságában ivott egy csokoládét. Ebéd előtt? –kérdeztem, köszöntve őt. Jól esett. Átöltözött. Ebédelt. Pár percig üldögélt szótlanul. Bizonytalanul felállt. Elfáradtam. ***„Pihenni megyek".*** Ez volt utolsó mondata. Amint befejeztem konyhabeli munkámat, ajtaját megnyitottam, szépen és nyugodtan aludt. Még valamit tettem, jöttem-mentem. Megint benyitottam, mert közeledett a vacsoraidő. Rendjén betakarózva, hálósipkával a fején, szeme behunyva, keze hófehér volt és nem lélegzett. Rögtön érzékeltem a tragédiát. Az alig két héttel korábban készült közös fényképünk meghitt pillanatai rohantak át agyamon. Hideg ürességet éreztem. Többé nem állhatok „őrzőn" mellette.

Szívelégtelenség, állapította meg az orvos. Ágnes lányom simogatta édesapja kezét. Miklós fiam zokogott, felettük állva. Istenem! Legyen erőm, hogy gyermekeim előtt nyugodt maradjak. Bobok Elemér felesége volt tanácsadónk és a PIETAS jött azonnal segítségemre. Gépiesen tettem dolgaimat. Imre fekete öltönyében, fehér ingben fiatalos, tiszta arccal, nagyon szép volt halálában. Házunk kapuja előtt álló fehér szállító autóig kísértük. Elhagyta családját, szeretett otthonát, kertjét örökre.

Gyermekeinkkel visszatértünk dolgozó szobájába. Sötét volt már. Az ablakon beszűrődő utcai világosság mellett, tekintetünket mindhárman fekhelyére függesztve, hangtalanul sírtunk. Megbénult a szíve annak a csodálatos természettel megáldott kitűnő embernek, férjnek, édesapának, aki szívélyes volt és szeretett, soha nem gyűlölködött, mindig elfogadott, tudomásul vett, segített.

A sorsnak különös kegyeltje vagyok, hogy 61 éven át Vele élhettem.

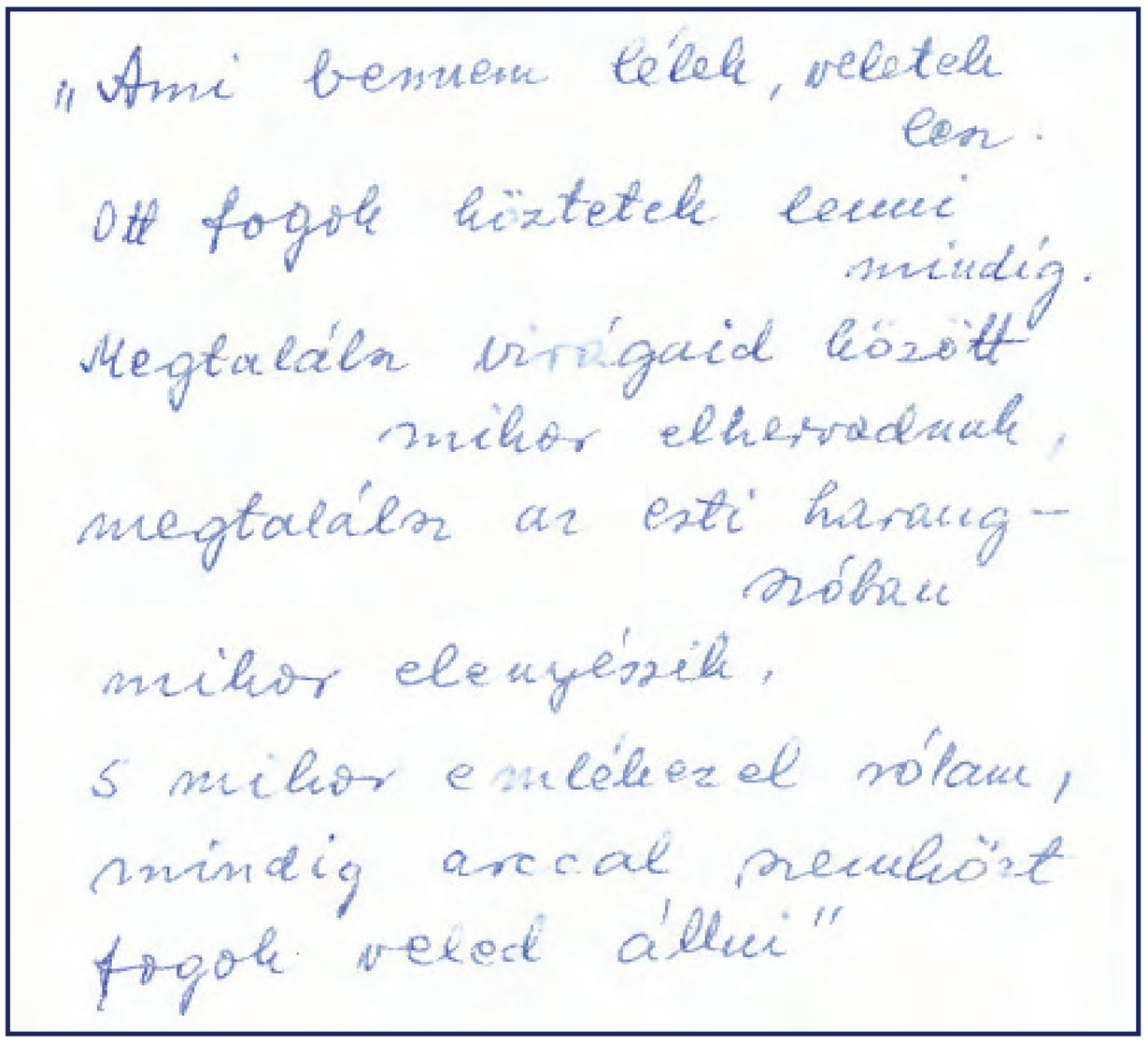
Az élet természetes velejárója a halál. Akármilyen kegyetlen törvény is ez, nem tudunk ellene tenni semmit, tudomásul kell vennünk. Mindnyájan elindulunk erre az útra, miközben különböző gondolatok, képek kavarognak fejünkben. Felmerült-e ez beszélgetéseitekben, avagy mélyen hallgattatok az elkerülhetetlen útról?

Igen, számtalanszor felmerült és számomra is érzékletes formában. Imre fejében, képzetében a halál gondolata nem volt idegen, tudomásul vette a megváltozhatatlant.

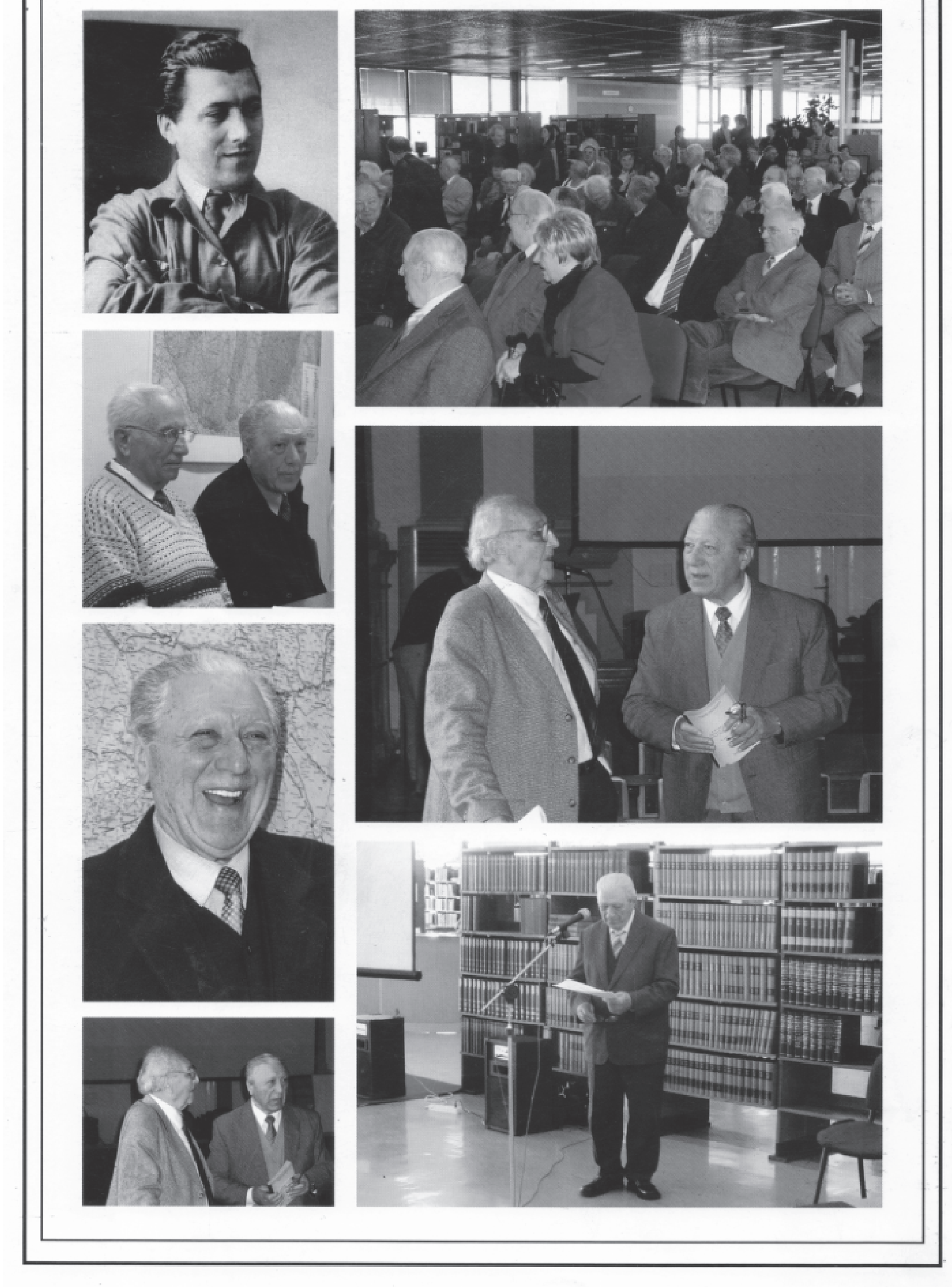
Így töltötte mindennapjait a legutolsó pillanatig. Amikor a valós világból átpillantott a „másik világba” direkt módon utalt útmutatásaival a kert további gondozására, a gyászjelentésének megírásával, a „kinek melyik dossziét add át” halálom után, és még sorolhatnám „feladataimat”. A „hosszú útra” valóban készült, amire az időnkénti merengései is utaltak. A végső megnyugvást a „nagy hideg” jelképezte számára, a hófödte magas ormok között. Hogy menynyire is készült ebbe a hideg és havas rengetegbe? Ez akkor győzött meg igazán, amikor zsebében a következő idézetet találtam:

Nem tudok mit mondani! Ha kellene is, akkor sem találnék szavakat, amelyek méltóak lehetnének ahhoz, hogy 61 évet élhettem át, éltem vele. Igazi humánum volt, és életpályájának partnerei, közvetlen vagy távolabbi munkatársai ugyanilyen következtetésre juthattak, amikor temetésén búcsúztak tőle, ki szomorúan nézve a messzeségbe, ki pedig utat engedve érzéseinek, könnyező szemmel adva számot a múltnak, a jó barát elvesztésének. Az élet márcsak ilyen!

„Ami bennem élek, veletek
leszek.
Ott fogok lüktetek lenni
mindig.
Megtaláltok virágaid között
mikor elhervadnak,
megtaláltok az esti harang-
szóban
mikor elenyészik,
S mikor emlékezel rólam,
mindig arccal remlőrt
fogok veled állni”

Imre Bácsit sokan ismerték, tisztelték, szerették és becsülték. Mit gondolsz Margó Néni, kiben hogy maradt meg az emlékkép?

Nem tudom, hiszen mindenki egy-egy egyéniség a maga gondolkodásmódjával, emlékképeivel. Inkább „plagizálok” és álljon itt a GÉP c. folyóirat 2012. évi 12. számának kíválóan szerkesztett hátlapja! Dícsérje azt a személyt, aki így összehozta!

Itt talán mindenki megtalálja a saját „Lévai Imréjét”. És ez így van jól, így temészetes a Tisztelt Olvasók mindegyikénél!

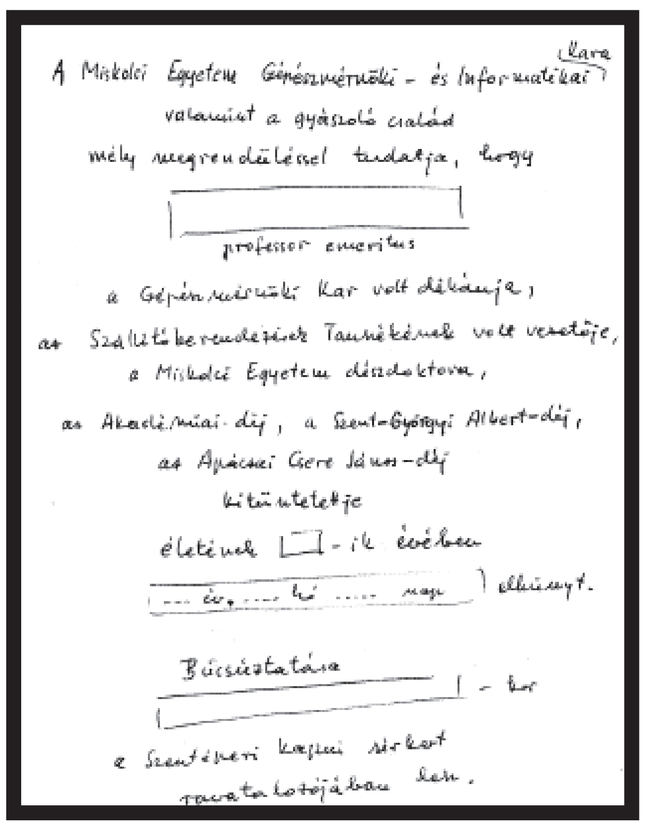
A végső búcsú a legnehezebb. Ekkor kell végérvényesen tudomásul venni a megváltozhatatlant. A hangok, az érintések már csak emlékeinkben, lelkünkben léteznek, a szakadék már átléphetetlen.

A temetés Miskolcon 2012. szeptember 21.-én volt a Szentpéteri kapu sírkertjében. Az urnán megcsillanó fény még akár jelképes is lehet. Jobbra leányunk kék, balra pedig fiunk csokra. Középen a 61 szál virág a közösen, egyetértésben, boldogságban eltöltött éveinkre utal. Nehéz és fájdalmas nap volt. Az idő múlásával ismerőseinktől, munkatársaktól, barátainktól kapott visszajelzések alapján bennük e szomorú nap, a végső búcsú mellett így fogalmazódott meg:

- Lévai Imréhez méltó temetés volt,
- értékes, megható szónoklatok,
- szép, halk, finom temetés,
- intelligens gyászolók,
- „minta temetés”,
- jó szervezés, gördülékeny volt,
- nagyon megható temetés, ilyenen még nem vettem részt,
- a feleség búcsúja (boldog asszony, mert Imre bácsival élhetett), a temetés szép befejezése,
- Margó és gyermekei a balsors súlyát fegyelmezetten viselték.

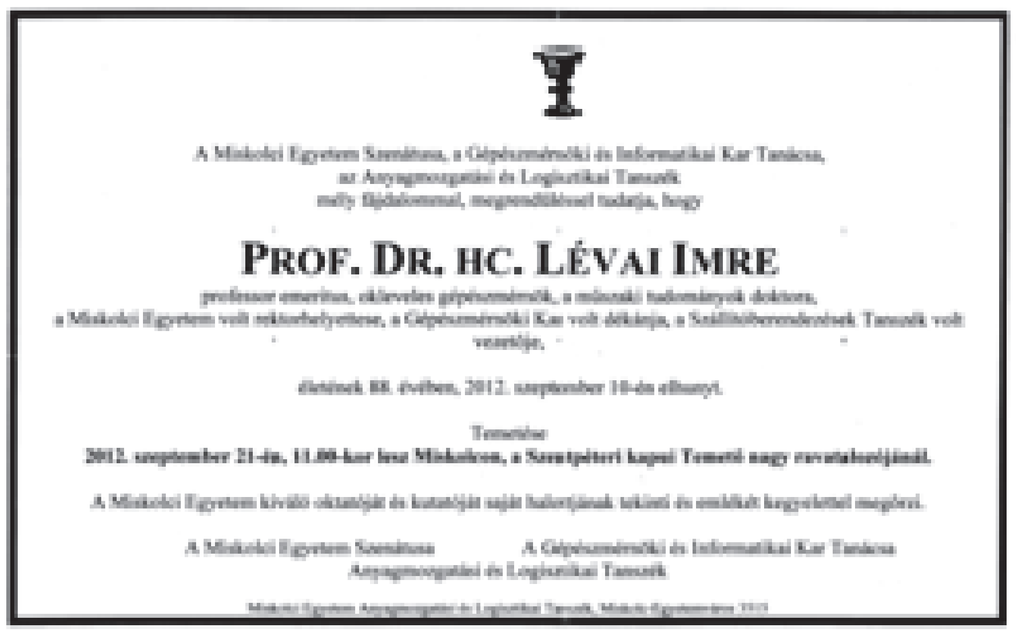
Imre kívánsága, hogy a család gyászjelentése a munkahelyével együtt kerüljön hirdetésre sajnos nem teljesülhetett. Ő mindent elrendezett, sok elvégzendő dolgot bízott rám, de azt nem említette, hogy íróasztalfiókjába helyezte a gyászjelentés azon szövegét, amit ő fogalmazott meg.

A Miskolci Egyetem Gépészmérnöki - és Informatikai (Kara)
valamint a gyászoló család
mély megrendüléssel tudatja, hogy
professor emeritus
a Gépészmérnöki Kar volt dékánja,
az Szállítóberendezések Tanszékének volt vezetője,
a Miskolci Egyetem díszdoktora,
az Akadémiai-díj, a Szent-Györgyi Albert-díj,
az Apáczai Csere János-díj
kitüntetettje
életének [ ]-ik évében
[ ] hosszú [ ] után elhunyt.
Búcsúztatása [ ]-án [ ]-kor
a Szentpéteri kapui sírkert
ravatalozójában lesz.

A temetés napján, külföldön voltam, így csak az albumot szemlélve látom milyen sokan vettek végső búcsút Imre Bácsitól. Újból szemlélve melyeket emelnéd ki! Beszélgetvén Veled egy kis, gondosan becsomagolt dobozra mutattál. Mi van benne?

Úgy gondolom a „hivatalos” gyászjelentéssel kell kezdenem. Ez fogalmazta meg létének azt a pillanatát, amely a közösségétől való végső búcsúját jelentette.

A Miskolci Egyetem Szenátusa, a Gépészmérnöki és Informatikai Kar Tanácsa,
az Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék
mély fájdalommal, megrendüléssel tudatja, hogy

PROF. DR. HC. LÉVAI IMRE

professor emeritus, okleveles gépészmérnök, a műszaki tudományok doktora,
a Miskolci Egyetem volt rektorhelyettese, a Gépészmérnöki Kar volt dékánja, a Szállítóberendezések Tanszék volt vezetője,

életének 88. évében, 2012. szeptember 10-én elhunyt.

Temetése:
2012. szeptember 21-én, 11.00-kor lesz Miskolcon, a Szentpéteri kapui Temető nagy ravatalozójánál.

A Miskolci Egyetem kiváló oktatóját és kutatóját saját halottjának tekinti és emlékét kegyelettel megőrzi.

A Miskolci Egyetem Szenátusa — A Gépészmérnöki és Informatikai Kar Tanácsa
Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék

Miskolci Egyetem Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék, Miskolc-Egyetemváros 3515

szónoklata – nem csak emlékeimben - megható és tartalmas volt.

Gecse Attila lelkipásztor szónoklata

Említettem, hogy a tiszteletes úr

A temetésen valóban sokan voltak. Az arcokon, a szemeken valódi szomorúság tükröződött.

Kovács Ferenc, Páczelt István, Bőhm József

Czibere Tibor, Hársing László, Szaladnya Sándor, Apró Ferenc

Szeretett férjem végső nyughelye, akivel 61 boldog évet tölthettem.

A sírhalmot 32 csodálatosan szép koszorú fedte. Ezeken levő szalagokat tartalmazza a becsomagolt doboz. A virágokat, koszorúkat hálával köszönjük.

Szeretteink lényétől való végleges búcsúzás mindig nagyon nehéz. Mondhatnám úgy is, hogy rettenetes. Ezt ilyen vagy olyan formában mindnyájunknak át- és meg kell élnünk! Ettől senki nem menekülhet! Mégis, mindig és mindenkor akadnak olyan percek, amelyek enyhítik a fájdalmat. Margó Néni, neked megadatott ez?

Teljesen igazad van. A mérhetetlen mélységű fájdalmat, amelyet Imre várható, végleges távozása okozott, igen megviselt. Nagy önuralmat követelt és követel, amíg élek. A temetésen résztvevők szeretete, együttérzése, vigasztalása, a változtathatatlan elviseléséhez erőt ad és a kedves visszaemlékezések enyhítik fájdalmainkat. Elmondok egy kis történetet. 2012. szeptember 21.-én, amikor a szertartás befejeződött, a résztvevők elvonultak, a rokonság – várva a családi összejövetelre - gyülekezett, én még egy-két percre egyedül maradtam a sír mellett. Urnája közelében búcsúztam Imrétől.

Vállamat kéz érintette. Megfordultam. A kedves jó barát, dr. Gyáni Károly egyetemi docens, a Gépgyártástechnológiai Tanszék munkatársa állt előttem. Szíves kondoleáló szavai után bánatomat apró örömmel enyhítendő elmondta, hogy szeptember 10.-én a szomorú hétfői napon, az egyetemi buszmegállótól együtt utaztak hazafelé. Egymás mellé ültek. Imre nagyon beszédes volt. Újságolta, hogy a Tanszékétől elköszönt. Fárasztja már a kiút-hazaút. Megkezdett munkáit otthon folytatja. Lakásán nagyon szívesen nyújt segítséget munkatársainak. Mosolyra derült arccal kezdett a boldogságot hozó 1951-es, egész életére kiható történet-foszlányairól színesen beszélni. Haláig a felesége volt minden mondandójának eleje és vége. Olyannyira beleélte magát az emlékezésbe, hogy elfelejtettek az autóbuszról a szokott helyen leszállni. Illetve Karcsi ült belül és nem akarta Imrét megzavarni az elbeszélésében. Ennyi a történet. S még megjegyezte: nem gondolta volna, hogy az erősen töprengő természetű barátjának megterhelő munkás élete során ennyire fontos volt a családi élet.

Köszöntem a történetet. Öröm volt hallani, hogy Imre utolsó földi útja az egyetem és otthonunk között vidáman telt el.

Kerestem Károlyt 2015-ben, hogy adjon szignót ezen feljegyzésre. Úgy hírlett betegeskedett. 2018-ban – ugyanezen célból – újból kerestem. Ekkor tudtam meg, hogy már több mint féléve elvonult ő is a „síri világba”.

Gyáni Károly
(Füzesgyarmat 1928. 10.11. – Miskolc 2017.08.31.)

Kedves Margó Néni! Van egy könyv, amit olvasgatva nem csupán Imre bácsit ismerhettem meg jobban, hanem családotok „szemlélő beltagjává lettem”. Hogyan született e könyv?

> *„Hullatja levelét az idő vén fája,*
> *Terítve hatalmas rétegben alája,*
> *Én ez avart jártam; tűnődve megálltam:*
> *Egy régi levélen ezt írva találtam.”*

Engedd meg, hogy mottóként Arany János idézetre hivatkozzak. A házban nagy a csend. Délutáni pihenő. Imre az igazak álmát alussza. Ülök a szobámban, olvasgatok. Gerald Durell: Madarak, vadak, rokonok. Észreveszem, hogy hatalmasakat nevetek. Dorka a lábamhoz ül. Papucsom orrát rágcsálja. Ez így nem lesz jó! Felállok. Hívom, kiskutyámat nézzük meg a hóesést. Látod, a felhők pelyheiket hullatják. Egyre sűrűbben. Gyönyörű. Ablakunk alatt percek alatt az égig érő fenyőfa csodálatos hófödte látványt nyújt. Dorka elrohan. A nagy fehérséget bámulja percekig. Azután bele a vastag hótakaróba: hempereg, játszik, eszi a havat. Visszaballagok az ablakhoz. Emlékezem. Az embert öregen már csak ez élteti. A kényelmes karosszék puha párnái közt leülni készülök. Merengésemet Dorka ugatása zavarja meg. Valaki jön. Ajtót nyitok. Mikós az. Nagy csomaggal. Benne mindenféle élelem. Arra gondoltam ne szenvedjetek hiányt! Ne menjetek az utcára ebben a zimankóban. A kertben a szél nehezen hintáztatja a fa ágait a hó súlya alatt. Örülök a segítségnek. Meg vagyok fázva. Nem kívánkozom a szabadba. Meg kell gyógyulnom. Bentről is minden csodaszép. Apa felébred. Átcammog a beszéd irányába. Szólítja fiát. Félméteres a hó. El kellene lapátolni. Miklós neki fut. Dolgozik szépen, szabályosan. Nézem az ablakon át. Istenem! Milyen magas, erős. Mint a gumilabdát oly könnyedén dobja a havat. Gyermekkorában csúszkált, gurult a hóban. Elém tolult egy régi tél eseménye: szánkózni ment apa és fia. Fáradtan hazafelé tartva Miklóst elhagyta. Micsoda izgalom volt: Kerestük. Nem leltük. Nyugalom. Mivel az én fiam, úgy gondolkodik, mint én, haza indul. Hol hagytad? Gondolom az Avas tetején, az erőmű fölött. Onnan kezdett a szánkó erősen fickándozni a hátam mögött. Könnyű lett. Nem néztem hátra. Még a hatóságok segítségén gondolkodtunk, mikor megszólalt a telefon. Ismerős ötödéves kohász egyetemi hallgató, Puza Ferenc hangja. Kezét csókolom Margó néni! Miklóska itt didereg melltettem. Fogom a kezét. Az Egyetem buszmegállójában vagyunk. Szerencse, hogy erre jártam. Meg van ijedve. Fázik. Hogy került ide? Nem mondja. Arra gondoltam autóbuszra ültetem. Rohantunk. Annyira ideges voltam tudtam, hogy megyek, de nem haladtam. A busz megjött. A töménytelen ember között az én pöttöm fiam! (négy éves volt). Végre magamhoz ölelhettem az agyonfagyott gyermekemet! Tényleg apja fia! Hazafelé igyekezett. Itt most a nagy hólapátolás után kezdtem mesélni. Egymást túllicitálva vetődnek fel bennünk a régi kedves, itt-ott izgalmas emlékek. Imre arcán révedező mosoly. Homlokát megtörli. Nyugodtan beszél. Ágnest is elveszítettem egyszer így, a Klapka utcában, nagy hóesésben. Hanyagul ült a szánkón! Miklós fáradt. Indulófélben van a saját otthonába. Az ajtóban megáll. Visszanéz. Anyukám! Jó lenne, ha megírnád a „régi szép idők eseményeit”. Gondolkodtam. Nyolcvan éves vagyok. Nem sok időm van már. Két héttel később így kezdődött el családi életünk meséje. Egy év múlva könyv alakban drága Férjem íróasztalára tettem.[1] Boldogan köszönte.

---

[1] Szigetvái Margit: Emlékeim. Régmúlttól - máig. Miskolc, 2010.

EPILÓGUS

2012. júliusban férjemmel, LÉVAI IMRÉVEL *„Emlékkiállításon”* vettünk részt a Miskolci Egyetem Központi Könyvtárában.
Ismerőseink között összefutottunk Dr. Tóth László Urral, aki rövid beszélgetésünk zárásaképpen felajánlotta, hogy kocsijával hazavisz. Imre akkoriban már hamar fáradt. Köszönettel elfogadta.
Kedves, volt tanítványa – a későbbi időkben tanártársa – útközben elmondta, hogy tudósokról, professzorokról, neves közéleti személyiségekről szóló közkedvelt írásai sorozatába Imre bácsit is szeretné beiktatni. Felajánlotta és kérte keressenek szabad órát pár alkalommal, hogy kérdés és visszaemlékezés formájában a gyermekévekről, ifjúkorról, a felnőtt munkálkodás eredményeiről, tapasztalatairól, magán és szakmai életéről beszélgessenek.
Imre mosolyogva gondolkodóba merült. Kis idő multán későbbre ígérte a választ. Derűsen mindketten ebben maradtak.

A Sors rövidesen közbeszólt. 2012. szeptember 10.-én, 88 éves korában, munkahelyéről a Miskolci Egyetemről hazatérve, délutáni pihenője közben örök álomba szenderült.

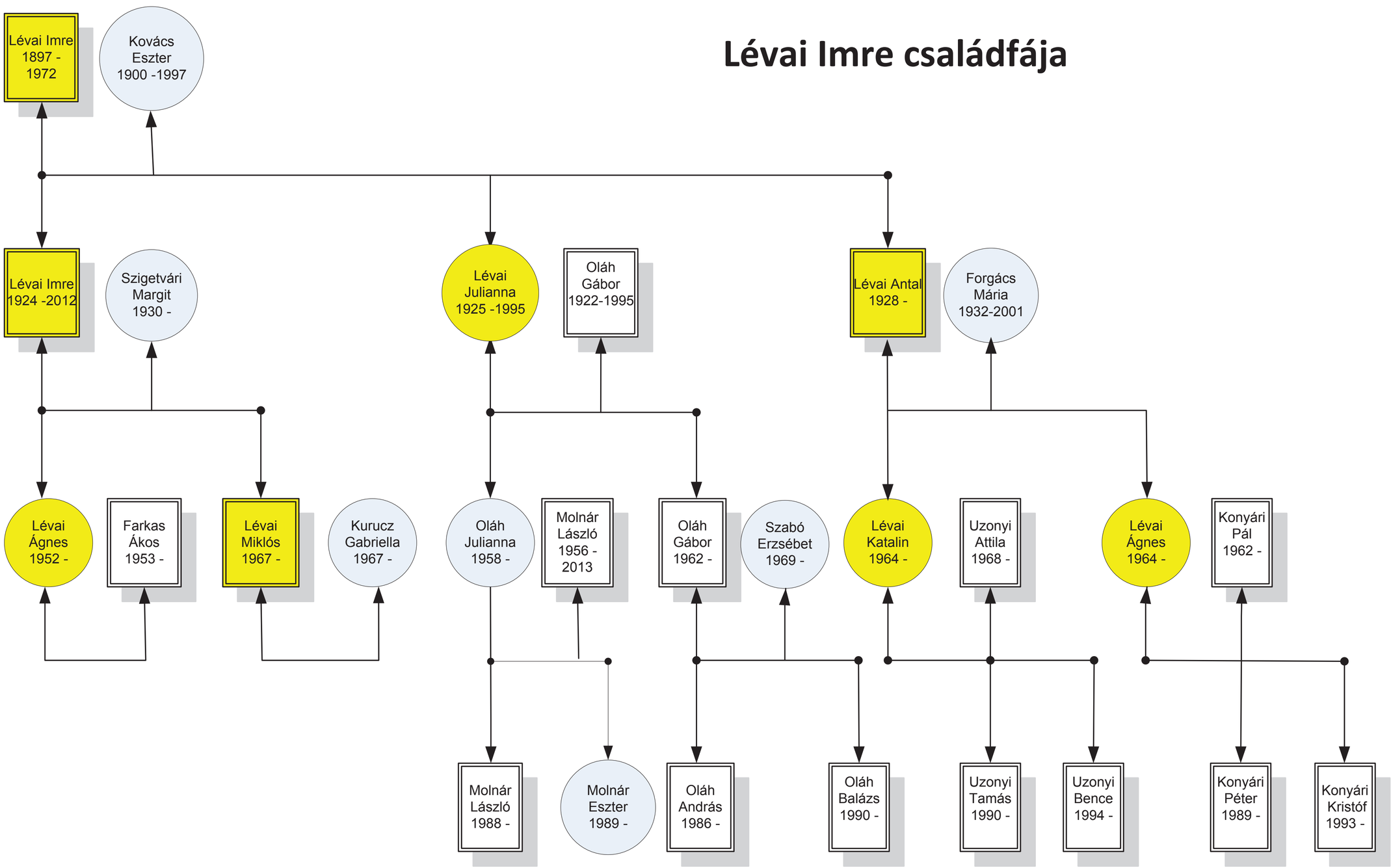
Az ígéret pótolhatatlanná vált. A könyv létrejötte feledésbe merül - gondoltam.
2014-ben férjem 90. születésnapjának tiszteletére - kérésemre – Szabó Virág szobrászművész eszmei mondanivalójában és formai kialakításban is értékes bronz emlékéremmel szerzett örömet családtagoknak, munkatársaknak, barátoknak.
Dr. Tóth László professzorral 2016-ban sikerült találkoznom. Az érem ekkor Hozzá is eljutott.
Drága, jó Imrére emlékezve – beszélgetés közben – László pár szóban említette, hogy a könyv készítésének ötlete tovább él, az anyag gyűjtése folyamatos. Azon töpreng, a megváltozott helyzetben hogyan szervezze, valósítsa meg a formai megjelenítést.
Boldogan vettem tudomásul az elmondottakat és felajánlottam – kívánsága szerinti – segítségemet.
2019-ben Dr. Lévai Imre professzor emeritus csodálatos természetéből adódó emberi lénye, szakmájában, munkásságában gazdag, sikeres életútja és Dr. Tóth László professzor ötlete, fáradhatatlan munkálkodása, magas műszaki és humán műveltsége, nem utolsó sorban öreg tudós társa iránti szeretete következtében e könyv végleges formát öntött.
Valóra vált, hogy LÉVAI IMRE szelleme – örök távozása után – helyet foglaljon az „Ifjan – Éretten – Öregen” sikeres könyvsorozatban.
Ezért hálás szívvel mondok köszönetet Prof. Dr. Tóth Lászlónak, a műszaki tudomány doktorának, az írás létrejötte ötletéért, az írásért, a megvalósításért.

További köszönet Mindazoknak, akik részt vállaltak a munkálkodásban és megjelentetésben.
Tisztelettel kérem az érdeklődő Olvasókat szeretettel lapozzák férjem értékes, olykor küzdelmes életének elbeszélését és annak bizonyítékait.

Miskolc, 2018. Tél.

Lévai Imréné

Lévai Imre családfája

1. Melléklet

DR. LÉVAI IMRE

Személyi adatai

Születési év: Hajdúböszörmény, 1924. augusztus 2

Tanulmányok:

- 1943-48 a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karának hallgatója.
- 1950-ben okleveles gépészmérnök.

Beosztások:

- A Miskolci Egyetemen (ME) tanársegéd (1950-51),
- adjunktus (1951-61),
- egy. docens (1963-68),
- egy tanár (1968-84),
- nyugdíjas egy. tanár (1984-97),
- prof. emeritus (1997-).
- A Szállítóberendezések Tanszékének vezetője (1966-84).
- A Gépészmérnöki Kar dékánhelyettese (1963-67).
- Az ME oktatási rektorhelyettese (1969-72).
- A Gépészmérnöki Kar dékánja (1974-83).

Tudományos fokozatok:

- Doktor techn. (1960),
- a műszaki tudományok kandidátusa (1966),
- a műszaki tudományok doktora (1980).

Tiszteletbeli doktori cím:

- A Miskolci Egyetem tiszteletbeli doktora (1994).

Tudományos akadémiai tagság:

- Az MTA Gépszerkezettani Bizottságához tartozó köztestületi tag (1994-),
- köztestületi képviselő (1994-97).

Fő kutatási területek: Fogaskerekek kapcsolódása – nem köralakú fogazott hajtások, hipoid hajtások, csigahajtások, fogazási interferenciák, tribológia (zsírkenésű csapágyak), anyagmozgató gépek építő elemeinek rendszervizsgálata, anyagmozgató gépek dinamikája.

Ipari kutatások: Több évtizedes aktív tevékenysége idején – felsorolás nélkül – mintegy 40-50 ipari kutatómunkában vett részt, részben a Miskolci Egyetemen (Gépelemek és Szállítóberendezések Tanszékein), részben másodállásban a Diósgyőri Gépgyár Tervező Irodájában (1958-1960), részben mellékfoglalkozásban a Gépipari Technológiai Intézetben Bp. (1969-70) végzett munkája során.

Tudományos bizottságok munkájában való részvétel:

- A Gépipari Tudományos Egyesület (GTE) tagja (1957-).
- A GTE B-A-Z megyei Szervezete Anyamozgatási Szakosztályának tagja (1970-).
- MTESZ B-A-Z megyei Szervezete Anyagmozgatási Bizottságának elnöke (1970-84).
- Az MTA Gépszerkezettani Bizottságának tagja (1970-).
- A Tudományos Minősítő Bizottság (TMB) Gépészeti-Kohászati Szakbizottságának tagja (1970-73).
- A Miskolci Akadémiai Bizottság Gépészeti Szakbizottságának tagja (1979-99).
- A Sályi István Gépészeti Tudományok Doktori Iskola tagja (1992-).

Nyelvismeret: német, francia középszinten.

Oktatási tevékenysége (főbb oktatott tantárgyak):

- Gépelemek I., II., III.
- Gépszerkezettan
- Mechanizmusok és gépek elmélete
- Anyagmozgatás és gépei I., II.
- Anyagmozgató gépek elemei

2. Melléklet

DR. LÉVAI IMRE
Publikációinak jegyzéke

1. Az elliptikus homlokkerékhajtás és fogazás vizsgálata. /Kézirat./ Akadémiai prémiumos dolgozat. M. 1953. 1/28.
2. Néhány megjegyzés a siklócsapágyak méretezéséhez. Társszerző: Terplán Zénó. = Járművek – mezőgazdasági gépek. 3/1956/ 7.219/224.
3. Hozzászólás a kompenzált fogaskerekek szilárdsági méretezéséhez. /Kézirat./ Akadémiai prémiumos dolgozat. M. 1956. 1/7 + mell.
4. Az elliptikus gördülőhengerű fogazás elmélete. = NME közl. 1/1957/ 201/213.
5. A finommérő műszerszoba technikai követelményei. Társszerző: Szombathy Emil. = Borsodi Műszaki Élet. 1/1956 / 3-4. 8/10.
6. A kiegyenlített csúszás szerkesztésének módjai fogaskerekeknél. = Gép. 9/1957/ 6. 229/230.
7. Gépelemek IV. /Egyetemi jegyzet./ Társszerző: Terplán Zénó. 2. átd. kiad. Felsőokt. Jegyzettell. Bp. 1957. 1/206.
8. Adatok a fogaskerekek anyagtakarékos méretezéséhez. = MTA Műsz. Tud. Oszt. Közl. 22/1958/ 1-3. 99/106.
9. Hozzászólás Terplán Zénó „A korszerű méretezés néhány kérdése” c. előadásához. = GTE gépipari hetének miskolci anyaga. M. 1958. 85/88.
10. Nem köralakú hengeres kerekek fogazásgeometriájának és gyártásának alapelve. /Műsz. egyetemi doktori értekezés. Elfogadva 1960-ban./ /Kézirat./ M. 1958. 1/36 + függ; Rövidítve és módosított címmel. = NME Közl. 14/1967/ 31/42
11. Zsírkenésű siklócsapágyak számítása a hidrodinamikai elmélet alapján. = Gép. 11/1959/ 6.237/243
12. Hengeres fogaskerekek egyik mérési feladata. = NME Gépelemek Tsz. Közl. 54. sz. M. 1961. 1/7
13. Profili zubcov i evolûta profilej nekruglyh cilindricseszkih zubcsatyh kolesz, nerezaemyh insztrumental’noj rejkoj. =NME idegen ny.-ű Közl. 22/1962/ 331/341
14. Herstellung von Stirnradgetrieben mit elliptischen Wälzzylinder. = Acta Technica. 39/1962/ 1-2. 95/100.
15. Beitrag zur Berechnung von Gleitlagern mit Öl- oder Fettschmierung. Társszerző: Terplán Zénó. = Acta Technika. 39/1962/ 3-4. 329/347.
16. Hengeres fogaskerekek mérései. = NME Gépelemek Tsz. Közl. 98. sz. M. 1963. 1/23.
17. Fogaskerékszivattyú mérése. Társszerző: Tatár Iván. = NME Gépelemek Tsz. Közl. 121. sz. M. 1964. 1/12.
18. Teheremelő acélkötélvég sarkantyús rögzítésének viszgálata. Társszerzők: Drobni József és Kováts Attila. = KGMTI Közl. 4/1964/ 37/53.
19. Angaben zur Festigkeitsberechnung der Zahnräder. = NME idegen ny.-ű Közl. 24/1964/ 189/195.
20. Die Dimensionierung der Stirnräder in Ungarn. Társszerző: Terplán Zénó. = NME idegen ny.-ű Közl. 24/1964/ 213/228.
21. Különleges bolygóműű hatásfokviszgálata. Társzerző: Drobni József. = NME Közl. 11/1965/ 299/302.

22. Kitérő tengelyek között változó mozgásátvitelt megvalósító – egyenesélű szerszámmal lefejthető – fogazott kerekek. /Kandidátusi disszertáció./ /Kézirat./ M. 1965. 1/83. /TMB 1966-ban fogadta el./; Rövidítve. = NME Közl. 14/1967/ 31/41.
23. Räumliche Eingriff bei unrunden Zahnrädern. = Feingerätetechnik. 16/1967/3. 129/130.
24. Gépelemek IV. /Egyetemi jegyzet./ Társszerzők: Terplán Zénó és Drobni József. 3. átd. kiad. Tnkönyvkiadó. Bp. 1967. 1/220.
25. A síkkerék-elv. alapján gyártott kúpos csavarkerekek kapcsolódásának kinematikai alapjai. = „Kinematika-Kinetika Kollokvium” anyaga. Nagymaros. 1968. 1/15 + 9 á.
26. D-függvény a fogaskerekek geometriai méretezéséhez. Társszerző: Szarka Zoltán. = NME Gépelemek Tsz. Közl. 203. sz. M. 1969. 1/23.
27. D_f-függvény a ferdefogazatú kerekek geometriai méretezéséhez. Társszerző: Szarka Zoltán. = NME Gépelemek Tsz. Közl. 214. sz. M. 1969. 1/44.
28. Az NME Szállítóberendezések Tanszékének kutató munkája az anyagmozgatás területén. A „Modern matematikai módszerek alkalmazása az anyagmozgatási folyamatok tervezésében” c. Orsz. Tud.-s Műsz. Konf. anyaga. /Kézirat./ M. 1969. 127/155.
29. Anyagmozgatás és gépei. /Egyetemi Jegyzet./ Tankönyvkiadó. Bp. 1969. 1/218.
30. Nem köralakú fogaskerekek térbeli kapcsolódása. = GTE „2. Fogaskerék Konf.”-a anyaga. Bp. 1969. 1/13.
31. Über verzahnte Räder, die eine veränderliche Bewegungsübertragung zwischen sich kreuzenden Achsen verwirklichen und durch ein geradschneidiges Werkzeug abwälzbar sind. = Acta Technica. 69/1970/ 1-2. 149/170.
32. Beitrag zur Bemessung von Förderbändern mit Gummigurten. = Symposion über die Berechnung von Förderbänd-Gummigurten. Bp. 1970. 14/16.
33. Dynamische Prüfung der Hubsäule von Gabelstaplern. Társszerzők: Cselényi József, Kulcsár Béla, és Lipták Antal. = 2. Nationale Konferenz über Theorie und Forschung an Elektro- und Motorkarren. Várna. 1970. 10. 6-8; /megjelent:/ Szófia 1972. 355/374.
34. Dynamické ùčinky vznikajuce pri zdvihovom pohybe vidličovych vysokozdvižných vozìkov. = Nové Poznatky v Teorii a Konštrukcii Zdvìhacìch Strojov. Starý Smokovec. 1972. 10. 5-6- Košice, 1972. VII. 1/12.
35. Emelővillás targonca billenésekor fellépő lengések. /Kézirat./ = /Referátum az MTA Gépszerkezettani Bizottsága előtt./ M. 1972. 1/12.
36. A Szállítóberendezések Tanszék története. Társszerző: Nagy István. = NME Közl. 21/1974 115/119.
37. Anyagmozgató gépekben és berendezésekben fellépő dinamikai jelenségek. Társszerzők: Csekő Béla és Lipták Antal. = Anyagmozgatás-Csomagolás. 19/1974/ 10- 11. 301/305.
38. A kritikus kapcsolószög meghatározásának egyik módszere hipoid-hajtásoknál. = GTE „3. Budapesti Fogaskerék Konferenciájának” anyaga. Bp. 1974. 7/13.

39. Anyagmozgatási speciális irányú képzés az NME Gépészmérnöki Karán. A mérnöktovábbképzés tapasztalatai. = Nevelési Konf. Gödöllő, 1974. 05.07; /megjelent:/ Bp. 1974. 27/29.
40. Vlijanie skolü Litvina na isszledovanija geometrii zaceplenii v Vengrii. Társzerzők: Drobni József és Terplán Zénó. = Naucsnaja Szesszija, poszvjascsennaja 25-letiju szo dnja podpiszanija szoglasenija mezsdu pravitel'sztvami VNR i SzSzSzR o naucsno-tehnicseszkom szotrudnicsesztve… Szekcija masinosztroenija. Bp. 1974. 33/36.
41. Erschliessung der unteren und oberen Intervallen des kritischen Eingriffswinkels bei Hypoidgetrieben. = Publications of the Technical University for Heavy Industry. Series C /Machinery/. 33/1976 1. 53/60.
42. Entwicklung von Bandförderer-Rollen auf Grund von Forschungen an der Technischen Universität für Schwerindustrie. Zbornik referatov sekcia 3. Kassa. 1977. 47/59.
43. Az anyagmozgatás és gépei. I. /Egyetemi jegyzet./ Tankönyvkiadó. Bp. 1977. 1/109.
44. Eine Art der Bestimmung des kritischen Eingriffswinkels und die Anwendung des Ergebnisses bei der Dimensionierung von Hypoidgetrieben. = Publications of the Technical University for Heavy Industry. Series C /Machinery/. 34/1978/ 1. 3/19.
45. Gépszerkezettan I. /. /Egyetemi Jegyzet./ Tankönyvkiadó. Bp. 1978. 1/96.
46. Szakfordítói képzés a Nehézipari Műszaki Egyetemen. = Felsőoktatási Szemle. 27/1978/ 1. 20/30.
47. Szinuszosan lengő szállítóasztal átlagos anyagszállítási sebességének egyfajta meghatározása. = NME Közl. III. sorozat /Gépészet/. 24/1979/ 3. 183/189.
48. Hipoid fogazási eljárások főbb rendszerei. = NME Közl. III. sorozat /Gépészet/. 24/1979/ 4. 191/201.
49. Szállítóberendezések Tanszéke. = NME Közl. III. sorozat /Gépészet/. 25/1979/ 229/237. /Az NME jelentősebb tudományos eredményei 1949-79 között./
50. A szállítószalagokkal kapcsolatos kutatások az NME Szállítóberendezések Tanszékén – Teorija a konštrukcia zariadenì pre medzioperačnù dopravu a sklalovanie. Konf. Tatranská Lomnica anyag. 1980. 112/121.
51. Fogazatok kapcsolódásának kinematikai elmélete és alkalmazása a hipoid-hajtások tervezésére. /Doktori disszertáció, amelyet a TMB 1980-ban fogadott el. / /Kézirat./ M. 1980. 1/153.
52. Az NME Szállítóberendezések Tanszékén az anyagmozgató gépek területén az V: ötéves terv időszakában végzett kutatások. = Anyagmozgató gépek és építőelemeinek hazai fejlesztése és gyártása. 1981. M. 220/227.
53. Optimal'nüj vübor parametrov vibracionnogo transzportnogo usztrojtsztva sz mehanicseszkim vozbuzsdeniem. = Publications of the Technical University for Heavy Industry. Series C /Machinery/. 35/1981/ 2-4 125/132.
54. Az NME Szállítóberendezések Tanszékén az anyagmozgató gépek területén az V: ötéves terv időszakában végzett kutatások. = Anyagmozgató gépek és építőelemeinek hazai fejlesztése és gyártása. 1981. M. 38/49.

55. Új kutatási eredmények a hipoidhajtások méretezéséhez. = NME. KÖzl. III. sorozat /Gépészet/. 28/1982/ 3-4. 197/237.
56. Hipoidhajtások. Részlet az Erney György szerk.-tte „Fogaskerekek” c. könyvben. Műszaki Könyvkiadó. Bp. 1983. 201/219.
57. Vol’ba dopravnej rýchlosti pri vibračnej doprave. /Szállítási sebesség megválasztása vibrátoros szállításnál./ = Konferencia Kiadvány. Kassa. 1984. 4/10.
58. Aktív fogfelület határa térbeli kapcsolódásoknál. MTA Gépszerkezettani Bizottság 101. nyilvános előadói ülése. Budapest, 1992. május 11.
59. Kapcsolódó fogfelületek normálisainak szerepe a hajtás tervezésében I. GÉP 1995/6.
p. 7-9.
60. Kapcsolódó fogfelületek normálisainak szerepe a hajtás tervezésében II. GÉP 1995/ 7. p. 13-14.
61. Kapcsolódó fogfelületek normálisainak szerepe a hajtás tervezésében III. GÉP 1995/ 8. p. 20-21.
62. Kritikus kapcsolószög tartományainak kiterjesztése. 655/2 OTKA-15-326 BME. Kutatási jelentés. 1991-94.
63. Kapcsolódó epiciklois vezérgörbéjű fogfelület párok lefejtése térben ugyanazzal a szerszámmal. 655/2 OTKA-15-326 BME. Kutatási jelentés. 1991-94.
64. Tehermegfogók optimális megválasztása. Társszerzők: Cselényi J. és Talabér L. Micricad System 95. Miskolc, 1995. febr. 23. p. 62-67.
65. Role of normals of mating tooth surfaces in design of gear trains. Publications of University of Miskolc, Series C., Mech. Engineering. Volume 51. 2000. p. 27-44.
66. Taking into consideration of the limit curvature in design of gear drives having skewed axes. Publications of University of Miskolc, Series C., Mech. Engineering. Volume 48. 1999. p. 97-104.
67. Fundamental Quantities of Spatial Gear Meshing. Publications of University of Miskolc, Series C., Mech. Engineering. Volume 47. 1997. p. 177-182. A szerkesztőség tévedése miatt másodszor megjelent: Volume 51. 2000. p. 31-36.
68. Effect of Cutting Tools and Technology on Geometrical Design of Hypoid Gears. Publications of University of Miskolc, Series C., Mech. Engineering. Volume 51. 2000. p. 23-30.
69. Kapcsolódó fogfelület karakterisztikus görbéje vagy egyszerűen karakterisztikája. Elhangzott Géptervezők és Termékfejlesztők XVII. Országos Szemináriumán. Miskolc, 2001. nov. 8-9. p. 9-16.
70. Geometric Planning of Cylindrical Worm-Double Internal Ring Wheel. 11th International Conference on Tools, University of Miskolc, Hungary, Sept. 9-11. 2004. p. 109-115.
71. Különleges csigahajtások. (Dudás Illés: Csigahajtások elmélete és gyártása c. könyvének 9. fejezete) Műszaki Kiadó, Budapest, 2007. p. 291-317. Megjelent még Dudás Illés társszerzővel Special Worm Gear Drives címen is.

Műszaki Szemle (Technical Rewiev) XV: OGÉT 2007. Kolozsvár. International Conference in Mechanical Engineering. p. 12-20.
72. A New Development of Cylindrical Worm Gear Drives with Face-Gear. Gépészet 2008. Mérnöki Tervezés. Hatodik Országos Gépészeti Konferencia. Budapest, 2008. máj. 29-30. CD van. Springer Kiadó (1-9).
73. Definition of the Loss Factor int he Relative Space of Torsion of Gear Trains having Skew Axes. Gépészet 2000. Proceedings of Second Conference on Mechanical Engineering. BMGE. May 25-26. 2000.
74. Hipoidhajtások tervezésének alapjai. (Fundamentals of Hypoid-Gears Design) Miskolci Egyetemi Kiadó. 1994. p. 1-150. A jegyzet elkészítését a 655 OTKA (5-326 BME) és az OTKA T (ME Gépelemek Tsz) kutatásfejlesztési alapja is támogatta.
75. Contact of Cylindrical Worms-Internal Face and Their Meshing. GÉP2008/-10-11. p. 69-85.
76. Special Worm Gear Drives. Társszerző: Dudás Illés. Proceeding of the 12th International Conference of Tools. ICT-2007. szept. 6-8. Miskolc. p. 147-156.
77. Kapcsolási tengelyek mint határértékek, általános helyzetű csigahajtásoknál. Társszerző: Nándoriné Tóth Mária. GÉP2007/ 2-3. p. 80-81.
78. Tájékoztatás a Goldfarb-féle hengeres csigahajtás fejlesztéséről. Társszerző: Nándoriné Tóth Mária. GÉP 2007/ 2. p. 82-83.
79. Hengeres csigahajtás kúpkerékkel (Cylindrical Worm in Meshing with Face Gear). Társszerző: Nándoriné Tóth Mária. GÉP 2009/ 1. p. 37-38.
80. Határhelyzet az evolvenscsiga kapcsolódásában. Társszerző: Nándoriné Tóth Mária. GÉP 2007/ 12. p. 19-20.
81. A gyártószerszámok és a technológia hatása a hipoidhajtások geometriai tervezésére. (7 o.)
82. Tájékoztatás a Goldfarb-féle hengeres csigahajtás fejlesztéséről. Társszerző: Nándoriné Tóth Mária. IX. Fiatal műszakiak tudományos ülésszaka. Kolozsvár, 2006. márc. 24-25. p. 247-250.
83. Homorú ívelt profilú (axiális metszetben kör) hengeres csiga geometriai méretezése. Társszerzők: Dudás Illés, Balajti Zsuzsanna
84. Visszaemlékezés a Kassai Műszaki Egyetem és a Miskolci Egyetem együttműködési történetéről. ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁG folyóirat 2002/12. p. 2-3.

3. Melléklet[1]

LÉVAY JÓZSEF

SZÜRETÜNK

1852

[1] Lásd a 93. oldalt

SZÜRETÜNK

Lévay József (1852)

Gondolatim mostan
Mulatozva járnak
Csekély gazdasága
Körük édesapámnak;
Csak odatér lelkem,
Mikoron elfárad,
Ha másutt előtte
A búbaj megárad,
Ott nyugtot találhat.

Látom szerettimet,
Együtt ülnek éppen,
Szőlőhegyünkön a
Körtefa tövében.
Középen a nagy tál,
Tálban ízes étek
És körülte vidám
Megelégült képek,
Nevető cselédek.

Szüreti szint ölte
Két kis húgom ajka,
Meglátszik a szőlő
Édessége rajta …
Pörölnek egymás közt
Pajzán kedvteléssel,
Egyik megharagszik,
S azt mondja bús képpel
Hogy nem kell az étel.

Édesapám pedig
A kulacsot kapja,
S kitekeri nyakát,
Hogy lelkét kiadja;
Felköszönti szépen,
Ez a köszöntője:
„Adjon Isten bővebb
Szüretet jövőre!”
S úgy iszik belőle.

És ekkor a pásztor,
Aki oda surran,
Elsüti puskáját,
Puska nagyot durran
A fehér nép sikolt,
Apám iszik elébb,
Azután azt mondja:
„Lépjen kend közelébb!”
S a pásztor odalép.

Felhajt egy pohár bort,
Azután tovább megy;
Mert most így adózik
Neki az egész hegy…
Már félre is billent
Fejében a kalap,
de nem gondol vele,
Mindig iszik ha kap,
S olyan lesz mint a csap.

Oszlik a társaság,
Az ebédnek vége:
Újra daltól hangzik
A hegyek vidéke…
Újra neki estnek
A termő tőkének,
És míg fosztogatják,
Tréfálnak, mesélnek
A vidám cselédek.

Csak édesanyámnak
Felhős itt a képe,
Mivel én jutottam
Talán az eszébe!
Ha szép gerezdet lát,
Azt is nekem szánja
Áldja meg az isten,
Mikor nem is várja,
Mikor nem is látja.

DR. LÉVAI IMRE
Kitüntetései, elismerései

Lévai Imre fontosabb elismerései, kitüntetései[1]

Díj, oklevelek, kitüntetések	Adományozó	Adományozás helye, időpontja
Az oktatásügy kiváló dolgozója.	Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa	Budapest, 1962.06.01.
Munka Érdemérem	Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa	Budapest, 1962.06.01.
Munka Érdemrend - ezüst fokozata	Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa	Budapest, 1972.04.04.
Munka Érdemrend - arany fokozata	Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa	Budapest, 1981.04.04.
Anyagmozgatás- csomagolás fejlesztéséért'78, KAB Emlékérem arany fokozata	METESZ Központi Anyagmozgatás- és Csomagoló Bizottsága	Aggtelek, 1978. októbere
Kiváló Munkáért, kitüntető jelvény	Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa	Budapest, 1979. októbere
SIGNUM AUREUM	Nehézipari Műszaki Egyetem	Miskolc, 1985.09.02
Tiszteletbeli Doktor (Honoris Causa) (lásd a könyv szövegében)	Miskolci Egyetem	Miskolc, 1994.06.25.
Akadémiai Díj	Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége	Budapest, 1995.05.08.
PRO UNIVERSITATE	Miskolci Egyetem Tanácsa	Miskolc, 1999.06.26.
Kari Emlékérem	Miskolci Egyetem Gépészmérnöki Tanácsa	Miskolc, 1990. 08.25.
Széchenyi Emlékérem	Közlekedésügyi, Hírközlési és Vízügyi Miniszter	Budapest, 1999.08.29.
Jubileumi Egyetemi Aranyérem	Miskolci Egyetem Tanácsa	Miskolc, 1999.09.09.
Kari Emlékplakett	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Közlekedésmérnöki Kar	Budapest, 2004.09.01.
Szent-Györgyi Albert Díj	Magyar Köztársaság Oktatási Minisztere	Budapest. 2005.01.17.
Apáczai Csere János-díj	Magyar Köztársaság Oktatási és Kulturális Minisztere	Budapest, 2010.01.22.

[1] A táblázat nem a teljes listát tartalmazza, csupán érzelmi megfontolás alapján kerültek kiemelésre. A fényképes lista bővebb

A SZOCIALISTA NEVELÉS
ÉS OKTATÁS ÉRDEKÉBEN
VÉGZETT EREDMÉNYES
MUNKÁJÁÉRT

Lévai Imre
ELVTÁRSNAK

AZ OKTATÁSÜGY
KIVÁLÓ DOLGOZÓJA

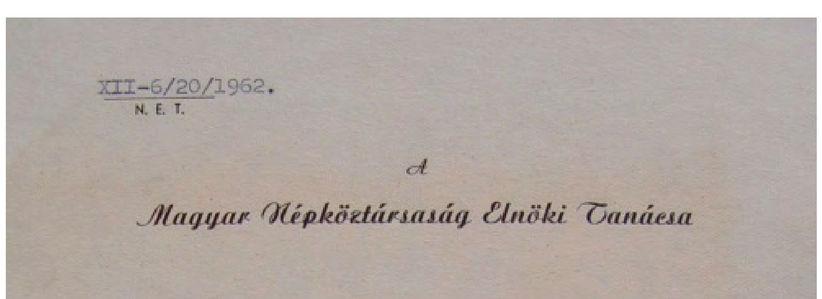
KITÜNTETŐ CÍMET
ADOMÁNYOZOM

BUDAPEST 1962. JÚNIUS 4.

MINISZTER

Az oktatásügy kiváló dolgozója

XII-6/20/1962.
N. E. T.

A

Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa

LÉVAI IMRÉNEK

érdemes és eredményes munkássága elismeréséül

a Munka Érdemérem

kitüntetést adományozza

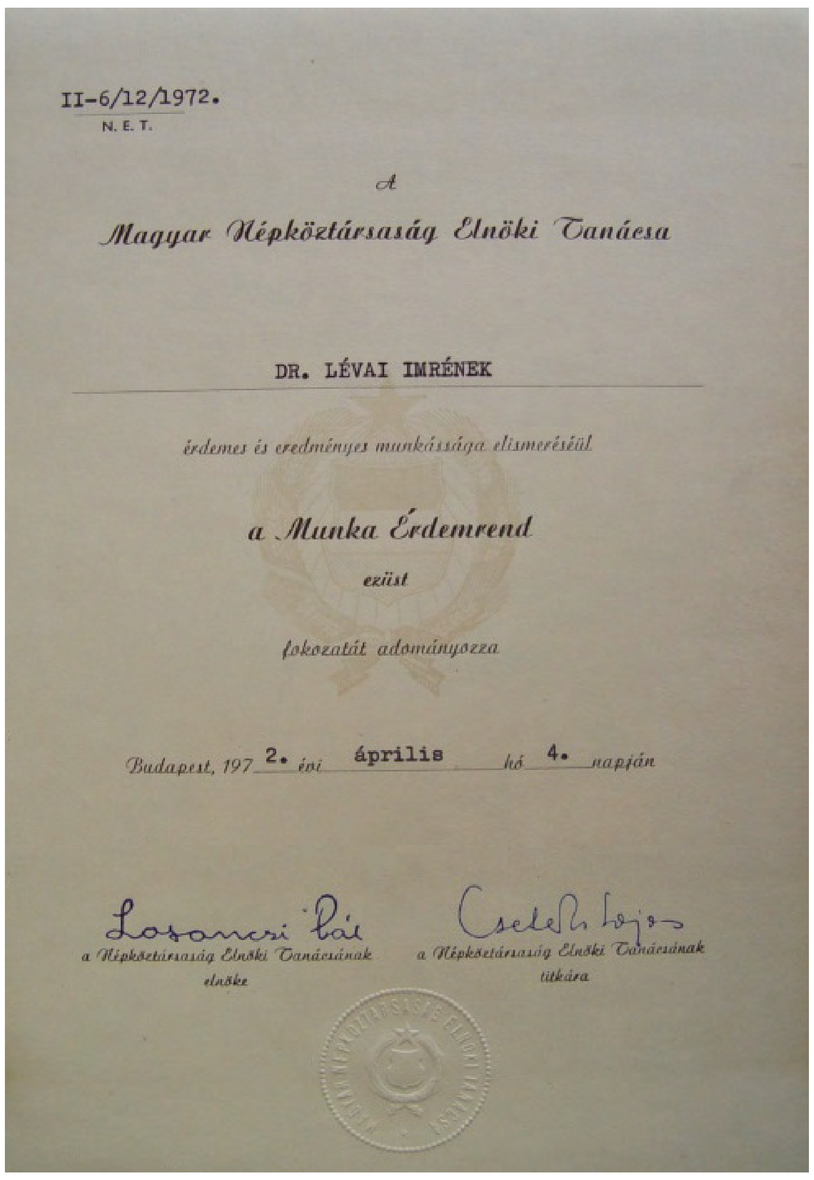
Budapest, 1962. évi junius hó 1. napján

Dobi István
a Népköztársaság Elnöki Tanácsának
elnöke

Kiss Károly
a Népköztársaság Elnöki Tanácsának
titkára

Munka Érdemérem

II-6/12/1972.
N. E. T.

A

Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa

DR. LÉVAI IMRÉNEK

érdemes és eredményes munkássága elismeréséül

a Munka Érdemrend

ezüst

fokozatát adományozza

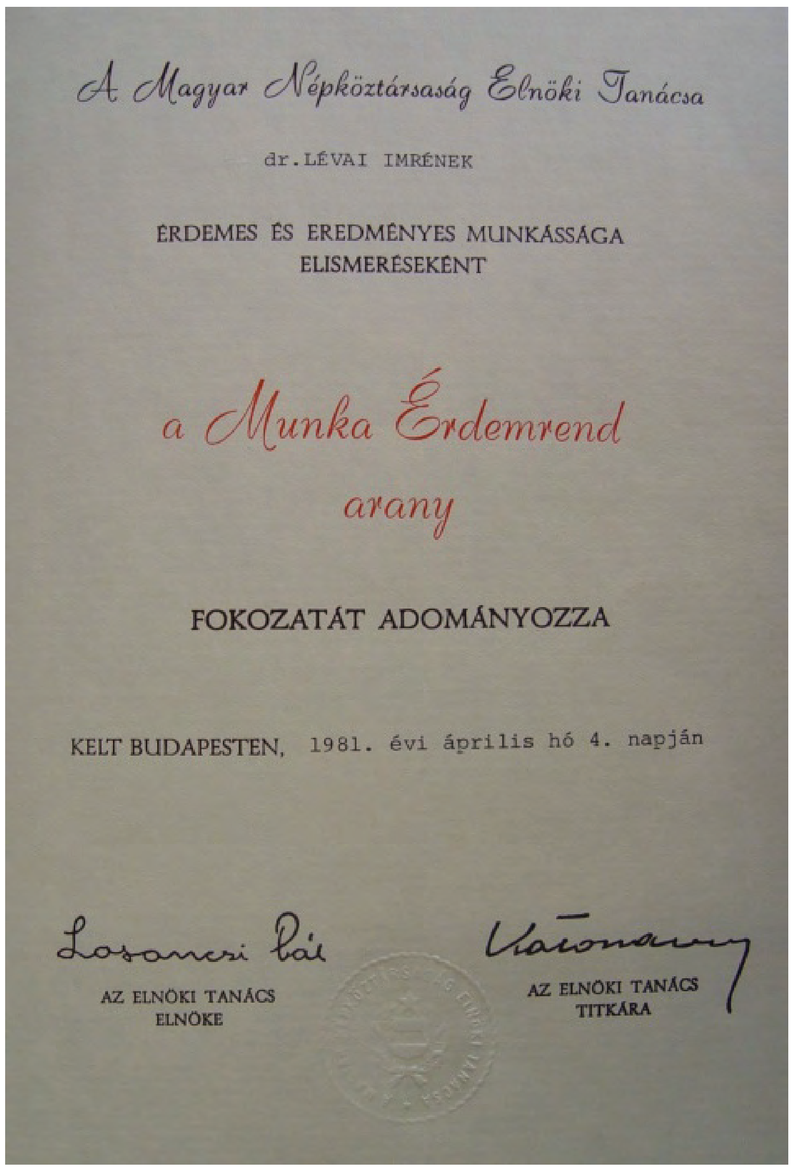
Budapest, 197 2. évi április hó 4. napján

Losonczi Pál
a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke

Cseterki Lajos
a Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára

Munka Érdemrend ezüst fokozata

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa

dr. LÉVAI IMRÉNEK

ÉRDEMES ÉS EREDMÉNYES MUNKÁSSÁGA
ELISMERÉSEKÉNT

a Munka Érdemrend

arany

FOKOZATÁT ADOMÁNYOZZA

KELT BUDAPESTEN, 1981. évi április hó 4. napján

Losonczi Pál
AZ ELNÖKI TANÁCS
ELNÖKE

Károlyi
AZ ELNÖKI TANÁCS
TITKÁRA

Munka Érdemrend arany fokozata

Anyagmozgatás - csomagolás fejlesztésért'78, KAB Emlékérem arany fokozata

Kiváló Munkáért jelvény

A

250

ÉVE VIRÁGZÓ MAGYAR MŰSZAKI FELSŐOKTATÁS
JUBILEUMÁN ALAPÍTOTT

SIGNUM AUREUM

KITÜNTETÉST A MAI NAPON

DR. LÉVAI IMRE

NYERTE EL A MISKOLCI EGYETEM OKTATÁSÁT
FEJLESZTŐ, SZAKMAI SPEKTRUMÁT GAZDAGÍTÓ,
EMBERFORMÁLÓ EREJÉT FOKOZÓ
EREDMÉNYES MUNKÁJÁÉRT.

MISKOLC, 1985. SZEPTEMBER 2.

.....

REKTOR

SIGNUM AUREUM

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

ELNÖKSÉGE

Lévai Imrét

a műszaki tudomány doktorát

KIEMELKEDŐ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEIÉRT

AKADÉMIAI DÍJBAN

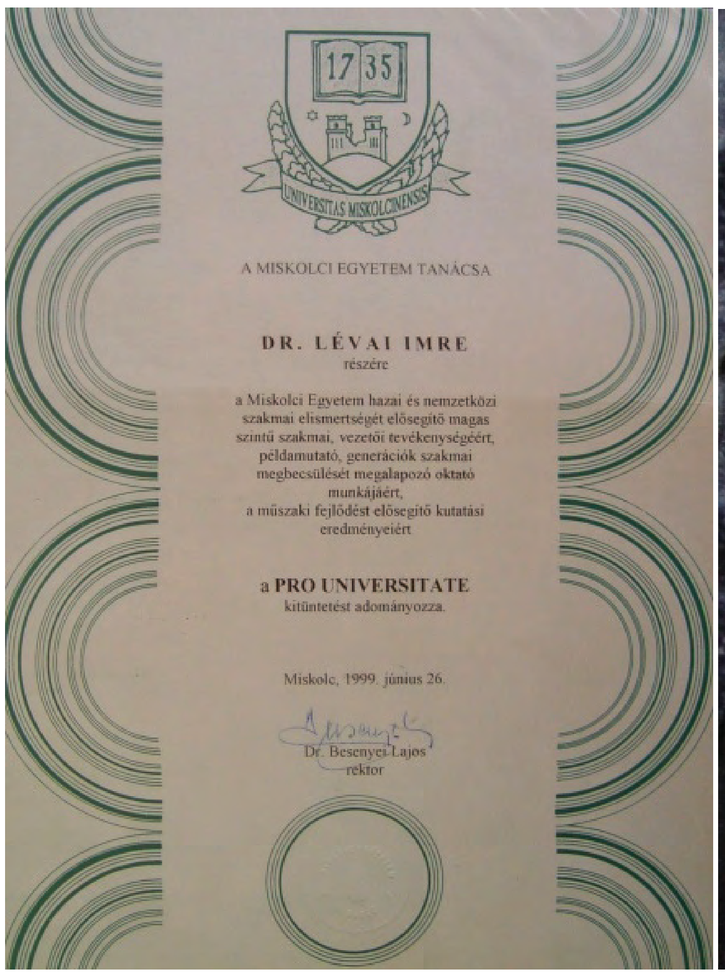
RÉSZESÍTI

BUDAPEST, *1995. május 8.*

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA ELNÖK

ELNÖK

Akadémiai díj

A MISKOLCI EGYETEM TANÁCSA

DR. LÉVAI IMRE
részére

a Miskolci Egyetem hazai és nemzetközi szakmai elismertségét elősegítő magas szintű szakmai, vezetői tevékenységéért, példamutató, generációk szakmai megbecsülését megalapozó oktató munkájáért, a műszaki fejlődést elősegítő kutatási eredményeiért

a **PRO UNIVERSITATE**
kitüntetést adományozza.

Miskolc, 1999. június 26.

Dr. Besenyei Lajos
rektor

PRO UNIVESITATE

Dr. Lévai Imre

a Gépészmérnöki Kar munkáját segítő tevékenységéért
a Kar Tanácsa által alapított

GÉPÉSZMÉRNÖKI KAR EMLÉKÉRME

elismerésben részesítjük

Miskolc, 1990. augusztus 25.

Kovács Ferenc
rektor

Pálmai István
dékán

Kari Emlékérem

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG OKTATÁSI MINISZTERE

OM Oktatási Minisztérium

Szent-Györgyi Albert-díjat

adományoz

Dr. Lévai Imre részére

2005. január 17. Budapest

miniszter

Szent-Györgyi Albert- díj

A
MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERE

Dr. Lévai Imre

RÉSZÉRE

A

Apáczai Csere János - díjat

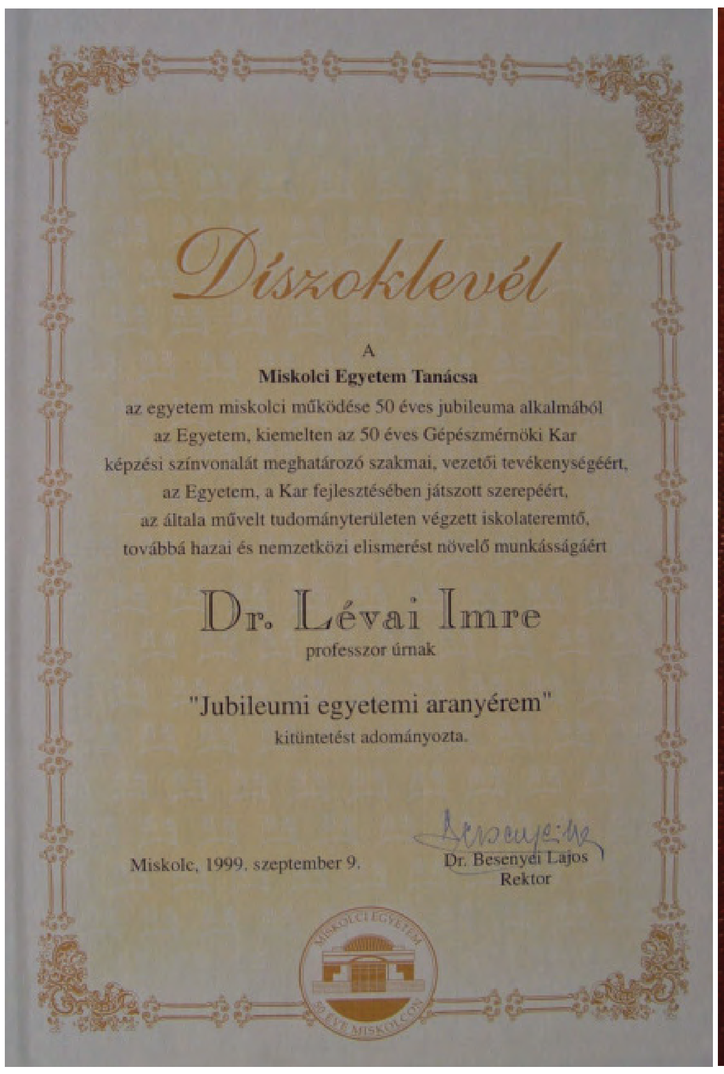
ADOMÁNYOZZA.

2010. január 22.

B U D A P E S T

MINISZTER

Apáczai Csere János díj

Díszoklevél

A

Miskolci Egyetem Tanácsa

az egyetem miskolci működése 50 éves jubileuma alkalmából
az Egyetem, kiemelten az 50 éves Gépészmérnöki Kar
képzési színvonalát meghatározó szakmai, vezetői tevékenységéért,
az Egyetem, a Kar fejlesztésében játszott szerepéért,
az általa művelt tudományterületen végzett iskolateremtő,
továbbá hazai és nemzetközi elismerést növelő munkásságáért

Dr. Lévai Imre

professzor úrnak

"Jubileumi egyetemi aranyérem"

kitüntetést adományozta.

Miskolc, 1999. szeptember 9.

Dr. Besenyei Lajos
Rektor

Egyetemi Aranyérem, Miskolci Egyetem

REKTOR A VEDECKÁ RADA VYSOKEJ ŠKOLY TECHNICKEJ

PRI PRÍLEŽITOSTI

25. VÝROČIA ZALOŽENIA VŠT V KOŠICIACH

UDEĽUJÚ

PAMÄTNÚ MEDAILU VŠT

prof. Dr. Lévai Imre, DrSc.

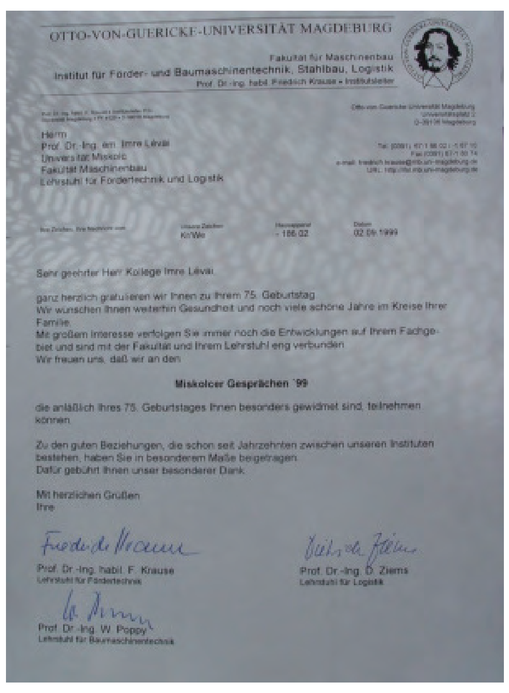
ZA ZÁSLUHY O ROZVOJ VYSOKEJ ŠKOLY TECHNICKEJ

1952 - 1977

PROF. ING. ALOJZ PAŽÁK, DRSC.
REKTOR

A Kassai Egyetem elismerése

OTTO-VON-GUERICKE-UNIVERSITÄT MAGDEBURG

Fakultät für Maschinenbau
Institut für Förder- und Baumaschinentechnik, Stahlbau, Logistik
Prof. Dr.-Ing. habil. Friedrich Krause • Institutsleiter

Herrn
Prof. Dr.-Ing. em. Imre Lévai
Universität Miskolc
Fakultät Maschinenbau
Lehrstuhl für Fördertechnik und Logistik

Ihr Zeichen, Ihre Nachricht vom | Unser Zeichen Kr/We | Name/Appard - 186.02 | Datum 02.09.1999

Sehr geehrter Herr Kollege Imre Lévai

ganz herzlich gratulieren wir Ihnen zu Ihrem 75. Geburtstag.
Wir wünschen Ihnen weiterhin Gesundheit und noch viele schöne Jahre im Kreise Ihrer Familie.
Mit großem Interesse verfolgen Sie immer noch die Entwicklungen auf Ihrem Fachgebiet und sind mit der Fakultät und Ihrem Lehrstuhl eng verbunden.
Wir freuen uns, daß wir an den

Miskolcer Gesprächen '99

die anläßlich Ihres 75. Geburtstages Ihnen besonders gewidmet sind, teilnehmen konnten.

Zu den guten Beziehungen, die schon seit Jahrzehnten zwischen unseren Instituten bestehen, haben Sie in besonderem Maße beigetragen.
Dafür gebührt Ihnen unser besonderer Dank.

Mit herzlichen Grüßen
Ihre

Prof. Dr.-Ing. habil. F. Krause
Lehrstuhl für Fördertechnik

Prof. Dr.-Ing. D. Ziems
Lehrstuhl für Logistik

Prof. Dr.-Ing. W. Poppy
Lehrstuhl für Baumaschinentechnik

Magdeburgi Egyetem elismerése

A Kassai Főiskola elismerése

Moszkvai Bányászati Egyetem elismerése

Közlekedési Hírközlési és Vízügyi Miniszter elismerése, Budapest

Gépipari Tudományos Egyesület Tiszteleti tagság

A BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

KÖZLEKEDÉSMÉRNÖKI KAR TANÁCSA

Dr. Lévai Imre
Professzor Úrnak

a Kar érdekében kifejtett tevékenységéért
80. születésnapja alkalmából

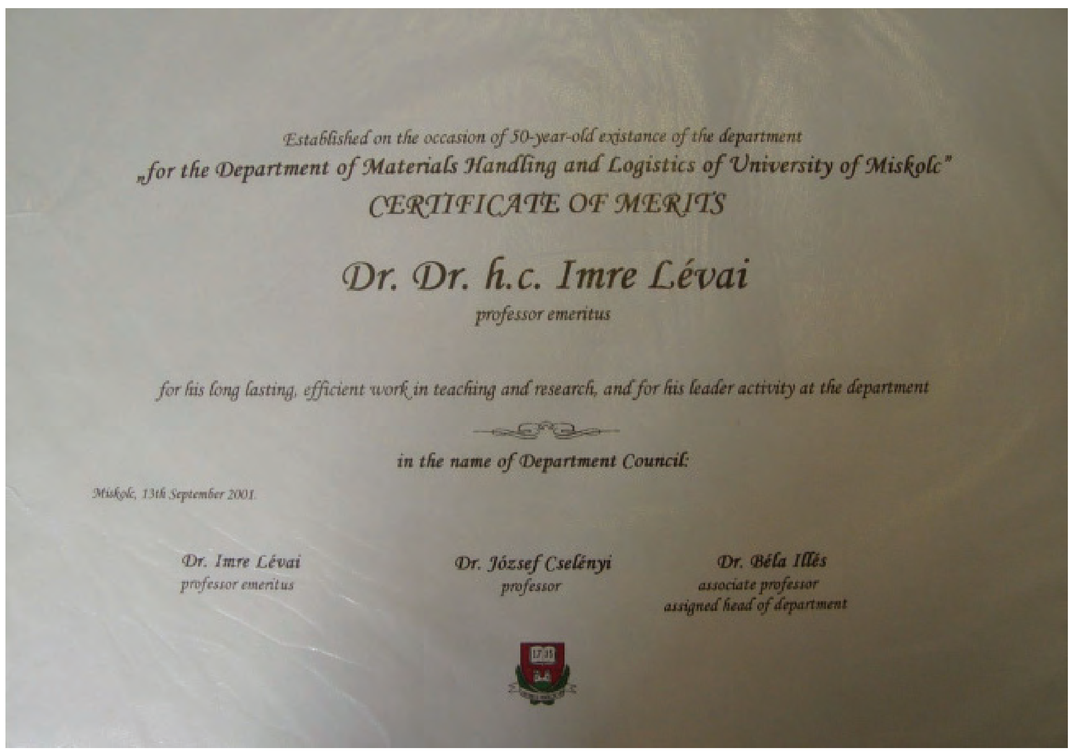
KARI EMLÉKPLAKETT

elismerést adományoz.

Budapest, 2004. szeptember 1.

Kövesné dr. Gilicze Éva
dékán

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Közlekedésmérnöki Karának elismerése

Established on the occasion of 50-year-old existance of the department
„for the Department of Materials Handling and Logistics of University of Miskolc"
CERTIFICATE OF MERITS

Dr. Dr. h.c. Imre Lévai
professor emeritus

for his long lasting, efficient work in teaching and research, and for his leader activity at the department

in the name of Department Council:

Miskolc, 13th September 2001.

Dr. Imre Lévai
professor emeritus

Dr. József Cselényi
professor

Dr. Béla Illés
associate professor
assigned head of department

„50 éve Miskolcon" elismerés

A Miskolci Egyetemi Atlétikai és Futball Klub (MEAFC) elismerése az Egyesület alapításának 50 éves évfordulója alkalmából

A Miskolci Egyetemi Atlétikai és Futball Klub (MEAFC) elismerése az Egyesület alapításának 25 éves évfordulója alkalmából

A közös orosz – magyar űrrepülés emlékérme

Tisztelt Lévai Imre Úr!

Az Azovi Műszaki Egyetem rektora szivélyesen üdvözli Önt
70. születésnapja
alkalmából.

Szeretnénk elismerésünket
és mély tiszteletünket kifejezni az
anyagmozgatás és szállítóberendezéseinek
oktatása és kutatása
területén folytatott
termékeny munkásságával kapcsolatban.

Kívánunk önnek jó egészséget és sok szerencsét!

I.V.Zsezselenko

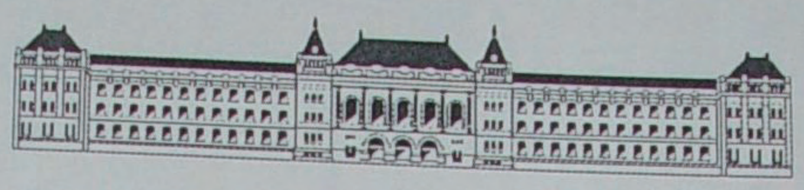
a műszaki tudományok doktora, professzor,
a PGTU rektora
a Miskolci egyetem tiszteletbeli doktora
sk.

és

V.K.Gubenko

a műszaki tudományok doktora,
a PGTU helyettes rektora
az ipari anyagmozgatási tanszék vezetője
sk.

Azovi Műszaki Egyetem Rektorának köszöntése

BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM
KÖZLEKEDÉSMÉRNÖKI KAR
Építő- és Anyagmozgató Gépek Tanszék

Dr. Dr. h. c. LÉVAI IMRE
egyetemi tanár úrnak

70. születésnapja
alkalmából

szívből jövő köszöntéssel és meleg barátsággal sok boldogságot és jó egészséget kívánok a Budapesti Műszaki Egyetem Építő- és Anyagmozgató Gépek Tanszékének valamennyi munkatársa nevében.

Budapest, 1994. szeptember 15.

Dr. Kulcsár Béla
tanszékvezető

5. Melléklet

TANSZÉKVÁLTÁS
1968. szeptember 3.

Dr. L é v a i I m r e
tanszékvezető egyetemi tanár

M i s k o l c, I.
Csabai kapu 18.

Kedves Imre Barátunk !

A Nehézipari Müszaki Egyetem Gépelemek Tanszékének közel két évtizedes müködése összeforrt neveddel, munkáddal, sikereiddel, előrehaladásoddal. A tanszék munkájába 1950. május 1-én kapcsolódtál be, miután a második világháborúval kettészakitott gépészmérnöki tanulmányaidat a Budapesti Müszaki Egyetemen befejezted.

Nagy kedvvel jöttél a tanszékre, és nagy tehetséggel, amely párosult szivós, kitartó munkaszeretettel. Annak ellenére, hogy a tanszék első évei az egyetemi oktatás-nevelés szervezésével, végrehajtásával hallatlan erőfeszitést követeltek mindegyik tanszéki munkatárstól, Te voltál az első, aki megtaláltad a helyes arányt a bonyolult oktatói tevékenység részei között, és párhuzamosan értékes szakcikkeket is irtál saját kutatásaidról, amelyek időközben 1960-ban egyetemi doktori cim, majd 1966-ban a müszaki tudományok kandidátusa fokozat elnyeréséhez vezettek.

Miközben végighaladtál az egyetemi oktatói ranglétra összes lépcsőjén, ezévben - még a Gépelemek Tanszékén - elérted a gépészmérnöki szakma csúcsát, az egyetemi tanári kinevezést, amelynek veled együtt mi is őszinte szivvel örülünk.

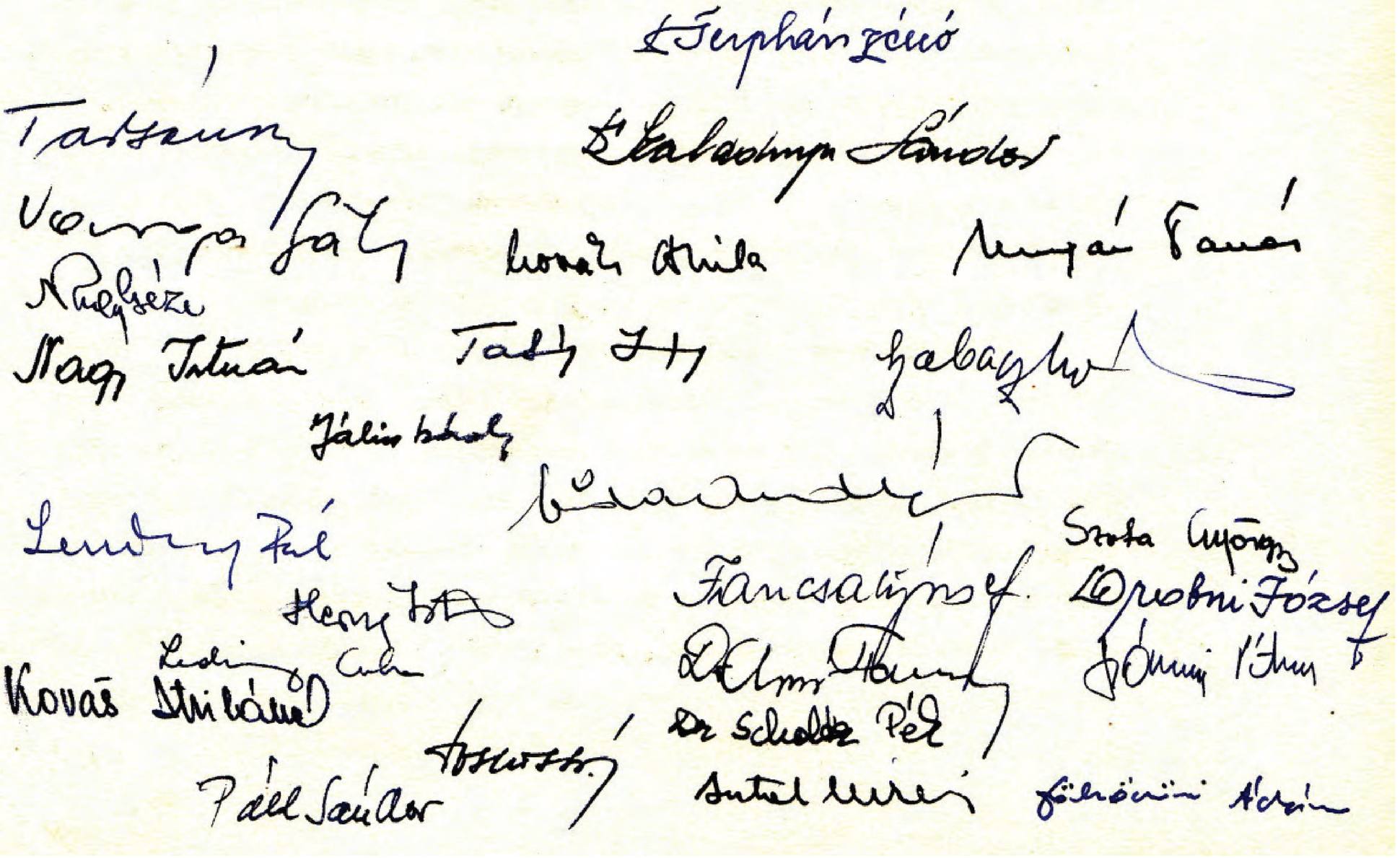
Az egyetemen belüli helytállás kiterjed társadalmi és állami feladatok ellátására is. Tehetségedre felfigyelve, sokoldalú megbizásokat kaptál, és láttál el e területeken is kiválóan. Az oktatói, nevelői, tudományos, társadalmi és állami funkciók együttes, kiegyensulyozott, folyamatosan kiváló ellátása következtében esett Rád a választás, amikor a Szállitóberendezések Tanszékének vezetői tisztsége megüresedett. Nem kellett e megbizásnak hosszú idő ahhoz, hogy a Gépészmérnöki Kar, majd a NME tanácsülése, erre a tanszékvezetői helyre egyhangúan megerősitsen.

Az emberi élet leghatékonyabb időszakából csaknem két évtizedet munkálkodtál tanszékünkön. Innen választottál élettársat, egybeesik ez az időszak a családtervezéssel, sok örömmel, boldogsággal a magán- és munkahelyi életben.

A nagy intézményen belüli helyváltozás nem jelent búcsút, inkább az előrelépés feletti baráti örömöt. Kívánjuk, hogy új, vezetőhelyeden is ugyanaz a szeretet vegyen körül, mint amit nálunk elismert tudásoddal, szerény emberi magatartásoddal kivívtál magadnak. Emeld eddigi és új tantárgyaidat még magasabb szinvonalra ! Érjen továbbra is sok siker ! Rád tanszékünk mindig büszkeséggel gondol majd, jó érzéssel, hogy különböző időszakban kapcsolódva Hozzád, munkatársaid lehettünk.

Miskolc, 1968. szeptember 3-án

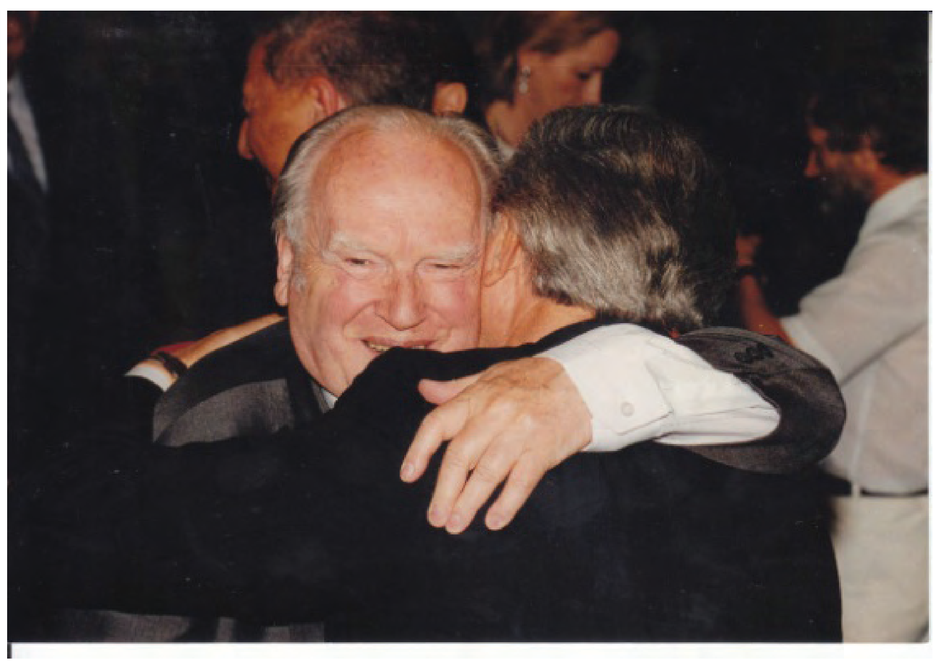
A miskolci NME Gépelemek Tanszékének
1968/69 tanévbeli oktatói

6. Melléklet

EMLÉKEZETES PILLANATOK
(a Lévai házaspár számára)

70 évesen Terplán Zénóval és a munkatársakkal a Miskolci Egyetem Gépelemek Tanszékén

(Balról-jobbra: Apró Ferenc, Lévai Imre, Terplán Zénó. Herczeg István, Drobni József, Terplán Zénóné, Döbröczöni Ádám)

Terplán Zénó Emlék-kiállítás, 2012. 07.06.

(Balról-jobbra: Terplán Zénóné, Pethő Szilvesz-terné, Lévai Imréné)

Cselényi József köszönt a 70. és 80. születésnapomon

Döbröczöni Ádám, Lévai Imre (2012. augusztus 29.)

A Miskolci Egyetemen 88 évesen

Megbeszélés az Egyetemen az 1960-as évek végén
(Jobbról-balra: Petrich Géza, Lizák József, Terplán Zénó, Lévai Imre)

Évfolyamtalálkozó (2007)

A Magyar Tudományos Akadémia Gépszerkezettani Bizottsága 2007. május 4-én, a BME Gépelemek Tanszékének könyvtárában

Állnak: Váradi Károly, Arz Gusztáv, Bukoveczky György, Eleőd András, Czigány Tibor, Timár Imre, Kamondi László, Csizmadia Béla, Makhult Mihály, Kolonits Ferenc, Kulcsár Béla, Hegedűs József, Borbás lajos, Döbröczöni Ádám, Simon Vilmos.
Ülnek: Magyar József, Huszár István, Matolcsy Mátyás, Lévai Imre, Jármai Károly, Zobory István, Filemonné Kocsis Erzsébet
Az ülésen jelen voltak még: Paláncz Béla, Várlaki Péter, Márialigeti János, Kozma Mihály, Beresey Tibor.
Kimentettek: Michelberger Pál, Lévai Zoltán, Palkovics László, Cselényi József, Patkó Gyula, Péter József, Stépán Gábor, Tajnafői József, Váncza József, Palásti Kovács Béla.

Évzáró összejövetel a Miskolci Egyetem Gépelemek Tanszékén, 2008, december 22.

Szabó Csaba, Czégé Levente, Dr. Döbröczöni Ádám, Bihari János, Dr. Kamondi László, Németh Géza, Dr. Péter József, Potyka Attila, Sarka Ferenc, Némethné Nándori Zénáb, Reskó Jánosné, Gere Aranka, Takács Ágnes, Cserépi Mariann, Dr. Antal Miklós, Dr. Kováts Attila, Dr. Szaladnya Sándor, Dr. Lévai Imre, Tar Sándor, Dr. Szota György, Jálics Károly

Gépipari Tudományos Egyesület rendezvénye Jászberényben (1989.10.04)
(Balról-jobbra: Komócsin Mihály, Kármán Antal, Lévai Imre)

Szalagavatón, (Jobbról-balra: Romvári Pál. Zambó János, Lévai Imre, 1969)

Filemon Erzsébet köszöntése

Páczelt István, Lévai Imre

A Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Kar Gépelemek Tanszékének új, belépő munkatársai az első évtizedben, 1949-1958.

Ez a tabló visszaemlékezésként készült 2011-2012 telén. 1949-1968 között 167-en dolgoztak a Tanszéken, közöttük kb. 60 óraadó – tekintélyes mérnökök az iparból – és demonstrátor – kiváló hallgatók. A fotók gyűjtése több mint egy évig tartott, em sikerült mindenkiről képet szerezni. Köszönet az utódoknak és az emlékező kollégáknak! A fotók nagyobb része korabeli, de van, akiről csak későbbi képet találtunk. A képek abban a sorrendben vannak, ahogy a Kollégák a Tanszékre érkeztek.
Fotó: Olasz József, Fancsali József, Tarr István. A névsort összeállította: Dr. Terplán Zénó. Szerk.: Dr. Döbröczöni Ádám.

Dr. Terplán Zénó
tanszékvezető
intézeti tanár

Olasz József
tanársegéd

Kozaróczy Miklós
tanársegéd

Rozsályi Zoltán
tanársegéd

Szluka Emil
tanársegéd

id. Wahlner Aladár
óraadó tanársegéd

Meszléri Zoltán
óraadó tanársegéd

Porkoláb József
óraadó tanársegéd

Nyeste Mária
gyors- gépíró

Színey József
óraadó tanársegéd

Herczeg István
óraadó tanársegéd

Varga Gábor
óraadó tanársegéd

Lévai Imre
tanársegéd

Lendvay Pál
tanársegéd

Bartha József
óraadó tanársegéd

Debreceni Gábor
tanársegéd

Tar Sándor
tanársegéd

Lévai Imréné
gyors- gépíró

Kóródy László
tanársegéd

Plessa Elek
óraadó tanársegéd

Bezák Gáspár
tanársegéd

Fancsali József
demonstrátor

Juhász András
demonstrátor

Kazár László
demonstrátor

Kiss Ernő
óraadó tanársegéd

Kőnczey Gábor
demonstrátor

Lovász Sándor
demonstrátor

Miskolczy Sándor
demonstrátor

Nagy Géza
tanársegéd

Szabó Zoltán
óraadó tanársegéd

Szaladnya Sándor
demonstrátor

Szombathy Emil
tanársegéd

Terge Gyula
demonstrátor

Varga Gábor
demonstrátor

Szabó Miklósné
adminisztrátor

Drobni József
tanársegéd

Gombár János
demonstrátor

Kőszegi Jenő
demonstrátor

Tamássy József
demonstrátor

Nagy Rozália
segédlaboráns

Tóth Árpád
demonstrátor

Gubányi János
hivatalsegéd

Hegedűs Barna
segédlaboráns

Szentiványi Ede
demonstrátor

Prokop Terézia
tanszéki kisegítő

Tarr István
tanársegéd

Kertész Ilonka
segédlaboráns

Szedlacsek József
tanársegéd

Veláczki Péter
tanársegéd

Dr.Tatár Györgyné
adminisztrátor

A Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Kar Gépelemek Tanszékének új, belépő munkatársai a második évtizedben, 1958-1968.

Ez a tabló visszaemlékezésként készült 2011-2012 telén. 1949-1968 között 167-en dolgoztak a Tanszéken, közöttük kb. 60 óraadó – tekintélyes mérnökök az iparból – és demonstrátor – kiváló hallgatók. A fotók gyűjtése több mint egy évig tartott, nem sikerült mindenkiről képet szerezni. Köszönet az utódoknak és az emlékező kollégáknak! A fotók nagyobb része korabeli, de van, akiről csak későbbi képet találtunk. A képek abban a sorrendben vannak, ahogy a Kollégák a Tanszékre érkeztek.
Fotó: Olasz József, Fancsali József, Tarr István, Kováts Attila, Oprável Aranka, Rácsok Éva, Hamerli Jenőné. A névsort összeállította: Dr. Terplán Zénó. Szerk.: Dr. Döbröczöni Ádám.

Sotkó Erzsébet
hivatalsegéd

Szota György
tanársegéd

Dr. Szeniczei Lajos
meghívott előadó

Kováts Attila
tanársegéd

Vida András
tanársegéd

Apró Ferenc
tanársegéd

Kováts Attiláné
adminisztrátor

Huppauer László
óraadó

Szávai Árpád
óraadó tanársegéd

Antal Miklós
tanársegéd

Szabaczky Károly
adjunktus

Horváth István
tanársegéd

Tóth Ferencné
hivatalsegéd

Jászai Sándor
óraadó tanársegéd

Ginovszky Arisztid
óraadó tanársegéd

Scholtz Péter
gyakornok

Tóth Ottó
gyakornok

Farkas János
tsz. technikus

Ungár Tamás
tanársegéd

Aczél Tibor
kis. szakmunkás

Makhult Mihály
tud. főmunkatárs

Páll Sándor
gyakornok

Tatár Iván
gyakornok

Herczeg Istvánné
segédlaboráns

Kecskeméti Klára
adminisztrátor

Áll János
óraadó

Bodolai Lukács
óraadó

Boros Miklós
óraadó

Fáy Csaba
óraadó

Joósz Gábor
óraadó

Kövesdi Géza
óraadó

Ludvig István
óraadó

Mérnyi Béla
óraadó

Mocsári Mihály
óraadó

Sólyomvári Károly
óraadó

Cselényi Gizella
könyvtáros

Szávai Péter
gyakornok

Juhász Dénes
50%-os tanársegéd

Komlósi Tibor
50%-os tanársegéd

Zsellér György
50%-os tanársegéd

Nagy István
gyakornok

Oprável Aranka
laboráns

Jálics Károly
gyakornok

Lendváry Csaba
gyakornok

Siposs István
gyakornok

Rácsok Éva
laboráns

Döbröczöni Ádám
gyakornok

Patai Zsigmond
szakmunkás

Makár Péter
szakmunkás

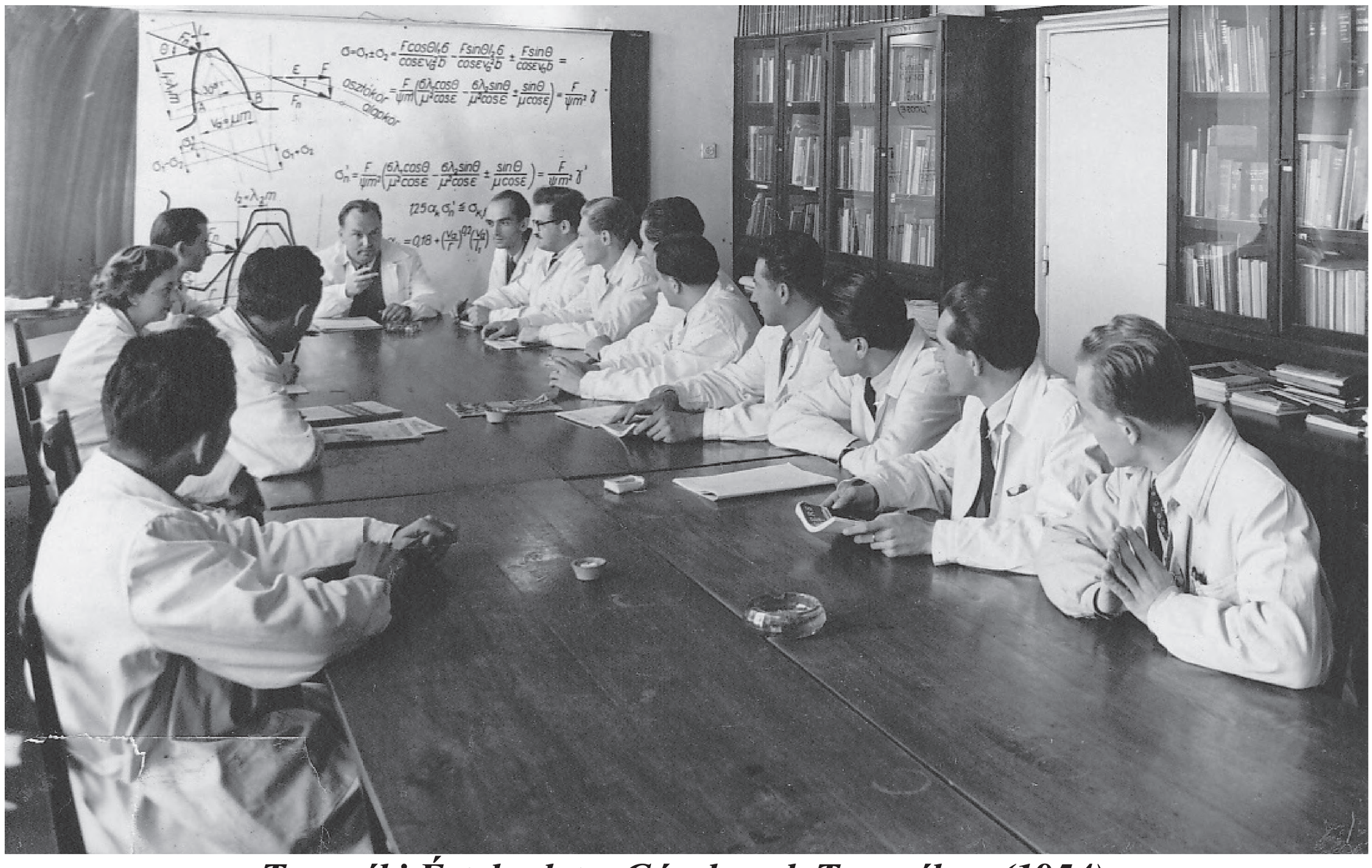
Hamerli Jenőné
laboráns

Találkozó a Miskolci Egyetem Logisztikai Intézetében, 2009. december 22.-én

Balról-jobbra:
Álló-sor: Dr. Kovács László, Telek Péter, Nagy Miklósné, Bálint Richárd, Dr. Bányai Tamás, Skapinyecz Róbert, Tomkovics Tamás, Tamás Péter, Dr. Lipták Antal, Dr. Döbröczöni Ádám
Ülősor: Herke László, Varju László, Dr. Jármai Károly, Dr. Farkas József, Dr. Szaladnya Sándor, Dr. Lévai Imre. Marsalkó Zoltánné

Tanszéki Értekezlet a Gépelemek Tanszéken (1954)

(jobb old: Terplán Zénó, Drobni József, Varga Gábor, Szombathy Emil, Lévai Imre, Fancsali József, Szaladnya Sándor, Könczey Gábor, Tar Sándor, Lendvay Pál,
bal old.: Nagy Géza, Szabó Miklósné, Herczeg István, Tóth Árpád)

A BME akkreditációját végző Látogató Bizottságban (1999)

(Balról-jobbra: Lenkey Péter, Bitó János, Berényi Dénes akadémikus (1928-2012), Páczelt István akadémikus (elnök), Liszi János (1940-2008), Lévai Imre, Finta József akadémikus

MŰVELŐDÉSI MINISZTER

Dr. L é v a i Imre elvtársnak,
egyetemi tanár
Nehézipari Müszaki Egyetem
M i s k o l c

Kedves L é v a i Elvtárs!

Engedje meg, hogy 60. születésnapja alkalmából köszö. sem.

Kivánom, hogy valamennyiünk örömére számos születésnap ' érjon meg jó egészségben.

Egyetemi müködésére emlékezve ezuton is köszönetet mond k azért a fáradhatatlan tevékenységéért,amelyet a felsőoktatás előrehaladása érdekében kifejtett.

Kivánok derüs éveket és ismételten nagyon jó egészséget.

B u d a p e s t, l984. augusztus 9.

Elvtársi üdvözlettel

/ Köpeczi Béla /

Köpeczi Béla Művelődési Miniszter születésnapi köszöntő levele (1984)

1984. augusztus 22.

K ö p e c z i B é l a elvtársnak,
akadémikus,
művelődési miniszter

B u d a p e s t

Igen Tisztelt Miniszter Elvtárs !

60. születésnapom alkalmából küldött meleghangú sorait szivből köszönöm. Nagy örömmel tölt el, hogy sorsom megengedett egy gyönyörü pályát befutni.

A felsőoktatás előrehaladását, szinvonalának emelését szivügyemnek tekintem, amelyet erőmhöz mérten továbbra is szolgálni kivánok.

Elvtársi üdvözlettel:

Lévai Imre
egyetemi tanár

Válaszom

Oktatási
Minisztérium

Dr. Illés Béla úrnak
tanszékvezető egyetemi docens

Miskolci Egyetem
3515 Miskolc

Iktatószám: 61-22/2004

1055 Budapest V.,
Szalay utca 10-14

1824 Budapest, Pf. 1

FELSŐOKTATÁSI
HELYETTES
ÁLLAMTITKÁR

Tárgy: köszöntés

Tisztelt Tanszékvezető Úr, kedves Béla!

Örömmel vettem kézhez a Dr. Lévay Imre professzor úr 80-adik születésnapi ünnepségére szóló meghívót. Professzor úr születésnapja alkalmából rendezendő köszöntésen sajnos nem tudok személyesen jelen lenni a felsőoktatási törvény kapcsán jelentkező egyeztetési feladataim és az évnyitók miatt.

Kérem szíveskedjetek tolmácsolni Lévay Professzor Úrnak jókívánságaimat és köszönetemet mindazért, amit a tanszékünk hazai és nemzetközi elismertségéért, kollégáink szakmai előrehaladása érdekében tett.

Bízom abban, hogy a felsőoktatásért felelős helyettes államtitkárként – a feladatellátás politikai megítélésének ellenére - eredményesen hasznosítom Professzor Úrtól ellesett tapasztalataimat a magyar felsőoktatás szereplői javára.

Kérem hogy a tanszék, melynek elismertetésében a Professzor Úrnak elévülhetetlen érdemei vannak köszöntse őt úgy, ahogy egy „iskolateremtő egyéniséghez" illik. Ahogy a mindnyájunk iskolateremtő egyéniségéhez illik.

Én ehhez jókívánságaimmal járulok hozzá, köszöntöm:

- az európai hírnevű szakembert
- a tudományos teljesítménye csúcsán lévő professzort
- a Miskolci Egyetem Professzori Testületének Elnökét
- a gépészeti tudományok elismert oktatóját
- az emberi méltóság életemben meghatározó megtestesítőjét
- a derű és optimizmus birtokosát
- az embert.

A Professzor Úr további szakmai tevékenységéhez további sikereket kívánok, egyéni boldogság és jó egészség kísérje életútját!

A tanítvány nagyrabecsülésével és tisztelettel köszönti:

OKTATÁSI MINISZTÉRIUM
HELYETTES ÁLLAMTITKÁR
4.

Mang Béla

Budapest, 2004. augusztus 30.

Mang Béla helyettes államtitkár (2002-2006) köszöntése 80. születésnapomon

Farkas József hangversenyén a Miskolci Egyetem aulájában

Dr. Kozák Imréné és férje

Dr Szaladnya Sándor

Dr. Lévai Imréné és férje

Dr. Dudás Illés

Dr. Páczelt István

A Kassai Főiskolán

Tanszékvezető utódommal, Dr. Cselényi Józseffel

Dudás Illéssel ünnepelünk és szakmai beszélgetésen a Gépgyártástechnológiai Tanszéken

Dudás Illéssel és feleségével valamint Gyenge Csaba professzorral Kolozsvárról (jobbra lenn)

A 70. születésnap pillanatai

Suba Imre (bal felső képen)
Dietrich Ziemms, dékán Magdeburg (jobb felső képen)
Besenyei Lajos, rektor, Miskolc (bal középső képen)
Juray Sinay, rektor, Kassa (jobb alsó képen)
Knoll Imre, Magyar Logisztikai Egyesület elnöke (bal alsó képen)

Czibere családdal és gyermekeinkkel Csabai kapui otthonunkban

Kirándulás Jósvafőn: Vereskői János, Dévényi György és feleségeik (1952)

Húsvét a Csorba tónál (1976)

Húsvét a Csorba tónál (1976)

Húsvét Lőcsén (1976)

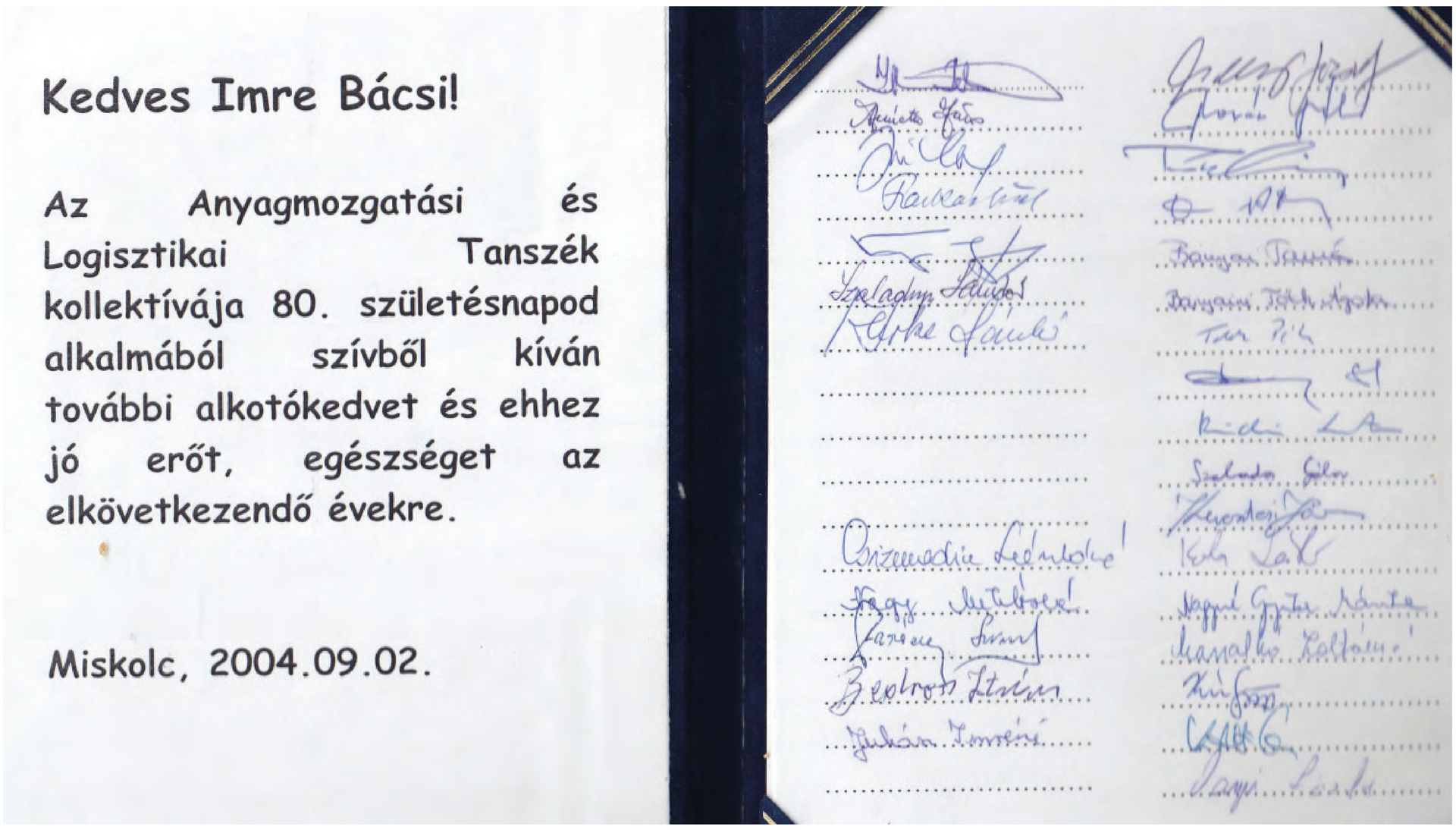
Kolozsvár, botanikus kert (1974)

Terplán Zénóné

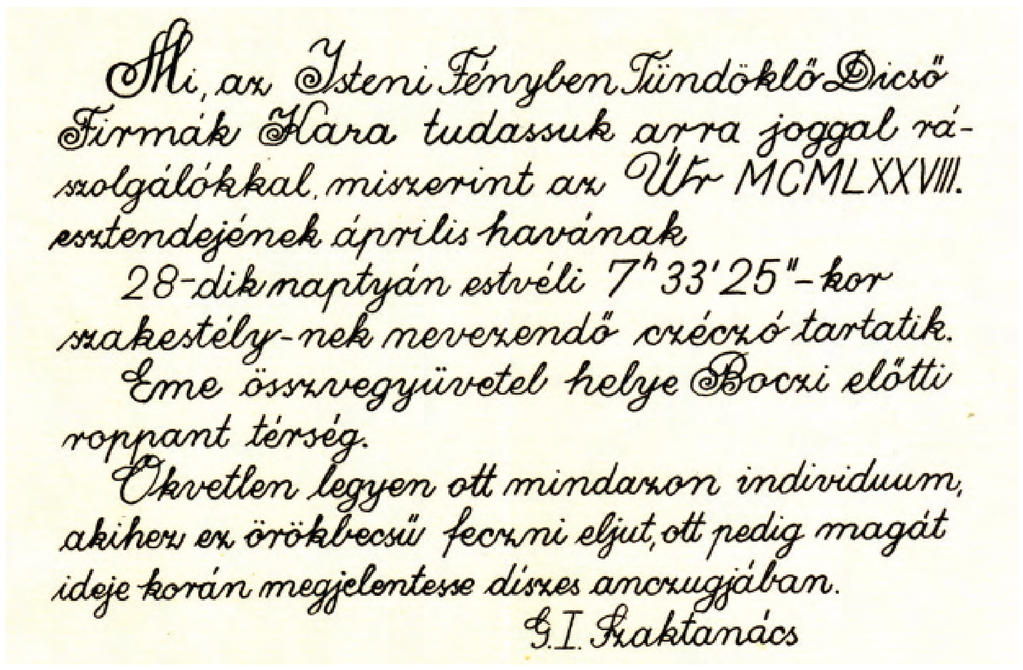
Terplán Zénóné és Tar Sándor

Kedves Imre Bácsi!

Az Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék kollektívája 80. születésnapod alkalmából szívből kíván további alkotókedvet és ehhez jó erőt, egészséget az elkövetkezendő évekre.

Miskolc, 2004.09.02.

Tanszéki kollégáim köszöntése születésnapomon

Mi, az Ysteni Fényben Tündöklő Dicső Firmák Kara tudassuk arra joggal rászolgálókkal, miszerint az Ur MCMLXXVIII. esztendejének április havának 28-dik naptyán estéli 7h 33' 25"-kor szakestély-nek nevezendő czéczó tartatik.
Eme összvegyüvetel helye Boczi előtti roppant térség.
Ekvetlen legyen ott mindazon individuum, akiben ez örökbecsü fecrni eljut, ott pedig magát ideje korán megjelentese díszes anczugjában.
G.I. Szaktanács

Az „invitáló czédula" és azt követő Szakestély Czibere Tiborral és a Valétaelnökkel

Tóth Ágota egyetemi docens, munkahelyem utolsó szobatársa

Farkas Ottó rektor köszönt 70. születésnapomon

80. születésnap morzsái

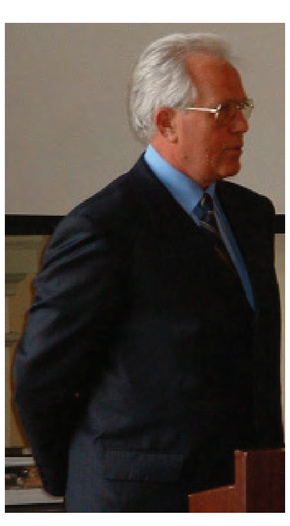

Feleségem és Miklós fiam (1978)

Ági lányom, a Fiumei kikötőben (1968)

Feleségem és keresztfiam

ÖZV. LÉVAI IMRÉNÉ BÚCSÚJA

Gyulai Pál, 1854

Szeretnélek még egyszer látni…

Mozart: Kis éji zene (1961, Karácsony)

SZERETNÉLEK MÉG EGYSZER LÁTNI …

Gyulai Pál, 1854

Szeretnélek még egyszer látni
A kertben, ott a fák alatt,
Hallgatni édes csevegésed,
Mint gyermek, úgy örülni véled,
Szakítva a virágokat.

Szeretnélek még egyszer látni
Homályos őszi délután,
Kandallónál a karosszéken,
Ha mintegy elringatva, ébren
Alszol, s álmodva nézsz reám.

Szerelnélek még egyszer látni,
Midőn úgy várod jöttömet,
Megismersz immár a távolból,
S bár ajkad olyan hidegen szól,
Elárul néma örömed.

Szeretnélek még egyszer látni,
Szép csöndes nyári estvelen,
Holdfénynél az akászok árnyán,
Midőn fejed keblemre hajtván,
Így suttogsz: még maradj velem!

Szeretnélek még egyszer látni,
A vén udvarház csarnokán,
S ha elhangzott az isten-hozzád
Még visszanézni utolszor rád
S először sírni igazán.

Szeretnélek még egyszer látni
Meggyógyítna egy pillanat.
Mit szenvedtem, feledni tudnám,
S még egyszer örömest feldúlnám
Éretted ifjúságomat!

GYÁSZBESZÉDEK

Illés Béla gyászbeszéde

Tisztelt Gyászoló Gyülekezet! Kedves búcsúzó családtagok, rokonok, barátok, kollégák, tanítványok!

Mindannyiunkat mélységes fájdalommal töltött el a hír, hogy Lévai Imre professzor úr, egyetemünk volt rektorhelyettese, karunk volt dékánja, tanszékünk professor emeritusa, a fiatalabb kollégák Imre bácsija, hirtelen távozott közülünk. Életének utolsó napját is munkával, munkatársaival töltötte szeretett egyetemén. Példát mutatott mindannyiunknak elkötelezettségből, kitartásból, hűségből, a munkához való viszonyból.

Lévai Imre professzor úr 62 évet töltött el a Miskolci Egyetemen. Az intézmény azon alapító nagyjai közé tartozott, akik létrehozták, kidolgozták és működtették azt az oktatási, kutatási szisztémát, amelynek köszönhető a Miskolci Egyetem mai híre és neve hazánkban és a világban.

Búcsúzni mindig nehéz, különösen fáj a végső búcsú, hisz rá kell döbbennünk, hogy nincs tovább, nincs több találkozás vele, nincs folytatás. Felértékelődik az együtt töltött idő, és csak a fájó hiány marad. A búcsúzás mellett mindig megjelenik az emlékezés, az összegzés igénye is. Talán nem is az eltávozott miatt, hiszen számára a földi dolgok már nem bírnak jelentőséggel, hanem önmagunk miatt. Megpróbáljuk összegezni, mit is jelentett nekünk Lévai Imre professzor úr, mit veszítettünk távozásával, és hogyan őrizzük meg tanítását, eredményeit, szellemi örökségét.

A több mint 6 évtizedes egyetemi pálya kiváló oktató, kutató, tudós és egyetemi vezető sikeres és eredményes tevékenységét, munkálkodását mutatja.

Lévai Imre 1950-ben került Egyetemünkre, a Gépelemek Tanszékre. Itt töltött első 10 éve egybeesett a Gépészmérnöki Kar alapításával. Munkásságát ekkor a kutatási feladatok mellett a tanszéki oktatás kialakítása, új tárgyak kidolgozása és bevezetése jellemezte. Mindig azt vallotta, hogy színvonalas oktatás csak elmélyült kutatómunkára épülhet. Ennek szellemében lételeme volt a kutatás, s az elsők között szerezte meg 1960-ban a műszaki doktori címet. 1963-ban egyetemi docens lett. 1963-1967 között

dékánhelyettesi feladatokat látott el, jelentős szerepet vállalva az oktatási struktúra kialakításában, a tanszékek kutatási tevékenységeinek kiszélesítésében. Vezetői feladatai mellett rendszeresen publikált, intenzív kutatói munkát folytatott. 1966-ban a műszaki tudományok kandidátusa lett. Ebben az évben kapott megbízást a mai Anyagmozgatási és Logisztika Tanszék vezetésére is. Kiváló vezetői adottságai, megnyerő emberi magatartása, kooperatív készsége eredményeként munkatársai hamar elfogadták, szerették tisztelték. Tanszékvezetői tevékenysége alatt az oktatás és kutatás területeinek jelentős bővülése és fejlődése valósult meg. Kutatómunkájának jelentős részét ekkortól az anyagmozgató gépeknek szentelte.

Tudományos munkájának, kutatási eredményeinek köszönhetően Dr. Lévai Imrét 1968-ban egyetemi tanárrá nevezték ki. A következő évtől az egyetem oktatási rektorhelyettesi feladatait is ő látta el. Ebben az időszakban zajlott a műszaki karokon a szakosodás, ekkor kezdődött a számítástechnika, a számítógépes szemlélet bevezet se az oktatásban. Lévai Imre professzor úr már a 60-as évek végén felismerte a számítógépek alkalmazásának jelentőségét, így az oktatásban való bevezetését is ő koordinálta.

Szakmai-tudományos pályájának jelentős eredményekben mérhető korszaka volt ez a periódus: hazai és nemzetközi folyóiratokban publikálta kutatási eredményeit, számos konferencián, szakmai rendezvényen vállalt aktív szerepet. 1974-ben újabb meghatározó vezetői megbízást kapott, ekkor lett a Gépészmérnöki Kar dékánja és egészen 1983-ig vezette a kart. Ez az időszak mind a képzés, mind a kutatás terén a jelentős bővülés, gazdagodás periódusa. Új rendszerek szakok, szakirányok alakultak ki, szoros jelentős ipari kapcsolatrendszer jött létre, vezetésével nagy ipari vállalatokkal bővült a kar tudományos kutatási portfóliója. Ebben az időben jelentős ipari K+F tevékenységek folytak. Lévai professzor úr dékáni vezetése alatt a kar intenzíven fejlődött, eredményei számottevően nőttek. Ezzel együtt professzor úr jelentős kutatási teljesítményt is magáénak mondhatott, melynek eredményeként 1980-ban megvédte akadémiai doktori értekezését. Tiszteletre méltó, ritka teljesítmény, hogy vezetőként, oktatóként, kutatóként is maximális teljesítményt nyújtott, egyszerre tudott mindhárom területen kiváló lenni.

Lévai professzor úr fontos szerepet vállalt a tudományos közéletben is. Szá
Akadémiai Díj, Munka Érdemrend Ezüst majd Arany fokozata, Oktatásügy Kiváló dolgozója, Signum Aureum Universitatis, Doctor Honoris Causa, Pro Universitate, majd 1997-ben Professor Emeritus lett. Ezek a kitüntetések a professzor, az egyetemi vezető, az eredményes kutató elismerései, egy sikeres szakmai-tudományos pálya mérföldkövei.

Hosszan lehetne még méltatni Lévai professzor urat, hivatása nagyhatású képviselőjét, aki nemcsak kiváló tudós és oktató volt, hanem megnyerő egyéniség is. Kollégái tanítványai szerették tisztelték. Mindenkivel megtalálta a megfelelő hangot, széleskörű és elmélyült klasszikus műveltsége, kifogástalan viselkedése, szelíd halk szavú megnyilvánulásai, pozitív hozzáállása, igazi úriemberi volta példaértékű marad számunkra. Embersége, tisztessége, s belő-

le áradó jóindulat és szeretet meghatározó volt környezetében.
Arany János Epilogus-beli szavai jutnak eszembe róla:

„Ha egy úri lócsiszárral Találkoztam s bevert sárral: Nem pöröltem, - Félreálltam, letöröltem."

Családja, felesége és gyermekei iránti szeretet hitet és erőt adott neki sikereinek eléréséhez.
A kiváló tudós és tanár, az iskolateremtő professzor, az eredményes vezető hiánya fájó űrt hagy mindannyiunkban, akik ismertük, szerettük és tiszteltük őt.
A búcsú fájdalmas órájában a költő szavai visszhangzanak bennünk:

"Többé soha nem gyúl ki halvány-furcsa mosolya.
Szegény a forgandó tündér szerencse, hogy e csodát újólag megteremtse."

Tisztelt Lévai Professzor Úr! Kedves Kollégánk!

Drága Barátunk! Isten Veled!

Döbröczöni Ádám gyászbeszéde

Tisztelt Gyászoló Család, Dr. Lévai Imre barátai, tanítványai, kollégái!

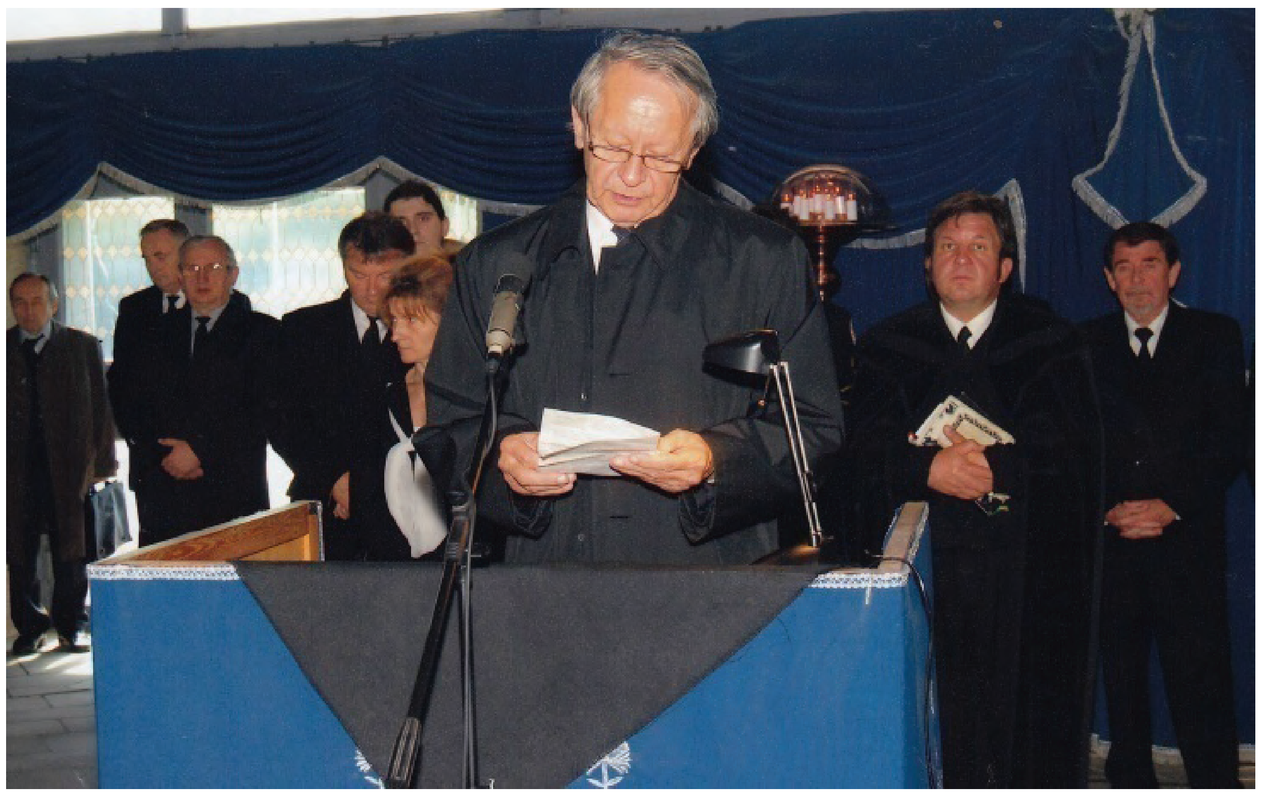
Lévai Imre 1950 márciusában, az 1949-ben létesített Nehézipari Műszaki Egyetem első tanévében lépett be a Gépelemek Tanszék oktatóinak sorába. Csaknem mindannyian egyívásúak, a Műegyetemen diplomát szerzett fiatalemberek. Ki szakmai mérnöki tapasztalatokat, ki egyetemi oktatói gyakorlat birtokában jött, de mindnyájan hallatlan energiával fogtak munkához, számos jegyzetet írtak, igen sok ipari munkát vállaltak, sok megvalósult gép terveit készítették el.

Az első évtized oktatói közül többen vannak közöttünk, akik ezt igazolhatják. Mindannyian fiatalon alapítottak családot és a családok ismerték egymást. Mindnyájan legjobb képességeik szerint, az eredményes munkába vetett hittel dolgoztak, hisz épp csak túlélték a háborút, volt aki egyenesen hadifogságból jött vissza.

A fiatal Lévai Imre meghatározó személyisége lett a Gépelemek Tanszékének, 17 éven keresztül dolgozott ott, ott szerezte első tudományos fokozatát, ott lett egyetemi tanár, mielőtt a Szállítóberendezések Tanszékére került tanszékvezetőnek.

A fogazatok térbeli kapcsolódásaira vonatkozó kutatásait élete végéig folytatta, nem túl régen a Gépszerkezettani Akadémiai Bizottság ülésén adott erről összefoglalást.

Tisztelt Gyászolók! A Nehézipari Műszaki Egyetem első évtizede óta számos új kolléga lépett az oktatók sorába. Nagy többségük már ennek az egyetemnek a neveltjeként, az alapítók szárnyai alatt nőtt föl és vált elismert oktatóvá, többek neves tudóssá. De már sokan el is mentek közülük, ki fiatalon, 30, 40, legutóbb 58, 61, 77 éves korukban, vagy professor emeritusként. Ez az egyetem több mint egy család. Több abban az értelemben, hogy itt az utódok – a hallgatók - száma sokszorosan nagyobb, mint bármely családban a testvéreké, amely testvérek őrzik felmenőik, tanáraik vonása-

it, nevelő munkájuk eredményeit. Az évfolyamtársak az idő múlásával egyre közelebb kerülnek egymáshoz, hisz a találkozók alkalmával a még élők számára a fiatalkori hallgatói emlékek újra és újra felemlítődnek, letisztulnak, az arra érdemes oktatók életre kelnek, intelmeiket igazolják az utódok. Lévai Imre most is itt van velünk és sokszorosan életre fog kelni a jövőben is. Így gondoljuk ezt – itt jelenlévők – a volt diákoktól az egyetem jelen lévő rektoraiig.

Néhány héttel ezelőtt Imre Bácsi és Felesége együtt mesélték el, hogy nemrég Imre Bácsi egy este – elég későn -Arany János verseskötetét kereste a házi könyvtárban. Utóbb személyes beszélgetésünk során jegyezte meg, hogy Arany nyelve mennyire tartalmas, érzelemmel, igazsággal és szépséggel teli, tökéletes élményt ad, bensőjében érinti meg az olvasót.

Margó asszony talán elnézi nekem, hogy közzéteszem, amit elmondott rövidel azután, hogy Imre Bácsi elment. Íróasztalán megtalálta a néhány nappal korábban kézbevett verseskötetet, benne egy cédulával ott, ahol Arany János kiválasztja a fényképet, azok közül, amelyeket a Magyar Tudományos Akadémia kívánságára egy fényképész készített róla. Arany azt választotta, amelyiken – kalappal és bottal a kezében – távozni készül a megöregedett ember.

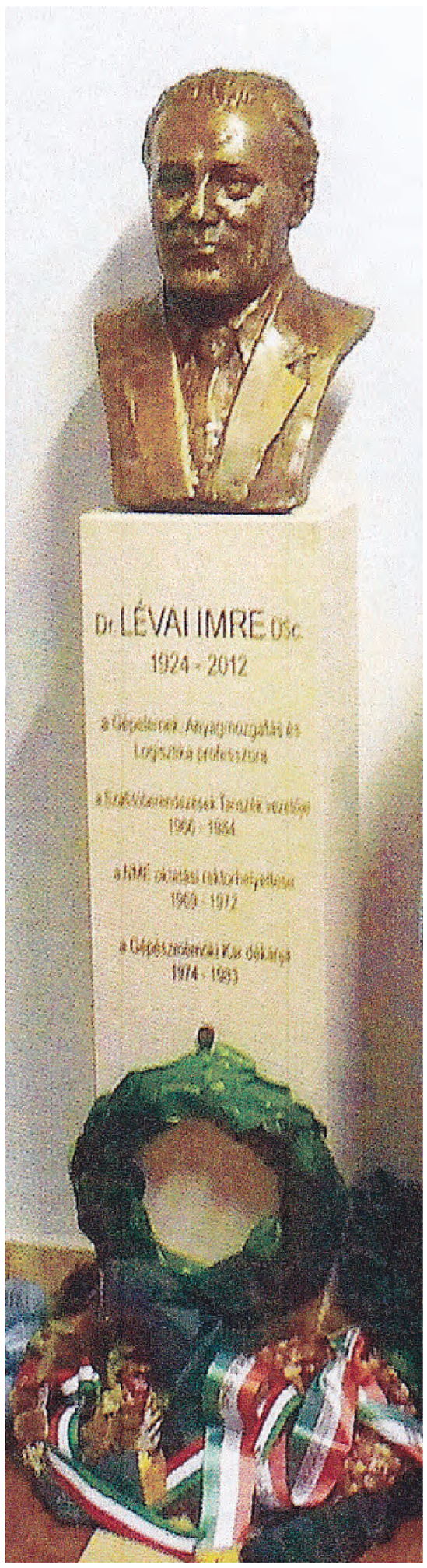
"Hogy melyik arcképem választom rajzai közzül?
Fényképíró úr! a botos és kalapost.
Mint maradó vendég, ül s áll a többi nyugodtan,
Menni csak egy készül; útja van: ez leszek én!"

Kedves Imi Api, Imike, Imi Bácsi, Imre Bácsi, tisztelt Professzor úr! Mi – még maradók – itt állunk. Mindnyájan, akik e megszólításokkal illethettek hosszú életed során, most újra megszólítunk, ki-ki abból a korból, amikor először engedhette meg magának, hogy Lévai Imre okleveles gépészmérnököt, egyetemi oktatót akkor és ott így szabad, vagy kell szólítani. Tettük ezt közel kerülve hozzád, de őrizve a tisztelet-kívánta távolságot, ami Tőled – mindenki számára – a baráti közelséget jelentette. Több ezer hallgatód, kollégád előtt jelensz most meg képzeletben – kicsit merengő mosolyoddal, azzal a jellegzetes arcjátékkal, kis torokköszörüléssel, amely megszólalásaidat megelőzte. Nem szólhatsz, de mi hallunk, nem látszol, de mi látunk.

Mi – maradók- mindnyájan köszönjük neked, hogy adtál nekünk, kaphattunk Tőled és ezáltal mi többek lettünk.

Köszönjük Imre Bácsi!

SZOBORAVATÁS
2014. október 17.

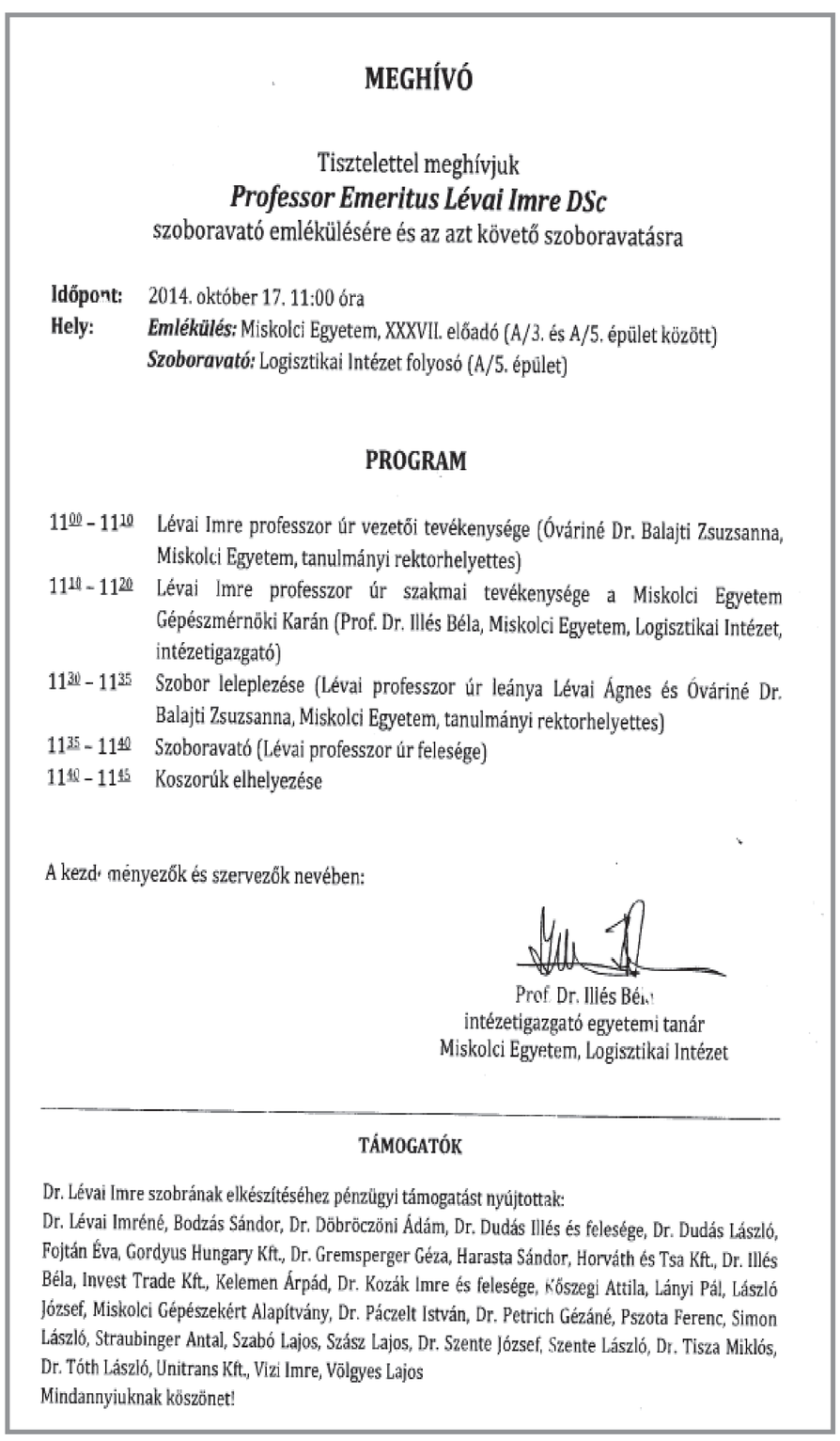

Kedves Margó Asszony! Felidéznéd a szoboravatás történéseit a Tisztelt Olvasó számára?

A megnyugvás nagyon nehéz volt. Majd egy év telt, hogy elhiggyem Imre „örök álmának" tényét. Hirtelen jött. Esténként szobájában űlve vártam Őt. Közben, időnként magamhoz térve, sok szép emlék összegződött bennem. Hónapok múltával, merengésemből fölocsudva azon gondolkoztam: Ez az *„otthon természetű BÖLCS"* több min fél évszázadon át *„oktató-nevelő-tudós énjét"* – a jósors adta lehetőségeket soha ki nem hagyva – igen eredményesen hasznosította a műszaki közösség és a Miskolci Egyetem javára. 2012. szeptember 10.-én „földön gyalogolt" életének szellemi léte nem merülhet feledésbe azért, mert elérhetetelen magasba emelkedett és ott fényes csilaggá változott. Földi élete pozitív példa és nagy tanulság!
Megkerestem a Logisztikai Intézet igazgatóját, Illés Béla professzort, és a Gépészmérnöki Kar dékánját, Bertóti Edgár professzort azon kívánságommal, hogy - még életemben – férjem Lévai Imre portréját helyezzük el volt munkaszobájának közelében, az Intézet folyosóján. Szíves intézkedésükkel és a szoboravató „Meghívójában" feltüntetett munkatársak, barátok anyagi támogatásával, valamint az egyetem rektora helyfoglalási engedélyével kérésem megvalósult. Bronz mellszobra Szabó Virág szobrászművész[1] alkotása. Avatása férjem 90. születési évfordulójának emlékére, 2014-ben megtörtént. Az Egyetemnek adományoztam.

Dr. Lévai Imre 90. születésnapjára készült Emlékérem tulajdonosai

1. Andorkó Mártonné nyugdíjas
2. Dr. Bányaiéné dr. Tóth Ágota egyetemi doc.
3. Dr. Bertóti Edgár egyetemi tanár, dékán
4. Dr. Bobok Elemér egyetemi tanár
5. Dr. Böhm József egyetemi tanár
6. Dr. Czibere Tibor egyetemi tanár, akadémikus
7. Dr. Döbröczöni Ádám egyetemi tanár
8. Dr. Dudás Illés egyetemi tanár
9. Dr. Filemon Józsefné az MTA doktora BME
10. Dr. Illés Béla egyetemi tanár, intézetigazgató
11. Kovács Erzsébet vegyészmérnök
12. Dr. Kozák Imre egyetemi tanár, akadémikus
13. Lévai Ágnes okleveles kohómérnök, tanár
14. Dr. Lévai Imréné nyugdíjas
15. Lévai Miklós okleveles gépészmérnök, tanár
16. Dr. Oláh Gábor jogász
17. Óváriné Dr. Balajti Zsuzsa egyetemi tanár,
18. Dr. Páczelt István egyetemi tanár, akadémikus
19. Dr. Siposs István egyetemi docens
20. Szabó Sándor nyugdíjas
21. Szőke Péterné nyugdíjas
22. Tátrai Sándorné okleveles gépészmérnök
23. Dr. Tisza Miklós egyetemi tanár, intézetig.
24. Dr. Torma András egyetemi tanár, rektor
25. Dr. Tóth László egyetemi tanár
26. Vadászné Dr. Bognár Gabriella egyetemi tanár, intézetigazgató

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk
Professor Emeritus Lévai Imre DSc
szoboravató emlékülésére és az azt követő szoboravatásra

Időpont: 2014. október 17. 11:00 óra
Hely: ***Emlékülés:*** Miskolci Egyetem, XXXVII. előadó (A/3. és A/5. épület között)
Szoboravató: Logisztikai Intézet folyosó (A/5. épület)

PROGRAM

11^{00} – 11^{10} Lévai Imre professzor úr vezetői tevékenysége (Óváriné Dr. Balajti Zsuzsanna, Miskolci Egyetem, tanulmányi rektorhelyettes)
11^{10} – 11^{20} Lévai Imre professzor úr szakmai tevékenysége a Miskolci Egyetem Gépészmérnöki Karán (Prof. Dr. Illés Béla, Miskolci Egyetem, Logisztikai Intézet, intézetigazgató)
11^{30} – 11^{35} Szobor leleplezése (Lévai professzor úr leánya Lévai Ágnes és Óváriné Dr. Balajti Zsuzsanna, Miskolci Egyetem, tanulmányi rektorhelyettes)
11^{35} – 11^{40} Szoboravató (Lévai professzor úr felesége)
11^{40} – 11^{45} Koszorúk elhelyezése

A kezdeményezők és szervezők nevében:

Prof. Dr. Illés Béla
intézetigazgató egyetemi tanár
Miskolci Egyetem, Logisztikai Intézet

TÁMOGATÓK

Dr. Lévai Imre szobrának elkészítéséhez pénzügyi támogatást nyújtottak:
Dr. Lévai Imréné, Bodzás Sándor, Dr. Döbröczöni Ádám, Dr. Dudás Illés és felesége, Dr. Dudás László, Fojtán Éva, Gordyus Hungary Kft., Dr. Gremsperger Géza, Harasta Sándor, Horváth és Tsa Kft., Dr. Illés Béla, Invest Trade Kft., Kelemen Árpád, Dr. Kozák Imre és felesége, Kőszegi Attila, Lányi Pál, László József, Miskolci Gépészekért Alapítvány, Dr. Páczelt István, Dr. Petrich Gézáné, Pszota Ferenc, Simon László, Straubinger Antal, Szabó Lajos, Szász Lajos, Dr. Szente József, Szente László, Dr. Tisza Miklós, Dr. Tóth László, Unitrans Kft., Vizi Imre, Völgyes Lajos
Mindannyiuknak köszönet!

[1] http://www.szabovirag.com/hu/main.php

Szabó Virág szobrászművész[2]

Szoboravató beszéd: Lévai Imréné

Kedves Vendégek!

Szívet melengető, hogy az Egyetem vezetése, a Gépészmérnöki Kar, a Logisztikai Intézet, az Egyetemtörténeti Bizottság, professzorok és feleségeik, oktatók, dolgozók, jó barátaink útmutatásukkal, segítségükkel – Szabó Virág szobrászművész alkotása – tovább gazdagítja 65 éves Egyetemünk értékeit. Hálás köszönetem minden adományozónak a posztamens elkészítéséhez nyújtott anyagi támogatásáért.
Boldog vagyok, hogy drága, jó férjem Lévai Imre bronzba öntve – remélhetőleg – mindörökre láthatja a hasznos munkálkodást szeretett volt munkahelyén, a Logisztikai Intézetben.
Engedje meg ez a kedves Közösség, hogy időnként gyermekeimmel eljöjjek emlékezni –azért is, mert mint a Rektori Hivatalból régen (1985-ben) nyugdíjba vonult, az Egyetem hangulatához életem végéig én is ragaszkodom.
Köszönöm, hogy a szoboravató ünnepséget a szíves egybegyűlt Vendégek megtisztelték.

[2] http://www.szabovirag.com/hu/main.php

Szoboravató beszéd: Dr. Balajti Zsuzsanna, rektorhelyettes

Tisztelt Lévai Imréné, Kedves Vendégek!

Lévai Imre egyetemi munkásságát a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Gépelemek Tanszékén 1950-ben kezdte meg, majd a Szállítóberendezések, ma már Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszékének professzoraként folytatta életének utolsó napjáig. 1950 májusától tanársegéd, 1951. november l. kezdéssel adjunktus, 1963. augusztusától egyetemi docens és 1968. július l-től egyetemi tanár volt a Nehézipari Műszaki Egyetemen.

Mindeközben 1963-67 között az NME Gépészmérnöki Karának dékánhelyetteseként látott el egyetemi közösségi feladatot, majd 1966-ban kapott megbízást a NME Szállítóberendezésének Tanszékének vezetésére.1968. július l-től ennek a tanszéknek a tanszékvezető egyetemi tanára volt egészen nyugalomba vonulásáig, mely a születésnapjára, '84. augusztus 2-ára esett.

Vezetői rátermettségének következményeként 1969-72 között az NME oktatási rektor-helyettesi feladatait is el kellett látnia. Ebben az időszakban játszódott le a műszaki karokon a szakosodás. Egy új oktatási struktúra
alakult ki, a számítógéppel segített mérnöki munka szemléletének kialakítása, oktatásba való bevezetése, melyben kezdeményező és koordináló szerepe volt. Kiváló vezetői adottsága, megnyerő emberi magatartása, együttműködő készsége azt eredményezte, hogy 1974-83 között az NME Gépészmérnöki Karának dékáni feladatok ellátásával is megbízták. Ez idő alatt a Gépészmérnöki Kar képzési palettája jelentősen bővült, fokozódott a kar tudományos teljesítménye, kiszélesedtek az ipari kapcsolatai és nemzetközi téren is új együttműködések születtek.

Mindezt megalapozta az a széleskörű, egyetemi oktatásban végzett munka, mely az Általános géptan, a Géprajz, a Gépelemek c. tantárgyakon át a Műszaki mérések elemei, a Mechanizmusok és a Gépek elmélete c. tantárgyak oktatásában szerzett tapasztalatai során gyűjtött és adott elő nagy sikerrel a hallgatóság körében.

A Szállítóberendezések Tanszékén önállóan szervezte meg a Gépszerkezettan és az Anyagmozgatás és gépei c. tantárgyakat, írt egyetemi jegyzetet, mint a Gépelemek III. c. tárgy fogaskerekekről szóló részéből. Meggyőződése szerint jó egyetemi oktatói munkát csak alapos kutatómunka végzésével lehet ellátni.

Tudományos kutató munkája szorosan kapcsolódott a két tanszék ipari megbízásaihoz. A szakvélemények és a gyakorlatvezetések tapasztalatai kezdetben a kenés és a fogaskerék - kapcsolódás elméleti és gyakorlati kérdéseinek megoldásaira fordították figyelmét. Ezekből a kutatásokból először nagyon értékes cikkek, majd a nem körhengerű fogaskerekek geometriai és előállítási vizsgálatairól 1960-ban egyetemi doktori, illetve 1966-ban kandidátusi disszertációt készített. A Szállítóberendezések Tanszékre kerülve tovább folytatta a térbeli fogazatfelületek kapcsolódási feltételei-

nek kutatását. Ennek eredményeként sikeresen védte meg „Fogazatok kapcsolódásának kinematikai elmélete és alkalmazása hipoidhajtások tervezésére" című akadémiai értekezést 1980-ban.

Ezzel párhuzamosan az anyagmozgató gépek dinamikai vizsgálataival 1s eredményesen foglalkozott. Közvetlen munkatársa volt szerszámgeometria területén első doktori témavezetőmnek, Drahos István professzor úrnak, megmunkálási eljárások területén és második doktorim témavezetőjének, Dudás Illés professzor úrnak. Közös kutatómunkánk során ismertük meg egymást, és vállalta el számomra megtisztelő módon a PhD védésem bíráló bizottságának elnöki feladatát. A PhD védésemen felmerülő kérdésre adott válasz volt annak a közös munkának az alapja, melynek során megtisztelő módon együtt publikálhattam Lévai Imre professzor úrral. Ö volt az, aki számomra a közös munka során felnyitotta a mérnököktől tanultak és a matematikus szemlélet közötti gátakat, bátorított, sőt biztatott arra, hogy a teret hol euklídeszi, hol projektív geometriával leírva hasznosítsunk mindent a mérnöki munka pontosítására például a Dudás-féle, tengelymetszetben körív profilú csiga csomópontjainak egzakt meghatározásakor, és számos más helyen. Több publikációt írtam azóta az ő szellemiségében. Ezúton most köszönöm meg neki nagy tisztelettel. Mester volt, 1gazi tanítómester.

A Miskolci Egyetem Professzorok Tanácsának alapítója és méltán az első elnöke, aki számára a vezetés nem pozíció volt, hanem építő cselekvés, aki a problémákat lehetőségekké változtatta!

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Lévai Imre 90. születésnapjára készült „Emlékérem”

(A tulajdonosok listája a könyv összeállításának időpontjáig a 185. oldalon olvasható)

Sorszám	Tartalomjegyzék (helyett, a kérdések sorrendje)	Oldal
	Prológus	3-5
1	*A könyv címe kapcsán engedd meg, hogy hivatkozzam a Miskolci Egyetem „alapítóinak” névsorára. Ez így nem teljesen helytálló, de voltak olyanok, akik már az első tanévben itt dolgoztak. Te, aki 1950-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen végeztél és már az 1950-51- es tanévben a Nehézipari Műszaki Egyetem (Miskolc) tanársegédje voltál, testközelben élted át és meg az alapítók szerepét egyetemünk formálódásában és megerősödésében. Kiket emelnél ebbe a szerepbe?*	6
2	*Az előzőekben ismertetett „honfoglalók” nevei közül én már csak néhánnyal találkoztam közvetlenül. Igaz voltak közülük olyanok, akikkel azonos tanszéken dolgozhattam és olyanok is, akik életem alakulását döntően befolyásolták. Elmondanád, hogy milyen téren tevékenykedtek a „honfoglalók” és milyen „személyzettel” indult meg az oktatás egyetemünkön 1949. szeptember 18.-án.*	7
3	*Mindnyájan jövünk valahonnan és hozzuk magunkkal őseink számos tulajdonságait. Te honnan indultál és mi volt életed tarisznyájában?*	8
4	*A fényképeket nézegetve láttam olyanokat is, amelyek igazi tanya hangulatát idézik. Igavonó háziállatok, tejet adó tehenek, néhány más épülettel, az „alföldi síkság közepén” körülötte pedig kukoricaföld. Öregedésünk egyik első jele: jobban emlékszünk gyerekkorunkra, mint ami tegnap történt. Így vagy ezzel Te is?*	9
5	*A felhőtlen gyermekévek is véget érnek egyszer és kezdődik a kötelességekkel, feladatokkal tűzdelt iskolai korszak. Ez egyrészt mindenképpen átalakít bennünket, másrészt mindennapjainkba olyan ritmust hoz, amelyet megőrzünk életünk végéig. Neked hogyan kezdődött mindez?*	10
6	*Rendszerbe foglalt életed a Hajdúböszörményi Református Elemi Népiskolában kezdődött. Miképpen és hogyan folytatódott?*	11
7	*Egy megtörni látszó élet igazán remek fordulatot vett és végül kiteljesedett, hiszen egyetemünkön olyan Professzor lettél, akit szakmájában ismer a világ és hallgatóid szeretete, elismerése vett körül. Miképpen jött e fordulat?*	12
8	*A gyermekkorodat megörökítő fényképalbumodat nézegetve egy csoportkép került a kezembe, amelyen téged nem találtalak hosszabb keresgélést követően sem. Erre egy kopasz fejű fiúra mutattál, mondván ez én vagyok! A történet?*	13
9	*Új környezet, új élmények. Ezek mindegyike újabb és életre szóló emlékek forrása, amelyekre visszagondolván kellemes vagy kellemetlen borzongás foghat el bennünket. Nálad melyik jelentkezik?*	14
10	*Te még a 8-osztályos középiskolába, gimnáziumba jártál. Ennek első fele még amolyan „kamasz-kornak” számít, de a második része már az alkotó, a jövőjét kereső, megalapozó „nagyfiú” periódusa. Mit emelnél ki ezekből a korszakokból?*	15

11	*Elmaradt a zene, a zenekar, mint az ifjú kor, az önmagunk megismerésének egyik sajátos eszköze. Anno sokszor ez úgy jelent meg életünkben, mint a „kultúra eszköze”. Engedd, hogy bepillantsunk ebbe is egy kicsit. Az itteni történetek?*	16
12	*Vidék, nagy szabad területek, energiától duzzadó fiatal fiúk, gyermekek,- félnapos ülés az iskolában. Ha kicsengettek az óráról, akkor a csengőhang befejeződéséhez hozzátartozott az első „csikók” megjelenése, majd a többiek dübörgő kirohanása. Innen már csak egy lépés a kerek labda, a foci, amely e korosztály legnépszerűbb ön- és közösségképző eszköze. Affinitásod milyen volt a „labdához”?*	17
13	*Előre ugrottunk, az 1950-es évek elejére. Kimaradt azonban két nagyon is meghatározó periódus. Az egyik a gimnázium befejezése, a másik pedig a II. Világháború időszaka.*	18
14	*A középiskola az, - a középiskolai évek azok-, amely a legmélyebb nyomokat hagyja életünkben, amelyekre a legtovább emlékezünk. Hogy melyek ezek, az többnyire nagyon is sajátos, nagyon is egyéni. Mivel egészítenéd ki mindazt, amiről eddig beszélgettünk?*	19
15	*A jubileumi, a Bocskay Gimnázium alapításának 375. évfordulójára készített évkönyvet lapozgatva egy érdekes interjúba akadtam Bujdosó Edit tollából. Az interjú alanya Szűrös Mátyás a Magyar Köztársaság ideiglenes köztársasági elnöke. Ő született 1933-ban, te pedig 1924.-ben. A születési helyetek sem azonos, és mégis hogyan kerültetek be a Bocskay Gimnázium Jubileumi évkönyvébe mindketten?*	20
16	*A gimnáziumot sikeresen befejezve, fizikailag megerősödve indulhattál a nagybetűs életbe. Abba, amelyben már tombolt a II. Világháború és a magyar hadsereg sorozatban küldte a behívókat, majd a „SA S-behívókat”. Hogyan vészelted át e periódusokat?*	21
17	*Miskolc neve most, 1945-ben, 20 éves korodban merült fel először életedben. Mit adj Isten, életed hátralevő részének döntő hányada e helyhez kötődött! A megkezdett történet hogyan folytatódott?*	22
18	*A „Világ Háború” véget ért, az újjáépítés gőzerővel megindult, a tanulás újból rendszeressé vált, folytattad tanulmányaidat célod elérésére. Hogyan ment ez?*	23
19	*Az ország helyzete még nem konszolidálódott, de neked - természetedből adódóan – folytatni kellett tovább a küzdelmet, most már a diplomáért, a jövőbeli szakmai életed alapjaiért és egészségedért. Mindkettőben te lettél a győztes! Hogyan?*	24
20	*„Miskolc-Miskolc sáros Miskolc, te vagy az oka mindennek....” mondja némi beletörődéssel és megnyugvással az itteni diáknóta. Mi mindent kínált, hozott és adott ez számodra?*	25
21	*Új intézmény. Új közösség. Fiatal, életerős gárda. Össze-vissza elhelyezés. Gőzerővel épül ujjá az ország. Mit tapasztaltál?*	26
22	*Kitört a nyár, majd kezdődött az új tanév. 1950/51-es tanév egyetemünk számára a második volt, számodra viszont az első. A Nehézipari Műszaki Egyetem formálódott, a tanári kar bővült a sok – alakulással együtt járó – bizonytalanság mellett. Mit hozott mindez számodra, az ifjú pályakezdőnek?*	27

23	*Az egyetemi életben szerzett első benyomásaid úgy tűnik nagyon mély nyomokat hagyott benned. Ezt én is természetesnek tartom. Így vagyunk ezzel mindnyájan, hiszen az ELSŐ (mindenben!), elkísér minket életünk végéig. Ragadj ki ezen „elsők” közül néhányat!*	28
24	*Van munkahelyed, amelybe belekóstoltál. Sok - sok nehézségen átjutottál. 26 éves vagy. Ilyenkor már a megnyugvásra vagy az új kihívásokra, a társra vágyunk! Nemde?!*	29
25	*1951 nyarán eljegyzésetek megvolt. A következő idő a „tervezgetés”-hez, november elejéhez köthető, vagy a karácsonyi ünnepekhez. Melyiket választottátok? Én anno a november mellett tettem le a voksot!*	30
26	*1951 vége, nem éppen rózsás gazdasági és politikai helyzet, de a mindig optimista ifjú kor valahogyan kompenzálták egymást (talán). Te hogyan élted meg mindezt?*	31
27	*Feleségeddel elindultatok a közös, szép, de egyben küzdelmes útra. Maradt-e abban az „útravaló tarisznyában” olyan, amit máig is őrzöl?*	32
28	*A Miskolci Egyetemen töltöttem el életem döntő részét (54 évet) diákként és oktatóként. A fotóalbumaidat nézegetve megakadt a szemem egy fényképen, amelyet már többször és több helyen látni véltem. E fénykép kapcsán jegyezte meg egyszer Terplán Zénó professzor, hogy ezt „Imre csinálta anno”. Mikor volt ez?*	33
29	*Kérdések sorozata kavarog bennem! Egyik fele Hozzád, a személyedhez, családodhoz, a másik fele is Hozzád, de az egyetemünk történetéhez kötődik. Melyik felével kezdjük?*	34
30	*Esküvő – nászút! E két fogalom szinte elválaszthatatlan. Igaz, be kell vallanom, hogy nálam ez elmaradt, mert a november 6.-i esküvőt követően november 8.-án már újból munkanap következett. Nálatok hogyan alakult?*	35
31	*Szerencsésen indult családi életed. Nem voltak olyan gondok, amelyek alapvetően befolyásolhatták szakmai előrehaladásodat, miközben az egyetem életében változások is bekövetkeztek. Hogyan indult szakmai életed és hogyan alakult az egyetemi környezete?*	36
32	*Az 1951/52 tanév második felében a Nehézipari Műszaki Egyetem kifejezés bővült „nagy vezérünk”, Rákosi Mátyás nevével. Az épületek fokozatos elkészültével megindultak a költözködések Sopronból Miskolcra. Mit érzékeltél mindebből?*	37
33	*Érzem és tudom, hogy a lányodról, Ágiról, beszéltél volna inkább, mint a munkádról. Tedd ezt most annak figyelembevételével, hogy a könyv további részében nem túlságosan sok alkalom fog adódni életének bemutatására. Ezen oldal azonban csak az övé!*	38
34	*A Gépelemek Tanszék munkatársairól már többször szóltál. Jómagam is diákja voltam egyetemünknek 1964-69 között. Vizsgáztam nálatok nem is egyszer. Beszélgetéseink során mégsem tudok az elhangzott nevek mindegyikéhez arcot társítani. Segítenél felidézni az arcokat is?*	39

35 *Az 1950-es évek első felében vagyunk. Ennek igazán két sajátossága maradt meg az emberekben. A „csengőfrász” és az „aranycsapat”. Az első a diktatúrát, a második a sírunk és nevetünk, periódusokat jellemzi. Te hogyan és mit láttál, tapasztaltál?* 40

36 *A diákok mindig és mindenkor optimisták és hangot adnak véleményüknek még a „vérzivataros” időkben is. Mi erről a véleményed?* 41

37 *Lépjünk vissza a privát életbe! Mindennapi tevékenységünket belső „lényünk” határozzák meg. Nagyon nehéz lenne pontosan megadni „lényünk” tartalmát, de ez „mérnöki” definíció nélkül is cselekedeteink mozgatórugója, avagy leegyszerűsítve a vallás szerepéről alkotott elképzeléseink is. Mi a véleményed erről?* 42

38 *Alapvető életritmusunk gyermekkorunkban alakul ki, majd a kor előrehaladtával, a körülmények változásával némileg módosulhat, de gyökeresen nem változik meg. A két véglet a „versenyló” vagy a „csiga” típus. A falusi, tanyasi élet inkább az utóbbi ritmust segíti, amit azonban az egyéni adottságaink is befolyásolnak. Én mindig a megtestesült nyugalmat láttam Benned. Tényleg így van?* 43

39 *Úgy látom, hogy „óvatos duhajként” indultál az élet sűrűjébe. Nagyon ritka az, hogy életünk során – különösen a városi közeg stresszes környezetében élve – ne kelljen orvoshoz mennünk. Gondolom azért Veled is előfordultak ilyen helyzetek?* 44

40 *Hazánk új egyeteme stabilizálódni látszik, miközben az országban egyre nő a belső feszültség, amely végül káoszhoz vezet. Akkor még ellenforradalomnak nevezték, ma népfelkelésnek. Mit láttál, tapasztaltál magad körül?* 45

41 *Köszönöm Neked az egyetemi életünk történéseinek rövid összefoglalását. Ez mindenképpen segítheti a jobb tájékozódást. Térjünk azonban rá a Te szakmai munkádra, amely végül a „dr.tech univ” fokozat megszerzéséhez vezetett.* 46

42 *Gépésztechnikus, gépészmérnök vagyok. Sőt Tőled hallgattam a Gépelemek I és II előadásokat az 1966/67 és 1967/68 tanévekben. Így nem állhatok témád előtt teljesen értetlenül. Mégis kérlek, hogy a kevésbé tájékozott Olvasónak foglald össze röviden mindazt, amivel első tudományos munkádban, disszertációdban foglalkoztál.* 47

43 *Maradjunk még egy kicsit a doktori disszertációdnál! Ismereteim szerint a Nehézipari Műszaki Egyetem tudományos életében új fejezet írásában oroszlánrészed volt. Miért?* 48

44 *Élted a hosszú távú tervekkel fűtött fiatalok életét, miközben kerested a család és szakma egyensúlyát. Ezt sikerült is elérned. A két dátum, 1960. június 8. és 1960. november 3. ezt bizonyítja számomra.* 49

45 *Történések sorát át- és megéltél nyitott szemmel, miközben a körülmények, a politika kaméleon módon változgatott. Mi a véleményed erről, a politikáról?* 50

46	*A politika az emberiség örök témáinak egyike, amely a társadalmi közösségek cselekedeteinek hajtóereje. A kisebb közösségeknél ezt a szűkebb és tágabb értelemben vett család tölti be. Ebben olyan emberi tartással vértezhetjük fel önmagunkat, amely generációk életét meghatározhatja. Te véleményed, tapasztalatod, életed?*	51
47	*A fényképalbumodat nézve egy csoportkép a Bükkszentkereszten szervezett „Tóth-napokat" idézte fel bennem. Ezt én az erős családi kapocsként értelmezem. Gondolom Te is így érzed?*	52
48	*Elsőgenerációs értelmiség rögös útján indultál. Otthon nem Vergiliusról beszélgettetek Mozart zenéjét hallgatva. Ismerem azt a belső kényszert, ami kitartóan ösztökél arra, hogy próbáljunk „behozni valamit" abból, amit az értelmiségi családok gyermekei eleve otthonról hoznak! Te hogyan élted meg ezt a periódust?*	53
49	*A zenével ugyancsak az „értelmiséggé válás" magasra törő lépcsőin lépkedvén kötöttél házasságot. Lányodról, Ágiról büszkén szólva viszont már a humán beállítottságú családkép jelent meg előttem. Miben áll ez a történet?*	54
50	*Öles lépésekkel elindultál a tudományos pályádon. Sopron-Miskolc viszonya nyugvó pontra került. Egyetemünk stabilizálódott. Mondhatnánk úgy is, hogy megteremtődtek az alkotó, építő munka feltételei az 1960-as évek első felében. Hogyan érzékelted te mindezt belülről?*	55
51	*Az egyetemi élet 1956 után az 1960-as évek elejétől felfele ívelő pályára jutott. Ezzel párhuzamosan haladtál te is előre, mind a tudományos, mind pedig az egyetemi struktúrában. Idézhetném a dátumokat, időpillanatokat. De tedd ezt inkább te, hiszen ezek életed meghatározó eseményei voltak.*	56
52	*A Gépészmérnöki kar dékánhelyettese vagy az 1963/64-as tanévtől. Rengeteg adminisztratív feladattal kellett megbirkóznod. Téged ismerve mindezt „mérnöki precizitással" végzed. Mindemellett már 1966-ban a műszaki tudomány kandidátusa minősítést megszerzed. Hogyan tudtad mindezt megtenni?*	57
53	*Magunkfajta ember a család-szakma-munkahelyi adminisztráció háromszögében éljük le életünket. Az egyes területekre kell megosztani időnket, ami – egy precíz, alapos munkát végzőnek mindig konfliktusok forrása, mivel mindben szeretnénk a teljességet nyújtani. A szakmai tevékenységedről eddig csak érintőlegesen beszélgettünk. Térjünk vissza disszertációidra, azok szakmai hátterére.*	58
54	*Folytassuk a kandidátusi disszertációddal, amelyet 1965-ben nyújtottál be a Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottságához. A védésre – mily meglepetéseket hordoz az élet - 1966. május 25.-én Terplán Zénó születésnapján került sor.*	59
55	*Maradjunk a tudományos tevékenységednél. A kandidátusi értekezésed 1966-ban fejeződött be, méghozzá igen eredményesen. Büszkén léphettél ki védésed után a teremből. A „nagy doktori" védésére 1980. december 17.-én került sor. Mi minden történt ebben a mintegy 15 évben és mivel foglakozott disszertációd?*	60

56 *Egyetemünk történetére visszatekintve nem igen jut eszembe még egy olyan szervezeti egység, amelynek neve oly sokszor változott volna, mint a tietek. Talán diákkorom szállóigéje fejezi ki legjobban az állandóságot. Mi egyszerűen csak „hó-rukk” tanszékként emlegettük. Mi állt a változások hátterében?* 61

57 *A vezetőváltásokhoz általában az un. „3-borítékos” anekdota kötődik. Tapasztalataim szerint egyetemünkön nem minden tanszéken teljesen zökkenőmentes az átmenet. A tanszék történetét lapozgatva viszont az a benyomásom támadt, hogy nálad ez nem így történt. Elődeidről mindig elismerően szóltál. Ténylegesen is így volt?* 62

58 *Te 1968-ban lettél tanszékvezető az akkor már Szállítóberendezések Tanszéken. Vankó Richárd 1966 őszén adta vissza megbízatását. Ez a két év volt az, amit te úgy aposztrofáltál a tanszék történetéről összeállított munkádban, hogy „rövid átmeneti időszak”. Mi történt ebben az időszakban?* 63

59 *Amikor Miskolcra kerültél a beépítetlen Avas, Tapolca, az épülő egyetem, mind-mind kirándulásokra csábított. Nem is tudtatok ennek ellenállni. Az idő múlásával, a lehetőségeitek bővülésével egyre távolabbi célokat tűztetek ki. Mi volt a következő lépés?* 64

60 *A Bükk volt az „első szerelmetek”, a Mátra a második. Visszatértetek ide újból, avagy csak őrzitek az eltévedt bolyongók néhai izgalmát?* 65

61 *Az alföldi tanyavilágban indult életed. Ez amolyan „röghöz kötöttséget” is jelenthet, amit hamarosan kinőttél a Pesten folytatott tanulmányaiddal. Innen Miskolcra kerültél, ahol a környezet szépsége mozgatott előbb téged, majd a családoddal együtt. Hogyan tovább?* 66

62 *Hozzákezdtél disszertációd lényegi kérdésének bemutatásához. Mielőtt a mélyebb szakmai részekre térnél, kérlek, úgy folytasd, hogy a laikus, vagy a fél laikus Tisztelt Olvasót ne lapozásra késztesd, azaz a JPÉ technológiával folytasd!* 67

63 *Munkáddal beírtad neved a hajtások „nagykönyvébe” mind itthon mind pedig a nem honi szakemberek körében. Nem szóltál viszont a védés körülményeiről és a téma utóéletéről.* 68

64 *Van egy név, amellyel sokszor és folyamatosan találkoztam munkáid kapcsán. Számomra könnyen megjegyezhető, amolyan „oroszos” név; LITVIN. Később Professzortársaid közül sokszor emlegetett személyként Dudás Illéstől is hallottam ugyanezt a nevet. Mondanál róla néhány mondatot?* 69

65 *Folytassuk a Litvin-iskola magyar tagjaival és tevékenységükkel, hiszen ismereteim szerint több követője akadt hazánkban és a Miskolci Egyetem díszdoktori oklevelét is megkapta.* 70

66 *Már többet tudunk egy nagyszerű emberről, de még nem jutottunk el igazán a magyar iskolához. Publikációs jegyzékedben szerepel egy 1974-ben tartott előadás, de úgy tudom ennél többször is elmondtad személyes véleményedet. Összefoglalnád ezt röviden?* 71

67	*A harmadik alkalommal 2011-ben beszéltél Litvinről, aki már a 100. születésnapjához közeledett. Egy félévszázados kapcsolathoz azonban személyes szimpátiára is szükség van. A te humán érdeklődésedre számtalanszor rácsodálkoztam. Megvolt ez benne is?*	72
68	*A „Litvin-kapcsolatot" Dudás Illés nevével fejezted be. A 2007-ben kiadott könyvében egy fejezetet te írtál. Ezt én szoros szakmai és emberi kapcsolatnak ítélem kívülről. Te hogyan látod?*	73
69	*Otthonodban üldögélve két szó jutott eszembe mindenkor. Az egyik a REND, a másik a KÉPEK-FESTMÉNYEK. Engedj némi bepillantást az említett szavak mögé!*	74
70	*„Kis ház gémeskúttal és subát magára vető pásztor, kutyával a nagy pusztaságban" akár az én szobám falán is lehetne, és hasonló van is, emlékeztetvén életem indulására. A könyved terjedelmi korlátai miatt kérlek, válassz még két-három olyan festményt szobád faláról, amelyről írhatunk néhány sort.*	75
71	*Pihenjünk még egy kicsit, hiszen a szakmai tevékenység – noha örömet szerez minden szellemi tevékenység – végső soron küzdelem és Madách szerint erre teremtettünk. A belsőnk igazán annak örül, ha meg- és kiéljük passziónkat. Van neked ilyen is?*	76
72	*A „Borbély Samu" név összeköti Czibere Tibort, Lévai Imrét és engem. Ami az első nevet illeti, könyvében olvashatunk róla. Úgy tudom Te köszöntötted 1978. december 7.-én a nyilvános ünnepi egyetemi tanácsülést követő vacsorán, amikor a „honoris causa" oklevelet vehette át Egyetemünktől. Én pedig matematikából államvizsgáztam nála..*	77
73	*Időzzünk egy kicsit még Borbély Samunál és a matematikai vonulatnál. Tudtommal Magdeburgban az Otto von Guericke Egyetemen (Technische Hochschule) 1960-ban megalapította a mérnök matematikus szakot, amelyet 4 éven át irányított is. Ez némileg hasonlított a mi alkalmazott mechanikai ágazatunkra, amelynek első évfolyamán végeztem 1969-ben. Te, mint a honfoglalók egyike – vagy ahogyan Borbély Samu mondaná, Siedler - hogyan látod?*	78
74	*A Dr.-Ing védésed idején a logarléc volt a „számítástechnika" csúcsa. A falat is az díszítette a védésed helyén. Én 1964-ben még tettem „lőcsvizsgát" (logarléccel való számítási készség igazolása) a Gépelemek Tanszéken. Három évvel később már a Cellatron Ser 2C, négy évvel pedig az ODRA 1013 gépen futtattam programjaimat. Te hogyan láttad a fejlődést?*	79
75	*Professzoraink egyik karakterisztikus eseménye, az előadásaik tartása. Ilyenkor mindent elfelejtve, kizárólagosan csak mondanivalóikra koncentrálnak, valódi oktatói énjük jelenik meg egy-egy fényképen. Láttam ilyen fényképet elődeidről és Rólad is. Megosztanád ezeket a Tisztelt Olvasóval is?*	80

76	*Életünket az oktatás-nevelés töltötte ki. Ezt éltük meg és éltük át. Nekünk ez a sajátos és egyben szép, de kettős hivatás jutott. Te hogyan tekintesz vissza a hallgatóiddal való kapcsolatodra?*	81
77	*Megértem lelkesedésedet. Oka kettős. Egyrészt az oktatói tevékenység nem azonnal hozza gyümölcsét, másrészt eredménye mások életére döntően és hosszú távon hat. Én is őrzök hallgatóimtól évekkel később írt leveleket, amelyek így kezdődnek: „Köszönöm Tanár úr, most értettem meg igazán.”. Szorítsunk még egy oldalt e témára!*	82
78	*Egyik alapvető sajátosságunk a társasági lét, ismerkedés, barátság. Kívülről szemlélve tapasztaltam, hogy figyelnek rád, meghallgatnak és véleményeiden elgondolkoznak. Az ilyen típusú kapcsolatok többnyire barátságokká fejlődnek. Bepillanthatnánk életed e területére is?*	83
79	*Terplán Zénónál tartottunk. Bizonyára sokat tudnál róla mesélni. Megértem, hiszen vele kezdtem e könyvsorozatot, amelynek első kötete 2001 májusában jelent meg 80. születésnapjára. 2002. január 16.-án azonban az örökkévalóság útjára indult. Mit mondanál el róla?*	84-86
80	*Imre Bácsi! Hosszantartó társalgásaink alatt többször bizonyságát adtad, hogy boldog ember vagy. Mi a véleményed arról a közszájon forgó kínai mondásról, hogy „kertész legyen, aki boldogságra vágyik”*	87
81	*Az 1970-es évek közepén egyetemi berkekben elterjedt a ”Répáshutai Tanszék” kifejezés. Számos egyetemi oktató – többek között Varga Gábor, Czibere Tibor, Béres Lajos is - vásárolt telket, amikor elkezdődött e gyönyörű völgyben az üdülőkörzet kialakítása. Tudtommal elcsábult a Lévai-család is! Hogyan?*	88
82	*A kertészkedés örök hobbitok lett. Bárhova is kerültetek mintaszerű rendet és hasznos kertet alakítottatok ki. Életem legnagyobb dióját láttam az asztalodon. Ez honnan van?*	89
83	*A kényelmet a GONDOKODÓ hozta meg számodra, amelyet Hajdúszoboszlón vettetek meg. – Zárójelben jegyzem meg, hogy én itt tanultam meg úszni az 1950-es évek elején. Azóta is vissza-visszajárok, igaz most már ízületi fájdalmaim csökkentésére. Titeket is ez vezérelt?*	90
84	*Dolgozószobádba lépve az első benyomások: tele könyvespolcok, nagy íróasztal, kényelmes szék, képek a falon és rend mindenütt bármerre is pillantok. Melyikről mondanál néhány mondatot?*	91
85	*Engedd meg, hogy visszatérjek diákkoromhoz, az Alma Máteremhez, az 1968/69-es tanévhez. Ez mindkettőnk számára emlékezetes esztendő. Számodra az egyetemi tanári kinevezést, nekem meg a végzést hozta a szokásos gyűrűavató szakestéllyel, amelyen a Minisztertanács elnöke Fock Jenő is részt vett. Egyetemünkön „egy fokkal több van” diákszlogent sokszor hallottuk.*	92
86	*Időzzünk az „avasi szüretnél” és fiatalságodnál egy kicsit. Mit mondanál el szívesen az ekkor még teljesen más Miskolcról, a szőlőhegyek és szüretek hangulatáról?*	93

87	*Könyveidet szemlélve megakadt a szemem egyiken, amelyiknek szerzője Dobrossy István, aki „miskolci polgárrá” nevelt ismereteivel, tudásával, - noha Debrecenben végzett az egyetem történelem-néprajz szakán és idősebb korában is sokszor járt ott – Miskolc város történelmi múltját kutatta élete végéig. Vele kapcsolatos kérdésem: milyen apropóból került polcodra e könyv?*	94
88	*A hajtáselmélet, a fogaskerekek gyártása, a kapcsolódás elmélet területén ugyanúgy, mint más tudományterületeken „nagy elődeink” tudását megismerjük, hasznosítjuk, majd továbbfejlesztjük. Te kiket tekintsz ilyeneknek a magad területéről?*	95
89	*A tanszékvezetői megbízásodat nem számítva 16 évet töltöttél az egyetemi vezetői struktúra pozícióiban. A szakmádban világszerte új eredményeket értél el – mondják a kutatási területed vezető szakemberei itthon és külföldön is. Te nem tartod ezt a periódust elvesztegetett időnek?*	96
90	*A Gépészmérnöki Kar dékáni vezetésében választott funkcióidról már beszéltünk. De rektorhelyettes is voltál. Mit emelnél ki ebből a periódusból?*	97
91	*Nagyon más képességekre van szükség az egyetemi és szakmai struktúrákban pozíciókat szerezni. Az elsőhöz a helyismeret mellett kellő bölcsességre, emberismeretre és a sokszor elcsépelt „vezetői készségre”, a szakmában viszont tudásra, egyéni és kristálytiszta gondolatokra. Téged nem csupán a miskolci, hanem a tradicionális budapesti iskola is elismert. Milyen „ereklyéket” osztanál meg a Tisztelt Olvasóval?*	98
92	*Egy utolsó szakmai kérdésként térjünk vissza disszertációd szakmai tartalmához és a JPÉ technológiához. Mit tudhat megérteni mindebből a témában kevésbé jártas olvasó és kiket tartasz hazánk meghatározó egyéniségeinek e témában?*	99
93	*Publikációs listádat szemlélve több cikked jelent meg németül. Visszaidézvén gyermekkorodat, egyetemi tanulmányaidat nem kifejezetten a német nyelv elsajátítására koncentráltál. Hogyan jött e váltás? Voltak segítőtársaid?*	100
94	*Tanszékvezető elődeidről már szóltál, de utódaidról még nem, miközben a tanszék neve talán legtöbbször változott Egyetemünk történetében. A változás okairól és utódaid sajátosságairól mondanál néhány szót?*	101
95	*Amikor a dossziékban lapozgattál egy megsárgult, kettőbe hajtott lapra lettem figyelmes. Ennek első sorában olvastam „Írásából egyéniségét…” – olvastam az első sort. Mi is ez?*	102
96	*Az íráselemzésben olvasom a következő kifejezéseket: önérzetes, öntudatos, megkötöttséget nem bírja, nem lehet szűk keretek közé szorítani, erőszakkal nála semmi el nem érhető, ... Ezek egyike sem olyan tulajdonság, amelyik egy „feudális jellegű” egyetemi struktúra oszlopos tagjára jellemző, miközben tanszékvezető, dékán (és helyettes), rektorhelyettes voltál. Az írásszakértő tévedett?*	103

97	*Nem túlságosan gyakran láttalak az Egyetemünkön gépkocsiból kiszállni a volán mellől. Én voltam csupán figyelmetlen, vagy nem tartoztál azok közé, akik még a szomszédos boltba is kocsival mentek?*	104
98	*A 70. születésnapod évében az a megtiszteltetés ért, hogy Egyetemünk Tiszteletbeli Doktorává fogadott. Kitüntetéseid, elismeréseid között hol található ezen esemény?*	105
99	*Életünkben vannak nevezetes napok, amelyekre emlékezünk életünk végéig. Ilyen az érettségi bizonyítványosztás, házasságunk napja, gyermekeink születése, szüleink halála. Egyetlen olyan nap van, amely ismétlődik, és amely életünket tükrözi! Ez a születésnap. Benned milyen emlékeket ébresztenek születésnapjaid?*	106
100	*A 70. születésnapot követi a 80. és a többi. Igaz egyre nagyobb megterhelést is jelent az ünnepeltnek. Te mit tapasztaltál?*	107
101	*Időzzünk még egy kicsit a nevezetes napoknál, a 70. és 80. születésnapoknál! Tudom, hogy nem kenyered a dicsekvés, inkább a visszahúzódók, a „szemlélődők" között érzed otthon magad, mint ahogyan ez könyved „Emlékezetes pillanatok" mellékletében is tükröződik. Mégis felteszem a kérdést. Van-e olyan pillanat, motívum, amelyet röviden kiemelnél még ezek kapcsán?*	108
102	*Tudom, hogy nem vagy kifejezetten nagy társasági ember és nem szereted a sürgés-forgást körülötted. Abban viszont biztos vagyok, hogy van néhány olyan családtag, ismerős, akivel szívesen töltötted idődet ilyen vagy olyan okokból. Megismerhetünk néhányat közülük?*	109
103	*Nevedhez kötődik Egyetemünk egy új szervezetének, a „Professzorok Tanácsának" alapító elnöki funkciója. Mi volt a célkitűzése e szervezetnek és milyen eredményeket ért el?*	110
104	*Beszélgetésünk végéhez közeledvén lazításképpen jutott eszembe valami. Nem tudnál a Tisztelt Olvasó számára némi „kis színessel" szolgálni életedből?*	111
105	*A szakmai életed „ereklyéiről" már ejtettünk szót a Szeniczei és Botka levelek kapcsán. Az egyik vitrines szekrénybe pillantván azonban egy másik „család és Egyetem" ereklyecsoportot is láttam. Mondanál néhány szót ezekről?*	112
106	*Egyszer együtt kávézván (Te a forró csokinál maradtál) a pénztárcád-kinyitottad és egy kettős portré sejlett elő. Közös fényképetek volt Margó Asszonnyal. Kíváncsiskodva kérdeztem az alatta levő szövegre. Versfoszlányra tippeltem. Ha nem tolakodom – elmondanád a történetét?*	113
107	*Margó Néni! Kérlek, bocsáss meg nekem, ha már a kérdésemmel is nagy sebeket szakítok fel. Imre Bácsit ismervén, Ő mindig és mindenkor nyugodtan „kezelte" a valós helyzeteket, legfeljebb egy kis mosoly húzódott az arcán, ha számára kellemes dolgok történtek. Kaphatnék némi bepillantást az utolsó napjaiba?*	114
108	*Gondolom ...Margó Néni! Ez már némi szorongást jelenthetett Nálad is! Vagy nyugodtan vetted tudomásul a megszokott szavakat.*	115

109	*Az élet természetes velejárója a halál. Akármilyen kegyetlen törvény is ez, nem tudunk ellene tenni semmit, tudomásul kell vennünk. Mindnyájan elindulunk erre az útra, miközben különböző gondolatok, képek kavarognak fejünkben. Felmerült-e ez beszélgetéseitekben, avagy mélyen hallgattatok az elkerülhetetlen útról?*	116
110	*Imre Bácsit sokan ismerték, tisztelték, szerették és becsülték. Mit gondolsz Margó Néni, kiben hogy maradt meg az emlékkép?*	117
111	*A végső búcsú a legnehezebb. Ekkor kell végérvényesen tudomásul venni a megváltozhatatlant. A hangok, az érintések már csak emlékeinkben, lelkünkben léteznek, a szakadék már átléphetetlen.*	118
112	*A temetés napján, külföldön voltam, így csak az albumot szemlélve látom milyen sokan vettek végső búcsút Imre Bácsitól. Újból szemlélve melyeket emelnéd ki! Beszélgetvén Veled egy kis, gondosan becsomagolt dobozra mutattál. Mi van benne?*	119
113	*Szeretteink lényétől való végleges búcsúzás mindig nagyon nehéz. Mondhatnám úgy is, hogy rettenetes. Ezt ilyen vagy olyan formában mindnyájunknak át- és meg kell élnünk! Ettől senki nem menekülhet! Mégis, mindig és mindenkor akadnak olyan, percek, amelyek enyhítik a fájdalmat. Margó Néni, neked megadatott ez?*	120
114	*Kedves Margó Néni! Van egy könyv, amit olvasgatva nem csupán Imre bácsit ismerhettem meg jobban, hanem családotok „szemlélő beltagjává lettem”. Hogyan született e könyv?*	121
	Epilógus	122-123
	Lévai Imre családfája	124
	1. Melléklet: Személyi adatok	125-127
	2. Melléklet:Publikációs jegyzék	128-133
	3. Melléklet: Lévay József: Szüretünk	134-135
	4. Melléklet: Kitüntetések, elismerések	136-151
	5. Melléklet: Tanszékváltás, 1968. szeptember 3.	152-154
	6. Melléklet: Emlékezetes pillanatok	155-175
	7. Melléklet: Özv. Lévai Imrémé búcsúja	176-177
	8. Melléklet: Gyászbeszédek	178-183
	9. Melléklet: Szoboravatás	184-188
	Tartalomjegyzék	189-199
	Névmutató	200-205

NÉVMUTATÓ

A

A. Kovács Julianna 52
A. Kovács Margit 52
Aczél János 27
Almási Lajosné 18
Almássy György 98
Andorkó Mártonné 185
Apró Ferenc 119, 156
Arany János 53

B

Bakfark Bálint 54
Bakondi Károly 73, 95, 99
Balázsy Zoltán 102
Bali János 95, 99
Bálint Lajos 56
Bálint Richárd 161
Balla Sándor 13
Bányai Tamás 161
Bányainé Tóth Ágota 61, 173, 185
Barta Erika 28
Bay Zoltán 21
Bercsey Tibor 71, 73, 99
Berényi Dénes 166
Béres Lajos 88
Berki Gábor B2
Bertalan Gizella 19
Bertóti Edgár 96, 185
Bessenyei Lajos 107, 110, 171
Bitó János 166
Bitvai Tivadar 61, 62, 101
Bobok Elemér 115, 185
Bocsánczy János 97
Boda Katalin 20
Bognár János 27
Borbély Samu 7, 27, 77, 78
Boris Godunov 72
Botka Imre 95, 98, 99
Bőhm József 119, 185

C

Cordines István 63
Czeizel Endre 109
Czibere Tibor 63, 77, 78, 88, 92, 96, 97, 112, 119, 173, 185
Czibere Gabriella 88
Czibere Beáta 88
Czukrász Sándor 28

Cs

Csabai Kálmán 75
Cselényi József 61, 96, 101, 107, 156, 169
Cseterki Lajos 92
Csiha László 12
Csiha Antal 42
Csiha Kálmán 42
Csorba Zoltánné 54
Csömöri Béla 27

D

Darvas József 36
Deák Imre 19
Debreceni Gábor 27
Dénes Miklós 7
Dévényi György 172
Dietrich Ziemms 171
Diószeghy Dániel 27
Dobos Sándor 19
Dobrossy István 94
Doktorits István 7
Döbröczöni Ádám 69, 82, 84, 89, 96, 107, 110, 156, 157, 165, 182, 185
Drahos István 46, 71, 73, 95, 99, 188

Drobni József 33, 39, 69, 71, 73, 95, 99, 156, 166
Dudás Illés 69, 70, 71, 72, 73, 95, 99, 169, 170, 185, 188
Dudás Illésné 170
Dudás László 99

E

Erney György 95, 99
Esztergályos Gusztáv 61, 62, 101

F

F. Kovács Julianna 52
Fabre J. Henry 72
Falk Richárd 47, 70
Fancsali József 28, 39, 166
Farkas József 61, 63, 165, 169
Farkas Ottóné 66
Farkas Ottó 173
Fáy Gyula 56
Fejes Gábor 56
Filemon Józsefné 107, 161, 185
Finta József 166
Fock Jenő 55, 92
Fodor Gyuláné 6, 7

1

Gájásy Géza 19
Gáspár Gyula 45, 46, 47, 56, 97
Gecse Attila 119
Gencsi László 18, 19
Gerő Ernő 13, 19
Grétsy László 111
Gribovszki László 63
Gurbán László 15

Gy

Gyenge Csaba 170
Gyényi Károly 120
Gyulai Edit 12
Gyulai József 53
Gyulai Pál 176

H

Háda Sándor 18, 19
Hagyháti József 73, 95, 99
Hajdú Jenő 13, 19
Harmath István 80
Harsányi László 13
Hársing László 119
Herczeg István 33, 39, 156, 166
Hering János 68
Herke László 165
Hincz Gyula 55
Horváth János 6, 7, 25
Hosszú Miklós 56
Hruscsov H.Sz. 55
Huszár István 68

I

id. Lévai Imre 8, 51
Ifj. Sályi István 56, 63, 92
Illés Béla 61, 96, 101, 107, 179, 185
Ivanova V.S. 63

J

Jakab Enre 96
Janáky István 32
Gubányi János 39
Jármai Károly 165
Juhász Frigyes 52
Juhász Dániel 52
Juray Sinai 171

K

K. Lévai Ágnes 52
K. Rácz Zsuzsa 52
Kádár János 55
Kalbert Alajos 6, 7
Káldor Mihály 6, 7

Kálmán Józsefné 8
Kálmán József 12, 51
Kapolyi László 105
Kaptay György 110
Karácsony Géza 19
Kármán Antal 161
Katona Sándor 66
Katona Mihály 19
Kemény Dénes 17
Kende Istvánné 6, 7
Kis József 45
Kis Jankó Bori 74
Kiss Mária 109
Klein Miklós 19
Knoll Imre 171
Kocziczky György 97
Koleszár József 6, 7
Komócsin Zoltán 46
Komócsin Mihály 161
Kónya Albert 27, 96
Kordoss József 56
Kóródy László 6, 7
Kossuth Lajos 94
Kovács Gábor 6
Kovács Eszter 8, 51
Kovács Endre 13
Kovács István 13
Kovács Antal 18
Kovács Imre 22
Kovács Erzsébet 52, 185
Kovács György 61
Kovács László 61, 165
Kovács Ferenc 97, 105, 110, 119
Kozák Imre 41, 56, 92, 112, 169, 185
Kozák Imréné 169
Kozaróczy Miklós 26
Könczei Gábor 28, 39, 166
Kösztenbaum Klára 19
Kress D.H. 43
Kucs Béla 55

L

L. Szabó Antal 19
Lancsarovics Alajos 46, 80, 97
Lebovics Imre 28
Lendvay Pál 27, 31, 39, 166
Lenkey Péter 166
Lévai Imre B2, 3, 4, 13, 14, 15, 18, 19, 33, 37, 39, 41, 46, 50, 52, 56, 57, 61, 67, 68, 69, 70, 77, 80, 81, 82, 83, 86, 88, 95, 96, 97, 101, 102, 103, 105, 106, 108, 112, 113, 114, 115, 117, 118, 122, 123, 125, 128, 136, 153, 156, 161, 165, 166, 169, 170, 171, 179, 182, 185, 186, 187, 188
Lévai Imréné.. B2, 5, 37, 112, 113, 114, 115, 123, 156, 157, 169, 170, 176, 177, 185, 186
Lévai Ágnes B2, 3, 4, 5, 35, 38, 52, 54, 66, 68, 112, 115, 121, 185
Lévai Miklós B2, 3, 5, 49, 112, 115, 121, 185
Lévai Sándorné 8, 51
Lévai Antalné 37
Lévai Antal 51, 52
Lévai Julianna 51
Lévay Márton 11
Lévay Imre 15
Lévay József 93, 138
Lipták Antal.165
Liszi János 166
Liszt Ferenc 54
Litvin F. L. 59, 68, 69, 70, 71, 72, 100
Lizák József 158
Lőcsei Pál 56
Lőke Endre 27
Lőrincz Lajos 13, 19
Ludvig László 104

M

M. Oláh Julianna 52

Maghy Zoltán 10
Magyar János 30
Magyar József 60, 67, 68, 71, 73, 95, 99
Makai Imre 111
Malmos György 19
Margó Asszony (Lévai Imréné) 4, 33, 113, 114, 115, 120, 185
Maros Dezső 104
Marsalkó Zoltánné 165
Mátrainé Zemplén Jolán 27
Michelberger Pál 73
Miklós Lászlóné 6, 7
Misángyi Vilmos 21
Miskolci Sándor 28
Molnár Béla 6, 7
Molnár Zoltán 13
Móra Ferenc 94
Móricz Zsigmond 94
Mörk János 92
Muttnyánszky Ádám 21, 24

N

N. Nagy Judit 52
Nagy Antal 16
Nagy József 30
Nagy Géza 39, 166
Nagy Mária 52
Nagy Ilona 88
Nagy Miklósné 161
Nándori Gyula 92
Németh József 24
Niemann G. 73
Nikodémus Antal 18
Nikodémusz Ilona 18
Nikudémusz Etelka 13, 18. 19
Nikudémusz József 13
Nikudémusz Antal 13, 18

O

Obádovics Gyula 78, 79
Oláh Gábor 52, 109, 185
Olasz József 39
Ortutay Miklós 56
Óváriné Balajti Zsuzsa 187

P

P. Juhász Irén 52
P. Nagy György 19
Páczelt István 96, 104, 112, 119, 161, 166, 169, 185
Papp Ágoston 13, 19
Papp Zoltán 37
Pardavi Antal 88
Pattantyús Á. Géza 21, 86
Pázsit János 56
Péterffy László 97
Péter József 98
Pethő Szilveszterné 156
Petőfi Sándor 20, 94
Petrich Géza 7, 27, 40, 56, 63, 96, 158
Pogány Béla 21
Polinszky Károly 92
Ponomarjov Sz.D. 63
Pozsár Mihály 50
Prohászka János 68
Puza Ferenc 120

R

Rácz Sándorné 6, 7
Rácz Jenő 16, 18
Rácz Zsuzsanna 44
Rácz Ilona 52
Rákosi Mátyás 37, 41,
Romvári Pál 92, 161
Rubányi Károly 19

S

Sályi István 7, 21, 25, 27, 28, 41, 45, 47, 55, 59, 63, 67, 68, 73, 80
Sándor István 6, 7

Sarkadi Nagy János 20
Sillye Gábor 20
Siménfalvi Zoltán 96
Simon Sándor 45, 55,
Siposs István 185
Smid István 100
Sóvágó Mihály 15
Suba Imre 171
Sulz Ferenc 97
Sulyok Imre 13

Sz

Sz. Kiss Mária 52
Szabó Attila 13, 19
Szabó Miklós 28
Szabó Miklósné Éva 39, 166
Szabó Sándor 52, 185
Szabó Lőrinc 53
Szabó János 97
Szabó Virág 122, 185, 186
Szádeczky-Kardos Elemér 26, 27, 78
Szaladnya Sándor 33, 119, 165, 166
Szarka Zoltán 78
Szarvass Pál 7, 27
Szeniczei Lajos 73, 95, 99
Szigetvári Margit (Lévai Imréné) 3, 29, 121
Szigetvári Magda 74
Szombathy Emil 166
Szőke Péter 109
Szőke Péterné 185
Szőnyi Józsefné 6, 7
Sztopkó Jenő 36
Szűrös Mátyás 20

T

Taar Ferenc 13, 19
Tajnafői József 59, 71, 73, 99
Takács Ernő 97
Tamás Péter 165
Tar Sándor 27, 28, 30, 31, 34, 39, 83, 106, 166, 172
Tatár Györgyné 100, 162
Tatár Ágnes 100
Tátrai Ildikó 44
Tátrai Sándorné 74, 185
Téglássy Ferenc 6, 7, 56
Telek Péter 165
Teleki Pál 15
Terplán Zénó 3, 4, 6, 7, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 39, 40, 41, 46, 47, 48, 55, 56, 61, 63, 68, 69, 70, 71, 73, 78, 79, 80, 83, 84-86, 89, 92, 95, 96, 97, 99, 106, 112, 156, 158, 166
Terplán Zénóné-Adél 82, 106, 156, 172
Tevan György 6, 7
Tisza Miklós 110, 185
Tomkovics Tamás 165
Torma András 185
Tóth László B1, B2, 5, 92, 122
Tóth Lajos 19
Tóth Árpád 166
Tóth Pál 71

U

U. Lévai Katalin 52
Ungváry Rudolf 45
Uray Vilmos 56
Urbán Sarolta 6, 7

V

Vadász Dénes 79
Vadászné Bognár Gabriella 185
Vankó Richárd 56, 61, 62, 63, 80
Varga Gábor 39, 83, 88, 166
Varjú László 165
Vékony Sándor 80
Veres Károly 19
Vereskői János 172
Vincze Elek 19

Vincze Endre 41, 88, 92
Vorsatz Brunó 97
Vörös Imre 21, 24

Z

Zalavári Zoltán 34
Zambó János 45, 55, 92, 97, 100, 161
Zergi István 13
Zorkóczy Béla 27, 56,

Zs

Zsadányi Guidoné 7
Zsáry Árpád 68

A SOROZATBAN EDDIG MEGJELENT KÖTETEK

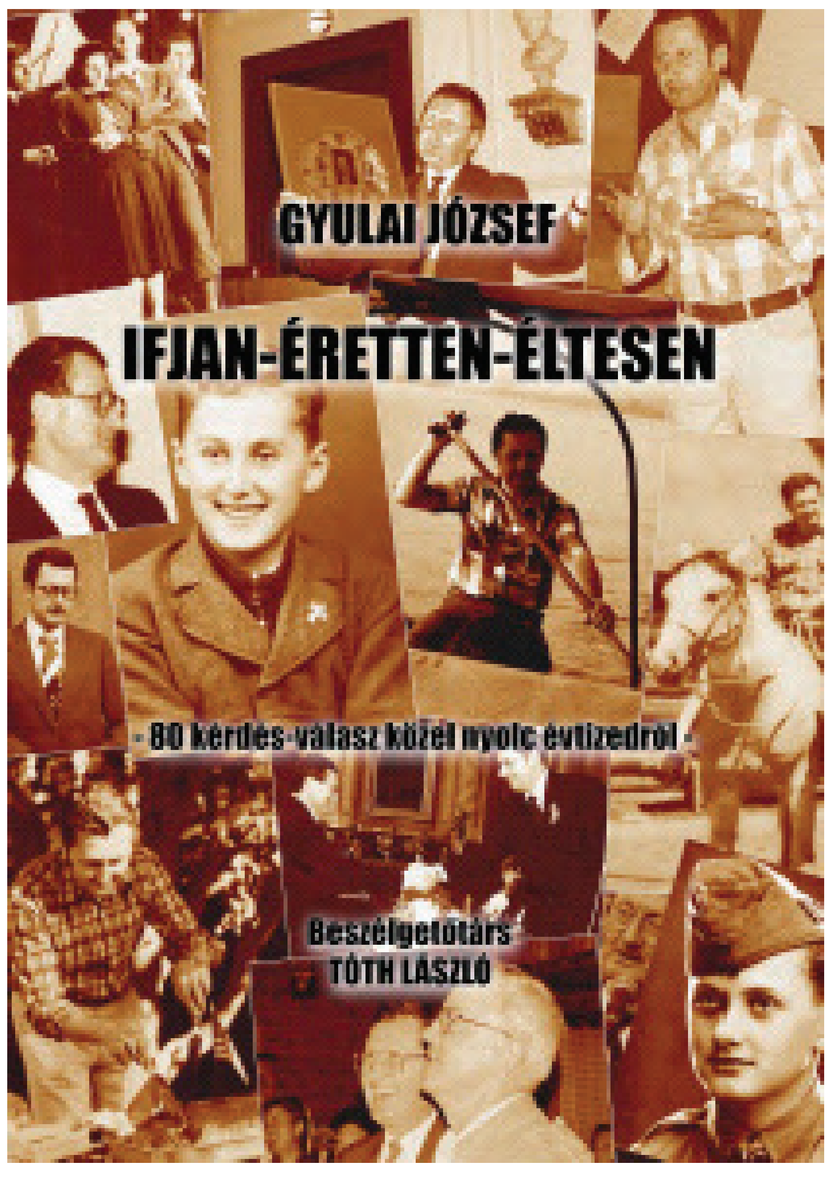

A SOROZATBAN EDDIG MEGJELENT KÖTETEK

A SOROZATBAN EDDIG MEGJELENT KÖTETEK

